

Województwo
Śląskie

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” i „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, za lata 2013-2014 oraz 2015-2016

KATOWICE, GRUDZIEŃ 2017 R.

Zamawiający:

Województwo Śląskie
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
ul. Ligonía 46
40-037 Katowice

Wykonawca:

Green Key Joanna Masiota-Tomaszewska
ul. Nowy Świat 10a/15
60-583 Poznań
www.greenkey.pl

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska
dla Województwa Śląskiego do 2013 roku
z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”
i „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa
Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy
do roku 2024”
za lata 2013-2014 oraz 2015-2016

Właściciel Firmy

mgr Joanna Masiota - Tomaszewska

Autorzy opracowania:

mgr Joanna Kamińska
mgr Andrzej Karkowski
mgr Kamil Nabagło
mgr Wojciech Pająk

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	7
1.1.	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	7
1.2.	PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	7
1.3.	POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA	8
1.4.	METODA OPRACOWYWANIA RAPORTU	8
1.5.	ANALIZA WYNIKÓW PROCESU ANKIETYZACJI	9
1.6.	OBSZAR, DLA KTÓREGO SPORZĄDZANY JEST RAPORT	10
2.	OCENA STANU ŚRODOWISKA ORAZ OCENA REALIZACJI ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI 13W LATACH 2013-2014 ORAZ 2015-2016	13
2.1.	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	13
2.1.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	13
2.1.1.1.	Stan w roku 2013	20
2.1.1.2.	Stan w roku 2014	23
2.1.1.3.	Stan w roku 2015	26
2.1.1.4.	Stan w roku 2016	29
2.1.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	34
2.2.	ZASOBY WODNE	53
2.2.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	53
2.2.1.1.	Stan w roku 2013	53
2.2.1.2.	Stan w roku 2014	56
2.2.1.3.	Stan w roku 2015	60
2.2.1.4.	Stan w roku 2016	63
2.2.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	67
2.3.	GOSPODARKA ODPADAMI	90
2.3.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	95
2.3.1.1.	Stan w roku 2013	95
2.3.1.2.	Stan w roku 2014	98
2.3.1.3.	Stan w roku 2015	101
2.3.1.4.	Stan w roku 2016	104
2.3.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	109
2.4.	OCHRONA PRZYRODY	124
2.4.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	124
2.4.1.1.	Stan w roku 2013	127
2.4.1.2.	Stan w roku 2014	128
2.4.1.3.	Stan w roku 2015	129
2.4.1.4.	Stan w roku 2016	130
2.4.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	132
2.5.	ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH	144
2.5.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	144
2.5.1.1.	Stan w roku 2013	144
2.5.1.2.	Stan w roku 2014	146
2.5.1.3.	Stan w roku 2015	147
2.5.1.4.	Stan w roku 2016	149
2.5.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	151
2.6.	GLEBY I TERENY POPRZEMYSŁOWE	158
2.6.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	160
2.6.1.1.	Stan w roku 2013	160
2.6.1.2.	Stan w roku 2014	161
2.6.1.3.	Stan w roku 2015	162
2.6.1.4.	Stan w roku 2016	163
2.6.2.	ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	164
2.7.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	178
2.7.1.	OCENA STANU ŚRODOWISKA	178
2.7.1.1.	Stan w roku 2013	180
2.7.1.2.	Stan w roku 2014	181

2.7.1.3. Stan w roku 2015	184
2.7.1.4. Stan w roku 2016	185
2.7.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	187
2.8. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	197
2.8.1. Ocena stanu środowiska.....	197
2.8.1.1. Stan w roku 2013	199
2.8.1.2. Stan w roku 2014	200
2.8.1.3. Stan w roku 2015	201
2.8.1.4. Stan w roku 2016	202
2.8.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	203
2.9. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE.....	206
2.9.1. Ocena stanu środowiska.....	206
2.9.1.1. Stan w roku 2013	206
2.9.1.2. Stan w roku 2014	208
2.9.1.3. Stan w roku 2015	210
2.9.1.4. Stan w roku 2016	211
2.9.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH	214
2.10. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	223
2.10.1. Ocena stanu środowiska.....	223
3. WYTYCZNE DO OGRANICZENIA PRESJI NA ŚRODOWISKO	224
4. RAPORT FINANSOWY	226
4.1. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA.....	227
4.1.1. Gospodarka wodna.....	227
4.1.2. Ochrona środowiska	228
4.2. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	232
4.2.1. Gospodarka wodna.....	232
3.2.2. Ochrona środowiska	234
4.2.2. Ocena braków koniecznych do wypełnienia w prowadzonym systemie finansowym	235
5. PRZEGLĄD I WERYFIKACJA PRIORYTETÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	238
6. ANALIZA SPÓJNOŚCI ZADAŃ WYZNACZONYCH DO REALIZACJI W POWIATOWYCH PROGRAMACH OCHRONY ŚRODOWISKA Z ZADANIAMI WYZNACZONYMI W WOJEWÓDZKICH PROGRAMACH OCHRONY ŚRODOWISKA.....	245
7. OPIS BARIER W REALIZACJI ZADAŃ.....	245
8. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ NA POTRZEBY OCENY STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	246
WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA.....	256
SPIS TABEL.....	257
SPIS RYCIN	259

Wykaz skrótów:

BDL – Bank Danych Lokalnych,
CO – piec centralnego ogrzewania,
DN – "średnica nominalna" odnosi się do wewnętrznej średnicy rury,
dz. nr ew. – działka o numerze ewidencyjnym,
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
GIOŚ – Główny Inspektor Ochrony Środowiska,
GUS – Główny Urząd Statystyczny,
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych,
IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej,
ISOK - Informatyczny System Osłony Kraju,
JCW – Jednolita Część Wód,
JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych,
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
N - azot ogólny,
NH₄ – amon,
NO_x - tlenki azotu w spalinach samochodowych,
OSChR – Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolnicza,
OSN – Obszary szczególnie narażone na zagrożenia azotanami pochodzenia rolniczego,
OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków,
OZE – Odnawialne Źródła Energii,
PLB, PLH – krajowe Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków otrzymały kod zaczynający się od liter PLB, gdzie „PL” oznacza że teren znajduje się w Polsce, natomiast „B” po angielsku „birds” oznacza ptaki. Polskie Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk posiadają natomiast kod PLH gdzie „H” po angielsku „habitat” oznacza siedlisko.
ppk – punkt pomiarowo – kontrolny,
PPD, PSD – poniżej stanu dobrego (jakość wód),
PSZOK – Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych,
P - fosfor ogólny,
PM 10 – cząstki pyłu zawieszzonego o średnicy do 10 μm,
PM 2,5 – cząstki pyłu zawieszzonego o średnicy do 2,5 μm,
PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska,
PEM – pola elektromagnetyczne,
PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy,
PKD – Polska Klasyfikacja Działalności,
PO liŚ - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
POŚ – Program Ochrony Środowiska,
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
PSG – Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,

RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

RLM – równoważna liczba mieszkańców,

RPO – Regionalny Program Operacyjny

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,

S.A. – Spółka akcyjna,

SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk,

SO₂ – dwutlenek siarki,

SWOT – technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych): S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia,

SUW – Stacja Uzdatniania Wody,

UE – Unia Europejska,

UMWŚ - Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

WIOŚ – Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska,

ZDR – Zakład Dużego Ryzyka,

ŚZMiUW – Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,

ZZR – Zakład Zwiększonego Ryzyka.

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

W oparciu o art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017 r. poz. 519 ze zm.) organ wykonawczy województwa (tj. Zarząd Województwa Śląskiego) sporządza co dwa lata raport z realizacji programu ochrony środowiska, który przedstawia Sejmikowi Województwa Śląskiego.

Po przedstawieniu raportu Sejmikowi Województwa Śląskiego dokument ten zostanie przekazany Ministrowi Środowiska.

Opracowanie stanowi realizację ustawowego obowiązku w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. oraz od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r.

Poprzedni raport, za lata 2011-2012 został sporządzony w roku 2014 i obejmował zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405 ze zm.) opracowany raport podlega zamieszczeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

1.2. PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest raport z realizacji:

- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018 przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/6/2/2011 z dnia 14 marca 2011 r. oraz
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/11/8/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 r.

Okres raportowania to lata 2013-2014 oraz 2015-2016.

Należy w tym miejscu określić, że raport za lata 2013, 2014 i 2015 odnosi się do zadań przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.

Dopiero po dniu 31 sierpnia 2015 r. kiedy przyjęto aktualnie obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 mogły być realizowane zadania wynikające z uchwalonego dokumentu.

Analizując realizację zadań z zakresu ochrony środowiska za 2015 rok odniesiono się do zadań wyznaczonych w ww. Programach Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego.

Raport za rok 2016 sporządzono w oparciu o zadania przewidziane w aktualnie obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

Zakres niezbędnych informacji, jakie zawiera niniejszy raport odpowiada treści przyjętych programów ochrony środowiska, a także uwzględnia dane z okresu sprawozdawczego.

1.3. POTRZEBA I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają cele ekologiczne, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju regionu.

Wynikiem procesu planowania są programy zawierające wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określające opcje i warunki rozwiązań.

Ważne jest również, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych działań, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i mierzyć ich stopień wykonania. Przeprowadzanie analiz czasowych pozwala określić obszary, które faktycznie się rozwijają, a nad którymi trzeba nadal pracować. Służą temu raporty z realizacji programów ochrony środowiska, które należy sporządzać co dwa lata. Niniejszy raport obejmuje dwa dwuletnie okresy raportowania tj. lata 2013-2014 oraz 2015-2016.

Zadaniem raportu jest ocena celów, zakresu oraz stopnia wykonanych zadań, które przewidziano do realizacji w ww. Programach. Zgodnie z dostępnymi danymi oceniono stan i jakość poszczególnych komponentów środowiska.

1.4. METODA OPRACOWYWANIA RAPORTU

Zakres niezbędnych informacji jakie powinien zawierać raport odpowiada treści przyjętego POŚ. W niniejszym raporcie przedstawiono postępy w realizacji każdego z zadań zapisanych w programach.

W celu pozyskania danych zostały wysłane ankiety sprawozdawcze do gmin, powiatów, zarządców infrastruktury (np. wodociągowo-kanalizacyjnej, ciepłowniczej, komunikacyjnej), podmiotów i jednostek przewidzianych do realizacji zadań wynikających z programów ochrony środowiska. Wyniki ankietyzacji zawarto w dokumencie.

Do opisu stanu środowiska wykorzystano przede wszystkim dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach.

Ważnym źródłem danych w zakresie analizy wskaźnikowej były także informacje prezentowane przez Główny Urząd Statystyczny.

Przy opracowaniu niniejszego dokumentu korzystano również z raportów z realizacji powiatowych programów ochrony środowiska, przekazywanych Zarządowi Województwa Śląskiego.

Ponadto w dokumencie wykorzystano informacje dostępne w publikacjach instytucji działających w zakresie ochrony środowiska na terenie województwa śląskiego, danych literaturowych i zawartych w obowiązujących programach sektorowych.

1.5. ANALIZA WYNIKÓW PROCESU ANKIETYZACJI

Proces ankietyzacji i zbierania danych prowadzono w październiku i listopadzie 2017 r. Wysłano ankiety do 167 gmin, 36 powiatów ziemskich i grodzkich oraz łącznie do 135 jednostek i podmiotów działających na terenie województwa śląskiego.

Spośród ankietowanych odpowiedzi udzieliło 59,9 % gmin, 94,4 % powiatów (w tym również ujęto miasta na prawach powiatu), a także 35 % jednostek organizacyjnych.

Wśród jednostek które udzieliły odpowiedzi na zapytanie ankietowe są:

- Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad,
- Główny Instytut Górnictwa,
- Górnos Śląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach,
- Instytut Chemicznej Obróbki Węgla,
- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Kopalnia Węgla Kamiennego Sośnica,
- Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach,
- Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach,
- Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku,
- Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Oddział KWK „Mysłowice-Wesoła”,
- Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Oddział KWK Murcki – Staszic,
- Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Oddział KWK ROW Ruch Rydułtowy,
- Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Oddział KWK Wieczorek,
- Polska Grupa Górnicza sp. z o. o. Oddział KWK „Bolesław Śmiały”,
- Państwowy Instytut Geologiczny,
- Polskie Koleje Państwowe,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach,
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Gliwicach, Krakowie, Warszawie i Wrocławiu,
- Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A.,
- Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,
- Tauron Ciepło sp. z o.o.,
- Tauron Wydobycie S.A.,
- Tauron Wytwarzanie S.A.,
- Węglokoks Kraj Sp. z o.o. - KWK Bobrek-Piekary,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wyższy Urząd Górniczy w Katowicach,
- Zakład Górniczy "SILTECH" Sp. z o.o.,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- Zakłady Energetyki Ciepłej S.A. w Katowicach,
- Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Będzinie,
- zakład dużego ryzyka (ZDR): Guardian Glass,

- zakład dużego ryzyka (ZDR): Lotos Terminale S.A.,
- zakład dużego ryzyka (ZDR): Nitroerg Bieruń,
- zakład dużego ryzyka (ZDR): Nitroerg Krupski Młyn,
- zakład dużego ryzyka (ZDR): JWS KOKS Zakład Koksownia Przyjaźń w Dąbrowie Górniczej,
- zakład dużego ryzyka (ZDR): TAURON Wytwarzanie S.A. – Oddział Elektrownia Łaziska w Łaziskach Górnych.

Trzeba zaznaczyć, że otrzymane ankiety z danymi od jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów obarczone były w części zadań niepełnym uzupełnieniem danych lub brakiem danych. W dużej części podawane przez ankietowanych koszty realizacji poszczególnych zadań były szacowane bądź w ogóle pomijane.

Zakres realizacji wymienionych działań często powiela się w różnych zadaniach, dlatego występuje problem z wyodrębnieniem kosztów stanowiących tylko ich część. Wobec powyższego podane nakłady finansowe na realizację poszczególnych zadań przedstawiono w sposób szacunkowy na podstawie danych uzyskanych z przesłanych ankiet.

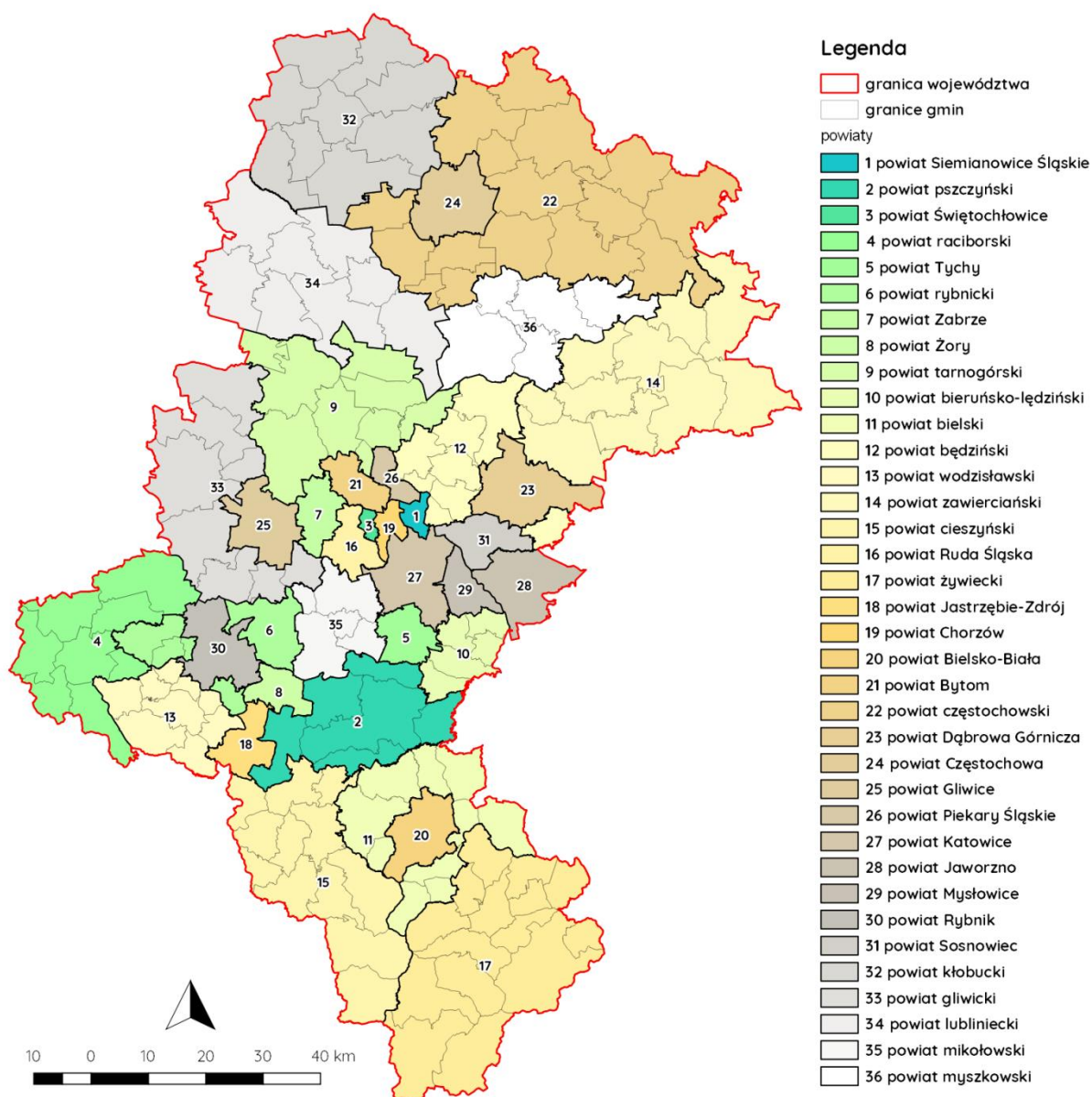
Brakuje obowiązkowych terminów wykonywania raportów na poszczególnych poziomach, co powoduje dezorganizację i uniemożliwia podejście statystyczne samego raportowania na każdym poziomie powiazań.

Nie został uporządkowany również temat czasookresów sprawozdawczości, w związku z czym raporty dotyczą różnych okresów, mają zróżnicowaną treść i jakość. Końcowo wpływa to na ograniczoną możliwość podejmowania działań wynikających z danych przedstawionych w raportach.

1.6. OBSZAR, DLA KTÓREGO SPORZĄDZANY JEST RAPORT

Raport dotyczy województwa śląskiego, które zgodnie ze stanem na 31.12.2016 r. zamieszkiwało 4,56 mln osób.

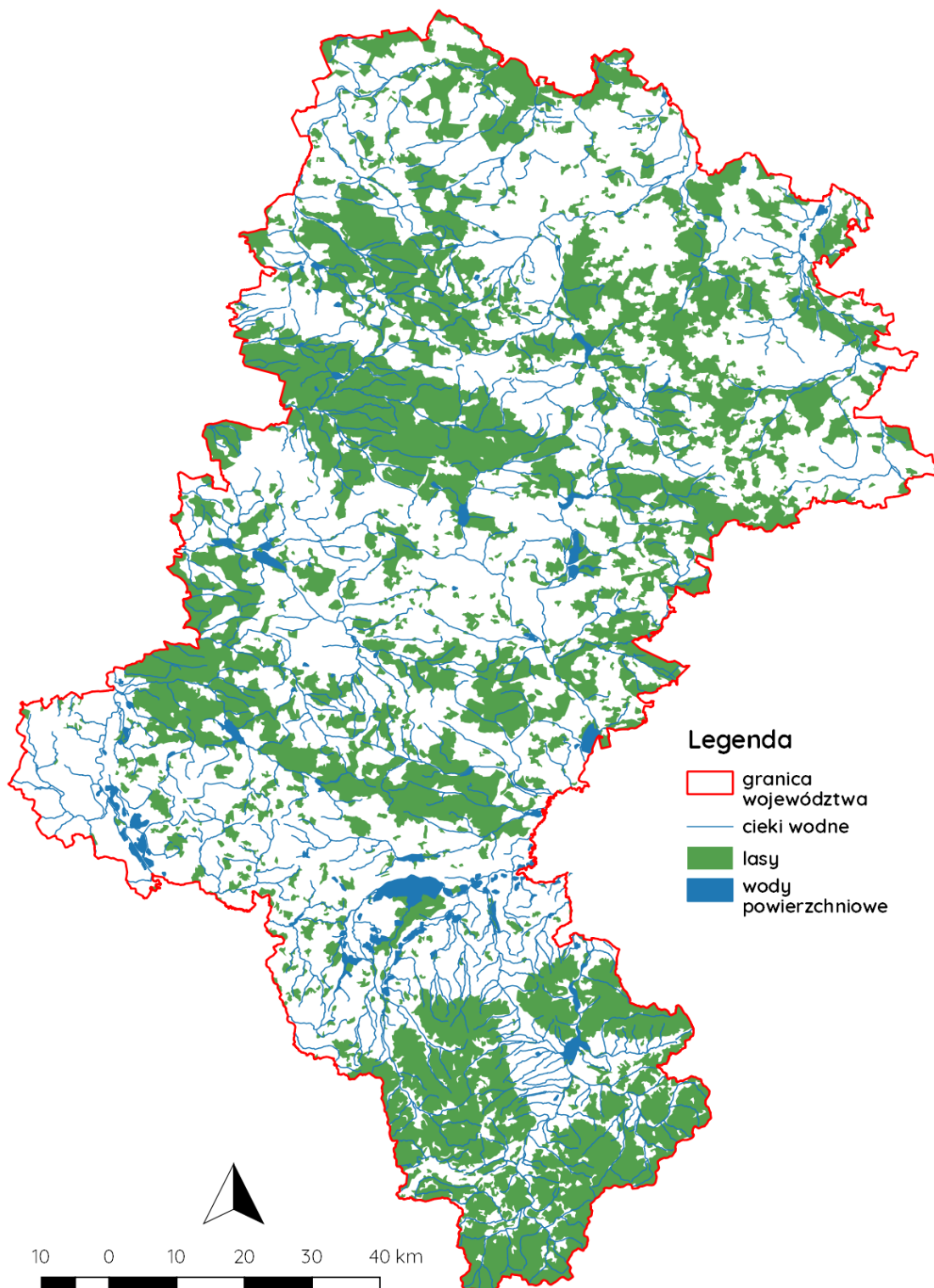
Powierzchnia województwa wg stanu na 31.12.2016 r. wynosi 12 333 km².

Ryc. 1. Podział administracyjny województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

Na poniższej rycinie przedstawiono pokrycie województwa śląskiego lasami i wodami powierzchniowymi.

Ryc. 2. Wody powierzchniowe i lasy województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

2. OCENA STANU ŚRODOWISKA ORAZ OCENA REALIZACJI ZADAŃ PRZEWDZIANYCH DO REALIZACJI W LATACH 2013-2014 ORAZ 2015-2016

2.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

2.1.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Podstawę oceny jakości powietrza stanowią określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska (Dz. U. 2012 poz. 1031) poziomy substancji w powietrzu: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych i alarmowe. W niektórych przypadkach w ww. rozporządzeniu określono dozwoloną liczbę przekroczeń określonego poziomu, a także terminy, w których określony poziom powinien zostać osiągnięty.

Wartości poszczególnych poziomów substancji w powietrzu zostały zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin. Dla każdego z tych kryteriów zostały określone odrębne wymagania dotyczące lokalizacji stacji pomiarowych, a także wymaganego zakresu wykonywanych badań.

W ocenach prowadzonych pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi obecnie uwzględnia się: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM₁₀ i PM_{2,5}, metale ciężkie: ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd) i nikiel (Ni) w pyłe PM₁₀ oraz benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe PM₁₀.

Oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin obejmują: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu NO_x i ozon (O₃).

W kolejnych tabelach podano poziomy substancji w powietrzu: dopuszczalne, docelowe, celów długoterminowych i alarmowe, tak aby każda zainteresowana osoba analizując dostępne wyniki mogła je odnieść do obowiązujących norm.

W niniejszym dokumencie tematykę ochrony powietrza atmosferycznego opisano szczegółowo. Zła jakość powietrza jest bowiem jednym z podstawowych, nierozwiązanych problemów województwa śląskiego.

Tabela 1. Poziomy dopuszczalne do oceny jakości powietrza

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [µg/m ³]	Dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym
Benzen	Rok kalendarzowy	5	-
Dwutlenek azotu	Jedna godzina	200	18 razy
	Rok kalendarzowy	40	-
Tlenki azotu	Rok kalendarzowy	30	-
Dwutlenek siarki	Jedna godzina	350	24 razy
	24 godziny	125	3 razy
	Rok kalendarzowy i pora zimowa (okres od 1 X do 31 III)	20	-
Ołów	Rok kalendarzowy	0,5	-
Pył zawieszony PM 2,5	Rok kalendarzowy	25 (termin osiągnięcia: 2015 r.)	-

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Dopuszczalny poziom substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym
		20 (termin osiągnięcia: 2020 r.)	-
Pył zawieszony PM 10	24 godziny	50	35 razy
	Rok kalendarzowy	40	-
Tlenek węgla	8 godzin	10 000	-

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

Tabela 2. Poziomy docelowe do oceny jakości powietrza

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom docelowy substancji	Dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu docelowego w roku kalendarzowym
Arsen	Rok kalendarzowy	6 ng/m^3	-
Bezno(a)piren	Rok kalendarzowy	1 ng/m^3	-
Kadm	Rok kalendarzowy	5 ng/m^3	-
Nikiel	Rok kalendarzowy	20 ng/m^3	-
Ozon	8 godzin	120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	25 dni
	Okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	18 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \text{ h}$	-
Pył zawieszony PM 2,5	Rok kalendarzowy	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	-

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

Tabela 3. Poziomy celów długoterminowych dla ozonu

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom docelowy substancji
Ozon	8 godzin	120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
	Okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	6 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \text{ h}$

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

Tabela 4. Poziomy alarmowe do oceny jakości powietrza

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Alarmowy poziom substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
Dwutlenek azotu	Jedna godzina	400
Dwutlenek siarki	Jedna godzina	500
Ozon	Jedna godzina	240
Pył zawieszony PM 10	24 godzina	300

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

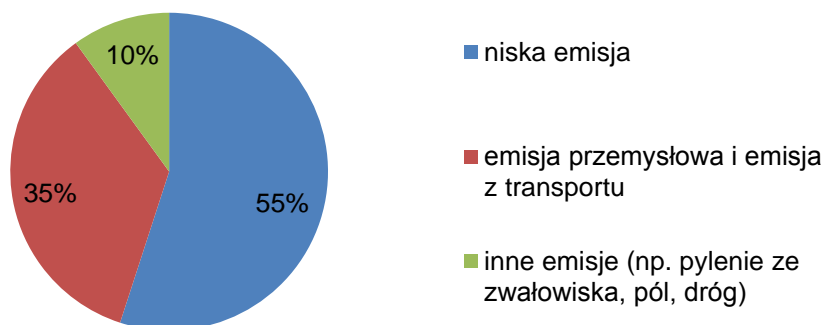
Tabela 5. Poziomy informowania społeczeństwa

Substancja	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom informowania [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
Ozon	Jedna godzina	180
Pył zawieszony PM 10	24 godzina	200

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031)

Zgodnie z danymi WIOS w Katowicach główną przyczyną niskiej jakości powietrza w województwie śląskim jest **emisja z kominów indywidualnych**. Jej wpływ to około **55 %**.

Emisja przemysłowa oraz emisja z transportu to w około 35 % przyczyna złej jakości powietrza. Pozostałą część, tj. około 10 % mają inne emisje – np. pylenie ze zwałowisk, pól, dróg.

Ryc. 3. Główne przyczyny niskiej jakości powietrza w województwie śląskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOS w Katowicach

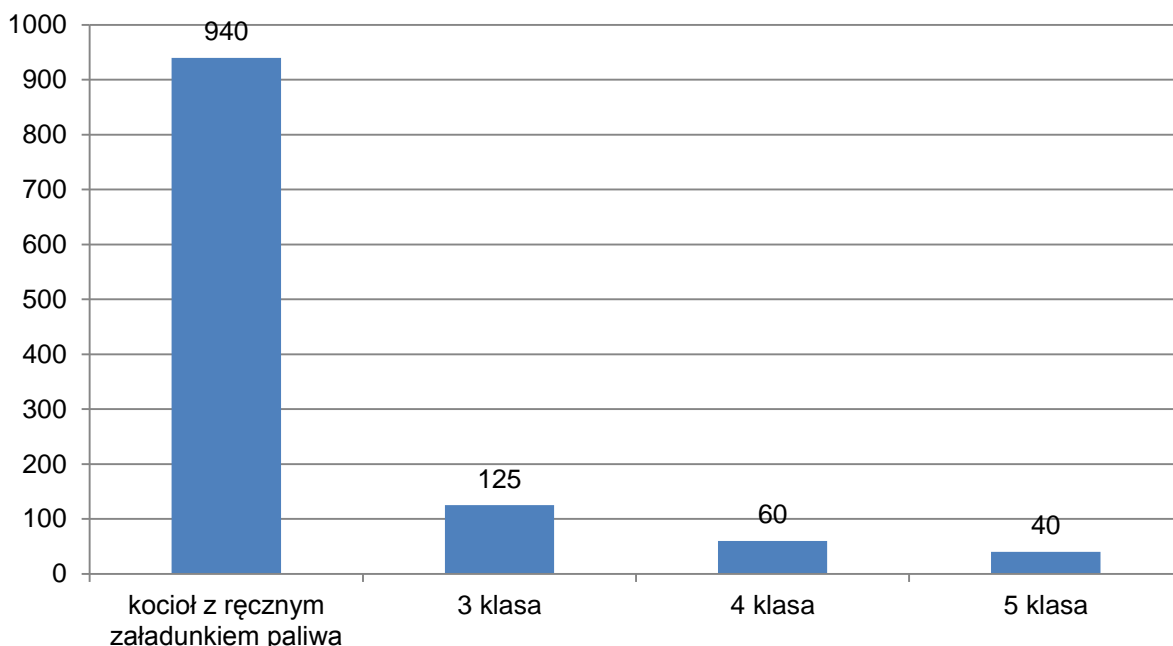
Warto podkreślić, że to od konkretnego miejsca, pory roku, a nawet pory dnia zależy co stanowi najbardziej uciążliwe źródło zanieczyszczeń. Ogromne znaczenie ma m.in. rodzaj kotła oraz jakość spalanego w nim paliwa, położenie wobec ruchliwej drogi, a także lokalizacja zakładów przemysłowych.

Niska emisja

Corocznie w okresie sezonu grzewczego, trwającego od września do kwietnia, stacje monitoringowe jakości powietrza Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wykazują przekraczanie dopuszczalnych norm dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

Spośród wszystkich źródeł na obszarze województwa śląskiego generujących emisje zanieczyszczeń do powietrza, indywidualne urządzenia grzewcze na paliwa stałe powodują ponad 51% całkowitej emisji pyłu PM10, blisko 44% całkowitej emisji pyłu PM2,5 oraz 94% emisji benzo(a)pirenu. Wysokie udziały indywidualnych urządzeń grzewczych w całkowitej emisji do powietrza wynikają z dwóch podstawowych powodów – użytkowania kotłów, czy pieców węglowych o niskiej efektywności energetycznej, niespełniających żadnych norm emisyjnych oraz spalania w nich paliw o niskich parametrach jakościowych - o niskiej kaloryczności i wysokiej zawartości siarki i popiołu, czy wręcz spalania odpadów różnego pochodzenia.

W zależności od klasy pieca, różna jest ilość zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery. Poniżej przedstawiono wielkości emisji pyłów w zależności od rodzaju kotła.

Ryc. 4. Wielkości emisji pyłów (mg/m³) w zależności od rodzaju klasy kotła

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzasadnienia do uchwały antysmogowej województwa śląskiego

Przy szczególnie niekorzystnych warunkach pogodowych (niskie temperatury i bezwietrznie) stężenia pyłu zawieszonego przekraczają wielokrotnie dopuszczalną normę i każdego roku społeczeństwo jest powiadamiane o niebezpieczeństwie przekroczenia wartości progowej 200 µg/m³ wskazującej na niebezpieczeństwo wystąpienia poziomu alarmowego (od 300 µg/m³), który również bywa przekraczany. Przekraczane są również normy dla jeszcze bardziej szkodliwego dla naszego zdrowia pyłu PM_{2,5} (norma roczna 25 µg/m³) oraz rakotwórczego benzo(a)pirenu (norma roczna 1 ng/m³).

Podobny problem występuje również w małych firmach produkcyjno-usługowych, z których emisja nie wymaga uzyskania pozwolenia.

W okresie od maja do września przekroczenia normy dla pyłu zawieszonego PM₁₀ występują sporadycznie, ale wysokie i bardzo wysokie poziomy stężenia w okresie zimowym powodują przekraczanie normy rocznej wynoszącej 40 µg/m³.

Ze względu na złą jakość powietrza w województwie śląskim, Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr V/36/1/2017 z dnia 7 kwietnia 2017 r., tzw. Uchwałą antysmogową wprowadził na obszarze województwa śląskiego ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Jest to akt prawa miejscowego.

Wprowadzono zakaz stosowania:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %,
- biomasy stałej (np. drewna), której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.

Nowe instalacje grzewcze na paliwa stałe powinny spełniać wymagania pod względem minimum standardu emisyjnego zgodnego z 5 klasą kotła w terminie od 1 września 2017 roku. Kolejne terminy wejścia w życie obowiązku wymiany instalacji grzewczych nie spełniających minimum standardu emisyjnego zgodnego z 5 klasą kotła,

podzielono w zależności od wieku instalacji. Różne terminy obowiązywania omawianego zapisu uchwały pozwolą na stopniowe i realne wymiany starych instalacji grzewczych.

Emisja komunikacyjna i emisja przemysłowa

Poważnym źródłem zanieczyszczeń jest transport, czyli pojazdy spalinowe. W szczególności dotyczy to pojazdów starych i emitujących bardzo duże ilości zanieczyszczeń.

Najbardziej uciążliwe są pojazdy z silnikami diesla, odpowiadają one za znaczną część całkowitej emisji pyłu zawieszonego, a także za pewną część emisji WWA. Ogólnie, motoryzacja jest też głównym źródłem tlenków azotu oraz całej gamy tzw. lotnych substancji organicznych (volatile organic compounds – VOC). Oprócz zanieczyszczeń emitowanych z rur wydechowych, mamy też do czynienia z pyłem pochodzącym ze startych opon i klocków hamulcowych.

Źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również przemysł, w tym głównie energetyka węglowa. Zakłady, takie jak huty, koksownie czy elektrownie ciepłownicze, znacząco wpływają na emisję zanieczyszczeń, a szczególnie metali ciężkich, tlenków azotu, dwutlenku siarki oraz pyłu zawieszonego.

Mimo że znacznie łatwiej jest oczyszczać spaliny i kontrolować emisje z zakładów przemysłowych, zanieczyszczenia powodowane przez przemysł dalej pozostają w województwie śląskim bardzo poważnym problemem.

Działaniami zmierzającymi do poprawy jakości powietrza powinny być:

- rozbudowa sieci ciepłowniczej,
- rozbudowa sieci gazowej,
- systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych budynków co przekłada się na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło,
- wyeliminowanie spalania paliw złej jakości w kotłach i piecach domowych,
- wyeliminowanie spalania odpadów w paleniskach domowych,
- ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych oraz ograniczanie emisji ze źródeł przemysłowych,
- usprawnienie ruchu, w celu zmniejszenia emisji spalin, budowa ścieżek rowerowych,
- rozwój technologii energooszczędnych,
- zwiększanie udziału OZE.

Dodatkowo gminy opracowując miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego powinny pamiętać o przewietrzaniu terenu. Korytarze powietrzne zapewniają dobre przewietrzanie rejonu, zapobiegając zaleganiu mgieł i stagnacji zimnego powietrza. Należy tak projektować drogi i zabudowę, aby powstawały naturalne korytarze powietrzne.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012 poz. 914) dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza obowiązuje następujący podział kraju na strefy. Według tego podziału w województwie śląskim wydzielono 5 stref: Aglomeracja Górnośląska, Aglomeracja Rybnicko-Jastrzębska, Miasto Bielsko-Biała, Miasto Częstochowa, Strefa śląska.

Wynikiem oceny dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy jest zaliczenie strefy do odpowiedniej klasy.

Największym problemem w skali województwa śląskiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym, zarówno PM 10, jak i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenem. W przypadku Aglomeracji Górnośląskiej występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów dwutlenku azotu. Dla ozonu notowano w każdej strefie przekroczenia poziomów docelowych. Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń (szczególnie w zagłębieniach terenu). Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych.

Dodatkowe dane o jakości powietrza atmosferycznego w poszczególnych latach przedstawiono w ujęciu poszczególnych lat.

W tabeli przedstawiono klasy jakości powietrza dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie śląskiej w latach 2013-2016.

Tabela 6. Zestawienie zbiorcze klasyfikacji stref jakości powietrza atmosferycznego dla poszczególnych zanieczyszczeń w województwie śląskim w latach 2013-2016 ze względu na ochronę zdrowia

Zanieczyszczenie	Rok	Klasyfikacja wg rodzajów zanieczyszczeń											
		As – arsen (PM10)	BaP (PM10)	C6H6 (benzen)	CO	Cd (PM10)	NO2	Ni (PM10)	O3	PM10	PM2,5	Pb (PM10)	SO2
Aglomeracja Górnośląska	2013	A	C	A	A	A	C	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2014	A	C	A	A	A	C	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2015	A	C	A	A	A	C	A	C, D2	C	C, C1	A	A
	2016	A	C	A	A	A	C	A	A, D2	C	C, C1	A	A
Aglomeracja Rybnicko-Jastrzębska	2013	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2014	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2015	A	C	A	A	A	A	A	C, D2	C	C, C1	A	A
	2016	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
Miasto Bielsko-Biała	2013	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2014	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2015	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2016	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
Miasto Częstochowa	2013	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2014	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2015	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	C, C1	A	A
	2016	A	C	A	A	A	A	A	A, D2	C	A, C1	A	A
Strefa śląska	2013	A	C	A	A	A	A	A	C, D2	C	C, C1	A	A
	2014	A	C	A	A	A	A	A	C, D2	C	C, C1	A	A
	2015	A	C	A	A	A	A	A	C, D2	C	C, C1	A	A
	2016	A	C	A	A	A	A	A	C, D2	C	C, C1	A	A

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Bez tła – poziom stężenia zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego (A) lub docelowego (A) lub celu długoterminowego (D1).

Tło czerwone – zanotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości – poziom stężenia zanieczyszczenia jest powyżej poziomu dopuszczalnego (C) lub docelowego (C1) lub celu długoterminowego (D2).

Tło żółte – zanotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości wyłącznie dla poziomu docelowego (C1).

2.1.1.1. Stan w roku 2013

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 74% do 145% poziomu dopuszczalnego.

Na 18 stanowiskach spośród 22, z których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były wyższe niż $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, na stanowiskach w Cieszynie, Lublińcu, Częstochowie i w Złotym Potoku (gm. Janów) stężenia średnioroczne były niższe niż poziom dopuszczalny.

Na wszystkich 22 stanowiskach odnotowano wyższą niż 35 dopuszczalną częstość przekraczania poziomu 24-godzinnego wynoszącego $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

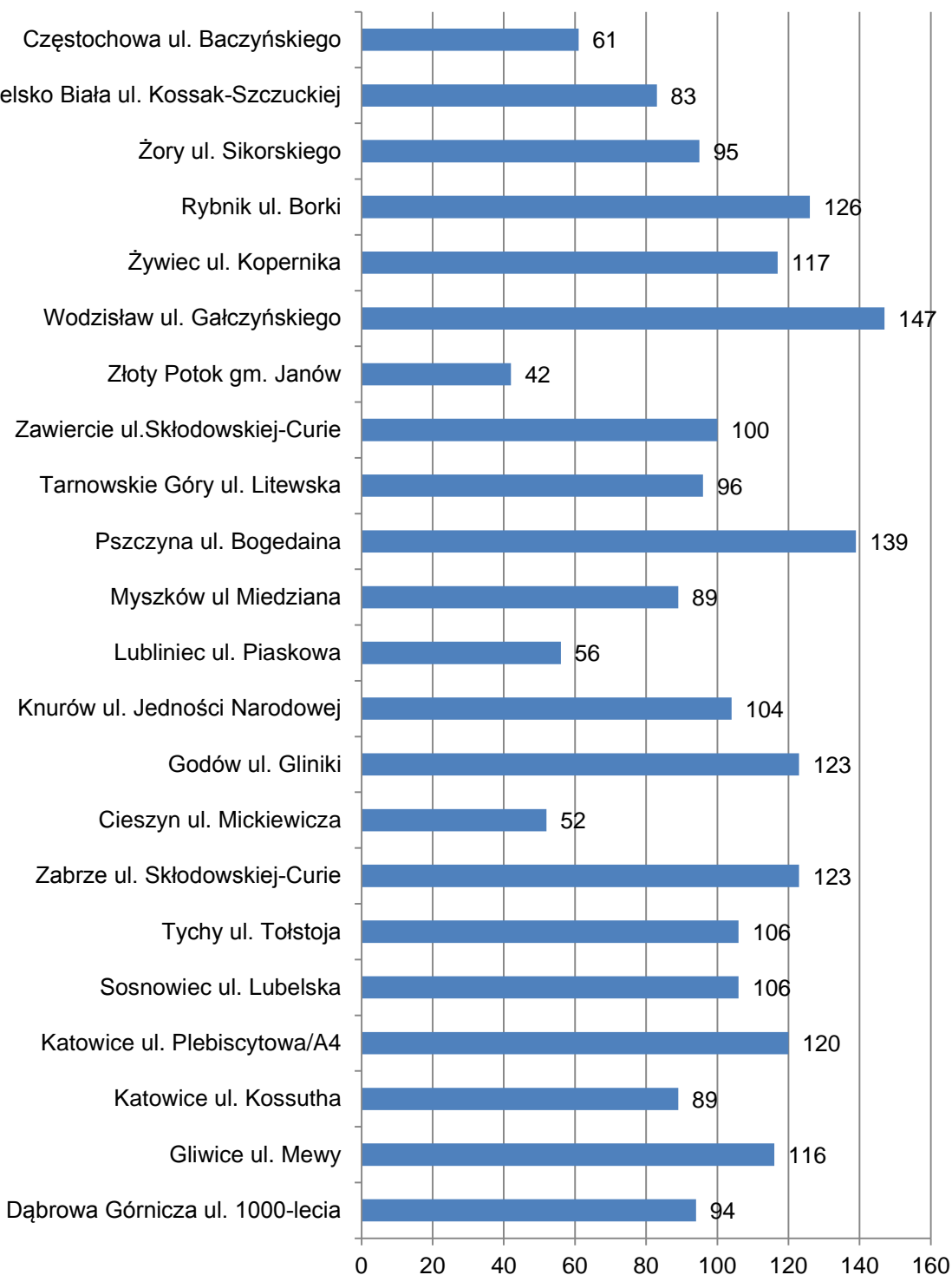
Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2013 roku wyniosły (przy wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej od 43 do $48 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 45 do $54 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Bielsku-Białej - $41 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Częstochowie - $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej od 30 do $58 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W porównaniu do 2012 roku stężenia średnie roczne:

- w aglomeracji górnośląskiej zmniejszyły się na siedmiu stanowiskach (Gliwice o 3%, Tychy o 5%, Zabrze i Sosnowiec o 9%, Katowice o 12%, Dąbrowa Górnicza o 23% oraz o 4% na stacji komunikacyjnej Al. Górnośląska w Katowicach),
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej zmniejszyły się na stanowiskach w Rybniku o 3%, w Żorach o 5%,
- w strefie Bielsko-Biała zmniejszyły się o 3%,
- w strefie Częstochowa zmniejszyły się o 14%,
- w strefie śląskiej zmniejszyły się na pięciu stanowiskach (Myszków o 16%, Złoty Potok o 13%, Knurów o 5%, Zawiercie i Żywiec ul. Słowackiego o 3%) oraz wzrosły na czterech stanowiskach w Lublińcu o 7%, Pszczynie o 28%, Godowie o 11%, Tarnowskich Górach o 2%, w Cieszynie pozostały na podobnym poziomie jak w 2012 roku.

Na rycinie przedstawiono liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2013. Dopuszczalna norma: 35 dni.

Ryc. 5. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2013 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

W 2013 roku na terenie województwa śląskiego działało 329 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, co stanowiło 18,7% wszystkich zakładów tego typu w Polsce. Spośród nich 228 posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, natomiast tylko 55 wyposażonych było w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych.

W 2013 roku zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska wyemitowały do atmosfery ogółem 41233,1 tys. t zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym bez dwutlenku węgla – 725,1 tys. t.

Pod względem ilości wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych, województwo śląskie znajdowało się na pierwszym miejscu w kraju spośród wszystkich województw w Polsce. W 2013 roku wielkość emisji tych zanieczyszczeń wyniosła 10,6 tys. t (21,4% emisji krajowej).

Działania podejmowane przez te zakłady prowadzą do znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń w stosunku do ilości zanieczyszczeń wytworzonych.

Szczegółowe dane w tym zakresie za rok 2013 przedstawiono poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń w tys. t						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a	w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^{a,b}
				dwu-tlenek siarki	tlenek węgla	dwu-tlenek węgla				
OGÓŁEM	10,6	5,7	41222,5	80,5	144,5	40508,0	3084,2	99,7	314,5	30,6
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0,9	0,1	545,4	0,3	0,3	128,2	35,2	97,4	0,0	0,0
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	4,4	0,4	8336,6	11,3	124,6	8187,4	442,1	99,0	91,5	38,0
w tym:										
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	0,1	0,1	101,3	0,3	0,1	100,8	1,4	96,2	-	-
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	0,4	0,0	968,1	2,2	3,3	960,6	57,9	99,3	3,2	29,7
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,1	0,0	109,9	0,2	0,3	109,1	1,9	95,1	0,1	11,5
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,3	0,1	897,5	1,4	1,7	890,3	100,0	99,7	1,7	18,8
Produkcja metali	3,2	0,1	5965,0	6,9	118,3	5835,0	275,2	98,8	73,3	36,1
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	5,3	5,1	32260,8	68,6	19,2	32113,4	2601,7	99,8	222,7	60,2
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0,0	0,0	65,6	0,3	0,1	65,2	3,0	99,0	0,1	19,3
BUDOWNICTWO	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	60,0	0,0	11,1
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0,0	-	11,4	0,0	0,1	11,2	2,2	99,9	0,0	5,6
POZOSTAŁE SEKCJE	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	2,2	0,0	20,0	0,1	85,5

Ryc. 6. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2013 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.1.1.2. Stan w roku 2014

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 70% do 140% poziomu dopuszczalnego.

Na 17 stanowiskach spośród 25, z których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były wyższe niż $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, na stanowiskach w Lublińcu, Zawierciu, Częstochowie, Bielsku-Białej, Sosnowcu, Cieszynie, Ustroniu i w Złotym Potoku (gm. Janów) stężenia średnioroczne były niższe niż poziom dopuszczalny.

Na 24 stanowiskach odnotowano wyższą niż 35 dni dopuszczalną częstość przekraczania poziomu 24-godzinnego wynoszącego $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Częstość przekraczania niższa niż 35 dni wystąpiła w Złotym Potoku (gm. Janów) i wynosiła 21 dni.

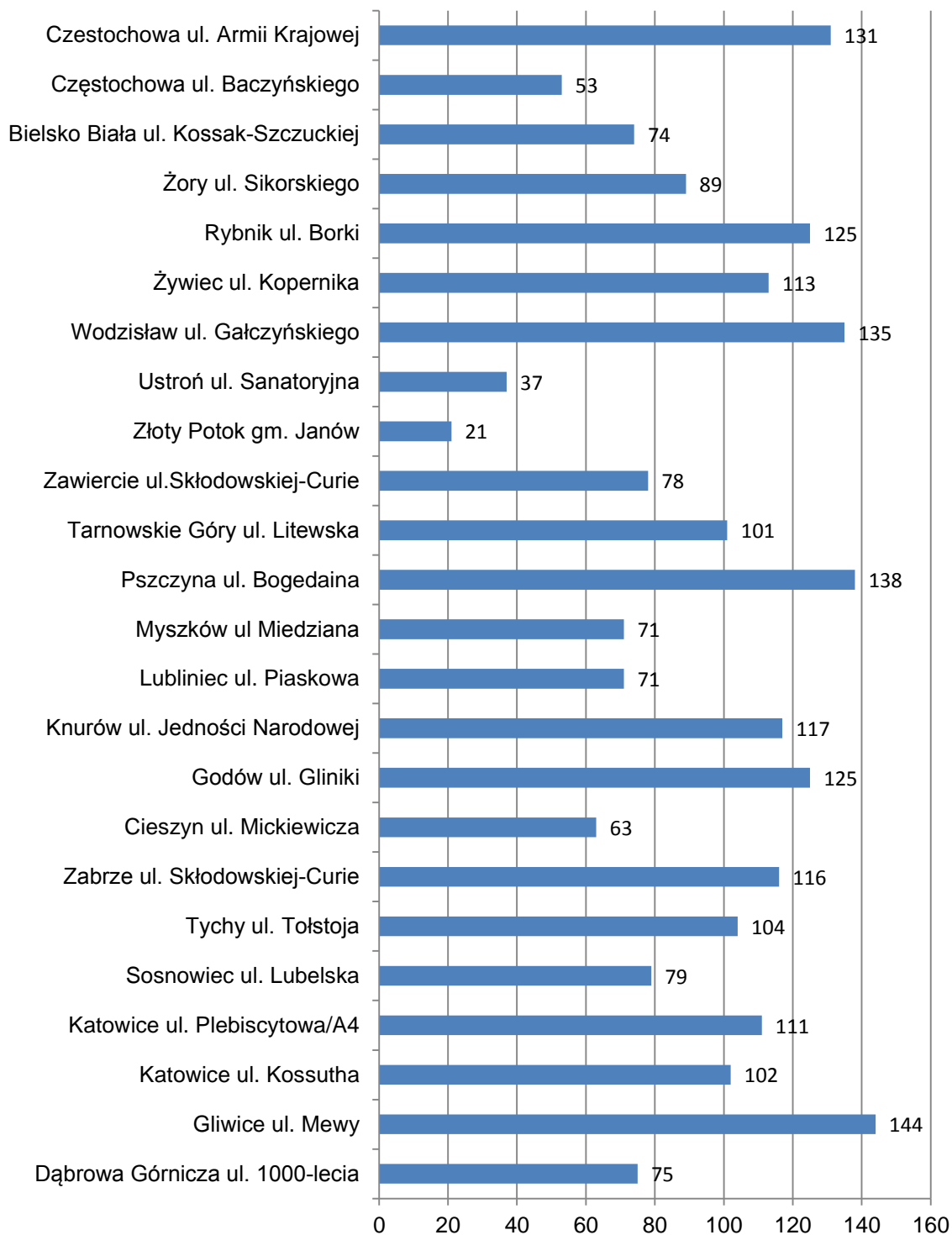
Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2014 roku wyniosły (przy wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej od 39 do $51 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 41 do $53 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Bielsku-Białej - $38 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Częstochowie - $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej od 28 do $56 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W porównaniu do 2013 roku stężenia średnie roczne:

- w aglomeracji górnośląskiej zmniejszyły się w dwóch stanowiskach (Dąbrowa Górnicza i Sosnowiec, wzrosły na pięciu, maksymalnie o 14 % w Gliwicach),
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej zmniejszyły się na stanowiskach w Rybniku o 1%, w Żorach o 8 %,
- w strefie Bielsko-Biała zmniejszyły się o 9 %,
- w strefie Częstochowa wzrosły od 2 % (stacja tła miejskiego) do 8 %, maksymalnie na stacji komunikacyjnej,
- w strefie śląskiej zmniejszyły się na sześciu stanowiskach (o 2% w Godowie, o 5% w Pszczynie, Zawierciu i Złotym Potoku, o 8% w Żywiec ul. Słowackiego oraz o 10% w Wodzisławiu), w Knurowie pozostały na takim poziomie jak w 2013 roku a wzrosły na pozostałych, maksymalnie o 14% w Lublińcu.

Na rycinie przedstawiono liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2014. Dopuszczalna norma: 35 dni.

Ryc. 7. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2014 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

W 2014 roku na terenie województwa śląskiego działało 325 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, tj. 18,2% ogółu zakładów tego typu w Polsce. Zakłady te wyemitowały do atmosfery zanieczyszczenia pyłowe, gazowe lub równocześnie pyłowe i gazowe.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie śląskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2014 roku wyniosła 37265,7 tys. t, w tym bez dwutlenku węgla 734,2 tys. ton. W 2014 roku wyemitowano 10,3 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (0,8 t na 1 km² powierzchni), co stanowiło 21,7% krajowej emisji pyłów (w Polsce 0,2 t na 1 km²).

W porównaniu z rokiem 2013 emisja zanieczyszczeń pyłowych w województwie śląskim zmniejszyła się o 3,2%.

Działania podejmowane przez te zakłady prowadzą do znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń w stosunku do ilości zanieczyszczeń wytworzonych.

Szczegółowe dane w tym zakresie za rok 2014 przedstawiono poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń w tys. t						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a	w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^{a,b}
				dwutlenek siarki	tlenek węgla	dwutlenek węgla				
OGÓŁEM	10,3	4,8	37255,5	68,1	158,0	36531,5	2749,4	99,6	274,3	27,5
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	1,0	0,1	568,4	0,2	0,4	140,8	38,8	97,6	0,0	0,0
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	4,8	0,3	8519,8	11,4	143,1	8349,9	494,1	99,0	79,6	31,9
w tym:										
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	0,0	0,0	55,7	0,1	0,1	55,5	1,1	96,1	–	–
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	0,4	0,0	945,0	1,9	3,7	937,5	62,0	99,4	2,9	28,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,1	0,0	109,5	0,1	0,2	108,7	1,6	93,1	0,1	7,0
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,3	0,1	960,5	1,4	1,8	953,5	106,8	99,7	2,7	27,8
Produkcja metali	3,7	0,1	6171,3	7,5	136,4	6021,0	317,2	98,9	60,4	28,7
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	4,5	4,3	28082,2	56,2	14,3	27956,5	2212,4	99,8	194,4	60,7
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0,0	0,0	73,6	0,3	0,2	73,1	2,8	99,0	0,1	18,4
BUDOWNICTWO	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,4	–	–	0,0	10,3
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0,0	–	9,7	0,0	0,1	9,5	1,3	99,9	0,0	3,6
POZOSTAŁE SEKCJE	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	1,3	0,0	33,3	0,1	87,1

Ryc. 8. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2014 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.1.1.3. Stan w roku 2015

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 70% do 140% poziomu dopuszczalnego.

Na 13 stanowiskach spośród 24, z których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były wyższe niż $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a na 11 stanowiskach stężenia średnioroczne były niższe niż poziom dopuszczalny:

- w aglomeracji górnośląskiej: Katowice ul. Kossutha, Sosnowiec ul. Lubelska, Tychy ul. Tołstoja,
- Bielsko Biąła ul. Kossak-Szczuckiej,
- Częstochowa ul. Baczyńskiego,
- w strefie śląskiej: Ustroń ul. Sanatoryjna, Złoty Potok gm. Janów, Tarnowskie Góry ul. Litewska, Lubliniec ul. Piaskowa, Zawiercie ul. Skłodowskiej-Curie, Cieszyn ul. Mickiewicza.

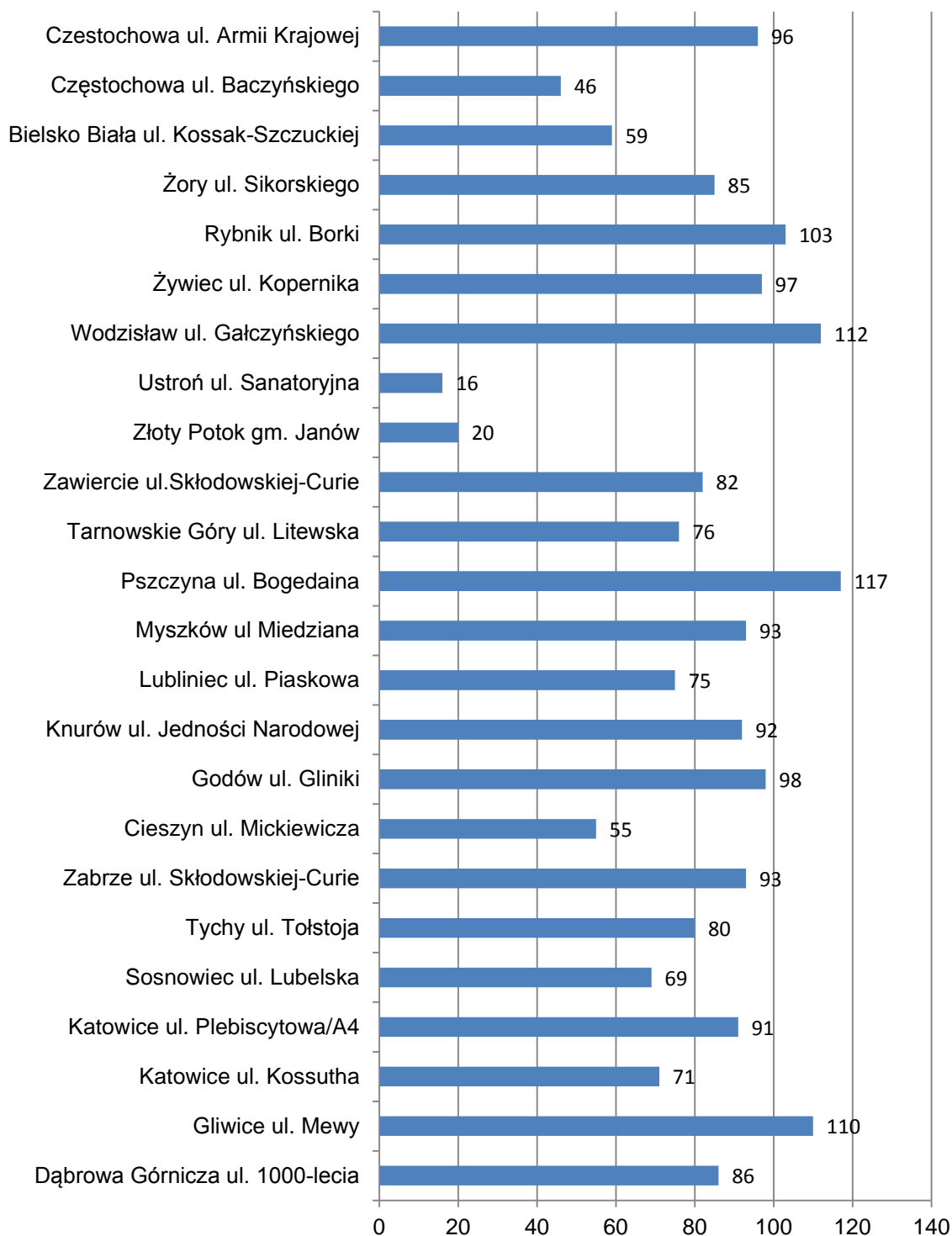
Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2015 roku wyniosły (przy wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej od 39 do $47 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 41 do $47 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Bielsku-Białej - $35 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Częstochowie – 32 do $45 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej od 23 do $52 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W porównaniu do 2014 roku stężenia średnie roczne:

- w aglomeracji górnośląskiej zmniejszyły się na 6 stanowiskach najznaczniej w Tychach o 13%, w Dąbrowie Górniczej pozostały na tym samym poziomie co w roku poprzednim,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej zmniejszyły się na stanowiskach w Rybniku o 11 %, w Żorach pozostały na tym samym poziomie co w roku poprzednim,
- w strefie Bielsko-Biała zmniejszyły się o 6 %,
- w strefie Częstochowa wzrosły o 11 % (stacja tła miejskiego) oraz o 8 %, na stacji komunikacyjnej,
- w strefie śląskiej zmniejszyły się na 11 stanowiskach (najznaczniej w Ustroniu o 17%), w Lublińcu pozostały na takim poziomie jak w 2014 roku, wzrosły na Myszkowie o 12%.

Na rycinie przedstawiono liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2015. Dopuszczalna norma: 35 dni.

Ryc. 9. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2015 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

Na terenie województwa śląskiego w 2015 roku zlokalizowanych było 328 zakładów uznanych za szczególnie uciążliwe. Stanowiły one 18,1% ogółu zakładów tego typu w kraju.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z tych zakładów ukształtowała się na poziomie 38770 tys. t, w tym bez dwutlenku węgla – 784,9 tys. ton.

W 2015 roku w województwie śląskim wyemitowano 10,2 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (0,8 t na 1 km² powierzchni), co stanowiło 23% krajowej emisji pyłów (w Polsce 0,1 t na 1 km²).

W stosunku do 2014 roku nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych o 0,8%.

Działania podejmowane przez te zakłady prowadzą do znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń w stosunku do ilości zanieczyszczeń wytworzonych.

Szczegółowe dane w tym zakresie za rok 2015 przedstawiono poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń w tys. t						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a	w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^{a,b}
				dwutlenek siarki	tlenek węgla	dwutlenek węgla				
OGÓŁEM	10,2	4,5	38759,8	63,7	161,6	37985,1	2629,0	99,6	287,9	27,1
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	1,0	0,1	609,2	0,2	0,3	122,8	32,0	97,1	0,0	0,0
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	5,0	0,4	8879,2	11,7	148,4	8703,5	494,1	99,0	87,0	33,1
w tym:										
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	0,1	0,1	58,4	0,1	0,1	58,2	0,8	93,3	–	–
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	0,4	0,1	1094,4	2,0	4,2	1085,9	58,9	99,3	2,7	24,3
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,1	0,0	107,6	0,2	0,2	106,8	1,8	95,1	0,0	0,6
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,4	0,1	1098,6	1,3	2,7	1090,6	99,3	99,6	3,3	29,4
Produkcja metali	3,8	0,1	6248,6	7,8	140,1	6094,1	324,5	98,8	67,3	30,4
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORAĆĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	4,2	4,0	29180,5	51,5	12,6	29068,8	2098,2	99,8	200,6	64,2
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0,0	0,0	78,8	0,3	0,2	78,2	3,5	98,9	0,2	24,6
BUDOWNICTWO	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3	–	–	0,0	41,1
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0,0	-	10,2	0,0	0,1	10,0	1,2	99,9	0,0	10,8
POZOSTAŁE SEKCJE	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	1,5	0,0	33,3	0,1	87,2

Ryc. 10. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2015 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.1.1.4. Stan w roku 2016

Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 mieściły się w przedziale od 60% do 130% poziomu dopuszczalnego.

Na 11 stanowiskach spośród 24, z których wyniki wykorzystano do oceny, stężenia średnioroczne były wyższe niż $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, na jednym równe z poziomem, natomiast na 12 stanowiskach stężenia średnioroczne były niższe niż poziom dopuszczalny.

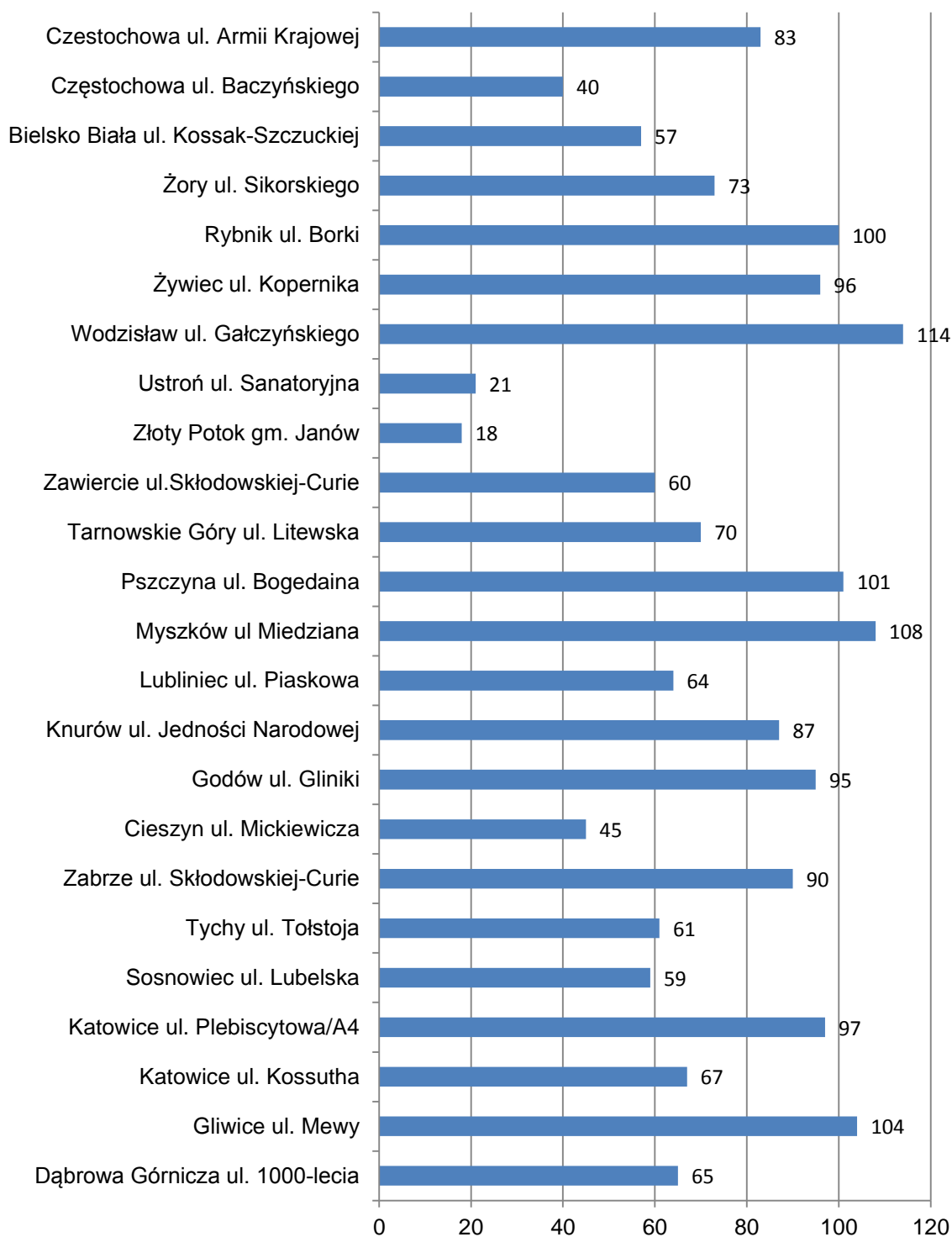
Wartości średnie stężeń pyłu PM10 w 2016 roku wyniosły (przy wartości dopuszczalnej $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$):

- w aglomeracji górnośląskiej od 39 do $47 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej – od 42 do $47 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Bielsku-Białej - $36 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w Częstochowie – 30 do $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$,
- w strefie śląskiej od 23 do $51 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

W porównaniu do 2015 roku stężenia średnie roczne:

- w aglomeracji górnośląskiej zmniejszyły się na 5 stanowiskach najznaczniej w Tychach o 8%, wzrosły o 1% w Katowicach Al. Górnośląska/Plebiscytowa (stacja komunikacyjna),
- w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej wzrosły w Żorach o 1 %, w Rybniku pozostały na tym samym poziomie co w roku poprzednim,
- w strefie Bielsko-Biała miasto wzrosły o 1 %,
- w strefie Częstochowa miasto zmniejszyły się o 5 % (stacja tła miejskiego) oraz o 11 % na stacji komunikacyjnej,
- w strefie śląskiej zmniejszyły się na 8 stanowiskach (najznaczniej w Zawierciu o 17%), na 4 stanowiskach pozostały na takim poziomie jak w 2015 roku (Ustroń, Myszków, Żywiec, Tarnowskie Góry).

Na rycinie przedstawiono liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2016. Dopuszczalna norma: 35 dni.

Ryc. 11. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2016 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

Emisja zanieczyszczeń powietrza (pyłowych i gazowych) z zakładów szczególnie uciążliwych w 2016 roku w województwie śląskim ukształtowała się na poziomie 38677,4 tys. ton, w tym bez dwutlenku węgla – 756,9 tys. t. Liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyniosła 328, tj. 17,6% zakładów tego typu w kraju.

W 2016 roku wyemitowano do powietrza 9,1 tys. t (0,7 t na 1 km² powierzchni) zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 23,6% krajowej emisji pyłów (w Polsce 0,1 t na 1 km²). W porównaniu z 2015 rokiem zaobserwowano spadek emisji pyłów o 10,5%.

Działania podejmowane przez te zakłady prowadzą do znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń w stosunku do ilości zanieczyszczeń wytworzonych.

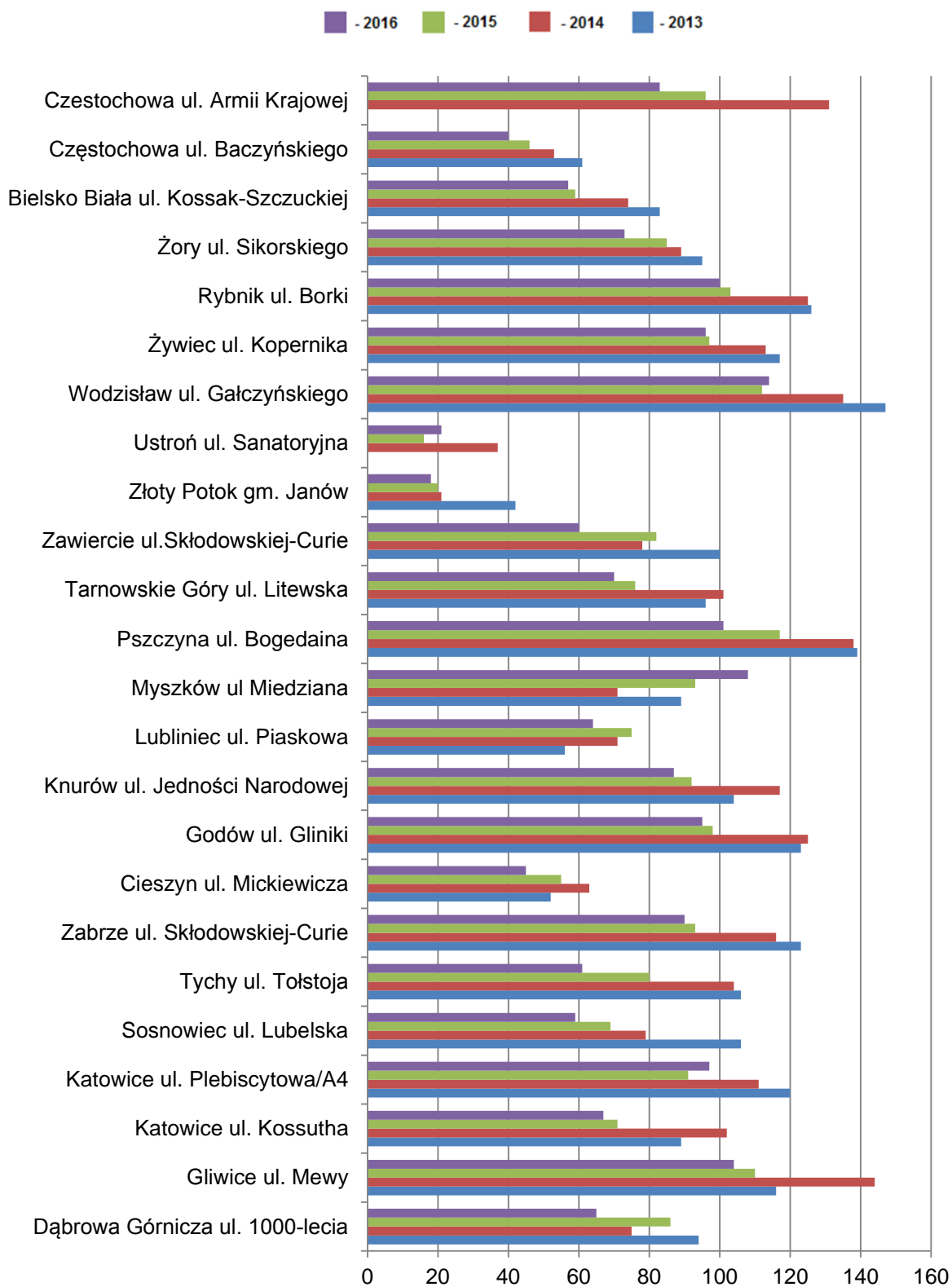
Szczegółowe dane w tym zakresie za rok 2016 przedstawiono poniżej.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Emisja zanieczyszczeń w tys. t						Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń			
	pyłowych		gazowych				pyłowe		gazowe	
	ogółem	w tym ze spalania paliw	ogółem	w tym			w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a	w tys. t	w % zanieczyszczeń wytworzonych ^{a,b}
				dwutlenek siarki	tlenek węgla	dwutlenek węgla				
OGÓŁEM	9,1	3,4	38668,2	51,3	155,7	37920,5	2584,3	99,6	278,5	27,1
GÓRNICtwo I WYDOBYWANIE	0,9	0,1	611,6	0,2	0,4	140,4	22,5	96,3	0,0	0,0
PRZETWóRSTwo PRZEMySŁOWE	4,9	0,3	8965,4	10,2	144,7	8795,0	452,2	98,9	82,8	32,7
w tym:										
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	0,0	0,0	49,8	0,1	0,1	49,5	0,1	91,5	-	-
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	0,3	0,1	1190,7	2,1	3,3	1182,4	56,5	99,4	2,7	24,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,1	0,0	107,6	0,1	0,2	106,8	1,7	95,3	0,0	0,9
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,4	0,0	1157,7	1,3	3,2	1149,5	110,6	99,6	2,7	24,5
Produkcja metali	3,8	0,0	6213,9	6,2	137,2	6064,5	279,6	98,7	63,8	29,9
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZną, GAZ, PARĘ WODną, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	3,2	3,0	28999,1	40,6	10,1	28894,2	2105,0	99,8	195,5	65,1
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0,0	0,0	80,8	0,3	0,2	80,2	4,1	99,2	0,2	23,7
BUDOWNICTWO	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,3	-	-	-	-
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0,0	0,0	9,0	0,0	0,0	8,8	0,3	99,7	0,0	10,6
POZOSTAŁE SEKCJE	0,1	0,0	1,9	0,1	0,2	1,5	0,1	43,3	0,0	9,3

Ryc. 12. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2016 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Podsumowując, na rycinie przedstawiono liczbę dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w latach 2013-2016. Dopuszczalna norma: 35 dni.

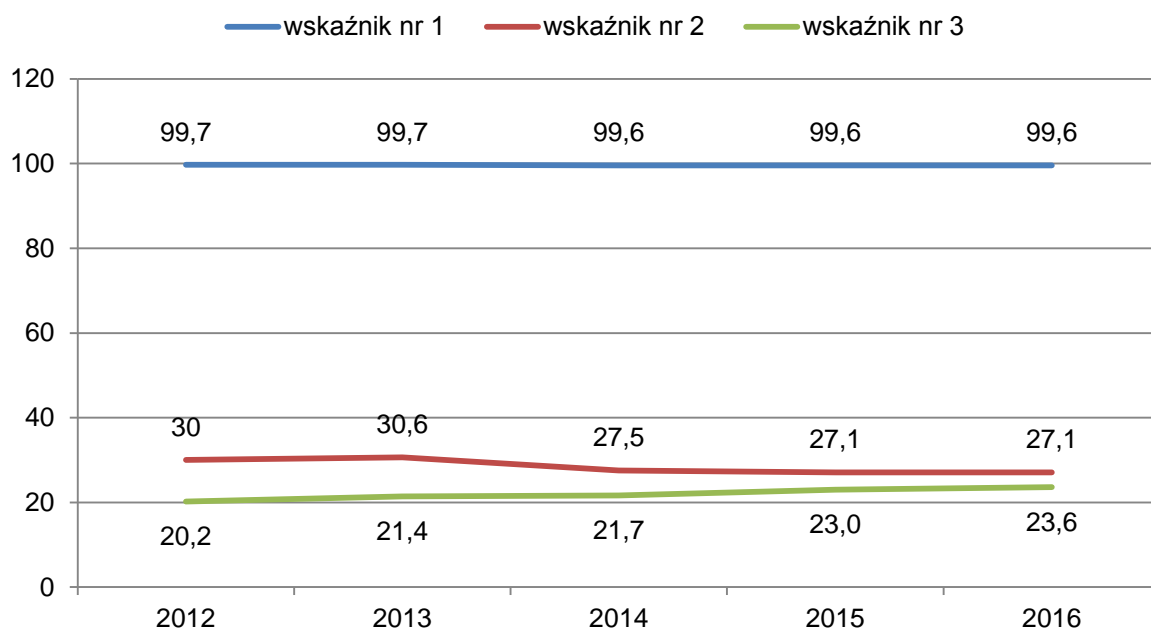
Ryc. 13. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w latach 2013-2016 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

Na podstawie zebranych danych w formie graficznej przedstawiono w jaki sposób w raportowanym okresie 2013-2014 oraz 2015-2016 z uwzględnieniem roku 2012 zmieniały się następujące wskaźniki:

- **wskaźnik nr 1** - udział zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%),
- **wskaźnik nr 2** - udział zanieczyszczeń gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%),
- **wskaźnik nr 3** - udział emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w województwie śląskim w ogólnej emisji dla Polski (%).

Ryc. 14. Udział zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%), w latach 2013-2014 oraz 2015-2016 z uwzględnieniem roku 2012 oraz udział emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w województwie śląskim w ogólnej emisji dla Polski (%) w badanym okresie

2.1.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

W latach 2013-2014 oraz 2015-2016 na terenie województwa śląskiego podejmowano realizację zadań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego.

Zadania realizowano w zakresie podejmowania szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych administracyjnych i kontrolnych oraz w zakresie opracowywania planów i programów strategicznych jak również ich wdrażania.

Z działań inwestycyjnych w okresie raportowania do najważniejszych należały: wykonywanie termomodernizacji budynków podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej, zmiana systemu ogrzewania w budynkach na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne.

Gminy województwa śląskiego aktywnie podjęły działania w ograniczeniu emisji ze źródeł małej mocy (do 1 MW) poprzez przekazanie dotacji dla osób fizycznych do wymiany starych, niskosprawnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła.

Dodatkowo prowadzone były kontrole gospodarstw domowych w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów.

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej jak również osób prywatnych to zadanie realizowane w bardzo szerokim zakresie zarówno przez poszczególne JST, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz osoby fizyczne. Według ankietyzacji, największą aktywność podmiotów zauważa się w zakresie realizacji tego zadania.

Przeprowadzono szereg inwestycji pod względem przebudowy dróg i układów komunikacyjnych. Dokonywano zarówno zmian i usprawnień istniejącego układu drogowego jak również realizowano nowe inwestycje drogowe zgodnie z planami inwestycyjnymi.

Zanotowano zauważalny rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej.

W transporcie zbiorowym uczestniczy coraz więcej pojazdów o niskiej emisji spalin. Realizowane są również inne działania mające na celu ograniczenie emisji z transportu, w tym rozwój komunikacji zbiorowej "przyjaznej dla użytkownika", prowadzenie odpowiedniej polityki parkingowej w centrach miast wymuszającej ograniczenia korzystania z samochodów.

W zakresie ograniczenia niskiej emisji podejmowano realizację zadań poprzez opracowywanie programów gospodarki niskoemisyjnej, programów ograniczenia niskiej emisji jak również założeń do planu zaopatrzenia danej jednostki samorządowej w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr IV/45/12/2013 z dnia 19 grudnia 2013 roku przyjął Program ochrony powietrza dla terenu byłej strefy bieruńsko-pszczyńskiej województwa śląskiego, gdzie stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu jak również Uchwałą Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

W zakresie monitorowania i zarządzania Programem Ochrony Powietrza zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego coroczne tabele sprawozdawcze z realizacji Programu Ochrony Powietrza wraz z informacją

przypominającą o obowiązku wypełnienia ich przez Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Miast, Starostów i innych podmiotów oraz przekazaniu ich Marszałkowi Województwa.

W 2014 i 2015 roku zrealizowane zostały działania międzyregionalne oraz współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych poprzez spotkania i konferencje na których poruszane były tematy problemów jakości powietrza na Śląsku po polskiej i czeskiej stronie.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 7. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – powietrze atmosferyczne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
POWIETRZE ATMOSFERYCZNE				
P1.1. Aktualizacja Programu ochrony powietrza				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2014	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr IV/45/12/2013 z dnia 19 grudnia 2013 roku przyjął Program ochrony powietrza dla terenu byłej strefy bieruńsko-pszczyńskiej województwa śląskiego, gdzie stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu. Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 roku przyjął Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. 	435,9	Wojewoda, NFOŚiGW, WFOŚiGW
P1.2. Monitorowanie i zarządzanie Programem ochrony powietrza (monitorowanie, koordynowanie działań, raportowanie, spotkania)				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego corocznie zamieszczane są tabele sprawozdawcze z realizacji Programu Ochrony Powietrza wraz z informacją przypominającą o obowiązku wypełnienia ich 		-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		przez Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Miast, Starostów i innych podmiotów oraz przekazaniu ich Marszałkowi Województwa. Link do strony: http://www.slaskie.pl/strona_n.php?jezyk=pl&grupa=3&dzi=1259653698&id_menu=498		
P1.3. Wdrożenie działań naprawczych dla miast wynikających z Programu ochrony powietrza				
Zarząd Województwa, Powiaty, Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Działania naprawcze realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST. Obejmowały one głównie: wymiany urządzeń wykorzystujących paliwa stałe, termomodernizacje budynków, rozbudowę oraz modernizację sieci ciepłowniczych, rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej, kontrole w zakresie weryfikacji zgłoszeń dotyczących spalania odpadów w gospodarstwach domowych, przebudowę dróg o tymczasowej nawierzchni, utwardzenie dróg i poboczy, utrzymanie czystości nawierzchni (czyszczenie metodą na mokro), ograniczenie emisji ze źródeł małej mocy (do 1MW) - wymiana instalacji c.o., edukację ekologiczną (przedstawienia ekologiczne, bieżące informacje i kampanie zamieszczane na stronach internetowych), działania kontrolne, dotacje celowe dla osób fizycznych ze środków budżetu miasta na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska (wymiana starych źródeł ciepła), prowadzenie baz danych zawierających pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz zgłoszenia instalacji podmiotów gospodarczych, zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony powietrza, 	215 308,94	Środki własne EFRR, Budżet Państwa, WFOŚiGW
P1.4. Opracowanie lub aktualizacja oraz wdrożenie Programów ograniczania niskiej emisji (PONE)				
Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Programy ograniczania niskiej emisji (PONE) umożliwiają samorządom prowadzenie systemowych działań zmniejszających ilość emisji szkodliwych substancji do powietrza. Podstawowym działaniem w ramach PONE jest kompleksowa likwidacja istniejących nieefektywnych źródeł ciepła. Władze gmin wdrażających PONE, stosunkowo niewielkim nakładem środków zachęcają użytkowników wysokoemisyjnych kotłów domowych do ich wymiany na ekologiczne i energooszczędne urządzenia grzewcze. W latach 2013-2015 zadanie zostało zrealizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST. 	36 500,82	Środki własne, WFOŚiGW, EFRR, NFOŚiGW, Środki unijne, Budżet Państwa, środki własne, środki ZGM, środki własne mieszkańców, środki inwestorów prywatnych
P1.5. Opracowanie lub aktualizacja planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia energii i promowania rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Obowiązek opracowywania przez gminy założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wynika z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2017, poz. 220 z późn. zm.), zgodnie z którą „projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata”. Ustawa Prawo energetyczne określa szczegółowo jakie elementy powinien zawierać niniejszy dokument, a należy do nich: <ul style="list-style-type: none"> ocena stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych; możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych; możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. 2016, poz. 831); zakres współpracy z innymi gminami. W latach 2013-2015 poszczególne gminy opracowywały i uchwałyły przedmiotowy dokument. 	1 912,79	Środki własne, NFOŚ, WFOŚiGW, POIŚ 2007-2013
P1.6. Opracowanie założeń dla planów redukcji emisji przemysłowej dla poszczególnych stref (PREP)				
Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”, zadanie przewidziane do realizacji w 2011 r., a więc poza okresem sprawozdawczym niniejszego raportu.				

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
P1.7. Opracowanie szczegółowych założeń systemu kompensacji emisji na obszarach przekroczeń				
<i>Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”, zadanie przewidziane do realizacji w 2011 r., a więc poza okresem sprawozdawczym niniejszego raportu.</i>				
P1.8. Wdrożenie i prowadzenie bazy emisji i pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz zgłoszeń instalacji dla podmiotów gospodarczych w celu kontroli wielkości emisji				
<i>Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”, zadanie przewidziane do realizacji w 2011 r., a więc poza okresem sprawozdawczym niniejszego raportu.</i>				
P1.9. Opracowanie wojewódzkiego dokumentu strategicznego dotyczącego zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe				
<i>Zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”, zadanie przewidziane do realizacji w 2012 r., a więc poza okresem sprawozdawczym niniejszego raportu.</i>				
P1.10. Opiniowanie planów energetycznych gmin				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2017 r., poz. 220, ze zm.) Samorząd Województwa opiniuje opracowywane przez poszczególne gminy projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa. 	w ramach zadań własnych	-
P1.11. Opracowanie planów działań na rzecz efektywnego zarządzania energią i ograniczania emisji gazów cieplarnianych w miastach (Sustainable Energy Action Plan)				
Gmina Dąbrowa Górnicza, Gmina Łękawica	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Plan Działań na Rzecz Zrównoważonej Energii (SEAP) jest jednym z głównych elementów wynikających z przystąpienia gmin do ambitnej inicjatywy Unii Europejskiej – Porozumienie Burmistrzów. W latach 2013-2015 do Porozumienia z obszaru województwa śląskiego przystąpiły 2 gminy – Dąbrowa Górnicza oraz Łękawica (obie w 2013 r.). Plan SEAP przedstawia strategię działania gminy w celu osiągnięcia założeń polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej, w tym redukcji emisji CO₂. W związku z powyższym, gminy będą prowadziły kroki aby ograniczyć emisję gazów cieplarnianych na swoim obszarze o minimum 20% w stosunku do przyjętego roku bazowego. Większość SEAP opracowywana była przez gminy jeszcze przed 2013 r. Zadania dotyczące realizacji działań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego na poziomie gmin realizowane głównie za pomocą Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Programów Ograniczenia Niskiej Emisji. 	24,6	Środki własne, WFOŚiGW
P1.12. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych				
Zarząd Województwa Śląskiego	2014-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> W listopadzie 2014 r. odbyło się spotkanie Hetmana Kraju Morawsko-Śląskiego, Pani Aleksandry Banasiak Wicemarszałek Województwa Śląskiego, Prezydenta Miasta Ostrawy i Wiceprezydenta Katowic w Ostrawie na temat problemów jakości powietrza na Śląsku po polskiej i czeskiej stronie. W 2015 r. Przedstawiciele Wydz. Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji „Powietrze bez granic” w Ostrawie, a także w IX spotkaniu polsko-czeskiej grupy roboczej ds. jakości powietrza w rejonach przygranicznych w Ołomuńcu (w Czechach). 	-	Środki własne
P2.1. Monitoring powietrza				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U.2016, poz. 672 z późn. zm.) oceny jakości powietrza są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy te zostały wymienione poniżej: <ul style="list-style-type: none"> aglomeracja górnośląska – kod strefy PL2401, 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • aglomeracja rybnicko-jastrzębska – kod strefy PL2402, • miasto Bielsko-Biała - kod strefy PL2403, • miasto Częstochowa - kod strefy PL2404, • strefa śląska – kod strefy PL2405. • Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska). • Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowią dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.2012, poz.1031). • Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia obejmuje: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm oraz nikiel. 		
WIOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> • Badanie i ocena jakości powietrza w strefach; wykonywanie badań jakości powietrza metodami referencyjnymi lub metodami równoważnymi do metodyki referencyjnej, wykonywanie ocen jakości powietrza w oparciu o wyniki pomiarów i modelowanie matematyczne, informowanie o jakości powietrza w oparciu o dane pomiarowe i prognozy jakości powietrza 	17 999,00	Budżet państwa, WFOŚiGW w Katowicach
P2.2. Podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej				
Przedsiębiorstwa energetyczne, JST, administratorzy i właściciele budynków	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne zakłady ciepłownicze, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • PEC Sp. z o.o. w Bytomiu; • ZEC S.A. w Katowicach; • Tauron Ciepło Sp. z o.o.; • ZPEC Sp. z o.o. w Zabrze. • Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rozbudowa sieci ciepłej poprzez budowę przyłącza do budynków wielorodzinnych przy ul. Katowickiej w Katowicach.</i> • <i>Rozbudowa sieci ciepłej do budynków wielorodzinnych przy ul. Wrzosowej, Jodłowej i Kalinowej w Sosnowcu.</i> • <i>Wykonanie projektu technicznego budowa SWC i przyłącza ciepłego do budynku MOSiR w Katowicach.</i> • <i>Wykonanie projektu technicznego i budowa przyłącza ciepłego do budynków przy ul. Kolistej w Katowicach.</i> • <i>Wykonanie przyłącza ciepłowniczego do obiektu PROINTEGRA w Katowicach.</i> • <i>Wykonanie projektu technicznego i budowa przyłącza do budynków TBS przy ul. Sławka w Katowicach.</i> • <i>Modernizacja systemu ogrzewania budynków w rejonie ulic: Tuwima, Schenka, Smółki, Prokopa w Bytomiu – podłączenie do sieci ciepłowniczej budynków wielorodzinnych poprzez budowę sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami, budowę kompaktowych węzłów ciepłych oraz likwidację dotychczasowych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym (PEC Sp. z o.o.).</i> • <i>Wykonanie przyłącza do magistrali ciepłowniczej do Piekarskiego Centrum Medycznego i budowa węzła ciepłego (1,5 MW).</i> • <i>Przyłączenie do sieci ciepłowniczej i wykonanie kompaktowego węzła ciepłego w budynku Urzędu Miasta i Urzędu Skarbowego w Piekarach Śląskich (ul. Bytomska 84).</i> • <i>Na terenie Chorzowa do sieci ciepłowniczej w latach 2013-2015 podłączono m.in. następujące obiekty: Starochorzowski Dom Kultury, Akademicki Zespół Szkół, Przedszkole nr 19, Zespół Szkół Sportowych nr 2, Budynek MORiS, Stadion „RUCH”.</i> 	27 677,01	KAWKA-WFOŚiGW, NFOŚiGW, Środki podmiotów gospodarczych, środki własne
P2.3. Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne				
JST, osoby	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE	204 039,35	Środki własne, Fundusz

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
fizyczne, SM, Wspólnoty Mieszkaniowe		<ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie zarówno przez poszczególne JST, jak i wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz osoby fizyczne; Zadanie realizowane również w ramach zadań: P1.3., P1.4, P2.2.; Dominującym trendem na terenie województwa jest wymiana kotłów pozaklasowych na kotły w 4 i 5 klasie, a także wymiana węglowych źródeł ciepła na źródła opalane paliwami ciekłymi i biomasą. 		Spójności w ramach POIiŚ 2007-2013, Program KAWKA, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, środki osób fizycznych, EFRROW
P2.4. Modernizacja istniejących kotłowni				
Przedsiębiorstwa energetyczne, JST, osoby fizyczne, SM, Wspólnoty Mieszkaniowe	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie zarówno przez poszczególne JST, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, osoby fizyczne oraz przedsiębiorstwa energetyczne; Zadanie realizowane również w ramach zadań: P1.3., P1.4., P2.2., P2.4.; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Jeleśnia - Likwidacja ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej. Gmina Gozdów - Modernizacja 138 kotłowni – dotacja dla osób fizycznych. Gmina Mszana zmodernizowała we wszystkich swoich obiektach systemy grzewcze. Rydułtowy - Dokonano wymiany starego kotła węglowego w budynku Klubu Sportowego „Naprzód” Rydułtowy. ZEC S.A. w Katowicach - Energetyczne wykorzystanie gazu z odmetanowania KWK „Murcki - Staszic” do produkcji energii elektrycznej i ciepła w EC „Wieczorek” - Wydział V ZEC S.A. ZEC S.A. w Katowicach - Budowa silnika gazowego o mocy 2,7 MWe zasilanego gazem z odmetanowania kopalni „Mysłowice –Wesoła”. ZEC S.A. w Katowicach - Budowa silników gazowych wraz z generatorami energii elektrycznej oraz kotła gazowego na terenie Wydziału XII ZEC S.A. "Śląsk" w Rudzie Śląskiej. ZEC S.A. w Katowicach - Budowa silników gazowych z generatorami energii elektrycznej oraz kotła gazowego na terenie W IV ZEC S.A. „Murcki” w Katowicach. ZEC S.A. w Katowicach - Budowa agregatu kogeneracyjnego w Wydziale VI „Wujek” ZEC S.A. zasilanego gazem z odmetanowania KWK „Wujek” Ruch „Wujek” w Katowicach. ZEC S.A. w Katowicach - Budowa agregatu kogeneracyjnego w Wydziale VI „Wujek” ZEC S.A. o mocy 1,5 MW zasilanego gazem z odmetanowania KWK „Wujek” Ruch „Wujek” w Katowicach. 	46 419,40	Środki własne, WFOŚiGW, RPO
P2.5. Kontrola składów opału na terenie miast i gmin w zakresie jakości sprzedawanych paliw				
WiiH Katowice	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie badań jakości paliw w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku. WiiH kontroluje składy opałowe w wypadku zgłoszenia nieprawidłowości przez konsumentów. Kontrola jakościowa obejmuje głównie sprawdzenie atestów sprzedawanych paliw. Nowelizacja ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, która ma wejść w życie w 2018 r. nałożyła na Inspekcję Handlową obowiązek kontrolowania jakości m.in. węgla. Inspekcja Handlowa jest jednym z narzędzi, jakimi dysponuje Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów do realizacji swoich zadań. Inspektorzy mają już wieloletnie doświadczenie w kontroli jakości paliw ciekłych. Po wejściu w życie nowych regulacji, kontrole obejmą również paliwa stałe. W chwili obecnej większość konsumentów decydując się na zakup paliw stałych, przede wszystkim kieruje się ceną, nie zwracając uwagi na jego jakość. Wynika to z tego, iż klienci są pozbawieni możliwości wyboru zakupu paliwa stałego w oparciu o wskaźnik jego jakości, z uwagi na brak przepisów określających wymagania jakościowe paliw stałych, co skutkuje m.in. rozregulowaniem tego rynku. Bez względu na to czy paliwo stałe pochodzi z rynku krajowego czy też jest importowane, powinno spełniać wymagania jakościowe regulowane odpowiednimi normami prawnymi. W związku z tym uzasadnione jest wprowadzenie wymagań jakościowych dla paliw stałych. Nowelizacja wprowadzi wymagania 	1,74	Budżet państwa

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>jakościowych dla paliw stałych oraz umożliwi kontrolowanie jakości paliw stałych.</p> <ul style="list-style-type: none"> Skutecznym narzędziem służącym do rozwiązania problemu jest określenie wymagań jakościowych dla paliw stałych zgodnie z delegacją zawartą w art. 3a ust. 2 ustawy. W stanie obecnym ustawy wprowadzanie do obrotu odnosi się jedynie do paliw, pomijając paliwa stałe. Mając na uwadze potrzebę prawidłowego funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości dla paliw stałych zasadnym jest zlikwidowanie tej luki prawnej poprzez uzupełnienie definicji o paliwa stałe. 		
P2.6. Kontrola gospodarstw domowych w zakresie posiadania umów na odbiór odpadów oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów				
Gminy (Straż Miejska)	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Od połowy 2013 r. na terenie kraju zaczął obowiązywać nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, w którym mieszkańcy nie podpisują już indywidualnych umów na odbiór odpadów z przedsiębiorcą. Władztwo nad odpadami komunalnymi przejęły gminy, które organizują odbiór i prawidłowe zagospodarowanie odpadów komunalnych z wszystkich gospodarstw domowych na swoim terenie, w zamian za uiszczaną przez mieszkańców opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Straże Gminne i Miejskie prowadzą kontrole indywidualnych systemów grzewczych w zakresie spalania odpadów. Zgodnie z raportem NIK „Eliminacja niskiej emisji z kotłowni przydomowych i gminnych w województwie śląskim” opublikowanym w styczniu 2017 r. w latach 2013-2016 organy wykonawcze skontrolowanych gmin kontrolowały przestrzeganie i stosowanie przepisów o ochronie środowiska, w tym dotyczących ochrony powietrza. Kontrole te koncentrowały się na zapobieganiu spalaniu odpadów w domowych instalacjach grzewczych. We wszystkich skontrolowanych gminach, w których odnotowano długotrwałe i wielokrotne przekroczenia dopuszczalnych wartości stężenia w powietrzu substancji szkodliwych związanych z niską emisją, upoważnieni pracownicy urzędów i funkcjonariusze straży gminnych reagowali na zgłaszane przez mieszkańców przypadki zadymienia. 	8 591,82	Środki własne
P2.7. Budowa i modernizacja systemów i urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych				
Przedsiębiorstwa energetyczne	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez przedsiębiorstwa produkujące energię na terenie województwa śląskiego. Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: ZEC S.A. w Katowicach: <ul style="list-style-type: none"> Modernizacja instalacji odpylania spalin w Elektrociepłowni „Kostuchna” – Wydział IV „Murcki, w Wydziale I „Kazimierz” w Sosnowcu, w Wydziale III „Mysłowice” w Mysłowicach, w Wydziale II „Niwka-Modrzejów” w Sosnowcu, w Wydziale III „Mysłowice” w Mysłowicach, w Wydziale V „Wieczorek” w Katowicach, w Wydziale IX „Wesoła”, w Wydziale XII „Śląsk”, w EC Szopienice. TAURON Wytwarzanie S.A.: <ul style="list-style-type: none"> Oddział Elektrownia Łaziska w Łaziskach Górnych - Dostosowanie kotłów na blokach 225 MW (9-12) do obniżenia emisji NOx i SOx. Oddział Elektrownia Jaworzno III - Dostosowanie kotła OP-650k na bloku nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, nr 5 i nr 6 w PKE S.A. Elektrowni Jaworzno III do obniżenia emisji NOx”. Zadanie realizowane w ramach Projektu Strategicznego 21 b - Budowa instalacji odazotowania spalin i modernizacja bloków 200MW w Elektrowni Jaworzno. Oddział Elektrownia Łagisza w Będzinie - Wymiana filtrów workowych. Przebudowa elektrofiltru bloku nr 5 w TAURON Wytwarzanie S.A. – Oddział Elektrownia Jaworzno III w Jaworznie Oddział Elektrownia Jaworzno II - Dostosowanie kotłów CFB 260 TAURON Wytwarzanie Elektrownia Jaworzno III w Jaworznie – Elektrownia II do spełnienia wymogów norm emisyjnych”. 	526 710,81	Środki własne, Dofinansowanie WFOŚiGW, Środki UE (dotacja)
P2.8. Kontrola dotrzymywania przez zakład standardów emisyjnych				
Starostwa Powiatowe	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie to jest prowadzone na bieżąco. W trakcie postępowań administracyjnych w przedmiocie wydania pozwolenia na emisję substancji lub energii do środowiska zwykle przeprowadzane są oględziny instalacji. Pracownicy Starostw przeprowadzają również kontrole podmiotów korzystających ze środowiska w przypadku naruszania przepisów o ochronie 	w ramach zadań własnych	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>środowiska oraz prowadzenia działalności niezgodnie z wydanymi zezwoleniami, pozwoleniami lub koncesjami. Starosta nie posiada możliwości wykonywania pomiarów, stąd w przypadku wątpliwości może wystąpić z wnioskiem do Inspekcji Ochrony Środowiska o ich przeprowadzenie. Zadanie kontroli realizowane jest więc głównie przez Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadzający corocznie wrywkową kontrolę podmiotów emitujących substancje i energię do środowiska, w porozumieniu ze Starostwami. Z przeprowadzonych kontroli sporządzane są protokoły. Działalność kontrolna WIOŚ w Katowicach oparta jest na rocznych i kwartalnych planach, obejmujących kilkanaście kierunków kontroli. W ramach planowanej działalności kontrolnej wykonywane są kontrole kompleksowe, obejmujące wszystkie komponenty środowiska, ewentualnie realizacji nałożonych w wyniku wcześniejszych kontroli zarządzeń pokontrolnych i decyzji. Poza planem kontroli wykonywane są kontrole interwencyjne m.in. w związku ze skargami mieszkańców, zgłaszających konkretne uciążliwości stwarzane przez podmioty gospodarcze.</p>		
WIOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzono kontrole planowe i pozaplanowe, w tym interwencyjne, których celem było sprawdzenie dotrzymywania standardów emisyjnych przez podmioty gospodarcze eksploatujące instalacje energetycznego spalania paliw, instalacje spalania i współspalania odpadów oraz instalacje, w których używane są rozpuszczalniki zawierające lotne związki organiczne (LZO). Kontrolami objęto również podmioty wprowadzające do powietrza zanieczyszczenia w wyniku eksploatacji innych instalacji i źródeł technologicznych. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające na wydaniu zarządzeń pokontrolnych, wystąpię do organów rządowych i samorządowych oraz stosowano sankcje w postaci pouczeń, mandatów karnych. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm emisji wydawano decyzje wymierzające kary pieniężne: <ul style="list-style-type: none"> W 2013 roku wykonano 304 kontrole ogółem, w tym 215 kontroli planowych i 89 kontroli pozaplanowych; W 2014 roku wykonano 246 kontroli ogółem, w tym 143 kontrole planowe i 103 kontrole pozaplanowe; W 2015 roku wykonano 292 kontrole ogółem, w tym 201 kontroli planowych i 91 kontroli pozaplanowych. 	3 083,60	Budżet państwa
<p>P2.9. Zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin (w tym: zakup pojazdów spełniających normy emisji spalin Euro 4, zastosowanie w komunikacji miejskiej środków transportu zasilanych paliwem alternatywnym np. gazowym CNG lub odnawialnym (bioetanol) w miejsce oleju napędowego)</p>				
JST, przewoźnicy	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Od początku wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przeprowadzonych zostało 16 naborów w obszarze Działania 4.5 „Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie”. Ze 103 złożonych do dofinansowania wniosków wybrano dotychczas 60. Łącznie pomoc finansowa przeznaczona na wybrane projekty to niespełna 750 mln zł. W ramach dofinansowania z obszaru transportu publicznego złożonych zostało 51 wniosków na kwotę dofinansowania ponad 1 mld zł. Z tego do dofinansowania wybrano 27 projektów na kwotę dofinansowania ponad 672 mln zł (całkowita wartość to prawie 970 mln zł). Wśród pozytywnie ocenionych wniosków znalazły się m.in. dotyczące zakupu taboru autobusowego przez PKM Sosnowiec sp. z o.o. (dofinansowanie: ponad 89,1 mln zł) czy też zakupu ekologicznych autobusów niskopodłogowych przez katowickiego przewoźnika – PKM Katowice sp. z o.o. (dofinansowanie: przeszło 85,5 mln zł). 	53 416,67	Środki własne, RPO
<p>P2.10. Budowa obwodnic, przebudowa, organizacja/poprawa stanu technicznego dróg</p>				
Zarządcy dróg, Zarządy Powiatu, Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco przez poszczególnych zarządców dróg na terenie województwa. Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa dróg i mostów w ciągu: DK78 w m. Szczekociny, DK1 Czechowice – Dziedzice, DK94 Pawłowice, DK40 Bycina, DK40 Niewiesz, DK11 Tworóg. ZDW Katowice: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa dróg wojewódzkich, remonty dróg wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego. ZDP Będzin: 	1 206 803,56	Środki własne, KFD, RPO, NPPDL, Budżet państwa, Unia Europejska, środki podmiotów gospodarczych, EFRR w ramach RPO WSL, PROW 2007-2013, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa ciągu dróg powiatowych 4700 S – etap II - przebudowa nawierzchni jezdni i chodników. Przebudowa ciągu dróg powiatowych 4700 S – przebudowa nawierzchni jezdni i chodników oraz budowa ścieżki rowerowej. Poprawa spójności komunikacyjnej Powiatu Będzińskiego poprzez połączenie DK78 i DK86 PZD Myszków: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowano 7 odc. dróg powiatowych o łącznej dł. 12,0 km (2013 r.). Przebudowano 5 odc. dróg powiatowych o łącznej dł. 10,9 km (2014 r.). Przebudowano 5 odc. dróg powiatowych o łącznej dł. 6,2 km (2015 r.). Miasto Sosnowiec: <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa układu drogowego, rozbudowa skrzyżowań, budowa łączników. 		dotacja celowa Wojewody Śląskiego na przeciwdziałanie skutkom klęski żywiołowej, Dotacja uzdrowskowa
P2.11. Utrzymanie czystości dróg w celu ograniczenia emisji wtórnej (czyszczenie metodą mokrą)				
Zarządcy dróg, Zarządy Powiatu, Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco przez poszczególnych zarządców dróg na terenie województwa. Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Łędziny: <ul style="list-style-type: none"> Działania ograniczające emisję wtórną pyłu z dróg gminnych poprzez regularne utrzymanie czystości ich nawierzchni. Mokre czyszczenie dróg: 22,88 km (w 2013 r.), 34,44 km (w 2014 r.), 34,69 km (w 2015 r.). Powiat Gliwicki: <ul style="list-style-type: none"> ZDP prowadzi prace mokrego czyszczenia dróg powiatowych na odcinkach o następujących długościach: 55,76 km (2013 r.), 55,77 km (2014 r.), 59,46 km (2015 r.). We wszystkich największych miastach województwa śląskiego prowadzone jest czyszczenie ulic metodą mokrą. Zgodnie ze „Sprawozdaniem z realizacji programów ochrony powietrza dla stref województwa śląskiego za rok 2013”, w 2013 r. długość dróg czyszczonych na mokro w poszczególnych miastach przedstawia się następująco: Bytom - 267,94 km, Chorzów - 147,56 km, Dąbrowa Górnicza - 374,31 km, Gliwice - 414,25 km, Jaworzno - 177,35 km, Katowice - 618,83 km, Sosnowiec - 659,09 km, Mysłowice - 131,51 km, Piekary Śląskie - 73,24 km, Ruda Śląska - 120,99 km, Siemianowice Śląskie - 97,94 km, Świętochłowice – 68,0 km, Tychy - 111,67 km, Zabrze - 171,2 km. 	64 889,35	Środki własne
P2.12. Inne działania mające na celu ograniczenie emisji z transportu (w tym rozwój komunikacji zbiorowej "przyjaznej dla użytkownika", prowadzenie odpowiedniej polityki parkingowej w centrach wymuszającej ograniczenia korzystania z samochodów)				
JST, przewoźnicy, KZK GOP	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco przez poszczególne JST, przewoźników oraz KZK GOP. Głównie realizowane przez JST poprzez wprowadzanie stref płatnego parkowania. Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Realizacja projektu „Śląska Karta Usług Publicznych” – umożliwienie dokonywania płatności za przejazdy komunikacją miejską organizowaną przez KZK GOP oraz za parkowanie w strefach płatnego parkowania w 6 miastach konurbacji górnośląskiej. Bytom - Rozwój komunikacji publicznej: wymiana i modernizacja taboru (2015 r.). Chorzów - w ramach polityki parkingowej prowadzenie strefy płatnego parkowania (2013-2015). Miasto Ustroń prowadzi politykę parkingową uzgadniając lokalizację sklepów wielkopowierzchniowych wraz z parkingami na obrzeżach miasta (Tesco*2, Biedronka, EuroSpar, Lidl). Gmina Bestwina - Dopłaty do transportu zbiorowego PKS Bielsko-Biała i MZK Bielsko-Biała. 	58 162,93	Środki własne, FOGR, NPPDL, POIS, Tramwaje Śląskie, EFRR, KZK GOP
P2.13. Monitoring pojazdów opuszczających place budów pod kątem ograniczenia zanieczyszczeń dróg, prowadzącego do niezorganizowanej emisji pyłu				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Kontrole realizowane głównie przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej/Gminnej - obniżenie emisji pyłu pochodzącej 	-	W ramach wynagrodzenia służb

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		z inwestycji budowlanych poprzez kontrole czystości ulic przy wyjazdach z placów budów - kontrole prowadzone na bieżąco w codziennej służbie patrolowej.		patrolowych
KWP	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie monitoringu w ramach kontroli doraźnych Wydziału Ruchu Drogowego. 	koszty własne	budżet Policji
P3.1. Termomodernizacja budynków				
JST, osoby fizyczne, SM, Wspólnoty Mieszkaniowe	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie zarówno przez poszczególne JST, jak i wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz osoby fizyczne; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Blachownia - Kompleksowa termomodernizacja budynków: USC, Urzędu Miejskiego w Blachowni, OSiR (2013 r.); Bielsko Biąta (2013-2015) – m.in. Termomodernizacje zasobów mieszkań komunalnych; Chorzów (2013-2015.) – m.in. termomodernizacja placówek oświatowych; Gmina Poręba - Termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego (MOK) i budynku SPZOZ w Porębie (2015 r.); Gmina Jeleśnia - Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy (2015 r.); Sosnowiec (2013-2015.) – m.in. termomodernizacja placówek oświatowych. 	219 039,50	Środki własne MF EOG WFOŚiGW, NFOŚiGW środki UE, RPO Województwa Śląskiego, środki osób fizycznych, PROW, Program Wsparcia Transgranicznego Polska – Słowacja, BGK, Polsko-szwajcarski program współpracy, EOG(PL04), EFRR, Środki DPS
P3.2. Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii lub zwiększenie udziału energii z odnawialnych źródeł w lokalnym bilansie energetycznym poprzez wdrożenie działań wynikających z Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, w tym: wykorzystanie biogazu (wdrożenie Programu budowy biogazowni rolniczych przy założeniu powstania do roku 2020 co najmniej jednej biogazowni w każdej gminie), wykorzystanie biomasy (np. wprowadzanie upraw energetycznych na terenach zrehabilitowanych w celu zapewnienia dodatkowego nośnika energii), wykorzystanie energii słonecznej, wykorzystanie energii wiatru, zastosowanie pomp ciepła, wykorzystanie energii wód kopalnianych, wykorzystanie energii spadku wód, wykorzystanie wód geotermalnych				
JST, osoby fizyczne, SM, Wspólnoty Mieszkaniowe, Przedsiębiorstwa	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie zarówno przez poszczególne JST, jak i wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz osoby fizyczne; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> TAURON Wydobycie S.A. - Zakład Górniczy Sobieski – Instalacja stacji pomp ciepła – odzyskująca energię zawartą w wodach dołowych. Gmina Psary (2015 r.) - Budowa instalacji solarnej dla budynku Przedszkola Publicznego w Strzyżowicach. Gmina Pilica (2015 r.) - Zakup i montaż 826 kolektorów słonecznych w ramach zadania „Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej poprzez zakup i montaż kolektorów słonecznych w gminie Pilica”. Gmina Kornowac (2015 r.) - Montaż instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych (452 instalacje) na terenie Gminy Kornowac. Projekt „Gmina Naturalnie Słoneczna. Gmina Koziegłowy (2015 r.) - Dofinansowanie do montażu instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych mieszkańców Gminy i Miasta Koziegłowy. 	62 108,66	Środki własne, RPO WŚL, PROW
P3.3. Modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych (pozwalająca obniżyć poziom awaryjności o 50%)				
Przedsiębiorstwa energetyczne	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez przedsiębiorstwa produkujące energię na terenie województwa śląskiego. Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> ZEC Katowice (2013-2015) - Przebudowa sieci ciepłowniczej ZEC S.A. w Wydziale V „Wieczorek” w Katowicach w celu ograniczenia strat energii; TAURON Ciepło sp. z o.o. (2013 r.) - Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez przebudowę wybranych odcinków sieci ciepłowniczych w obrębie miast: Katowice, Chorzów, Siemianowice Śląskie; 	139 785,50	Środki własne, Dofinansowanie UE (Działanie 5.3 Priorytetu V RPO, Działanie 9.2 Priorytetu IX POIiŚ)

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • TAURON Ciepło sp. z o.o. (2013-2015) - Modernizacja systemu ciepłowniczego Gmin: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Będzin i Czeladź; • PEC Sp. z o.o. w Bytomiu (2013-2015) - Projekt „Modernizacja gospodarki ciepłej dla gmin: Bytom i Radzionków” – wymiana i przebudowa sieci ciepłowniczych oraz modernizacja węzłów cieplnych w celu ograniczenia strat na przesyłce, efekty: redukcja emisji pyłu zawieszonego, CO, SO₂, Nox (obniżenie emisji równoważnej) o ok. 47 Mg/rok, zmniejszenie produkcji ciepła i emisji zanieczyszczeń u dostawców ciepła (uniknięte emisje CO₂ – 6 329 Mg/rok); 		
P3.4. Zastosowanie technik zarządzania popytem (DSM) umożliwiających podwyższenie współczynnika czasu użytkowania największego obciążenia energii elektrycznej				
Przedsiębiorstwa Elektro-energetyczne	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <p>Zarządzanie, czy też sterowanie popytem (ang. Demand Side Management - DSM) polega na identyfikowaniu, ocenie i wykorzystaniu źródeł (zasobów) po stronie popytu na energię elektryczną przez jej końcowych użytkowników. DSM jest jednym z instrumentów realizacji zintegrowanego planowania zasobów energetycznych po stronie popytowej. DSM dotyczy finalnych odbiorców energii elektrycznej, a więc między innymi mechanizmów konkurencji na poziomie dostawców energii. Działania te definiuje się jako wpływanie przez dostawcę, przy współpracy z odbiorcą, na poziom zużycia i sposób korzystania z energii elektrycznej.</p> <p>Do podstawowych celów DSM, a tym samym głównych typów przedsięwzięć w ramach DSM zaliczyć można:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efektywne wykorzystanie energii, czyli zmniejszenie zużycia energii elektrycznej; • Kształtowanie krzywej obciążenia, poprzez sterowanie obciążeniem, czyli zmniejszenie obciążenia lub przesunięcie obciążenia na okres poza szczytem. <p>Potencjał tkwiący w mechanizmach DSM wynika z dobowej i sezonowej zmienności zapotrzebowania na moc i energię elektryczną. Sterowanie popytem ogranicza negatywne skutki nierównomiernego i niejednokrotnie nadmiernego popytu na energię elektryczną.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane na bieżąco. 	b.d.	Środki własne
P3.5. Modernizacja układów technologicznych skutkująca zmniejszeniem zużycia materiałów, wody lub energii				
Przedsiębiorstwa energetyczne	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane przez przedsiębiorstwa produkujące energię na terenie województwa śląskiego. • Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> • ZEC Katowice: <ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie analiz technicznych oraz koncepcji przebudowy układu pompowego kotłowni; • Zabudowa układu odgazowania próżniowego na Wydziale V „Wieczorek” oraz na Wydziale VI „Wujek”; • Przebudowa kotła parowego na kocioł wodny wraz z adaptacją układu pompowego; • TAURON Wytwarzanie S.A. - Oddział Elektrownia Łagisza w Będzinie: <ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie instalacji do prób podawania oleju rozpałkowego do układów palników bloków 120 MW; • Modernizacja Obrotowego Podgrzewacza bloku 10; • Wykonanie kolektora DN200 łączącego blok 460 MW z kolektorem VI upustu bloków 120 MW; • Montaż pulsatorów pneumatycznych na liniach podawania węgla kotła; • Modernizacja komory paleniskowej kotła nr 10; • Modernizacja kolektora 3MPa; • Zakup pompy wody surowej nr 4; • Zakup pompy wirowej jednostopniowej wraz z uszczelnieniem mechanicznym i silnikiem. 	9 044,1	Środki własne
P4.1. Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do możliwości wykorzystania innych alternatywnych źródeł energii (w tym m.in. przeprowadzenie kampanii informacyjnej przekazującej pełną i precyzyjną informację na temat korzyści wynikających z budowy biogazowni)				
JST	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, • Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, 	8 832,69	WFOŚiGW, środki własne, środki prywatne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 		
P4.2. Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do korzystania z transportu publicznego				
JST, przewoźnicy komunikacji publicznej	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	w ramach zadań własnych	-
P4.3. Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii				
JST	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	922,09	Środki własne, WFOŚiGW
P4.4. Działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do uświadamiania mieszkańcom zagrożenia jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych				
JST	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	756,80	Środki własne, WFOŚiGW, placówki oświatowe, PKSP, stowarzyszenia i organizacje ekologiczne
P4.5. Stworzenie i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Realizowane w ramach zadania: Badanie i ocena jakości powietrza w strefach. 	b.d.	Budżet państwa, WFOŚiGW środki własne
JST	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Informowanie mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza poprzez gminne strony internetowe. 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 8. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – powietrze atmosferyczne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
POWIETRZE ATMOSFERYCZNE				
PA1.1. Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów				
Zarząd Województwa, Powiaty, Gminy, przedsiębiorstwa energetyczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Działania realizowane w szerokim zakresie głównie poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • wymiany urządzeń wykorzystujących paliwa stałe, • termomodernizacje budynków, • rozbudowę oraz modernizację sieci ciepłowniczych, • rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej, • kontrole w zakresie weryfikacji zgłoszeń dotyczących spalania odpadów w gospodarstwach domowych, • przebudowę i modernizację dróg, • czyszczenie dróg metodą mokrą, • edukację ekologiczną, • zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących ochrony powietrza. 	163 163,98	środki własne, środki osób fizycznych, NPPDL, RPOWSL, WFOŚiGW, NFOŚiGW
PA1.2. Aktualizacja Programu ochrony powietrza				
Zarząd Województwa Śląskiego	2016	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowywano procedurę przetargową na wykonanie Programu Ochrony Powietrza. 	-	-
PA1.3. Monitorowanie i zarządzanie działaniami poprzez wprowadzenie systemu sprawozdawczości z zakresu działań naprawczych realizowanych w skali lokalnej i wojewódzkiej				
Zarząd Województwa Śląskiego	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego corocznie zamieszczane są tabele sprawozdawcze z realizacji Programu Ochrony Powietrza wraz z informacją przypominającą o obowiązku wypełnienia ich przez Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów Miast, Starostów i innych podmiotów oraz przekazaniu ich Marszałkowi Województwa. • Link do strony: http://www.slaskie.pl/strona_n.php?jezyk=pl&grupa=3&dzi=1259653698&id_menu=498 	w ramach środków własnych	-
PA1.4. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej				
Gminy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie zrealizowane w szerokim zakresie. Większość gmin z terenu województwa posiada opracowane PGN oraz PONE. • W latach 2015-2016 uchwalono między innymi: <ul style="list-style-type: none"> • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bytom; • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Myslowice; • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jaworzno; • Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Jaworzna na lata 2017-2020; • Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Będzina do 2020 r.; • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Blachownia; • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Czeladź; • Aktualizację Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Katowice; 	4 643,28	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Ustroń do roku 2020; Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Popów. 		
PA1.5. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wraz z rozbudową sieci mobilnych stanowisk pomiarowych.				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Badanie i ocena jakości powietrza w strefach; wykonywanie badań jakości powietrza metodami referencyjnymi lub metodami równoważnymi do metodyki referencyjnej; stanowiska pomiarowe zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego, zatwierdzonym przez GIOŚ. 	11 466,80	budżet państwa, WFOŚiGW
PA2.1. Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast.				
Zarządcy dróg	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> ZDW Katowice (2015-2016) - budowa obwodnic, przebudowa dróg wojewódzkich, remonty dróg wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego; ZDM Gliwice (2015-2016) – przebudowa ulic i chodników, rozbudowa skrzyżowań, budowa rond; MZUiM Katowice (2015-2016) – wspieranie transportu rowerowego; Miasto Bielsko – Biała (2015) – wprowadzenie ograniczeń tonażowych – IV etap (ostatni); Miasto Bytom (2015-2016) – budowa Bytomskiej Centralnej Trasy Północ-Południe BCT-NS jako nowy ciąg drogi wojewódzkiej: <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. opracowano dokumentację techniczną, w 2016 r. uzyskano Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej (ZRID). Tramwaje Śląskie S.A. (2016) - poprawa organizacji ruchu pojazdów w Aglomeracjach; Miasto Katowice (2015-2016) - opracowanie wieloletniego planu rozwoju zintegrowanego systemu transportowego miasta Katowice wraz z realizacją Kompleksowych Badań Ruchu i budową symulacyjnego modelu ruchu. 	787 858,19	środki własne, NPPDL, RPO WSL POIŚ, RPO IS
PA2.2. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego.				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> PKM Katowice Sp. z o.o. (2015-2016) – zakup nowych ekologicznych autobusów niskopodłogowych – 50 szt.; Tramwaje Śląskie S.A. (2015) – realizacja projektu pn.: „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą” - etap I, etap II; Miasto Katowice (2016) - stworzenie Programu Budowy Centrów Przesiadkowych. Miasto Bielsko-Biała (2016) - rozpoczęto realizację zadania pn. „Rozwój Zrównoważonego Transportu Miejskiego w Bielsku-Białej”. W ramach komponentu tabor zostało dostarczone 50 szt. niskopodłogowych, niskoemisyjnych autobusów miejskich spełniających normę emisji spalin Euro 6; KZK GOP (2015-2016) – w specyfikacji istotnych warunków zamówienia na wynajem pojazdów uwzględniana jest ich niskoemisyjność; Powiat Pszczyński (2016) - budowa zintegrowanego centrum przesiadkowego w Pszczynie wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. 	166 984,37	środki własne, POIŚ, EFFR
PA2.3. Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach.				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE	34 467,72	środki własne,

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Powiat Pszczyński (2016) - budowa zintegrowanego centrum przesiadkowego w Pszczynie wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą; ZDM Gliwice (2015-2016) - rozbudowa Inteligentnego Systemu Transportowego w Centrum Sterowania Ruchem; Gminy, zarządcy dróg (2015-2016) – bieżące utrzymanie urządzeń ulicznych sygnalizacji świetlnej; Gmina Bobrowniki (2015) - opracowanie projektu budowlano-wykonawczego pn. „Zagospodarowanie centrum przesiadkowego w Dobieszowicach” oraz opracowanie projektu budowlano-wykonawczego pn. „Zagospodarowanie centrum przesiadkowego w Sączowie”; Miasto Katowice (2015-2016) – wprowadzenie strefy „Tempo 30”; Miasto Bytom (2015-2016) - budowa węzła przesiadkowego na Placu Wolskiego w Bytomiu wraz z przystosowaniem układu komunikacyjnego: <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. w II kwartale dokonano wyboru wykonawcy projektu; w 2016 r. opracowano dokumentację techniczną - rozpoczęto procedurę OOŚ. Gmina Wielowieś (2016) - budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego komunikacji autobusowej w miejscowości Wielowieś z elementami Park&Ride oraz Bike&Ride; Powiat Rybnicki (2015-2016) - poprawa oznakowania dróg poprzez odnowę oznakowania poziomego metodą cienkowlasową na całej sieci dróg powiatowych oraz poprawa stanu technicznego znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa. 		RPO WSL, NPPDL
PA2.4. Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> ZDM Gliwice (2015-2016) - budowa dróg rowerowych w ciągu ul. Akademickiej i Panewnickiej. Miasto Bielsko – Biała (2015) - uruchomiony został System Bezobsługowych Wypożyczalni Rowerowych „BBbike”; Miasto Bielsko – Biała (2015) - przedłużenie ścieżki rowerowej wokół lotniska w Bielsku-Białej; Budowa węzłów przesiadkowych – m.in. gminy: Bobrowniki, Bytom, Wielowieś; Miasto Jaworzno (2015-2016) – realizacja projektu „Miejskie Centrum Integracji Transportu w Jaworznie: Integracja Dróg dla Rowerów w Jaworznie”, budowa Velostrady Etap 2 i 3. 	410 317,67	środki własne, RPO WSL, WFOŚiGW
PA3.1. Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Bielsko-Biała (2015-2016) – likwidacja 250 emisyjnych źródeł ciepła i zastąpienie ich źródłami ekologicznymi; Miasto Będzin (2015-2016) – likwidacja 52 emisyjnych źródeł ciepła i zastąpienie ich źródłami ekologicznymi; Gmina Chybie (2016) – realizacja zadania „Ograniczenie niskiej emisji poprzez kompleksową termomodernizację wraz z wymianą źródła ciepła Szkoły Podstawowej nr 1 w Chybiu”; Miasto Czeladź (2015-2016) – likwidacja 177 emisyjnych źródeł ciepła i zastąpienie ich źródłami ekologicznymi; Miasto Katowice (2015-2016) – realizacja ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Katowice - kontynuacja działań związanych z dofinansowaniem wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych; Gmina Wojkowice (2015-2016) - w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji Gmina Wojkowice udzieliła 34 	28 693,18	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW RPO WSL, środki prywatne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		dofinansowań do zmian systemów ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej.		
PA3.2. Kontrola jakości paliw na rynku w oparciu o przepisy ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.				
WIIH Katowice	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Badanie jakości paliw w ramach ochrony konsumentów i nadzoru rynku. 	259,83	budżet państwa
PA3.3. Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Bielsko (2015-2016) – termomodernizacja placówek oświatowych, w tym m.in.: Gimnazjum nr 13, Szkoły Podstawowej nr 17, Zespołu Szkół Ogólnokształcących przy ul. Jutrzenki, Gimnazjum nr 8, Szkoły Podstawowej nr 37, Zespołu Szkół Medycznych i Ogólnokształcących; Miasto Jaworzno(2015-2016) – termomodernizacja placówek oświatowych, w tym m.in.: Szkoły Podstawowej Nr 5, 14, 16, Gimnazjum nr 11; Gmina Buczkowice (2016) – termomodernizacja budynku Urzędu Gminy; Gmina Czechowice-Dziedzice (2015-2016) – realizacja zadania „Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Czechowicach-Dziedzicach z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii”; Gmina Poręba (2015) - termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego(MOK) i SPZOZ w Porębie; Gmina Ujsoły (2016) - termomodernizacja Budyńku Urzędu Gminy w Ujsołach. 	70 713,33	środki własne, WFOŚiGW, MPWiK, RPO WSL
PA 3.4. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych				
Gminy	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w ramach tworzenia Planów Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Programów Ograniczenia Niskiej Emisji; Prowadzenie ankietyzacji i inwentaryzacji nieruchomości, a następnie tworzenie gminnych baz danych zawierających informacje o rodzaju źródła ciepła czy stosowanym paliwie opałowym. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PA4.1. Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzono kontrole planowe i pozaplanowe, których celem było sprawdzenie dotrzymywania przez podmioty gospodarcze, eksploatujące instalacje energetycznego spalania paliw oraz instalacje technologiczne, warunków ochrony powietrza określonych w posiadanych pozwoleniach i przepisach ochrony. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające na wydawaniu zarządzeń pokontrolnych, wystąpieniach do organów rządowych i samorządowych oraz stosowano sankcje w postaci pouczeń, mandatów karnych. <ul style="list-style-type: none"> W 2015 roku wykonano 292 kontroli ogółem, w tym 201 kontroli planowych i 91 kontroli pozaplanowych. W 2016 roku wykonano 298 kontroli ogółem, w tym 153 kontroli planowych i 145 kontroli pozaplanowych. 	2 219,7	budżet państwa
PA4.2. Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję niezorganizowaną.				
Przedsiębiorstwa energetyczne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> NITROERG S.A Bieruń (2015-2016) - modernizacja instalacji odpylania dla kotłów węglowych; budowa kotłowni gazowo – olejowej (parowej); TAURON Ciepło sp. z o.o. (2015) - modernizacja systemu ciepłowniczego Gmin: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Będzin i Czeladź (lata 2010 – 2015); TAURON Wytwarzanie S.A (2016) - modernizacja przesiewaczy węgla; 	220 640,74	środki własne, KAWKA, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POLiŚ

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> ZEC Katowice S.A. (2015-2016) - modernizacja instalacji odpylania spalin. 		
PA4.3. Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych, biopaliw				
Przedsiębiorstwa	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Na terenie województwa zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022”, część powstałych instalacji RIPOK-MBP oraz do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych posiada również segment służący do produkcji paliw alternatywnych. Do instalacji takich należą, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> RIPOK-MBP PZOM STRACH Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., ul. Przemysłowa 7, 42-274 Konopiska; Instalacja „MAKPOL RECYKLING” Sp. z o.o., ul. Lubliniecka 41, 42-284 Herby; ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Główna 144A, 42-530 Dąbrowa Górnicza; Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze; Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Katowicach Sp. z o.o., ul. Milowicka 7a, 40-312 Katowice; Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o., ul. Grenadierów 21, 41- 216 Sosnowiec; BM Recykling Sp. z o.o., ul. Konopnickiej 11, 41-100 Siemianowice Śląskie; SITA STAROL Sp. z o.o., ul. Kluczborska 29, 41-500 Chorzów; TONSMEIER POŁUDNIE Sp. z o.o., ul. Kokotek 33, 41-700 Ruda Śląska; Remondis Górny Śląsk Sp. z o.o., ul. Piotra Skargi 87, 41-706 Ruda Śląska. 	-	-
PA4.4 Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez wdrażanie PONE. Regulaminy wymiany źródeł ciepła w ramach PONE określają, iż przestarzałe urządzenia grzewcze mają być zastępowane kotłami niskoemisyjnymi w najwyższej 5 lub 4 klasie jakości. 	-	-
PA5.1. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych oraz zacieśnienie współpracy transgranicznej, szczególnie z regionem morawsko-śląskim, w celu wypracowania wspólnej strategii działań na rzecz redukcji emisji niezależnej od czynników lokalnych				
Zarząd Województwa Śląskiego	2015	ZADANIE ZREALIZOWANE. <ul style="list-style-type: none"> W 2015 r. Przedstawiciele Wydz. Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji „Powietrze bez granic” w Ostrawie, a także w IX spotkaniu polsko-czeskiej grupy roboczej ds. jakości powietrza w rejonach przygranicznych w Ołomuńcu (w Czechach). 	-	-
PA5.2. Zaplanowanie i podjęcie działań międzyregionalnych w zakresie współpracy z województwem małopolskim w celu podejmowania wspólnych działań na rzecz zmian legislacyjnych wspierających działania w ochronie powietrza, a także w celu wypracowania wspólnych strategicznych działań naprawczych w kierunku poprawy jakości powietrza w rejonie południowej Polski.				
Województwo Śląskie	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Współpraca w ramach zintegrowanego projektu LIFE. Z programu LIFE finansowane są innowacyjne projekty w zakresie ochrony środowiska w Europie a projekty zintegrowane są nowym sztandarowym instrumentem wspierania realizacji strategii poprawy jakości środowiska na dużym obszarze. Projekt LIFE koordynowany przez Województwo Małopolskie angażuje łącznie 62 partnerów w tym Województwo Śląskie. 	-	-
PA6.1. Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Na stronie internetowej WIOŚ - http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/, zamieszczane są dane dotyczące jakości powietrza atmosferycznego na terenie województwa w poszczególnych strefach oraz w wybranych miastach. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PA6.2. Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE	382,13	środki własne,

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 		WFOŚiGW
PA6.3. Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny				
Gminy (Straż Miejska/ Gminna)	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Straże Gminne i Miejskie prowadzą kontrole indywidualnych systemów grzewczych w zakresie spalania odpadów. Zgodnie z raportem NIK „Eliminacja niskiej emisji z kotłowni przydomowych i gminnych w województwie śląskim” opublikowanym w styczniu 2017 r. w latach 2013-2016 organy wykonawcze skontrolowanych gmin kontrolowały przestrzeganie i stosowanie przepisów o ochronie środowiska, w tym dotyczących ochrony powietrza. Kontrole te koncentrowały się na zapobieganiu spalaniu odpadów w domowych instalacjach grzewczych. We wszystkich skontrolowanych gminach, w których odnotowano długotrwałe i wielokrotne przekroczenia dopuszczalnych wartości stężenia w powietrzu substancji szkodliwych związanych z niską emisją, upoważnieni pracownicy urzędów i funkcjonariusze straży gminnych reagowali na zgłaszane przez mieszkańców przypadki zadymienia. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PA7.1. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie; Przykładowe zrealizowane inwestycje przedstawiono przy zadaniu PA3.3. 	71 068,70	środki własne, WFOŚiGW, RPO WSL, NFOŚiGW, EFRR, EOG- PL04
PA7.2. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację				
JST, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególnych zarządców budynków, m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Czeladź (2015-2016) – termomodernizacja budynków wielorodzinnych – ok. 50 obiektów; Miasto Katowice (2015-2016) - wykonano termomodernizację 12 budynków mieszkalnych będących własnością lub współwłasnością gminy Katowice; Miasto Lubliniec (2015-2016) - termomodernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych oraz ocieplenie stropodachów w budynkach spółdzielni mieszkaniowej; Gmina Poręba (2015-2016) - termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych. 	57 971,64	środki własne, WFOŚiGW, EFRR
PA8.1. Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego				
JST, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorstwa, osoby fizyczne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Chybie (2016) - wykonanie układu solarnego dla produkcji ciepłej wody użytkowej w Szkole Podstawowej Nr 1 w Chybiu; Miasto Bytom (2015) - zabudowa powietrznej pompy ciepła budynku klubu sportowego „Silesia”. Miasto Katowice (2015-2016) - wypłata dofinansowań na inwestycje w OZE, liczba dofinansowanych przez miasto Katowice OZE wyniosła 193 szt.; 	15 687,37	środki własne, WFOŚiGW, RPO WSL, EFRR

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Gmina Kornowac (2015) - montaż instalacji solarnych na budynkach mieszkalnych (452 instalacje) na terenie Gminy Kornowac. Projekt „Gmina Naturalnie Słoneczna”; Gmina Koziegłowy (2016) - uruchomienie programu dofinansowania do montażu instalacji solarnych; Gmina Pilica (2015) - zakup i montaż 826 kolektorów słonecznych w ramach zadania „Zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej poprzez zakup i montaż kolektorów słonecznych w gminie Pilica”; Gmina Wojkowice (2016) - budowa elektrowni fotowoltaicznej dedykowanej dla oczyszczalni ścieków w Wojkowicach. 		
PA8.2. Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii				
Gminy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie. Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe w latach 2015-2016 opracowano i uchwalono m.in. w następujących gminach: <i>Bielsko-Biała, Brenna, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Kamienica Polska, Kuźnia Raciborska, Lubliniec</i>. Zgodnie z ustawą prawo energetyczne dokument aktualizuje się co 3 lata. 	5 969,04	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, MFEOG
PA9.1. Realizacja działań proefektywnościowych (w tym działań w zakresie budownictwa efektywnego energetycznie) przez osoby fizyczne wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa				
Osoby fizyczne, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz przedsiębiorstwa	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Realizacja zadania wynika z wymogu spełniania przez nowobudowane budynki coraz wyższych klas energetycznych określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie; Powstają pierwsze - pokazowe budynki mieszkalne w standardzie pasywnym, a więc o znikomym zapotrzebowaniu na energię użytkową. 	b.d.	b.d.
PA9.2. Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także odpowiednie wzorce				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	288,56	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Subregion Zachodni

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.2. ZASOBY WODNE

Województwo śląskie położone jest w obszarze trzech dorzeczy: Wisły, Odry oraz w niewielkiej części Dunaju.

Na opisywanym obszarze nie występują naturalne zbiorniki wodne, natomiast znajduje się tutaj wiele zbiorników powstałych w wyniku działalności człowieka, tj. zbiorniki zaporowe, zbiorniki poeksploatacyjne czy też zbiorniki powstałe w wyniku osiadania terenu. Największe zbiorniki wodne o pojemności powyżej 10 mln m³, to zbiornik Goczałkowice na Wiśle, Kaskada Soły, w tym zbiorniki Tresna (Żywiecki), Międzybrodzie (Porąbka), Czaniec, zbiornik Kozłowa Góra na Brynicy, Przeczyce i Kuźnica Warężyńska na Przemszy, Pogoria III na Pogorii, Rybnik na Rudzie, Dzierżno Duże na Kłodnicy, Dzierżno Małe na Dramie, Pławniowice na Potoku Toszeckim, Poraj na Warcie. Zbiorniki wodne spełniają funkcje przeciwpowodziowe, energetyczne, rekreacyjne, hodowlane, przeciwpożarowe, chłodnicze, a także stanowią źródło zaopatrzenia w wodę.

Na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych jest 7 regionów wodnych: Małej, Górnej i Środkowej Wisły w dorzeczu Wisły; Górnej, Środkowej Odry i Warty w dorzeczu Odry oraz Czadeczki w dorzeczu Dunaju, które zarządzane są przez odpowiednie regionalne zarządy gospodarki wodnej w Gliwicach, Krakowie, Warszawie, Wrocławiu i Poznaniu.

2.2.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.– Prawo wodne przy czym zgodnie z ust. 3 i ust. 4a tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych oraz obserwacje elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Jednolite części wód powierzchniowych dzieli się na naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i stan chemiczny oraz na sztuczne (powstałe w wyniku działalności człowieka) i silnie zmienione (ich charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka), dla których określa się potencjał ekologiczny i stan chemiczny.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje także na mocy art. 155a ust. 6a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.– Prawo wodne, oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla obszaru województwa.

Wyniki badań prowadzonych przez WIOŚ w Katowicach zaprezentowano w ujęciu poszczególnych lat.

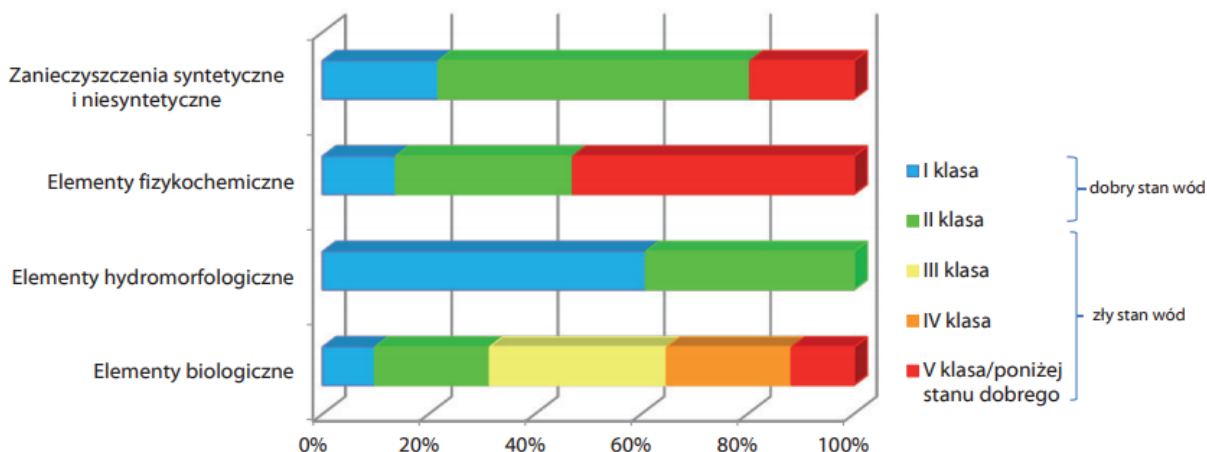
2.2.1.1. Stan w roku 2013

Na podstawie badań monitoringowych prowadzonych przez WIOŚ w 2013 roku zweryfikowano ocenę stanu/potencjału ekologicznego 49 JCWP ocenionych w latach 2010-2012 oraz oceniono 2 JCWP badane po raz pierwszy tj. Kanał Główny (dopływ Białej Przemszy) i Młynówkę Komorowicką (dopływ Wisły poniżej ujścia Iłownicy).

Ogółem oceniono 46 JCWP badanych w dorzeczu Wisły i 5 w dorzeczu Odry. Ocena wykazała dobry stan/potencjał ekologiczny 12 JCWP, umiarkowany 20 JCWP, słaby 13 JCWP i zły 6 JCWP.

Stan ekologiczny oceniono dla 28 JCWP, z których 8 oceniono jako dobry, 11 umiarkowany, 5 słaby i 4 zły.

Potencjał ekologiczny oceniono dla 23 JCWP, z których dobry osiągnęło 5, umiarkowany i słaby po 8 oraz zły 2.

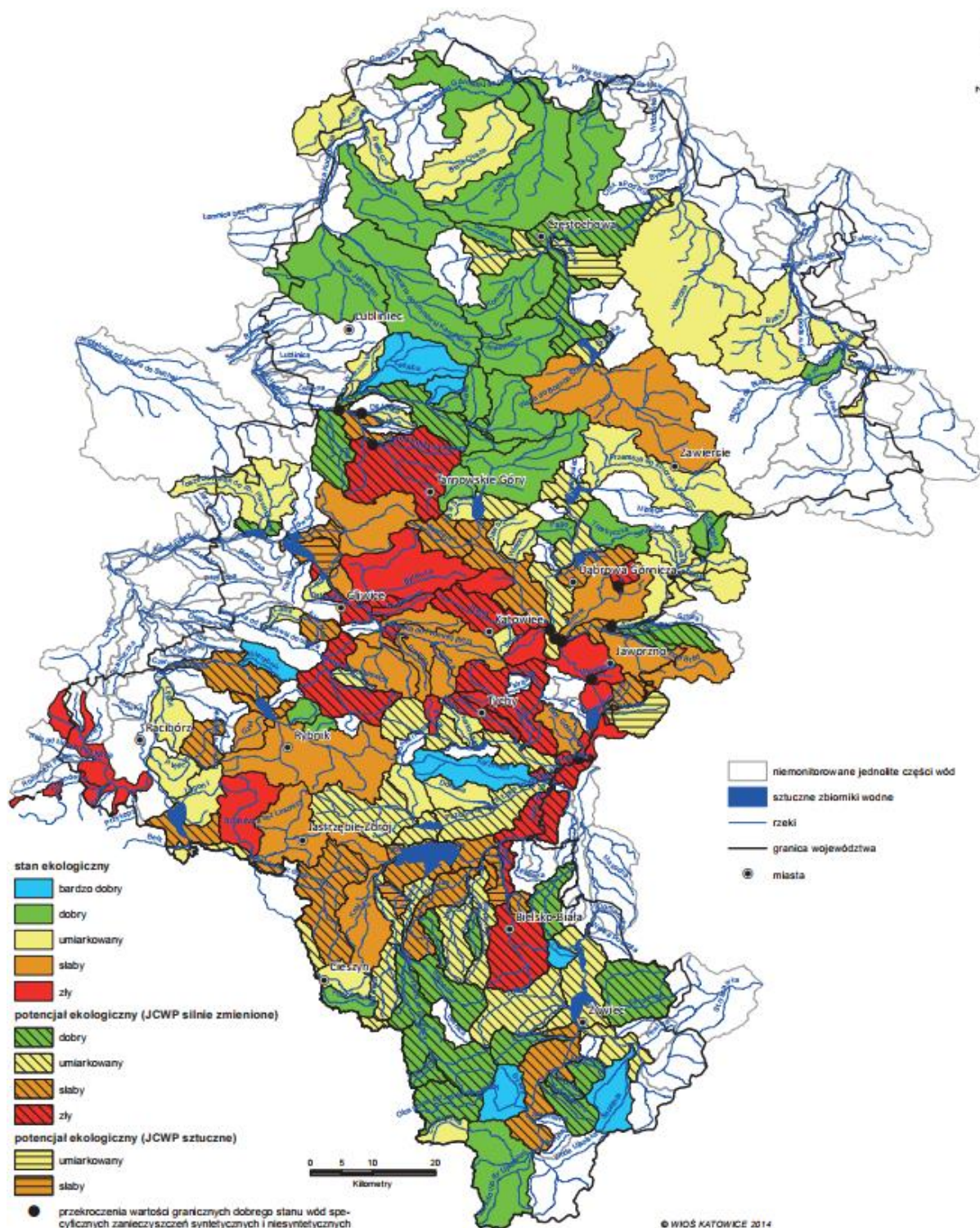
Ryc. 15. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2013 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Wody o dobrym i powyżej stanie/potencjale ekologicznym występowały głównie w południowej i północnej części województwa w zlewniach: Wisły powyżej ujścia Bładnicy, Soły, Brynicy powyżej zbiornika Kozłowa Góra, Białej Przemszy, górnej Olzy, Małej Panwi do ujścia Stoły oraz Warty i Liswarty.

Jakość wód o złym stanie ekologicznym występowała głównie w środkowej części województwa w zlewni Gostyni, Brynicy, Przemszy i Kłodnicy, a także w zlewni Psiny, Bierawki i Stoły.

Graficzne ujęcia oceny stanu / potencjału ekologicznego w roku 2013 przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 16. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2013 r.

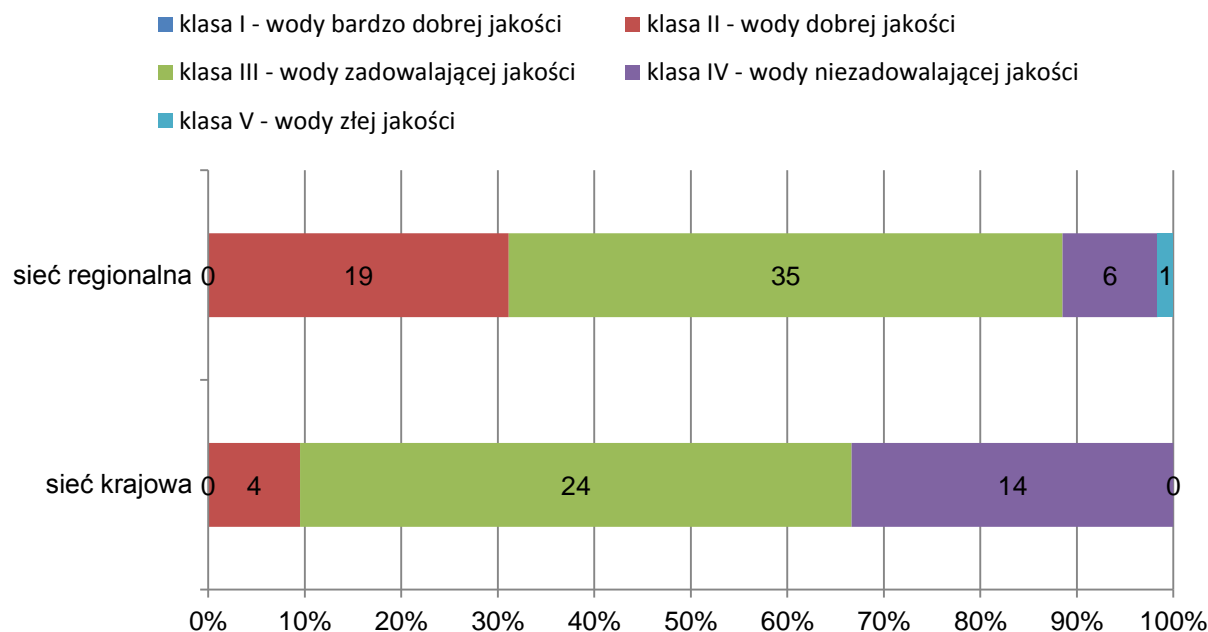
Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W roku 2013 badania **wód podziemnych** w województwie śląskim prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową oraz sieć regionalną uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych do celów pitnych.

Badaniami objęto 128 punktów pomiarowych (2 punkty wspólne dla sieci regionalnej oraz badawczej), w tym:

- 42 punkty w sieci krajowej,
- 61 punktów w sieci regionalnej,
- 12 punktów w monitoringu badawczym na terenie Tarnowskich Gór,
- 15 punktów w monitoringu badawczym na terenie Dąbrowy Górniczej.

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych w roku 2013 punktów w sieci krajowej i regionalnej.

Ryc. 17. Stan czystości wód podziemnych w roku 2013 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.2.1.2. Stan w roku 2014

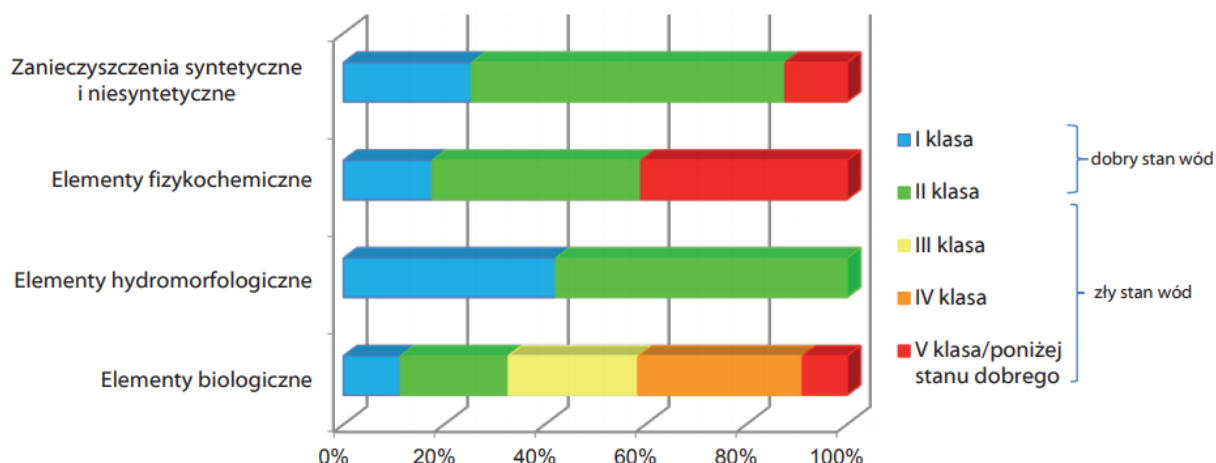
W 2014 roku klasyfikację stanu / potencjału ekologicznego wykonano dla 159 JCWP, w tym 81 w dorzeczu Wisły, 77 w dorzeczu Odry i 1 w dorzeczu Dunaju.

Klasyfikacja wykazała bardzo dobry stan ekologiczny 7 JCWP (4%) (potencjału maksymalnego nie stwierdzono), dobry stan/potencjał ekologiczny 38 JCWP (24%), umiarkowany stan/potencjał ekologiczny 47 JCWP (30%), słaby stan/potencjał ekologiczny 53 JCWP (33%) i zły stan/potencjał ekologiczny 14 JCWP (9%).

Na podstawie badań monitoringowych prowadzonych w 2014 roku zweryfikowano klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego 56 JCWP badanych w latach 2010-2012 oraz oceniono 1 JCWP po raz pierwszy tj. Kanał Warty ze Starą Wiercią i Kanałem Lodowym (dopływ Warty).

Zweryfikowano klasyfikację stanu / potencjału ekologicznego 56 JCWP, z których w 13 JCWP obserwowano poprawę, w 19 pogorszenie, w pozostałych 24 nie wystąpiły zmiany klasyfikacji.

Ryc. 18. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2014 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Wody o dobrym i powyżej dobrego stanie/potencjale ekologicznym występowały głównie w południowej i północnej części województwa, w JCWP zlokalizowanych w zlewniach: Wisły powyżej ujścia Bładnicy, Pszczyńki od zbiornika Łąka do ujścia wraz z Korzenicą, Brynicy powyżej zbiornika Kozłowa Góra, Soły (za wyjątkiem 2 JCWP), Pilicy (Krzynia), Odry (Łęgoń I), Rudy (Potoki z Przegędzy i Kamienia, Wierzbnik), Małej Panwi do ujścia Stoły oraz Warty i Liswarty.

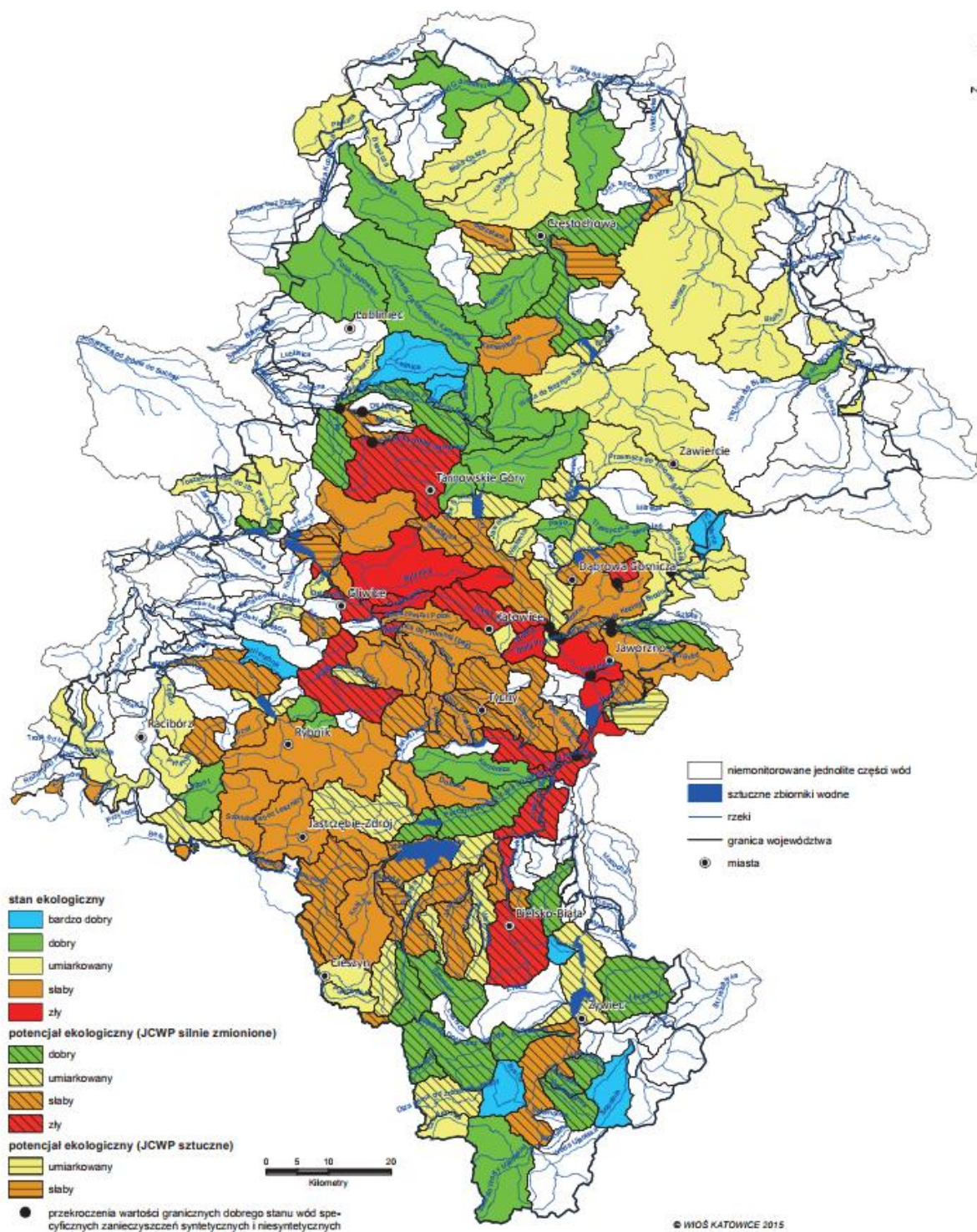
W centralnej części województwa dobry i powyżej stan/potencjał ekologiczny miały: Trzebyczka i Pagor, dopływy Przemszy, Centuria i Kanał Główny dopływy Białej Przemszy, ujście Dramy i zbiornik Pławniowice (zlokalizowany na Potoku Toszeckim) w zlewni Kłodnicy.

Jakość wód o złym stanie ekologicznym występowała głównie w środkowej części województwa w Gostyni od starego koryta do ujścia, Rawie i Rowie Michałkowickim w zlewni Brynicy, w Przemszy poniżej ujścia Białej Przemszy i jej dopływach Bolinie i Wąwolnicy oraz w Rakówce dopływie Białej Przemszy w dorzeczu Wisły.

W dorzeczu Odry wody o złym stanie ekologicznym wystąpiły w Bierawce poniżej Rowu Knurowskiego, Kłodnicy przed wlotem do zbiornika Dzierżno Duże i jej dopływach Czerniawce i Bytomce oraz Stole od źródła do Kanara. Zły potencjał ekologiczny miały także wody Białej (dopływ Wisły) oraz Wisły od Białej do Przemszy.

Słaby stan/potencjał ekologiczny w dorzeczu Wisły wystąpił w zlewniach: Wisły od Bładnicy do zbiornika Goczałkowice, w zbiorniku Goczałkowice, w zlewni Iłownicy, w Dokawie i Kanale Branickim w zlewni Pszczyńki, w zlewni Gostyni, Przemszy, w dorzeczu Odry w zlewniach: Olzy (Piotrówka, Szotkówka, Lesznica), Psiny (Krzanówka), Bierawki, Stoły od Kanara do ujścia do Małej Panwi oraz Warty (Warta okolice Mstowa, Kamieniczka, Gorzelanka, Kucelinka).

Graficzne ujęcia oceny stanu / potencjału ekologicznego w roku 2014 przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 19. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2014 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

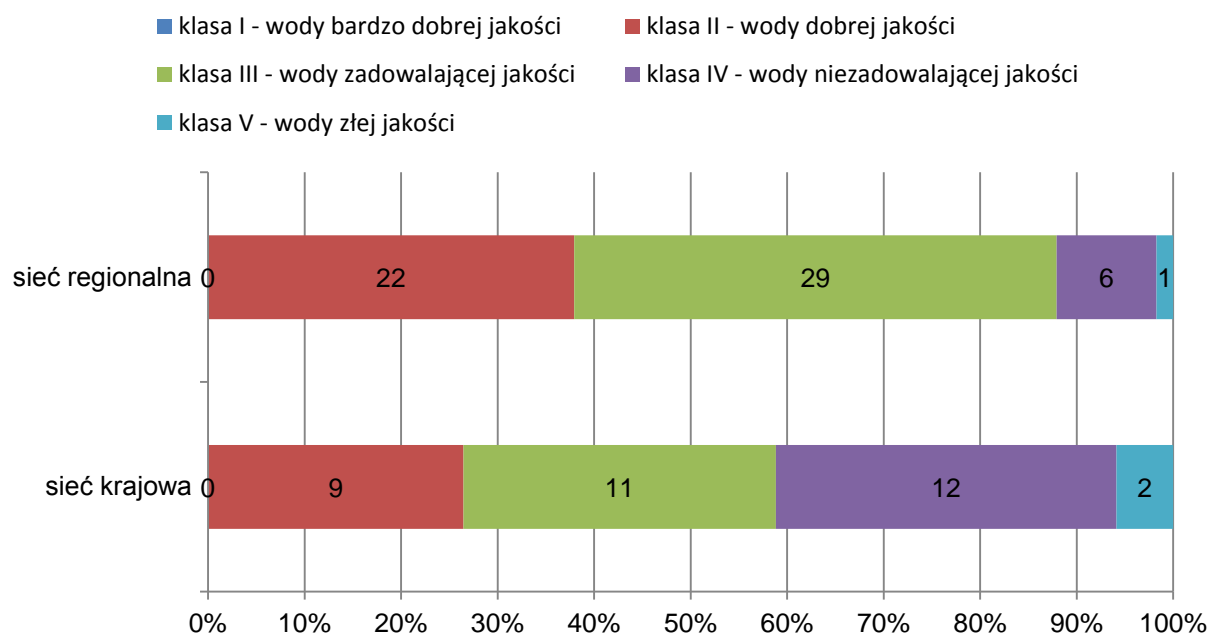
Badania **wód podziemnych** w województwie śląskim prowadzone były w 2014 roku w oparciu o krajową sieć pomiarową oraz sieć regionalną uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych do celów pitnych. Dodatkowo w ramach podsystemu monitoringu wód podziemnych WIOŚ w Katowicach

przewodził monitoring badawczy w rejonie Tarnowskich Gór na zawartość trichloroetenu i tetrachloroetenu oraz Dąbrowy Górniczej pod kątem zanieczyszczeń przemysłowych.

Łącznie badanych było 118 punktów pomiarowych (2 punkty wspólne dla sieci regionalnej oraz badawczej), w tym:

- 34 punkty w sieci krajowej,
- 58 punktów w sieci regionalnej,
- 11 punktów w monitoringu badawczym na terenie Tarnowskich Gór,
- 15 punktów w monitoringu badawczym na terenie Dąbrowy Górniczej.

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych w roku 2014 punktów w sieci krajowej i regionalnej.

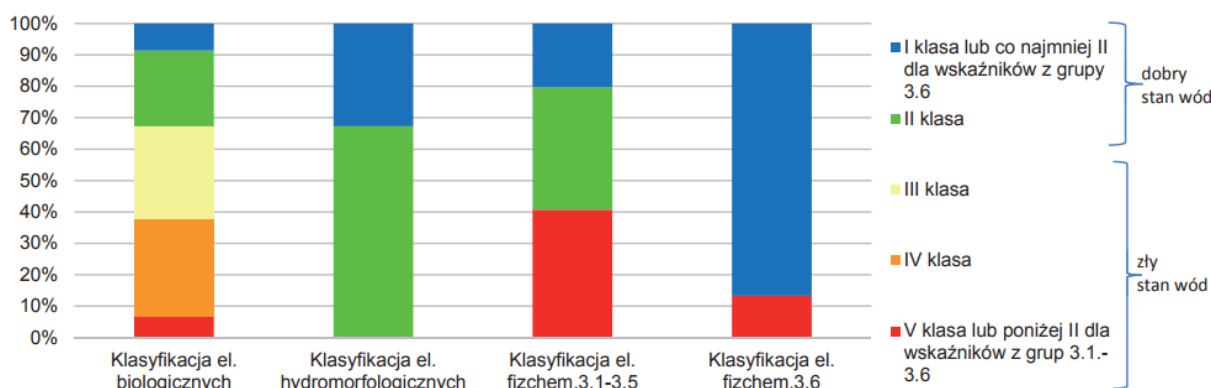

Ryc. 20. Stan czystości wód podziemnych w roku 2014 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.2.1.3. Stan w roku 2015

W 2015 roku klasyfikację stanu / potencjału ekologicznego wykonano dla 162 jcwp, w tym 83 w dorzeczu Wisły, 78 w dorzeczu Odry i 1 w dorzeczu Dunaju

Ryc. 21. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2015 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

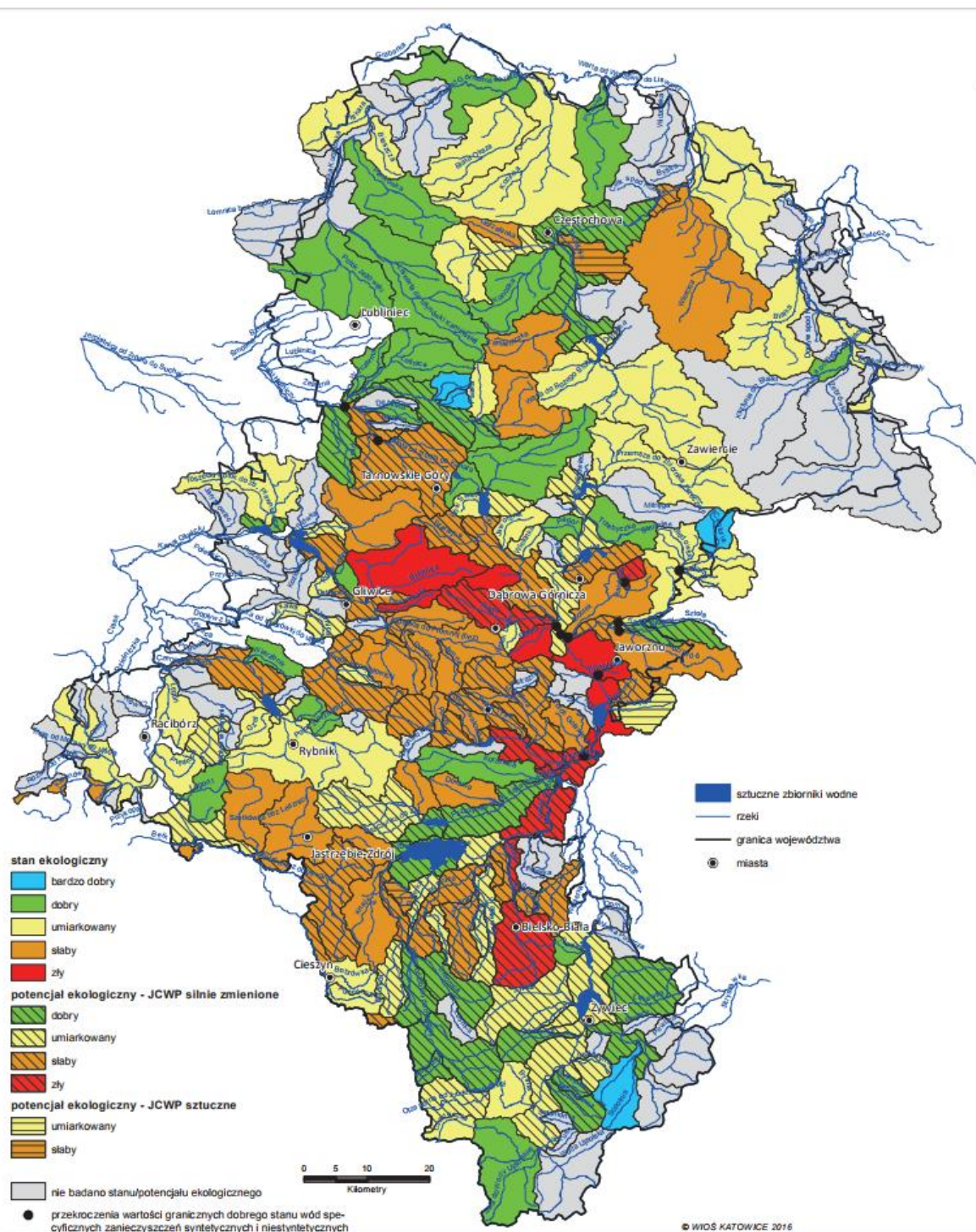
Wody o dobrym i powyżej dobrego stanie / potencjale ekologicznym występowały, podobnie jak w latach poprzednich, głównie w południowej i północnej części województwa. W dorzeczu Wisły były to jcwp w zlewniach: Wisły powyżej ujścia Bładnicy, Pszczyńki od zbiornika Łąka do ujścia wraz z Korzenicą, Brynicy powyżej zbiornika Kozłowa Góra, Soły a także Trzebyczka i Pagor (dopływy Przemszy), Centuria i Kanał Główny (dopływy Białej Przemszy), Krztynia (dopływ Pilicy) oraz zbiorniki Goczałkowice i Łąka. W dorzeczu Odry były to jcwp w zlewniach: Małej Panwi do ujścia Stoły oraz Warty i Liswarty oraz Potok Leśny i Drama od Pniówki do ujścia (dopływy Kłodnicy), potok Łęgoń I (dopływ Odry), Potoki z Przegędzy, z Kamienia i Wierzbnik (dopływy Rudy), a także zbiornik Pławniowice.

Jakość wód o złym stanie/potencjale ekologicznym występowała głównie w środkowej części województwa w Rawie i Rowie Michałkowickim w zlewni Brynicy, w Przemszy poniżej ujścia Białej Przemszy i jej dopływach Bolinie i Wąwolnicy, w Rakówce dopływie Białej Przemszy, a także w Białej (dopływ Wisły), Wiśle od Białej do Przemszy oraz Gostyni od starego koryta do ujścia w dorzeczu Wisły.

W dorzeczu Odry wody o złym stanie ekologicznym wystąpiły w Czerniawce i Bytomce, dopływach Kłodnicy. Słaby stan/potencjał ekologiczny w dorzeczu Wisły wystąpił w zlewniach: Wisły od Bładnicy do zbiornika Goczałkowice, w zlewni Iłownicy, w Dokawie i Kanale Branickim w zlewni Pszczyńki, w zlewni Gostyni, Przemszy, w dorzeczu Odry w zlewniach: Olzy (Piotrówka, Szotkówka, Lesznica), Kłodnicy oraz Warty (Warta okolice Mstowa, Kamieniczka, Gorzelanka, Kucelinka, Wiercica). Słaby stan/potencjał ekologiczny wystąpił także w Krzanówce (dopływ Psiny), Bierawce do Kurówki oraz Stole.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego wykazała bardzo dobry stan 4 jcwp (potencjału maksymalnego nie stwierdzono), dobry stan 23 jcwp, dobry potencjał 18 jcwp, umiarkowany stan 30 jcwp, umiarkowany potencjał 25 jcwp, słaby stan 25 jcwp, słaby potencjał 26 jcwp i zły stan 6 jcwp, zły potencjał 5 jcwp. Klasyfikacją stanu / potencjału ekologicznego w 2015 roku nie objęto 76 jcwp (37 w dorzeczu Wisły i 39 w dorzeczu Odry), dla których badania zaplanowano w kolejnym cyklu wodnym.

Graficzne ujęcia oceny stanu / potencjału ekologicznego w roku 2015 przedstawiono na kolejnej rycinie.

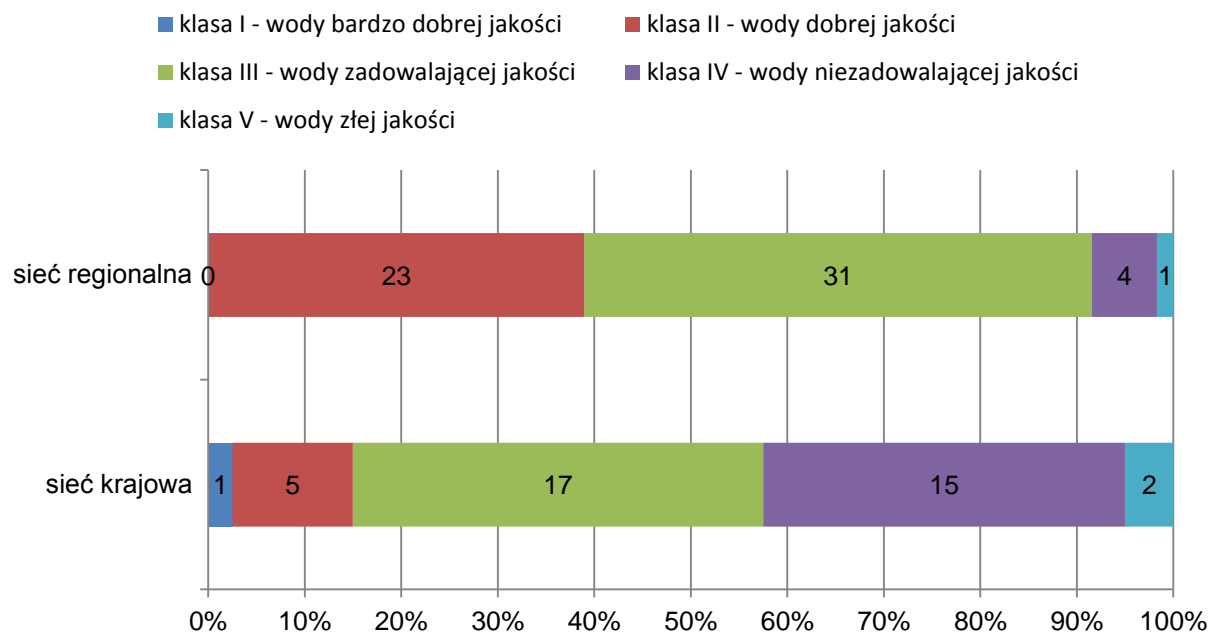
Ryc. 22. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2015 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W roku 2015 badania jakości wód podziemnych wykonano w 117 punktach pomiarowych (2 punkty wspólne monitoringu regionalnego i badawczego), w tym:

- w 37 punktach w sieci krajowej,
- w 59 punktach w sieci regionalnej,
- w 12 punktach w monitoringu badawczym na terenie Tarnowskich Gór oraz w 11 punktach w monitoringu badawczym na terenie Dąbrowy Górniczej.

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych w roku 2015 punktów w sieci krajowej i regionalnej.

Ryc. 23. Stan czystości wód podziemnych w roku 2015 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej

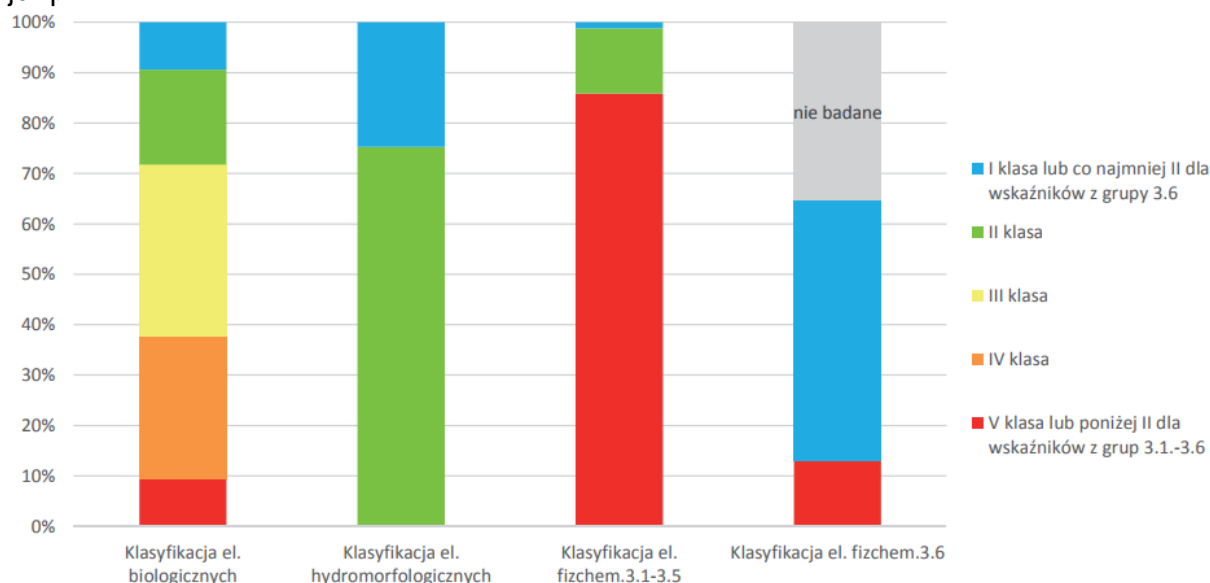
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.2.1.4. Stan w roku 2016

Na podstawie badań prowadzonych przez WIOŚ w Katowicach w 2016 roku klasyfikację stanu/potencjału ekologicznego wykonano dla 85 jcwp, w tym 61 w dorzeczu Wisły, 23 w dorzeczu Odry i 1 w dorzeczu Dunaju.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego wykazała dobry stan 4 jcwp, dobry potencjał 3 jcwp, umiarkowany stan 28 jcwp, umiarkowany potencjał 19 jcwp, słaby stan 9 jcwp, słaby potencjał 14 jcwp, zły stan 4 jcwp, zły potencjał 4 jcwp.

W odróżnieniu od lat poprzednich, gdzie obserwowano dominujący wpływ wskaźników biologicznych na wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego wód, o ocenie w 2016 roku zdecydowały elementy fizykochemiczne, wspierające elementy biologiczne. Wpływ na wyniki klasyfikacji miało wprowadzenie rygorystycznych norm środowiskowych dla tych wskaźników, zróżnicowanych w zależności od typu abiotycznego jcwp.

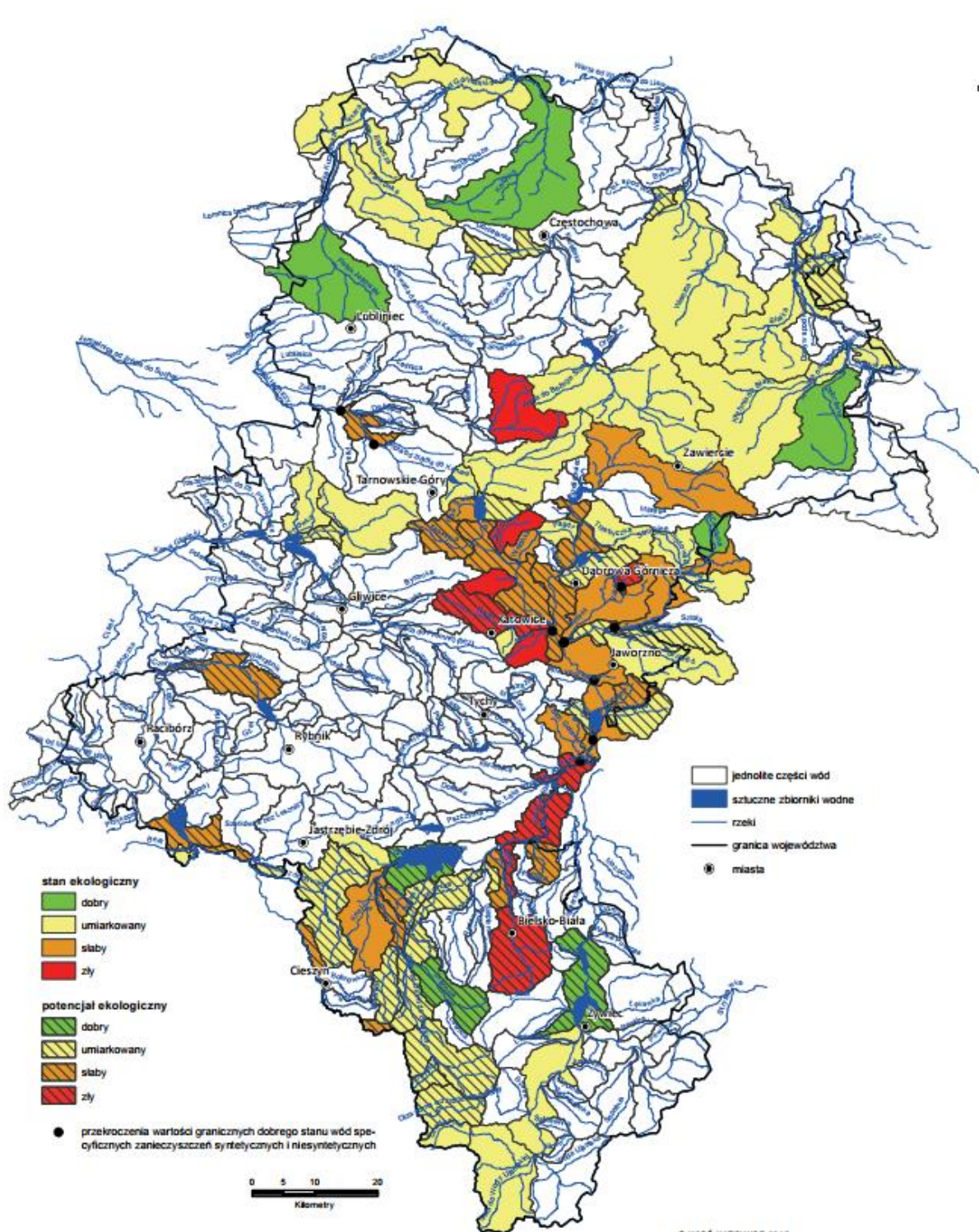
Ryc. 24. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2016 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Ocenione na podstawie badań w 2016 roku wody o dobrym stanie/potencjale ekologicznym występowały, podobnie jak w latach poprzednich, głównie w południowej i północnej części województwa. W dorzeczu Wisły były to jcwp Centuria w zlewni Białej Przemszy, Żebrówka w zlewni Pilicy oraz zbiorniki Goczałkowice i Międzybrodzie. W dorzeczu Odry były to jcwp w zlewni Liswarty: potok Jeżowski i Kocinka.

Jakość wód o słabym i złym stanie/potencjale ekologicznym występowała głównie w środkowej części województwa w zlewni Przemszy, Białej i Wisły od Białej do Przemszy w dorzeczu Wisły oraz Olzy i Rudy w dorzeczu Odry

Graficzne ujęcia oceny stanu / potencjału ekologicznego w roku 2016 przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 25. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2016 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

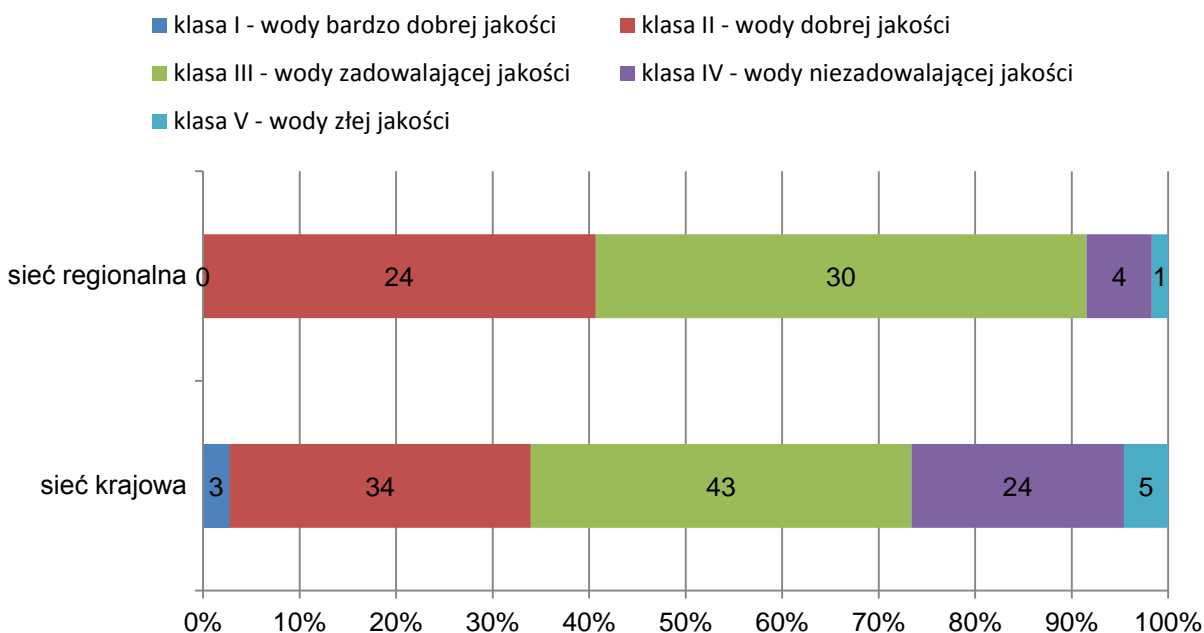
W roku 2016 monitoring jakości **wód podziemnych** prowadzony był m.in. w oparciu o krajową sieć pomiarową oraz sieć regionalną uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych na terenie województwa śląskiego do celów pitnych.

Badania wykonano w 197 punktach pomiarowych (2 punkty wspólne monitoringu regionalnego i badawczego), w tym m.in.:

- w 109 punktach w sieci krajowej,
- w 59 punktach w sieci regionalnej,
- w 12 punktach w monitoringu badawczym na terenie Tarnowskich Gór,
- w 14 punktach w monitoringu badawczym na terenie Dąbrowy Górniczej,
- w 5 punktach obserwacyjnych w rejonie byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach

Poniżej zaprezentowano ujęcie graficzne rozkładu wyników pomiarów jakości wody na podstawie badanych w roku 2016 punktów w sieci krajowej i regionalnej.

Ryc. 26. Stan czystości wód podziemnych w roku 2016 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

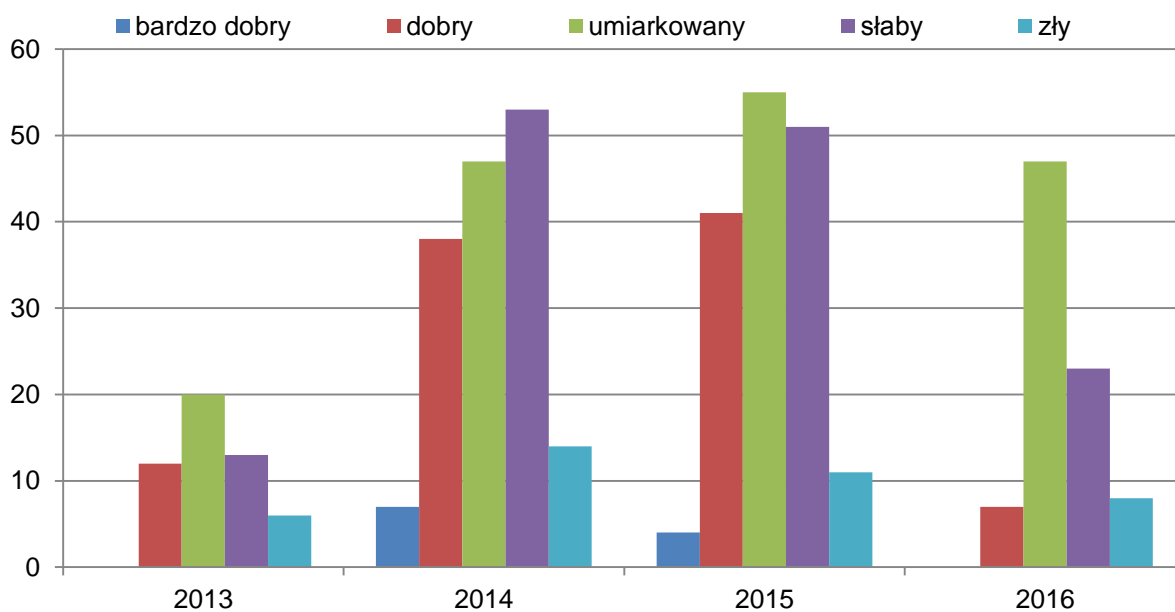
Podsumowując, na podstawie zebranych danych określono w jaki sposób w raportowanym okresie zmieniał stan / potencjał ekologiczny JCWP.

Dane przedstawiono w formie tabelarycznej oraz graficznie.

Tabela 9. Stan / potencjał ekologiczny JCWP w latach 2013-2014 oraz 2015-2016

Lp.	Stan / potencjał ekologiczny	Liczba JCWP dla których w danym roku określono dany stan / potencjał ekologiczny			
		2013	2014	2015	2016
1.	Bardzo dobry	0	7	4	0
2.	Dobry	12	38	41	7
3.	Umiarkowany	20	47	55	47
4.	Słaby	13	53	51	23
5.	Zły	6	14	11	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Ryc. 27. Stan / potencjał ekologiczny JCWP w latach 2013-2014 oraz 2015-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.2.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

W badanym okresie lat 2013-2014 i 2015-2016 najwięcej zadań ujętych w priorytecie realizowały jednostki samorządu terytorialnego i podmioty wykonujące zadania własne gminy. Były to głównie zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz oczyszczalni ścieków, budowa, rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania, uzdatniania i przesyłania wody). Zadania i inwestycje z zakresu gospodarowania wodami deszczowymi realizowane były często w ramach innych przedsięwzięć, przeważnie związanych z budową dróg.

Zadania z zakresu gospodarki ściekami komunalnymi wynikały najczęściej z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Działania z zakresu rozpropagowywania budowy oczyszczalni przydomowych realizowane były głównie poprzez dofinansowywanie przez poszczególne gminy ich budowy i instalacji.

Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków realizowane jest głównie w sposób administracyjny i na bieżąco.

Modernizacja i rozbudowa systemów poboru i uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE realizowane były głównie poprzez prace naprawcze i modernizacyjne na stacjach uzdatniania wody. Poszczególne gminy oraz zakłady i przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne realizowały również zadanie w zakresie budowy nowych i modernizacji istniejących sieci wodociągowych.

Według informacji od RZGW Gliwice nie opracowywano w okresie raportowania programów ochrony zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych pracujących w systemie zaopatrzenia w wodę pitną województwa śląskiego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska sprawdzał na bieżąco jakość ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych a także z zakładów przemysłu. Kontrole dotyczyły sprawdzania przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, a także oceny wyników badań monitoringowych ścieków. W przypadku stwierdzenia naruszeń warunków wprowadzania ścieków do środowiska wymierzano administracyjne kary pieniężne lub wydawano decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji. Ponadto przeprowadzano kontrole interwencyjne w związku ze zgłoszeniami uciążliwości stwarzanych przez konkretne podmioty gospodarcze.

Wojewódzka Stacja oraz Powiatowe Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne informowały społeczeństwo o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wykorzystywanej w kąpieliskach na bieżąco.

W ramach ochrony wód powierzchniowych przed zasoleniem, a w szczególności rozwiązania problemu wód dołowych pochodzących z zamykanych kopalń prowadzone były działania właśnie przez poszczególne kopalnie.

Przegląd pozwoleń wodnoprawnych oraz pozwoleń zintegrowanych pod kątem spełniania prawnych wymagań w zakresie ochrony zasobów wodnych realizowane było na bieżąco w ramach zadań administracyjnych jednostek powiatu i województwa.

Monitoring Programu małej retencji dla województwa śląskiego z 2005 r. wraz z Aneksem (zwany dalej PMR) przeprowadzono jedynie częściowo w okresie od kwietnia do października 2015 r. Wykonano zadanie pod nazwą: Program ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły. Zadania wchodzące w zakres Programu realizowane są m.in. przez RZGW Gliwice i RZGW Kraków. Powstał on w celu zabezpieczenia południowych województw kraju (lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, śląskiego, świętokrzyskiego) przed katastrofalnymi skutkami powodzi. W ramach „Programu działań przeciwpowodziowych w dorzeczu Odry” oraz „Programu dla Odry – 2006” wybudowano zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder).

W dniu 15 kwietnia 2015 r. na Hydroportalu opublikowane zostały zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Jako oficjalne dokumenty planistyczne stanowią one podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

W latach 2014 i 2015 KZGW i RZGW realizowało plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy Wisły, Odry i Pregocy jak również opracowywało nowe projekty planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Docelowo Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy zostały przyjęte przez Radę Ministrów w formie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy Odry, Wisły oraz Pregocy.

W okresie raportowania ŚZMWiUW realizował na bieżąco działania obejmujących prace utrzymaniowe (konserwacja, remont) cieków i urządzeń wodnych o charakterze rolniczym i nierolniczym. Niestety aktualizacja ewidencji cieków o charakterze rolniczym i nierolniczym nie była realizowana.

W okresie raportowania przyjęto i realizowano dokumenty strategiczne dotyczące zarządzania zasobami wodnymi takie jak: Realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzecza Wisły, Odry i Pregocy w ramach projektu „Opracowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych”, „Opracowanie projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym środkowej Wisły”.

Dyrektorzy poszczególnych RZGW w granicach swoich kompetencji administracyjnych oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, uzgadniały i opiniowały dokumentacje dotyczące zagospodarowania przestrzennego (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategia rozwoju województwa, plany zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunków zabudowy i inne).

Poszczególne Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej opracowywały warunki korzystania z wód regionu lub kontynuowały rozpoczęte w poprzednich latach prace nad ustaleniem warunków korzystania z wód regionu wodnego.

Warunki korzystania z wód zlewni były sporządzane przez RZGW w miarę potrzeb na bieżąco dla zlewni, dla których w wyniku ustaleń Planu Gospodarowania Wodami konieczne było określenie szczegółowych zasad ochrony ilości i jakości wód w celu osiągnięcia dobrego stanu wód wśród JCWP ustalonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych realizowano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pobrano i poddano analizie chemicznej próbki wody, wykonano badanie i ocenę stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych, stanu chemicznego wód podziemnych w ramach sieci regionalnej.

Na terenie województwa śląskiego realizowano również zadania sprzyjające oszczędzaniu wody poprzez prowadzenie działań edukacyjno-promocyjnych (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 10. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zasoby wodne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
ZASOBY WODNE				
W1.1. Przyjęcie i realizacja dokumentów strategicznych dotyczących zarządzania zasobami wodnymi				
ZADANIE ZREALIZOWANE				
KZGW	2014-2016	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzecza Wisły, Odry i Pregoly w ramach projektu "Opracowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych". Czas trwania: od lipca 2014 r. do października 2016 r. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy zostały przyjęte przez Radę Ministrów w formie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy Odry, Wisły oraz Pregoly. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy zostały zamieszczone w Dzienniku Ustaw RP. 	62 023,38	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, EFFR
RZGW Warszawa	2015	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym środkowej Wisły. 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
RZGW Poznań	2014-2015	<ul style="list-style-type: none"> Wspomaganie Prezesa KZGW w konsultacjach społecznych aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, prowadzonych w terminie: od 25.11.2014 r. do 22.06.2015 r. Przeprowadzenie konsultacji społecznych dot. projektu Planu utrzymania wód w regionie wodnym Warty wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w terminie od 1.10.2015 r. do 21.10.2015 r. 		
RZGW Wrocław	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Prace nad aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z 2011 r. (M.P. z 2011r. nr 40, poz. 451) oraz aktualizacją Programu wodno-środowiskowego kraju. 		
W1.2. Opiniowanie i uzgadnianie dokumentacji dotyczących zagospodarowania przestrzennego w sposób zgodny z wysokimi standardami, których ramy wyznaczają dokumenty strategiczne ochrony zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej				
RZGW	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Dyrektorzy RZGW w granicach swoich kompetencji oraz zgodnie z przepisami odrębnymi, uzgadniają i opiniują w sposób ciągły, w miarę napływu wniosków, dokumentacje dotyczące zagospodarowania przestrzennego (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategia rozwoju województwa, plany zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunków zabudowy i inne). 	5,54	środki własne
W1.3. Zrównoważone planowanie i zagospodarowanie przestrzenne dolin rzecznych				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących cieki lub zbiorniki wodne z uwzględnieniem terenów zalewowych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. 	717,16	środki własne, SZMiUW, fundusz sołecki, PROW
W1.4. Opracowanie warunków korzystania z wód regionu				
RZGW Gliwice	2013	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Odry i Czadeczki wraz z oceną oddziaływania na środowisko. 		
RZGW Kraków	2013-2014	<ul style="list-style-type: none"> Kontynuacja rozpoczętych w 2011 r. działań dotyczących ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły - tj. prowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu rozporządzenia w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły. Rozporządzenie Nr 4/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 lutego 2014 r. 	265,67	Środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW
RZGW Warszawa	2015	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły. Rozporządzenie Nr 27/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 16 listopada 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły. 		
RZGW Poznań	2014	<ul style="list-style-type: none"> Wydanie rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty. Rozporządzenie zostało opublikowane w 8 dziennikach rządowych województw w tym w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego z dnia 3.04.2014 r., poz. 1974. 		
RZGW Wrocław	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry: tj. „Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu rozporządzenia w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry” oraz konsultacje społeczne w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu rozporządzenia Dyrektora w sprawie ustalenia warunków /.../; Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry: tj. poprawiono projekt rozporządzenia, 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		uwzględniając zasadne uwagi i wnioski z konsultacji społecznych oraz poddano ww. projekt rozporządzenia wymaganym uzgodnieniom.		
W1.5. Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni				
RZGW Gliwice	2013	ZADANIE ZREALIZOWANE • Opracowano projekt warunków korzystania z wód zlewni Górnej Odry.	448,95	środki własne, NFOŚiGW
RZGW Gliwice	2014	• Opracowano prognozę oddziaływania na środowisko warunków korzystania z wód zlewni: Górnej Odry, Kłodnicy, Małej Wisły, Przemszy.		
RZGW Poznań	2013-2015	• Warunki korzystania z wód zlewni są sporządzane w miarę potrzeb dla zlewni, dla których w wyniku ustaleń Planu Gospodarowania Wodami konieczne jest określenie szczegółowych zasad ochrony ilości i jakości wód w celu osiągnięcia dobrego stanu wód. Wśród JCWP ustalonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, żadna nie była położona na terenie województwa śląskiego.		
RZGW Wrocław	2013	• „Warunki korzystania z wód zlewni Małej Panwi wraz z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko” (dwa etapy, okres realizacji 2012-2013, koszt całkowity 147 600 zł), w 2013 r. Etap II: „Przygotowanie projektu rozporządzenia Dyrektora RZGW w sprawie warunków korzystania z wód zlewni Małej Panwi wraz z przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w tym opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.		
W1.6. Prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych				
PIG	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE • w ramach PMS pobrano i poddano analizie chemicznej próbki wody z 42 (2013 r.), 35 (2014 r.) oraz 37 (2015 r.) punktów (monitoring operacyjny); • w ramach innych zadań PSH opróbowano następnie 43 (2013 r.), 42 (2014 r.), 51 (2015 r.) punktów; • w ramach zadań PSH prowadzono pomiary wahań zwierciadła wód podziemnych lub wydajności źródeł łącznie w 97 (2013 r. i 2014 r.) oraz 102 (2015 r.) punktach (monitoring stanu ilościowego oraz monitoringi badawcze).	5 252,30	NFOŚiGW, Budżet państwa, WFOŚiGW
WIOŚ	2013-2015	• Badanie i ocena stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych oraz badanie i ocena stanu chemicznego wód podziemnych w ramach sieci regionalnej. • Wykonywanie badań biologicznych oraz fizykochemicznych w punktach pomiarowych rzek i zbiorników zaporowych oraz fizykochemicznych w punktach pomiarowych wód podziemnych, wykonywanie ocen jednolitych części wód powierzchniowych oraz ocen stanu chemicznego w punktach monitoringu wód podziemnych.		
W2.1. Modernizacja i rozbudowa systemów poboru i uzdatniania wody w celu dostosowania jakości wody do picia do standardów UE				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE • Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan. głównie poprzez modernizację stacji uzdatniania wód (SUW): • <i>Modernizacje i rozbudowę układu filtrów;</i> • <i>Modernizacje układów wodociągów;</i> • <i>Modernizacje chlorowni;</i> • <i>Wymianę pomp;</i> • <i>Wprowadzenie monitoringu telemetrycznego.</i>	33 477,72	środki własne, EFRROW, WFOŚiGW, UE
W2.2. Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych				
Gminy, właściciele i zarządcy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE • Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan.;	236 394,78	środki własne, EFRROW, WFOŚiGW,

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
infrastruktury		<ul style="list-style-type: none"> Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Górnśląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w latach 2013-2015 wybudowało około 29,2 km magistralnej sieci wodociągowej; Gmina Kozy – w latach 2013-2015 zmodernizowano około 1,5 km sieci wodociągowej; Miasto Rydułtowy – w latach 2013-2015 zmodernizowano około 7,0 km sieci wodociągowej; Gmina Lędziny - modernizacja sieci wodociągowej w Lędzinach; Gmina Kornowac - wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Pogrzebień i Kornowac; Miasto Bytom - budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami do budynków mieszkalnych jednorodzinnych zlokalizowanych w Bytomiu przy ul. Rostkowskiego. 		PROW, GZWIK, PWiK, podmioty gospodarcze, dotacje z UE
W2.3. Wprowadzenie i respektowanie ograniczeń w zagospodarowaniu terenu w obszarach zasilania ujęć wody do picia				
RZGW	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Strefę ochronną ujęcia wody podziemnej ustanawia się w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładu wymagającego wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych. Strefa ochronna stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. Strefę ochronną dzieli się na teren ochrony: bezpośredniej i pośredniej. Strefę ochronną ustanawia, w drodze rozporządzenia, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody, wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują. W latach 2013-2015 ustanowiono m.in. następujące strefy ochronne (RZGW Gliwice): <ul style="list-style-type: none"> strefę ochronną ujęcia wody podziemnej przy ul. Pszennej w Dąbrowie Górniczej – Ząbkowicach; strefę ochronną ujęcia wód podziemnych „Gronie” w Mikołowie; strefę ochronną ujęcia wód podziemnych „Ostropa” w Gliwicach; strefę ochronną ujęcia wód podziemnych „Las” w Tychach; strefę ochronną ujęcia wód podziemnych „Manderłówka” w Tychach; strefę ochronną ujęcia wody powierzchniowej z potoku Gościejów w Wiśle. 	495,44	środki własne, WFOŚiGW
W2.4. Opracowanie Programów ochrony zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych pracujących w systemie zaopatrzenia w wodę pitną woj. śląskiego oraz podjęcie prac związanych z ich wdrożeniem				
RZGW Gliwice	2013-2015	<p>ZADANIE NIEZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> RZGW Gliwice nie opracowywało żadnych programów ochrony zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych pracujących w systemie zaopatrzenia w wodę pitną woj. śląskiego. 	-	-
W2.5. Prowadzenie wojewódzkiego systemu informowania społeczeństwa o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i wykorzystywanej w kąpieliskach				
WSSE Katowice	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco przez WSSE oraz PSSE. Prowadzenie portalu internetowego www.higienawody.wsse.katowice.pl, który dedykowany jest szeroko rozumianej higienie wody. Zaprezentowany jest zakres działalności Oddziału Bezpieczeństwa Wody Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Katowicach. Jednocześnie zaprezentowane są wiadomości o jakości różnego rodzaju wody, z której korzysta codziennie kilka milionów mieszkańców województwa śląskiego. 	b.d.	b.d.

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
W3.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz Programem wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2000 RLM				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan.; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Kamienica Polska (2013) - Rozbudowa Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Kamienicy Polskiej. Gmina Konopiska (2013-2015) - Projekt „Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Kopalnia, Aleksandria I – et. I-II” mający na celu spełnienie wymogów KPOŚK w Aglomeracji Częstochowa. Gmina Kłobuck (2013-2014) - Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Kłobuck poprzez budowę kanalizacji sanitarnej. Gmina Mierzęcice (2013-2015) - Budowa kanalizacji wraz z przepompowniami dla Gminy Mierzęcice. Gmina Psary (2015) - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Malinowicach. Gmina Ogrodzieniec (2014) - Budowa komunalnej oczyszczalni ścieków w Ogrodzieńcu – etap II. 	985 112,31	środki własne PWiK, WFOŚiGW, RPO, PROW, EFRROW, POiS 2007-2013
W3.2. Sukcesywna modernizacja istniejącej i realizacja nowej sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan.; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Bielsko – Biała (2013-2014) - Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej. Gmina Łędziny (2014-2015) - Uporządkowanie Gospodarki Ściekowej w Gminie Łędziny (Kontrakt W2.1, W2.2, W2.3, W2.4 - Budowa sieci kanalizacji deszczowej). Gmina Gozdów (2013-2014) - Budowa nowych odcinków kanalizacji deszczowej. Miasto Piekary Śląskie (2015) - Budowa kanalizacji deszczowej w ul. Inwalidów Wojennych. Miasto Rydułtowy (2015) - Budowa sieci kanalizacji deszczowej: ul. Radoszowska, ul. Gajowa, Osiedle na Wzgórzu, ul. Radoszowska, Cmentarz, ul. Jesionowa PSZOK. 	250 714,13	środki własne BPK Sp. z o.o., Budżet Województwa Śląskiego, WFOŚiGW, PROW, MSWiA
W3.3. Optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan.; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Miasto Lubliniec (2014) - Zabudowa przepływomierza elektromagnetycznego na oczyszczalni ścieków oraz zakup suwnicy pomostowej w budynku krat. Gmina Kalety (2015) - Budowa stacji podciśnieniowej (praca z oczyszczalnią). 	5 689,34	środki własne, PROW, RPO, POiS
W3.4. Rozpropagowanie budowy oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego brak będzie kanalizacji w okresie perspektywicznym				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan., głównie poprzez udzielanie dofinansowania do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieruchomości położonych poza terenami aglomeracji kanalizacyjnych. W ramach zadania prowadzono również akcje informacyjne – poprzez ulotki, artykuły w prasie i na stronach internetowych. Zadanie realizowane m.in. w następujących gminach: Będzin, Brenna, Wielowieś, Mszana, Rydułtowy. 	2 646,63	środki własne, WFOŚiGW, EFRROW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
W3.5. Realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków i lokalnych oczyszczalni ścieków				
Gminy, właściciele nieruchomości	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy, w tym m.in.: Gm. Pietrowice Wielkie, Gm. Miedźno, Gm. Bojszowy, Gm. Zebrzydowice, Gm. Psary. 	2717,88	środki własne
W3.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków i wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach każda gmina zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Wobec powyższego poszczególne gminy na podstawie sprawozdań składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych prowadzą ewidencję nieruchomości, wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, który jest opróżniany w danym roku sprawozdawczym. Dodatkowo ewidencja uzupełniana jest na podstawie informacji pozyskanych od funkcjonariuszy Straży Gminnych/ Miejskich, którzy przeprowadzają kontrole na nieruchomościach w zakresie odprowadzania nieczystości ciekłych. Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków uzupełniana jest na podstawie zgłoszeń składanych przez mieszkańców zgodnie z ustawą o ochronie środowiska. 	w ramach zadań własnych	-
W3.7. Redukcja zanieczyszczeń biodegradowalnych przez zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM				
Zakłady przemysłu rolno-spożywczego	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zakłady rolno-spożywcze na terenie województwa śląskiego wyposażone są we własne oczyszczalnie ścieków zapewniające znaczny stopień redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych. <ul style="list-style-type: none"> Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Przełom” w Mikołowie przeprowadziła modernizację oczyszczalni ścieków; Aleksandria Sp. z o.o. Sp. k. Aleksandria I, ul. Gościnna 6, Konopiska – posiada biologiczno-chemiczną oczyszczalnię ścieków; Danone Sp. z o.o. Zakład w Bieruniu - ścieki przemysłowe z obiektów „DANONE” w ilości ok. 2 900 m³/dobę odprowadzane są do kolektora zbiorczego, którym łącznie ze ściekami innych podmiotów wprowadzane są do rzeki Gostyni, po ich podczyszczeniu w oczyszczalni ścieków przemysłowych. Spółdzielnia Pracy "Jurajska" w Myszkowie - posiada oczyszczalnię ścieków w technologii FBR z flotatorem. 	-	-
W3.8. Identyfikacja źródeł odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do środowiska oraz zobowiązanie odpowiedzialnych podmiotów do przestrzegania prawa				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Kontrole przeprowadzone w zakresie gospodarki wodno-ściekowej obejmowały sprawdzanie jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych a także z zakładów przemysłu np. górnictwa węgla kamiennego, hutniczego, metalurgicznego, chemicznego, rolno-spożywczego, papierniczego, tworzyw sztucznych, elektrowni, koksowni, garbarni. Kontrole dotyczyły sprawdzania przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, a także oceny wyników badań automonitoringowych ścieków. W przypadku stwierdzenia naruszeń warunków wprowadzania ścieków do środowiska wymierzano administracyjne kary pieniężne lub wydawano decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji. Ponadto przeprowadzono kontrole interwencyjne w związku ze zgłoszeniami uciążliwości stwarzanych przez konkretne podmioty gospodarcze. <ul style="list-style-type: none"> W 2013 r. przeprowadzono łącznie 322 kontrole, w tym: 237 kontroli planowych i 85 kontroli pozaplanowych. W 2014 r. przeprowadzono łącznie 321 kontroli, w tym: 182 kontrole planowe i 139 kontroli pozaplanowych. W 2015 r. przeprowadzono łącznie 315 kontroli, w tym: 197 kontroli planowych i 118 kontroli pozaplanowych. 	1 840,50	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
W3.9. Opracowanie i sukcesywne wdrażanie przez resort gospodarki (PARG) strategii obejmującej ochronę wód powierzchniowych przed zasoleniem, a w szczególności rozwiązanie problemu wód dołowych pochodzących z zamykanych kopalń, przekazywanie raz w roku przez kopalnie danych z odwodnienia do PSH (Państwowa Służba Hydrologiczna) oraz RZGW w Gliwicach				
PGG, SRK	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Kopalnie podejmują wiele działań ograniczających dopływ wód słonych do wyrobisk górniczych, a także selekcjonują wody według stopnia zasolenia. Pozwala to na wykorzystanie wody najlepszej jakości do celów socjalnych i przemysłowych. Wody najbardziej zasolone wykorzystywane są częściowo do tworzenia zawiesin popiołowodnych. Natomiast niewykorzystane wody wypompowane z wyrobisk dołowych odprowadzane są do cieków powierzchniowych. W celu zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych kopalń i zakładów wykorzystywana jest także woda z własnych ujęć dołowych(studnie głębinowe) i powierzchniowych. Dodatkowo, zgodnie z przyjętą strategią działań w zakresie przedsięwzięć proekologicznych związanych ze zrzutem słonych wód kopalnianych z zakładów górniczych, wdrożono dostępne optymalne rozwiązania hydrotechnicznej ochrony rzeki Odry i Wisły przed ich nadmiernym zasoleniem. Metoda ta polega na czasowym gromadzeniu słonych wód kopalnianych w zbiornikach retencyjnych, a następnie na kontrolowanym ich odprowadzaniu do rzeki w okresach wysokich przepływów, w taki sposób aby nie przekroczyć dopuszczalnego dla danego odcinka odbiornika stężenia chlorków i siarczanów. 	-	-
W3.10. Ograniczenie negatywnych wpływów restrukturyzacji górnictwa węglowego i rud cynku i ołowiu na triasowe i karbońskie GZWP				
PGG, SRK	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Podmioty odpowiedzialne za realizację zadania nie udzieliły odpowiedzi. 	-	-
W3.11. Ograniczanie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa:				
Gminy, ŚODR, RZGW	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. Poszczególni dyrektorzy RZGW przyjmują rozporządzenia w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć, a także programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. 	b.d.	Środki własne
W3.12. Racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin (zintensyfikowanie systemu szkoleń w tym zakresie)				
Gminy, ŚODR, RZGW	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. Poszczególni dyrektorzy RZGW przyjmują rozporządzenia w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć, a także programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. 	b.d.	b.d.
W3.13. Przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Prowadzono przegląd pozwoleń wodnoprawnych polegający na porównaniu przesłanych do organu przez zakład analiz 	w ramach zadań własnych	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		ścieków z dopuszczalnymi stężeniami poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń w ściekach, ustalonymi w pozwoleniu.		
Powiaty	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> W ramach bieżących obowiązków - zgodnie z art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121 z późn. zm.) Starosta jest zobowiązany dokonywać przeglądu pozwoleń wodno- prawnych, w tym udzielonych na pobór wód. 		
W4.1. Minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej (przewody magistralne i lokalne)				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy oraz zakłady/ przedsiębiorstwa wod.-kan.; Zadanie realizowane również w ramach działania - W 2.2. Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych. Przykładowe inwestycje wymieniono w zadaniu W 2.2. 	76 746,41	środki własne, PROW, WFOŚiGW, POiŚ
W4.2. Przegląd pozwoleń wodnoprawnych oraz pozwoleń zintegrowanych pod kątem spełniania prawnych wymagań w zakresie ochrony zasobów wodnych				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Prowadzono przegląd pozwoleń wodnoprawnych polegający na porównaniu przesłanych do organu przez zakład analiz ścieków z dopuszczalnymi stężeniami poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń w ściekach, ustalonymi w pozwoleniu. 	w ramach zadań własnych	środki własne
Powiaty	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> W ramach bieżących obowiązków - zgodnie z art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1121 z późn. zm.) Starosta jest zobowiązany dokonywać przeglądu pozwoleń wodno- prawnych, w tym udzielonych na pobór wód. 		
W4.3. Analiza wielkości zasobów dyspozycyjnych pod kątem reglamentacji uprawnień do korzystania ze środowiska (ograniczenie poboru wód dla przemysłu i rolnictwa)				
Marszałek Województwa, Starostowie	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez wydawanie pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód podziemnych oraz kontrole ich przestrzegania. 	w ramach zadań własnych	środki własne
W4.4. Eliminacja nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle oraz wodooszczędnych technologii				
Zakłady Przemysłowe	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez wdrażanie unijnego systemu certyfikacji środowiskowej EMAS. Rejestracja w systemie EMAS oznacza spełnienie przez organizację najbardziej wyrubowanych wymagań ochrony środowiska w zakresie zarządzania i wykorzystania zasobów. Certyfikat EMAS posiadają m.in. następujące zakłady przemysłowe na terenie województwa: RAFAKO S.A. w Raciborzu; TAURON Wytwarzanie SA - Oddział Elektrownia Łaziska w Łaziskach Górnych; Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego SA w Częstochowie; Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o.; JagoPRO Sp. z o.o. w Jaworznie. 	b.d.	b.d.
W4.5. Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)				
Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez (działania skierowane głównie do uczniów): <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, 	199,26	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. Przykładowe nazwy organizowanych konkursów: „Chronię środowisko, nie marnuję wody”; „Co by było, gdyby na świecie zabrakło wody”; „WODA ŹRÓDŁO ŻYCIA”, „Woda dająca życie”. 		
W4.6. Doskonalenie monitoringu sieci wodociągowej pod względem ilościowym				
Gminy, właściciele i zarządcy infrastruktury	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane głównie poprzez wdrażanie automatycznych systemów monitoringu sieci wodociągowej oraz wymianę wodomierzy na wodomierze o wyższej klasie metrologicznej. 	7 647,19	środki własne
W4.7. Przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi				
WIOŚ, Marszałek Województwa, Starostowie	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez wydawanie pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód podziemnych oraz kontrole ich przestrzegania. 	-	-
W5.1. Realizacja zadań wynikających z „Programu małej retencji województwa śląskiego”				
Zarządcy obiektów małej retencji	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> Monitoring Programu małej retencji dla województwa śląskiego z 2005 r. wraz z Aneksem (zwany dalej PMR) przeprowadzono w okresie od kwietnia do października 2015 r. Do wszystkich właścicieli (zarządców) obiektów małej retencji ujętych w PMR, tj. do jednostek samorządowych i rządowych, wskazanych podmiotów gospodarczych i osób fizycznych wystosowano pisma wraz z ankietami pocztą tradycyjną i elektroniczną. Dane z monitoringu 2015 r. PMR obejmują w końcowym zestawieniu 80 obiektów. 37 obiektów zostało wykreślonych z PMR w wyniku oceny merytorycznej przeprowadzonej przez Zespół Oceniający na wcześniejszym etapie. Wykonanie w stosunku do założeń PMR jest niewielkie zarówno w odniesieniu do nowych obiektów jak i planowanych do modernizacji. Ogólnie można podsumować następująco stan wykonania: <ul style="list-style-type: none"> łącznie wykonano 20 obiektów (25%) przy czym 15 z nich (18%) pozostaje w PMR ze względu na dalsze plany inwestycyjne lub remontowe, w tym: <ul style="list-style-type: none"> A – zbiorniki suche i poldery – 9 obiektów, B – zbiorniki wodne - 3 obiekty, C – stawy - 8 obiektów. 45 obiektów (60%) jest w trakcie realizacji lub przewidziane do wykonania w terminie późniejszym: <ul style="list-style-type: none"> A – zbiorniki suche i poldery – 17 obiektów, B – zbiorniki wodne - 18 obiektów, C – stawy - 10 obiektów. 15 obiektów – rezygnacja z realizacji (18%), w tym 4 w wyniku procesu upadłościowego inwestora: <ul style="list-style-type: none"> A – zbiorniki suche i poldery – 3 obiekty, B – zbiorniki wodne - 5 obiektów, C – stawy - 7 obiektów. 	-	-
WZMiUW	2014-2015	<ul style="list-style-type: none"> Zapora i zbiornik retencyjny na potoku Wilkówka w sołectwie Wilkowice, gm. Wilkowice, pow. bielski, woj. śląskie" - etap II 	644,74	PROW 2007-2013

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
W5.2. Przyjęcie i realizacja „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”				
KZGW	2013	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Program ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły powstał w celu zabezpieczenia południowych województw kraju przed katastrofalnymi skutkami powodzi. Pełnomocnikiem rządu, który nadzoruje realizację programu we wszystkich pięciu województwach (lubelskim, małopolskim, podkarpackim, śląskim, świętokrzyskim) jest wojewoda małopolski. Zadania wchodzące w zakres Programu realizowane są m.in. przez RZGW Gliwice i RZGW Kraków. RZGW Gliwice: <ul style="list-style-type: none"> Budowa i odbudowa urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Biała; pot. Straconka; rz. Brennica; rz. Mała Wisła; Uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizacja obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy, woj. śląskie – Etap II; Modernizacja obiektów zbiornika Wodnego Wisła Czarne. 		
KZGW	2014	<ul style="list-style-type: none"> Program ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły powstał w celu zabezpieczenia południowych województw kraju przed katastrofalnymi skutkami powodzi. Pełnomocnikiem Rządu, który nadzoruje realizację programu we wszystkich pięciu województwach (lubelskim, małopolskim, podkarpackim, śląskim, świętokrzyskim) został ustanowiony Wojewoda Małopolski. Uchwałą Rady Ministrów nr 169/2014 z dnia 26 sierpnia 2014 r. program ten został uchylony. Zadania inwestycyjne wynikające z Programu rozpoczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie uchwały były realizowane w 2014 r., i będą kontynuowane 2015 r. W 2014 r. RZGW w Gliwicach w ramach Programu realizowały następujące zadania: <ul style="list-style-type: none"> Budowa i odbudowa urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Biała; pot. Straconka; rz. Brennica; rz. Mała Wisła; Budowa ubezpieczeń brzegowych w celu likwidacji wyrwy brzegowej rz. Mała Wisła Uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizacja obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy, woj. śląskie – Etap II; Modernizacja obiektów zbiornika Wodnego Wisła Czarne – drenaż skarpy odpowietrznej, przelew stokowy, sieć piezometrów – dokumentacja. 	46 374,89	rezerwa celowa budżetu państwa, przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
KZGW	2015	<ul style="list-style-type: none"> W 2015 r. RZGW w Gliwicach w ramach Programu realizował następujące zadania: <ul style="list-style-type: none"> Odbudowa urządzeń wodnych zabudowy regulacyjnej rz. Biała w km 0+000 – 5+150, m. Czechowice-Dziedzice, Bestwina, woj. śląskie ; Analiza zagrożenia powodziowego i programu inwestycyjnego w zlewni Białej ; Analiza zagrożenia powodziowego i programu inwestycyjnego w zlewni Przemszy. Ponadto w ramach Programu realizowano zadanie pn. „Uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizacja obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy, woj. śląskie – Etap I – Zbiornik Przeczyce”. 		
W5.3. Realizacja „Programu działań przeciwpowodziowych w dorzeczu Odry” oraz "Programu dla Odry – 2006”				
KZGW, RZGW Gliwice	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder). 	1 132 446,58	BŚ, BRRE, budżet państwa, „Program dla

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
RZGW Poznań	2015	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacja wałów przeciwpowodziowych na terenie m. Częstochowy – odcinek L-II-kontynuacja – rozbudowa wału na odcinku od km 5+160 do km 5+900 węzła częstochowskiego. Modernizacja polegała na częściowym nadsypaniu istniejącego wału. Z uwagi na sąsiedztwo z gruntami prywatnymi i niemożliwość wykonania wału w całości jako konstrukcji ziemnej (konieczność znacznych wykupów) w celu zagwarantowania bezpiecznego przejścia wód mierzalnych i kontrolnych wykonano przegrody z betonu. Jednocześnie zapewniono przejezdność po koronie wału dla jego eksploatacji oraz sąsiadujących z nim posesji. 		Odry-2006, Środki RP, NFOŚiGW, MBOiR
W5.4. Realizacja „Programu zwiększania lesistości kraju” oraz Programu zwiększenia retencji na terenach górskich				
RDLP	2013-2014	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie” - celem projektu jest spowolnienie odpływu wód z terenów górskich poprzez zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni m.in. budowę zbiorników, renaturyzację potoków. 	8 900,00	POiŚ 2007-2014 dofinansowanie z UE
W5.5. Dokonanie wstępnej oceny ryzyka powodzi				
RZGW	2011	<ul style="list-style-type: none"> WORP został oddany w grudniu 2011 r. stąd jest poza ramami czasowymi ankiety 	-	-
W5.6. Opracowanie map zagrożenia powodzią oraz map ryzyka powodzi				
KZGW	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Od 2012 r. do 15 kwietnia 2015 r. - Przekazanie przez Prezesa KZGW ostatecznych wersji map jednostkom administracji, o którym mowa w art. 88f ust. 3 ustawy Prawo wodne nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2015 r. Jednostka odpowiedzialna: KZGW, minister właściwy do spraw gospodarki morskiej; W dniu 15 kwietnia 2015 r. na Hydroportalu opublikowane zostały zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w formacie pdf. Jednocześnie mapy zostały przekazane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej organom administracji wskazanym w ustawie Prawo wodne (art. 88f ust. 3) i jako oficjalne dokumenty planistyczne stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym. 	128 310,55	projekt ISOK, współfinansowany ze środków EFRR w ramach POIG, NFOŚiGW
W5.7. Wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone				
KZGW, RZGW	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem (ustawa Prawo wodne), aktualizacja Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego oraz Map zagrożenia powodziowego i Map ryzyka powodziowego następuje w cyklu 6-cio letnim (od daty wykonania). 		
Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Wyznaczanie obszarów oraz stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Opracowywanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w których wskazywano tereny zalewowe. 	67,65	środki własne
W5.8. Retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych				
JST	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST; Przykładowe inwestycje realizowane w ramach niniejszego działania: <ul style="list-style-type: none"> Gmina Zawiercie (2014) - wybudowano zbiornik wyrównawczo-retencyjny, do którego prowadzone są wody opadowe ujmowane przez kanalizację deszczową z terenów Strefy Aktywności Gospodarczej w Zawierciu; Gmina Krzyżanowice (2013) - Modernizacja 3 stawów w ramach ochrony p.pow. Sołectwa Owsiszczce; Poszczególne gminy i powiaty udzielają dotacji spółkom wodnym i melioracyjnym na zadania z zakresu modernizacji i konserwacji urządzeń melioracyjnych. 	8 473,13	środki własne, WFOŚiGW,

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
W5.9. Przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodzi				
KZGW	2014	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy Wisły, Odry i Pregocy. Projekty planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionów wodnych przygotowali dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej i przekazali Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Zadania realizowane w 2014 r.: <ul style="list-style-type: none"> Zdiagnozowanie problemów zarządzania ryzykiem powodziowym. Określenie celów zarządzania ryzykiem powodziowym. Wskazanie instrumentów zarządzania ryzykiem powodziowym. 		
KZGW	2015	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie programów działań. Sporządzenie projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla następujących obszarów dorzeczy: Wisły, Odry i Pregocy. Sporządzenie projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionów wodnych przez RZGW. Przeprowadzenie konsultacji społecznych projektów planów oraz kampanii informacyjnej trwającej przez cały okres planistyczny. Opracowanie prognoz oddziaływania na środowisko projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych, w tym dla projektów planów dla powodzi od strony morza i morskich wód wewnętrznych; przeprowadzenie postępowania w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Przygotowanie ostatecznych wersji prognoz oddziaływania na środowisko projektów planów zarządzania ryzykiem wraz z zestawieniem uwag do projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Opracowanie ostatecznych wersji planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych, w tym planów zarządzania ryzykiem powodziowym od strony morza, po szczegółowej analizie uwag zebranych w ramach: konsultacji społecznych wynikających z Dyrektywy Powodziowej, uzgodnień wewnątrzresortowych, zewnątrzresortowych oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wraz z wprowadzeniem uzupełnień/zmian do projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy zostały przyjęte przez Radę Ministrów w formie rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy Odry, Wisły oraz Pregocy. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy zostały zamieszczone w Dzienniku Ustaw RP. 	123 626,35	EFRR w ramach POPT 2007-2013, NFOŚiGW
W5.10. Monitorowanie stanu i naprawa wałów i urządzeń wodnych oraz terenów osuwiskowych				
ŚZMiUW	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja działań obejmujących prace utrzymaniowe (konserwacja, remont) cieków i urządzeń wodnych o charakterze rolniczym i nierolniczym w tym w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> wykaszenie roślin z dna oraz brzegów śródlądowych wód powierzchniowych; usuwanie roślin pływających i korzeniących się w dnie śródlądowych wód powierzchniowych usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych; usuwanie z śródlądowych wód powierzchniowych przeszkód naturalnych oraz wynikających z działalności człowieka; zasypywanie wyryw w brzegach i dnie śródlądowych wód powierzchniowych oraz przez ich zabudowę biologiczną; 	22 224,29	budżet państwa, rezerwa celowa budżetu państwa, budżet samorządu województwa, dotacja jst, Kompania Węglowa

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów utrudniających swobodny przepływ wód oraz usuwanie namulów i rumoszu; remont lub konserwację stanowiących własność właściciela wody: budowli regulacyjnych oraz ubezpieczeń w obrębie tych budowli oraz urządzeń wodnych; rozbiorke lub modyfikację tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych. 		
W5.11. Przeciwdziałanie erozji i wypłukiwaniu zanieczyszczeń zgodnie z działaniem GL 2.1.				
Właściciele gruntów	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE W RAMACH DZIAŁANIA GL 2.1., mi.in. poprzez zalesianie gruntów	-	-
W5.12. Ochrona torfowisk i obszarów wodno-błotnych jako obszarów naturalnej retencji wodnej				
RDOŚ, właściciele gruntów, przedsiębiorstwa wod.-kan.	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> najcenniejsze pod względem przyrodniczym torfowiska oraz obszary wodno-błotne na terenie województwa objęte są formami ochrony przyrody takimi jak obszary Natura 2000 lub rezerwy przyrody, dla których sporządza się plany zadań ochronnych oraz plany ochrony, w których określa się wykaz działań ochronnych dla niniejszych obszarów. do najważniejszych działań ochronnych torfowisk oraz obszarów wodno-błotnych należą: <ul style="list-style-type: none"> <i>prowadzenie prawidłowej gospodarki wodnej w zlewni - zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego rzeki;</i> <i>zapobieganie odwadnianiu i odtwarzanie uwodnienia mokradeł;</i> <i>prowadzenie ekologicznych form rolnictwa, tworzenie stref buforowych (miedz, zadrzewień śródpolnych), przekształcanie gruntów ornych na użytki zielone;</i> <i>koszenie łąk na mokradłach;</i> <i>prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej w otoczeniu mokradła.</i> 	-	-
W5.13. Uniemożliwienie zabudowy mieszkalnej i przemysłowej na terenach zalewowych				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wprowadzają zakaz nowej zabudowy na przedmiotowych terenach. 	w ramach zadań własnych	środki własne
W5.14. Aktualizacja ewidencji cieków o charakterze rolniczym i nierolniczym				
ŚZMiUW	-	ZADANIE NIEZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Na stronie internetowej Śląskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych ostatnia ewidencja cieków o charakterze nierolniczym została opublikowana 08/02/2006 r., natomiast ewidencja cieków o charakterze rolniczym 01/01/2010. 	-	-
W6.1. Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb (cieki naturalne)				
ŚZMiUW, JST, Gminy, RZGW	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> <i>ŚZMiUW - prace utrzymaniowe na ciekach naturalnych (rolniczych i pozostałych), służące polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią ujęte w poz. W 5.10;</i> <i>Gmina Kłobuck (2014-2015) - usunięcie tam bobrowych w korycie cieku Brody Malina oraz cieku od Gruszewni;</i> <i>RZGW Gliwice (2015) - Odbudowa regulacji rzeki Brennica km 7+300 – 9+200 miejscowość Brenna;</i> <i>RZGW Wrocław (2015) - Likwidacja zatorów i wycinka drzew na skarpach, koszenie wałów i skarp, remont i konserwacja koryta - rz. Mała Panew.</i> 	31 877,93	budżet państwa, rezerwa celowa budżetu państwa, budżet samorządu województwa, dotacja jst, Kompania Węglowa, WFOŚiGW, rezerwa celowa – MAiC oraz NFOŚiGW, środki własne
W6.2. Uzupelnienie i modernizacja obiektów melioracyjnych pod kątem zachowania równowagi ekologicznej biotopów				
ŚZMiUW, Spółki Wodne	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Działanie realizowane poprzez bieżące utrzymywanie, konserwację i wykonywanie urządzeń melioracyjnych oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych. 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 11. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zasoby wodne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
ZASOBY WODNE				
ZW1.1. Opracowanie i przyjęcie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy				
KZGW	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> 2015 r. - opracowanie aPGW; 2016 r. - zatwierdzenie przez Radę Ministrów aPGW w postaci rozporządzeń. 	14 206,93	POPT
ZW1.2. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego warunków korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni				
RZGW Gliwice	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Nie wydano rozporządzeń Dyrektora RZGW Gliwice określającego warunki korzystania z wód regionu wodnego i wód zlewni. 	w ramach zadań własnych	środki własne
RZGW Poznań	2016	<ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzenie konsultacji społecznych dot. projektu rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty w terminie od 17.11.2016 r. do 8.12.2016 r. 		
RZGW Warszawa	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie Nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły. Rozporządzenie Nr 27/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 16 listopada 2015r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły. Rozporządzenie Nr 17/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 19 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły. 		
RZGW Wrocław	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry: tj. poprawiono projekt rozporządzenia, uwzględniając zasadne uwagi i wnioski z konsultacji społecznych oraz poddano ww. projekt rozporządzenia wymaganym uzgodnieniom (realizowane 2014-2015). Wydanie (opublikowanie) rozporządzenia nr 9/2016 Dyrektora RZGW we Wrocławiu z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Odry. 		
ZW1.3. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP)				
RZGW Gliwice	2016	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> Wykonanie opracowania obejmującego „Oszacowanie kosztów ustanowienia obszarów ochronnych głównego zbiornika wód podziemnych GZW nr 330 Zbiornik Gliwice” Nie wydano rozporządzeń Dyrektora RZGW Gliwice ustanawiających obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, w tym zbiorników wód podziemnych (GZWP). 	w ramach zadań własnych	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
RZGW Poznań	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Nie ustanowiono obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie Województwa Śląskiego. 		
RZGW Warszawa	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Brak opracowania 		
ZW1.4. Opracowanie i wydanie jako akt prawa miejscowego rozporządzeń o ustanowieniu stref ochrony pośredniej dla ujęć wód				
RZGW	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Dyrektor RZGW Gliwice w latach 2015-2016 wydał 9 rozporządzeń ustanawiających strefy ochronne dla ujęć wód; Dyrektor RZGW Kraków w latach 2015-2016 wydał 4 rozporządzenia ustanawiające strefy ochronne dla ujęć wód; Dyrektor RZGW Poznań w latach 2015-2016 wydał 1 rozporządzenie ustanawiające strefy ochronne dla ujęć wód; Dyrektor RZGW Warszawa w latach 2015-2016 nie wydał rozporządzeń ustanawiających strefy ochronne dla ujęć wód. 	w ramach zadań własnych	działania statutowe
ZW1.5. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu				
PIG	2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W ramach PMS pobrano i poddano analizie chemicznej próbki wody z 37 punktów (monitoring operacyjny); w ramach innych zadań PSH opróbowano następnich 51 punktów; w ramach zadań PSH prowadzono pomiary wahań zwierciadła wód podziemnych lub wydajności źródeł łącznie w 102 punktach (monitoring stanu ilościowego oraz monitoringi badawcze). 	-	-
PIG	2016	<ul style="list-style-type: none"> W ramach PMS pobrano i poddano analizie chemicznej próbki wody z 109 punktów (monitoring diagnostyczny); w ramach innych zadań PSH opróbowano następnich 14 punktów; w ramach zadań PSH prowadzono pomiary wahań zwierciadła wód podziemnych lub wydajności źródeł łącznie w 102 punktach (monitoring stanu ilościowego oraz monitoringi badawcze). 		
WIOŚ	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Badanie i ocena stanu rzek, w tym zbiorników zaporowych oraz badanie i ocena stanu chemicznego wód podziemnych w ramach sieci regionalnej; wykonywanie badań biologicznych oraz fizykochemicznych w punktach pomiarowych rzek i zbiorników zaporowych oraz fizykochemicznych w punktach pomiarowych wód podziemnych, udostępnianie informacji na podstawie złożonych wniosków. 	2 160,5	Umowa GIOŚ, umowa PSH – ze środków NFOŚiGW, Budżet państwa, WFOŚiGW
ZW1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach każda gmina zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Wobec powyższego poszczególne gminy na podstawie sprawozdań składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych prowadzą ewidencję nieruchomości, wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, który jest opróżniany w danym roku sprawozdawczym. Dodatkowo ewidencja uzupełniana jest na podstawie informacji pozyskanych od funkcjonariuszy Straży Gminnych/Miejskich, którzy przeprowadzają kontrole na nieruchomościach w zakresie odprowadzania nieczystości ciekłych. Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków uzupełniana jest na podstawie zgłoszeń składanych przez mieszkańców zgodnie z ustawą o ochronie środowiska. 	w ramach zadań własnych	środki własne
ZW1.7. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi				
WIOŚ	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Kontrole przeprowadzone w zakresie gospodarki wodno-ściekowej obejmowały sprawdzanie jakości ścieków odprowadzanych z oczyszczalni ścieków komunalnych i przemysłowych, a także z zakładów przemysłowych. Kontrole dotyczyły sprawdzania przestrzegania prawa i decyzji administracyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W przypadku stwierdzenia naruszeń warunków wprowadzania ścieków do środowiska wymierzano administracyjne kary 	2 029,4	budżet państwa

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		pieniężne lub wydawano decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji. Ponadto przeprowadzono kontrole interwencyjne w związku ze zgłoszeniami uciążliwości stwarzanych przez konkretne podmioty gospodarcze. <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. przeprowadzono łącznie 315 kontroli, w tym 197 planowych i 118 pozaplanowych. w 2016 r. przeprowadzono łącznie 291 kontroli, w tym 160 planowych i 131 pozaplanowych. 		
ZW1.8. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży				
JST, zakłady wod.-kan.	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez (działania skierowane głównie do uczniów): <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	w ramach zadań własnych	środki własne
ZW1.9. Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozlewni –takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC				
Gminy, zarządcy infrastruktury	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> (w ramach zadania ZW 2.4.). 		
ZW 2.0. Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków				
JST, RZGW, SZMiUW, spółki wodne	2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez realizację m.in. następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> RZGW Gliwice (2015) - odbudowa regulacji rzeki Brennica km 7+300 – 9+200; RZGW Gliwice (2016) - remont (przebudowa) stopnia wodnego rz. Bierawki w km 17+600 w m. Sierakowice wraz z remontem koryta rzeki; RZGW Wrocław (2015-2016) – likwidacja zatorów, wycinka drzew na skarpach, remonty i konserwacje koryt rzecznych, koszenie wałów i skarp, udrażnianie koryt rzecznych; Spółki Wodne, JST (2015-2016) – czyszczenie i udrażnianie cieków wodnych. 	1 139,58	środki własne, WFOŚiGW
ZW2.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej				
JST, zakłady wod.-kan., zarządcy dróg	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST, przedsiębiorstwa wod.-kan. oraz zarządców dróg poprzez realizację m.in. następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> Zarządcy Dróg (2015-2016) – kanalizacja deszczowa realizowana jest głównie w ramach przebudowy oraz budowy dróg; Gmina Buczkowice (2015) – realizacja projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej oraz przebudowa pompowni ścieków w Gminie Buczkowice”; Gmina Chybie (2015) - oddano do użytkowania 5 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, podłączono do kanalizacji 28 szt. budynków, w tym 19 budynków mieszkalnych; Dąbrowa Górnicza (2015-2016) - modernizacja kanalizacji deszczowej w ramach zadania pn.: Eksploatacja i bieżące utrzymanie sieci kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej w gminie Dąbrowa Górnicza”; Miasto Jaworzno (2015-2016) – realizacja projektu „Modernizacja i rozbudowa systemu kanalizacyjnego miasta 	501 929,78	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, budżet państwa, środki podmiotów prywatnych, Urząd Wojewódzki, RPO WSL, PROW, POLIŚ

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<p><i>Jaworzna – faza II i III</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Gmina Ujsoły (2016) - budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Ujsoły w ramach projektu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie”.</i> 		
ZW2.2. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych				
JST, zakłady wod.-kan.	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez realizację m.in. następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> <i>Miasto Bielsko Biala (2015) - zabudowa oraz zakup wirówki do odwadniania osadu wraz ze stacją przygotowania flokulantu na terenie Oczyszczalni Ścieków w Bielsku-Białej Wapienicy;</i> <i>Miasto Bielsko Biala (2015) - zadaszenie poletek osadowych, przebudowa instalacji nawiewno-wywiewnej w hali pomp modernizacja konstrukcji zgarniacza dennego na terenie Oczyszczalni Ścieków w Bielsku-Białej Komorowicach;</i> <i>Miasto Będzin (2015) – modernizacja oczyszczalni ścieków (zakup i montaż układu pomiarowego azotu amonowego i azotanów w komorze nityfikacji, zakup mieszadeł, zakup i montaż pompy osadowej);</i> <i>Gmina Bobrowniki (2015) – rozbudowa oczyszczalni ścieków;</i> <i>Gmina Boronów (2016) - budowa oczyszczalni ścieków socjalno-bytowych w miejscowości Boronów;</i> <i>Miasto Bytom (2015) - zmiana systemu napowietrzania reaktorów biologicznych eksploatowanych na Oczyszczalni Ścieków Centralna w Bytomiu;</i> 	41 899,87	środki własne, WFOŚiGW, POiŚ
ZW2.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę				
JST, zakłady wod.-kan.	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez realizację m.in. następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> <i>Gmina Bestwina (2016) - wymiana wodociągów w miejscowości Kaniów (łącznie 7,4 km i 105 przyłączy);</i> <i>Miasto Bielsko-Biala (2015-2016) – budowa i przebudowa sieci wodociągowej;</i> <i>Miasto Bytom (2015-2016) – regeneracji studni głębinowych;</i> <i>Gmina Zebrzydowice (2016) - modernizacja układu zasilania sieci wodociągowej;</i> <i>Gmina Lelów (2015) - wymiana pompy głębinowej na ujęciu wody w Nakle.</i> 	54 942,01	środki własne, WFOŚiGW, POiŚ, EFROW
ZW2.4. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)				
Gminy, zarządcy infrastruktury	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane głównie poprzez: <ul style="list-style-type: none"> <i>wdrażanie automatycznych systemów monitoringu sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,</i> <i>wymianę wodomierzy na wodomierze o wyższej klasie metrologicznej,</i> <i>przebudowę aparatur kontrolno-pomiarowych,</i> <i>montaż urządzeń telemetrycznych na sieci,</i> <i>wdrażanie nowych systemów sterowania przepompowni,</i> <i>wprowadzanie zintegrowanych systemów pomiarowych.</i> 	3 382,14	środki własne, mieszkańcy
ZW2.5. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez (działania 	89,63 w większości	Środki własne, WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		skierowane głównie do uczniów): <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów, • Audycje radiowe, • Programy telewizyjne, • Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, • Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, • Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	działania w ramach działań własnych przeprowadzane bez dodatkowych kosztów	
ZW2.6. Informatyczny system monitorowania i oceny skuteczności gospodarki wodno - ściekowej w aglomeracjach jako specjalistyczny moduł ORSIP				
Gminy, zarządcy infrastruktury	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • (w ramach zadania ZW 2.4.). 		
ZW3.1. Opracowanie i przyjęcie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych				
KZGW	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Wydanie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry. • Wydanie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły. 	42 555,65	NFOŚiGW, EFRR
ZW3.2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym				
Gminy	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wprowadzają zakaz nowej zabudowy na przedmiotowych terenach. 	w ramach zadań własnych	Środki własne
Zarząd Województwa Śląskiego	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> • Realizowano w ramach przekazywania informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Śl. 2020+ na etapie opiniowania gminnych dokumentów planistycznych (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego). 		
ZW3.3. Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód				
Zarządcy obiektów małej retencji	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> • Monitoring Programu małej retencji dla województwa śląskiego z 2005 r. wraz z Aneksem (zwany dalej PMR) przeprowadzono w okresie od kwietnia do października 2015 r. • Do wszystkich właścicieli (zarządców) obiektów małej retencji ujętych w PMR, tj. do jednostek samorządowych i rządowych, wskazanych podmiotów gospodarczych i osób fizycznych wystosowano pisma wraz z ankietami pocztą tradycyjną i elektroniczną. • Dane z monitoringu 2015 r. PMR obejmują w końcowym zestawieniu 80 obiektów. 37 obiektów zostało wykreślonych z PMR w wyniku oceny merytorycznej przeprowadzonej przez Zespół Oceniający na wcześniejszym etapie. Wykonanie w stosunku do założeń PMR jest niewielkie zarówno w odniesieniu do nowych obiektów jak i planowanych do modernizacji. • Ogólnie można podsumować następująco stan wykonania: <ul style="list-style-type: none"> • łącznie wykonano 20 obiektów (25%) przy czym 15 z nich (18%) pozostaje w PMR ze względu na dalsze plany inwestycyjne lub remontowe, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • A – zbiorniki suche i poldery – 9 obiektów, • B – zbiorniki wodne - 3 obiekty, • C – stawy - 8 obiektów. 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • 45 obiektów (60%) jest w trakcie realizacji lub przewidziane do wykonania w terminie późniejszym: <ul style="list-style-type: none"> • A – zbiorniki suche i poldery – 17 obiektów, • B – zbiorniki wodne - 18 obiektów, • C – stawy - 10 obiektów. • 15 obiektów – rezygnacja z realizacji (18%), w tym 4 w wyniku procesu upadłościowego inwestora: <ul style="list-style-type: none"> • A – zbiorniki suche i poldery – 3 obiekty, • B – zbiorniki wodne - 5 obiektów, • C – stawy - 7 obiektów. 		
ZW3.4. Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)				
WZMiUW, JST	2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane przez SZMiUW (magazyny wojewódzkie), powiaty (magazyny powiatowe) oraz gminy (magazyny gminne) głównie poprzez zakup wyposażenia, w tym m.in.: <i>agregatów prądotwórczych, worków przeciwpowodziowych, osuszaczy pomieszczeń, pojemników na wodę pitną, sprzętu pływającego, pomp odwadniających, przenośnych zapór przeciwpowodziowych.</i> 	565,92	Środki własne, NFOŚiGW
ZW3.5. Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny				
RZGW Gliwice	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder). 	269 765,05	MBOiR, BRRE, Środki RP, NFOŚiGW, POiŚ, UE
ZW3.6. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych				
RZGW, SZMiUW, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane poprzez m.in. następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> • <i>SZMiUW (2015-2016):</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>remont zbiornika wodnego Dzibice na cieku Białka Błotna w km 12+000 w m. Dzibice;</i> • <i>usunięcie nieprawidłowości prawego wału przeciwpowodziowego cieku Łękawka w Dankowicach, gmina Wilamowice;</i> • <i>wykonanie robót naprawczych na wałach przeciwpowodziowych cieku Trzebyczka w m. Dąbrowa Górnica;</i> • <i>udrożnienie zbiornika wyrównawczego przed pompownią w m. Turze, gm. Kuźnica Raciborska;</i> • <i>uzupełnienie korpusu wału na odcinku reprezentowanym przez przekrój nr 3 w km 0+879,11 prawego wału rz. Wisły w m. Kaniów;</i> • <i>remont zbiornika wodnego „Siamoszyce” w m. Siamoszyce, gm. Kroczyce;</i> • <i>budowa, nadbudowa i przebudowa obustronnych obwałowań przeciwpowodziowych wraz z odbudową cieku Goławieckiego;</i> • <i>RZGW Gliwice (2015-2016):</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>awaryjny remont wału w km 9+350 rz. Bytomka w m. Zabrze;</i> • <i>Dzierżno Duże – naprawa i modernizacja skarp i urządzeń zbiornika wodnego Dzierżno Duże;</i> • <i>odbudowa i remont jazów kłapowych na rzece Kłodnicy;</i> • <i>uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria;</i> • <i>remont lewego wału rzeki Brynicy w km 1+000-2+185 w Sosnowcu.</i> 	40 602,45	NFOŚiGW, WFOŚiGW środki własne, PROW 2007-2013 budżet państwa

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
ZW3.7. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom				
RZGW, SZMiUW, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane poprzez m.in. następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bieżące utrzymanie i konserwację kanałów wodnych;</i> • <i>Bieżące utrzymanie, konserwację i modernizację śluz;</i> • <i>Bieżące utrzymanie i konserwację ubezpieczeń i opasek brzegowych;</i> • <i>Bieżące utrzymanie oraz budowę pomostów.</i> 	33 943,65	NFOŚiGW środki krajowe i europejskie w ramach POIiŚ, środki własne
ZW3.8. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane				
JST, Spółki Wodne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane poprzez m.in. następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Miasto Katowice (2015) - działania utrzymaniowo-konserwacyjne na ciekach o łącznej długości 19 130 mb oraz rowach o łącznej długości 5 706 mb;</i> • <i>Miasto Katowice (2016) - działania utrzymaniowo-konserwacyjne na rz. Mlecznej na odcinku 9 900 mb oraz na rowach o łącznej długości 5 574 mb;</i> • <i>Miasto Ustroń (2015-2016) - udzielanie dotacji Spółce Wodnej na zadanie pn. „Konserwacja oraz bieżące utrzymanie rowów na terenie Miasta Ustroń”;</i> • <i>Gmina Kozy (2015-2016) - bieżąca konserwacja i utrzymanie rowów melioracyjnych – w 2015 r. – 2 805 m; w 2016 r. – 3 424 m.</i> 	3 339,31	Środki własne, PROW 2007-2013, środki spółek wodnych
ZW3.9. Usuwanie szkód spowodowanych ruchem zakładów górniczych na ciekach i obiektach gospodarki wodnej				
Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu	2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Naprawa szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego polegająca na odwodnieniu terenów bezodpływowych obejmujących powierzchnie 1,75 km² poprzez pompownię „Rów Mszański” zlokalizowaną w miejscowości Mszana. 	967,70	Środki własne, dotacja budżetowa
WĘGŁOKOKS KRAJ Sp. z o.o. KWK Bobrek-Piekary	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie zlewni MONTOMETU oraz Pompowni przy ul. Roździeńskiego - zadanie realizowane poprzez odwodnienie stawu 10 oraz konserwację pompowni w celu przeciwdziałania możliwości podtopienia terenów sąsiednich. • Budowa Pompowni w rejonie ul. Komunardów 		
ZW3.10. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych				
JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Działania administracyjne - plany zagospodarowania przestrzennego nie zabraniają retencji wód opadowych i roztopowych, a w niektórych przypadkach zobowiązują inwestora do retencji (w różnej formie). • Działania inwestycyjne realizowane m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Odpowiednie kształtowanie oraz utrzymywanie terenów zieleni;</i> • <i>Odpowiedni dobór roślinności;</i> • <i>Rozwój kanalizacji deszczowej;</i> • <i>Wyprowadzanie rynien na tereny zieleni oraz stosowanie pod rynnami zbiorników lub beczek;</i> • <i>Budowę zbiorników retencyjno-odparowujących.</i> 	1 105,46	Środki własne, UMWŚ, OPZW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
ZW3.11. Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych				
ŚODR	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. 	w ramach działań własnych	b.d.
ZW3.12. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży				
Gminy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST oraz przedsiębiorstwa wod.-kan. poprzez (działania skierowane głównie do uczniów): <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	2 106,07	Ministerstwo Środowiska oraz Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Z dniem 1 lipca 2013 r. gminy województwa śląskiego przejęły władztwo nad odpadami komunalnymi. Obowiązek gospodarowania odpadami przez gminy lub związki międzygminne został nałożony znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1289), która w sposób zasadniczy i radykalny przebudowała system prawny dotyczący gospodarowania odpadami komunalnymi.

Do obowiązków gmin należało:

- opracowanie i wdrożenie w gminie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ustalenie wysokości oraz zasad wprowadzenia opłat za gospodarowanie odpadami (opłaty za odpady zmieszane i odpady odebrane selektywne),
- przejęcie obowiązków od właścicieli nieruchomości zamieszkałych dotyczących podpisania umów na odbiór odpadów komunalnych,
- wyłonienie w przetargu przedsiębiorstwa na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- osiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia przekazywanych do składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów.

Uchwałą Nr IV/25/1/2012 z dnia 24 sierpnia 2012 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął „Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014”.

Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami dla województwa śląskiego jest zgodnie z zapisami ww. dokumentu stworzenie systemu zgodnego z hierarchią pożądanego postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku.

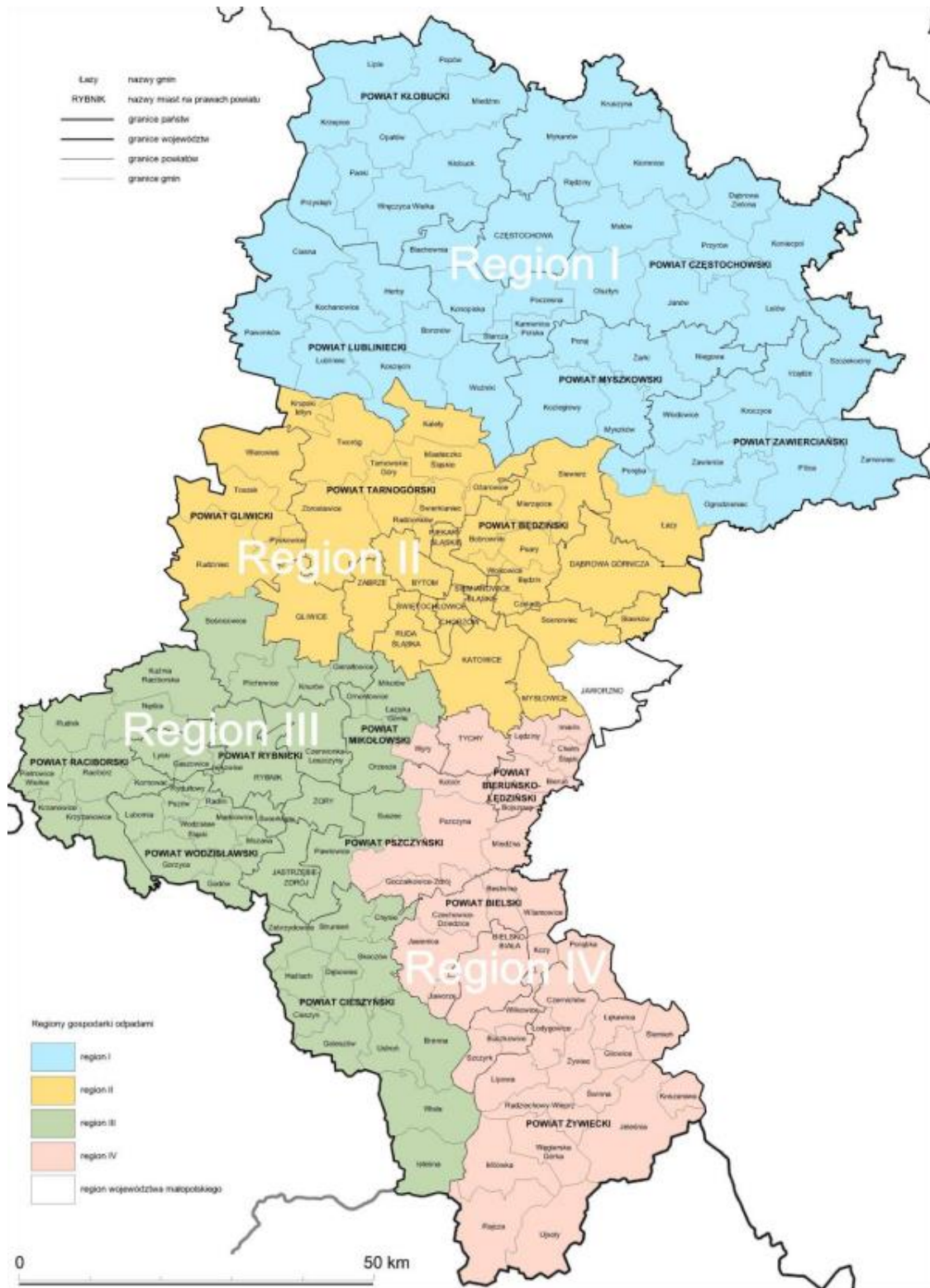
Dzięki takiemu postępowaniu nastąpi znaczące ograniczenie składowania odpadów, szczególnie odpadów ulegających biodegradacji.

Powinno również nastąpić zwiększenie ilości wykorzystanych odpadów komunalnych do celów energetycznych.

Unieszkodliwianie jest natomiast najmniej pożądaną formą zagospodarowania odpadów.

Dodatkowo Uchwałą Nr IV/25/2/2012 z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014” Sejmik Województwa Śląskiego określił regiony gospodarki odpadami komunalnymi i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje zastępcze do obsługi tych regionów.

Województwo śląskie zostało podzielone na 4 regiony gospodarki odpadami. Przynależność gmin przedstawiono na kolejnej rycinie.

Ryc. 28. Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie śląskim
Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014

W województwie śląskim zauważalny jest wzrost masy odbieranych odpadów komunalnych. Świadczy to o uszczelnieniu systemu gospodarowania odpadami. Dodatkowo corocznie zwiększa się udział odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odebranych odpadów komunalnych. Jest to zjawisko bardzo korzystne, świadczące o rosnącym poziomie świadomości społeczeństwa w zakresie gospodarowania odpadami. Jest to zapewne

również wynik prowadzonej polityki, w ramach której w zamian za prawidłowe segregowanie odpadów uzyskuje się niższą stawkę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Poniżej w formie ryciny pokazano w jaki sposób kształtuje się relacja pomiędzy masą odpadów zebranych selektywnie a masą odpadów zmieszanych. Wyraźnie widoczny jest wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie.

Ryc. 29. Odpady komunalne zebrane w latach 2013-2016 na tle tendencji z lat 2007-2012

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Na stronach internetowych urzędów miast i gmin udostępnione są informacje o zasadach gospodarowania odpadami komunalnymi (m in. zasady segregacji odpadów, adres i godziny otwarcia PSZOK-ów, częstotliwość opróżniania pojemników, informacje o wysokości stawki opłaty „śmieciowej” i sposobie jej uiszczenia, o podmiocie odbierającym odpady) oraz szczegółowy harmonogram odbioru odpadów zmieszanych i opakowaniowych z poszczególnych miejscowości i ulic, a w przypadku dni ustawowo wolnych od pracy zamieszczane są przesunięcia terminów wywozu odpadów.

Nadal ważnym zadaniem jest właściwe gospodarowanie odpadami. Podstawowym kierunkiem jest zwiększenie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów. Powyższe wynika z:

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.

Azbest

Na mocy ustawy z dnia 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 nr 3 poz. 20 ze zm.), w roku 1998 w Polsce zakończono produkcję wyrobów zawierających azbest. Na posiadaczy wyrobów zawierających azbest nałożono obowiązek ich inwentaryzowania i przestrzegania specjalnych procedur w trakcie

usuwania, transportu i ich składowania. Szacuje się, że proces usuwania wyrobów zawierających azbest trwać będzie jeszcze około 15 lat.

W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę „Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032”, a następnie dnia 15 marca 2010 przyjęto uchwałę nr 39/2010 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”.

Tak długi okres został przyjęty ze względu na trwałość płyt azbestowo – cementowych i innych wyrobów zawierających azbest stosowanych w budownictwie oraz ich znaczne rozproszenie na terenie kraju. Dodatkowo czas ten wydłuża konieczność ponoszenia przez właścicieli nieruchomości, urzędów oraz instalacji wysokich kosztów demontażu wyrobów zawierających azbest oraz transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych, a także nieuniknionych kosztów związanych z zakupem nowych wyrobów bezazbestowych, które zastąpią usunięte wyroby azbestowe.

Sam azbest, to włókniste minerały krzemianowe występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się nadzwyczajną wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działania czynników chemicznych i fizycznych. Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia (łamanie, kruszenie, cięcie, itp.) wyrobów zawierających azbest. Wówczas uwalniane są do powietrza włókna, które mogą zostać przeniesione podczas oddychania do płuc. Agresywność pyłu azbestowego jest zależna m. in. od średnic tych włókien, ich stężenia w środowisku oraz czasu trwania narażenia

Ciągłe, np. zawodowe, przebywanie w środowisku narażonym na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej,
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc,
- międzybłonniaków opłucnej i otrzewnej.

Proces eliminacji azbestu może ulec przyspieszeniu dzięki stale rosnącej świadomości ekologicznej mieszkańców, a także nowym możliwościom w zakresie estetyki wykończenia obiektów budowanych.

Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą Nr 1258 /49/IV/2011 z dnia 19 maja 2011 r. przyjął Program usuwania azbestu z terenu Województwa Śląskiego do roku 2032.

W latach 2013-2016 aktywną działalność w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest prowadziły gminy poprzez:

- dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest,
- zbieranie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.gov.pl,
- opracowanie i aktualizację programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- organizację działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków zewnętrznych,
- prowadzenie edukacji ekologicznej i akcji informacyjnych w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Poniżej przedstawiono informacje o masie azbestu: zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego i pozostałego do unieszkodliwienia na terenie województwa śląskiego, zgodnie z danymi zawartymi w bazie azbestowej www.bazaazbestowa.gov.pl.

Masa wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie województwa śląskiego:

- razem – 257 317,6 Mg,
- w tym osoby fizyczne – 155 036,7 Mg,
- w tym osoby prawne – 102 280,9 Mg.

Masa wyrobów azbestowych unieszkodliwionych w województwie śląskim:

- razem – 62 593,2 Mg,
- w tym osoby fizyczne – 27 325,7 Mg,
- w tym osoby prawne – 35 267,5 Mg.

Masa wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na terenie województwa śląskiego:

- razem – 194 724,4 Mg,
- w tym osoby fizyczne – 127 711,0 Mg,
- w tym osoby prawne – 67 013,4 Mg.

Od 2011 r. WFOŚiGW w Katowicach wspiera realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest z udziałem środków bezzwrotnych udostępnionych przez NFOŚiGW. Uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, związanych z usuwaniem azbestu, przyczynia się zwiększenia tempa realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata na lata 2009 -2032”.

Beneficjentem środków w tym programie są mieszkańcy gmin, natomiast wnioskodawcą i koordynatorem obszarowego programu usuwania azbestu są jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których prowadzone są prace. Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest posiadanie przez gminę inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

W latach 2013-2015 kwota dofinansowania przedsięwzięcia mogła wynosić do 100 % kosztów kwalifikowanych, w tym dofinansowanie ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji mogło wynosić do 50% kosztów kwalifikowanych zadania. Pozostałe dofinansowanie - do 50% kosztów kwalifikowanych zadania mogło pochodzić ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki, przy czym minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW stanowiła 35% kosztów kwalifikowanych zadania.

Do 2015 wykorzystano środki w kwocie około 3 mln zł (w tym nie więcej niż 1,5 mln zł ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW). Z dofinansowania skorzystało zaledwie 29 gmin województwa śląskiego, a mimo to unieszkodliwiono prawie 4 500 Mg materiałów zawierających azbest.

W celu kontynuacji preferencyjnego finansowania działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego w maju 2015 r. WFOŚiGW podpisał z NFOŚiGW kolejną umowę udostępniania środków, w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW Część 1) Usuwanie wyrobów zawierających azbest”.

Zadanie było kontynuowane w 2016 r.

Mimo, że okres raportowania dotyczy lat 2013-2016, to warto podkreślić, że Uchwałą Nr V/37/7/2017 z dnia 24 kwietnia 2017 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął „Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022”, który obecnie obowiązuje.

2.3.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

W niniejszym rozdziale dokonano analizy stanu gospodarki odpadami w podziale na odpady komunalne i odpady przemysłowe.

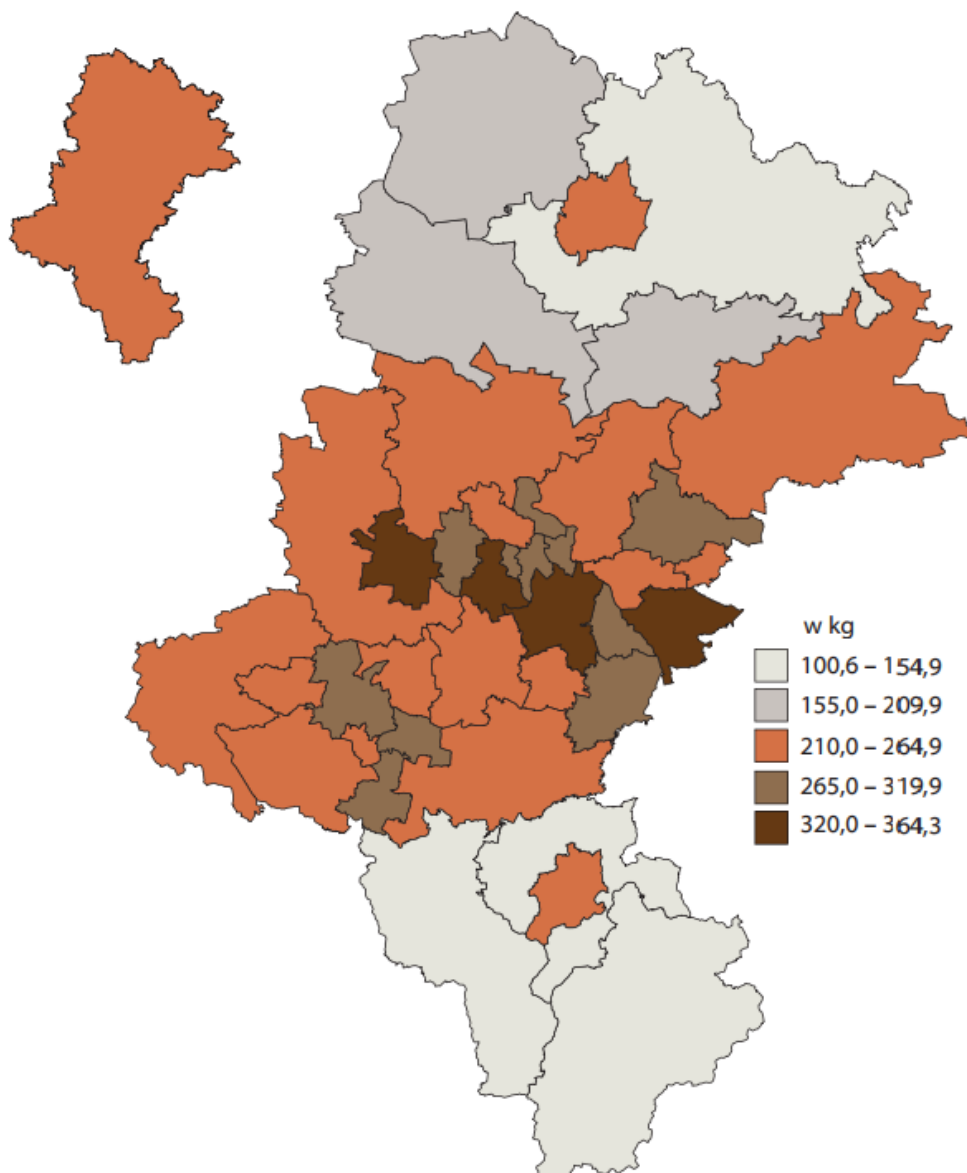
2.3.1.1. Stan w roku 2013

Odpady komunalne

W 2013 roku w województwie śląskim zebrano ogółem 1347,8 tys. Mg odpadów komunalnych, z których większość stanowiły odpady zmieszane (86,2%).

Z gospodarstw domowych odebrano 891,9 tys. Mg zmieszanych odpadów komunalnych, z tego ponad 85% w miastach.

Najwięcej odpadów komunalnych zmieszanych zostało zebranych przez firmy oczyszczania w Katowicach – 9,6%, Gliwicach – 5,3% i Częstochowie – 5,2%, a najmniej w powiatach: myszkowskim – 1,1%, lublinieckim – 1,2% oraz w powiecie kłobuckim i Świętochłowicach – po 1,3%.

Ryc. 30. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2013 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane z frakcji suchej w 2013 roku stanowiły 13,8% zebranych odpadów komunalnych. Spośród 186,3 tys. Mg odpadów komunalnych zebranych selektywnie 89,5% pochodziło z gospodarstw domowych.

Odpady zebrane z jednostek handlu, małego biznesu, biur i instytucji stanowiły 7,5% odpadów zebranych w sposób selektywny, natomiast odpady z usług komunalnych (głównie odpady ulegające biodegradacji) – 3,0%. Informacje o odpadach zebranych selektywnie w 2013 roku objęły dodatkowo opakowania wielomateriałowe (0,9 tys. Mg).

W 2013 r. zebrano następującą masę odpadów selektywnych: papier i tektura – 23 086,2 t, szkło – 41 960,0 t, tworzywa sztuczne – 31 905, 1 t, metale – 2 239,8 t.

Na podstawie umów udostępnienia środków zawartych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach z Narodowym Funduszem, gminy województwa śląskiego pozyskiwały środki na przedsięwzięcia zgodne z gminnymi

programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z danymi w 2013 r. z terenu województwa usunięto 10 636,48 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 9 299,76 Mg.

Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW w Katowicach.

Odpady przemysłowe

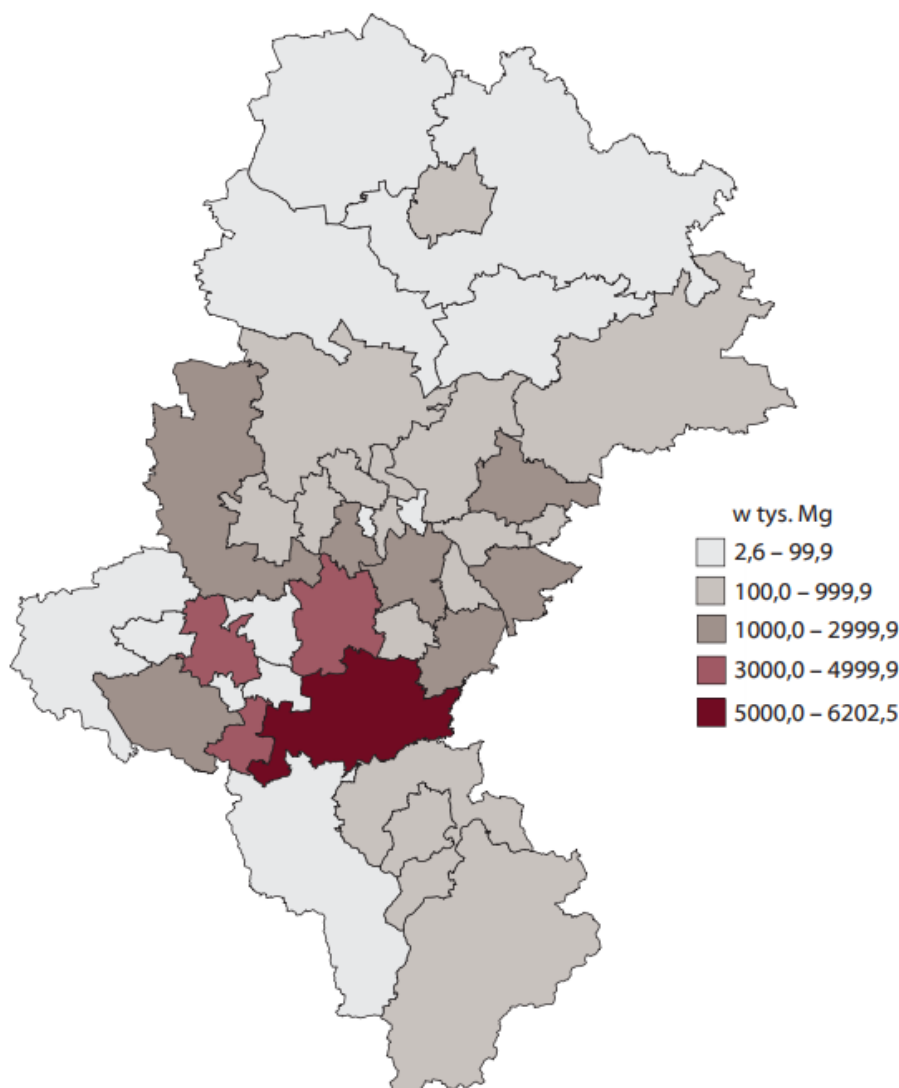
Wysoki stopień uprzemysłowienia województwa śląskiego ma decydujący wpływ na ilości odpadów wytwarzanych w regionie. W 2013 roku na terenie województwa w zakładach szczególnie uciążliwych dla środowiska wytworzono 38497,9 tys. Mg odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, co stanowiło 30,0% całości tych odpadów wytworzonych w kraju.

Odzyskowi poddano 34823,3 tys. Mg, tj. 90,5% wytworzonych odpadów przemysłowych, natomiast poprzez składowanie unieszkodliwiono 9,0% odpadów – 3456,8 tys. Mg. Niewielką część (0,5%) odpadów przemysłowych magazynowano czasowo – 197 tys. Mg.

Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 3,1 tys. Mg odpadów wytworzonych, najwięcej w Jastrzębiu-Zdroju – 41,5 tys. Mg, Rybniku – 26,7 tys. Mg, Rudzie Śląskiej – 21,9 tys. Mg oraz powiatach: mikołowskim – 14,9 tys. Mg, pszczyńskim – 13,2 tys. Mg, bieruńsko-lędzińskim – 12,4 tys. Mg.

Przeważająca ilość wytworzonych odpadów przemysłowych (97,6%) została wytworzona przez zakłady prowadzące działalność w zakresie górnictwa i wydobywania (76,0%), w dalszej kolejności przez zakłady przetwórstwa przemysłowego (11,4%) i zakłady prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (10,2%).

W zakładach przemysłowych województwa śląskiego wytworzono 229,1 tys. Mg odpadów niebezpiecznych, które stanowiły około 1,0% (dokładnie 0,6%) masy wytworzonych odpadów ogółem.

Ryc. 31. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone według powiatów w 2013 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

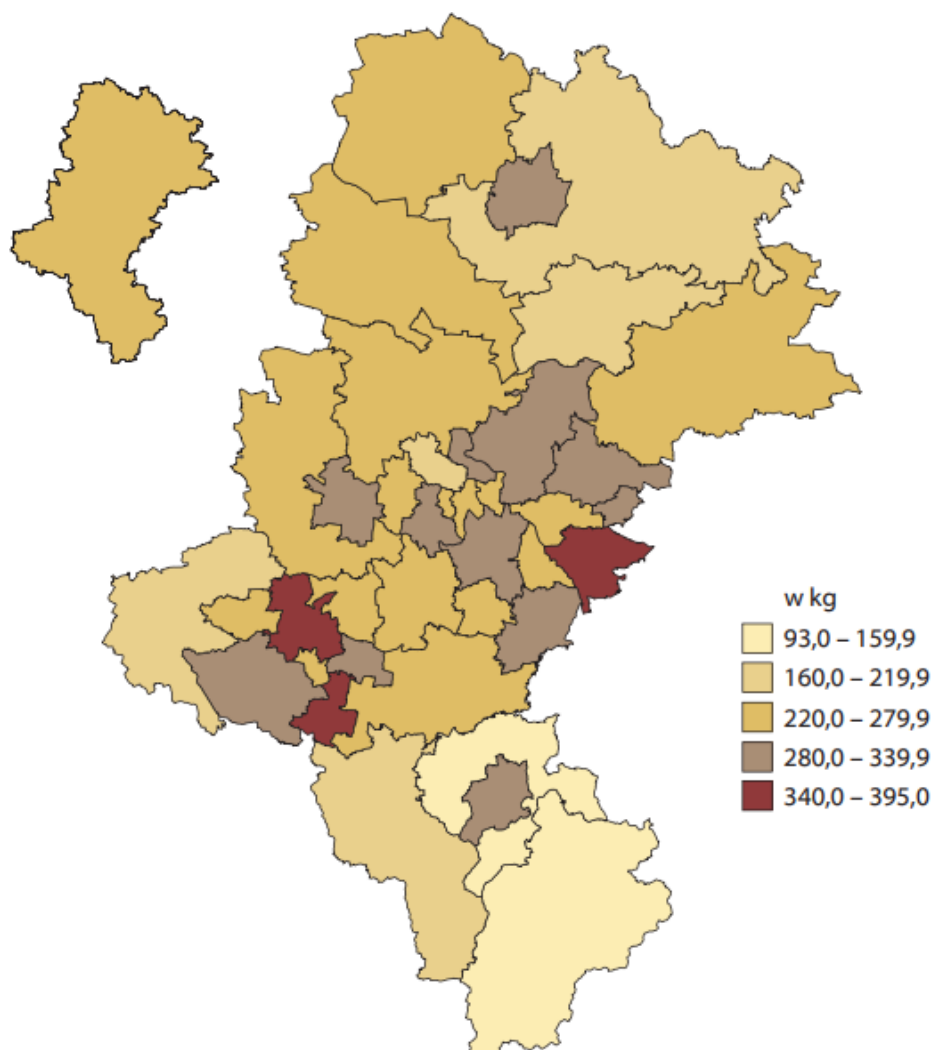
2.3.1.2. Stan w roku 2014

Odpady komunalne

W 2014 roku w województwie śląskim z gospodarstw domowych, z handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano ogółem 1551,7 tys. Mg odpadów komunalnych.

Odpady zmieszane stanowiły 76,5% zebranych odpadów, tj. o 9,7 % mniej niż w roku 2013. Większość zmieszanych odpadów komunalnych została odebrana z gospodarstw domowych (961,5 tys. Mg), z tego prawie 84% w miastach. Masa zmieszanych odpadów zebranych z gospodarstw domowych w porównaniu do 2013 r. wzrosła o 8 %, przy czym nieznacznie (o 1 %) zmniejszył się udział odpadów zebranych w miastach.

Najwięcej odpadów komunalnych zmieszanych zostało zebranych przez firmy oczyszczania w Katowicach – 8,4%, Częstochowie – 5,7%, Rybniku – 4,7% i Gliwicach – 4,6%, a najmniej w powiecie myszkowskim – 1,0%, Świętochłowicach – 1,1% oraz w powiatach bielskim i żywieckim – po 1,3%.

**Ryc. 32. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych)
na 1 mieszkańca według powiatów w 2014 roku**

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Prawie 90% odpadów zebranych selektywnie pochodziło z gospodarstw domowych. Odpady zebrane z jednostek handlu, małego biznesu, biur i instytucji stanowiły 7,2% odpadów zebranych w sposób selektywny, natomiast odpady z usług komunalnych (głównie odpady ulegające biodegradacji) – 2,8%.

W 2014 r. zebrano następującą masę odpadów selektywnych: papier i tektura – 33 966,9 t, szkło – 58 535,3 t, tworzywa sztuczne – 58 576,4 t, metale – 3 481,5 t.

Na podstawie umów udostępnienia środków zawartych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach z Narodowym Funduszem, gminy województwa śląskiego pozyskiwały środki na przedsięwzięcia zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z danymi w 2014 r. z terenu województwa usunięto 6 263,13 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 7 978,44 Mg.

Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW w Katowicach.

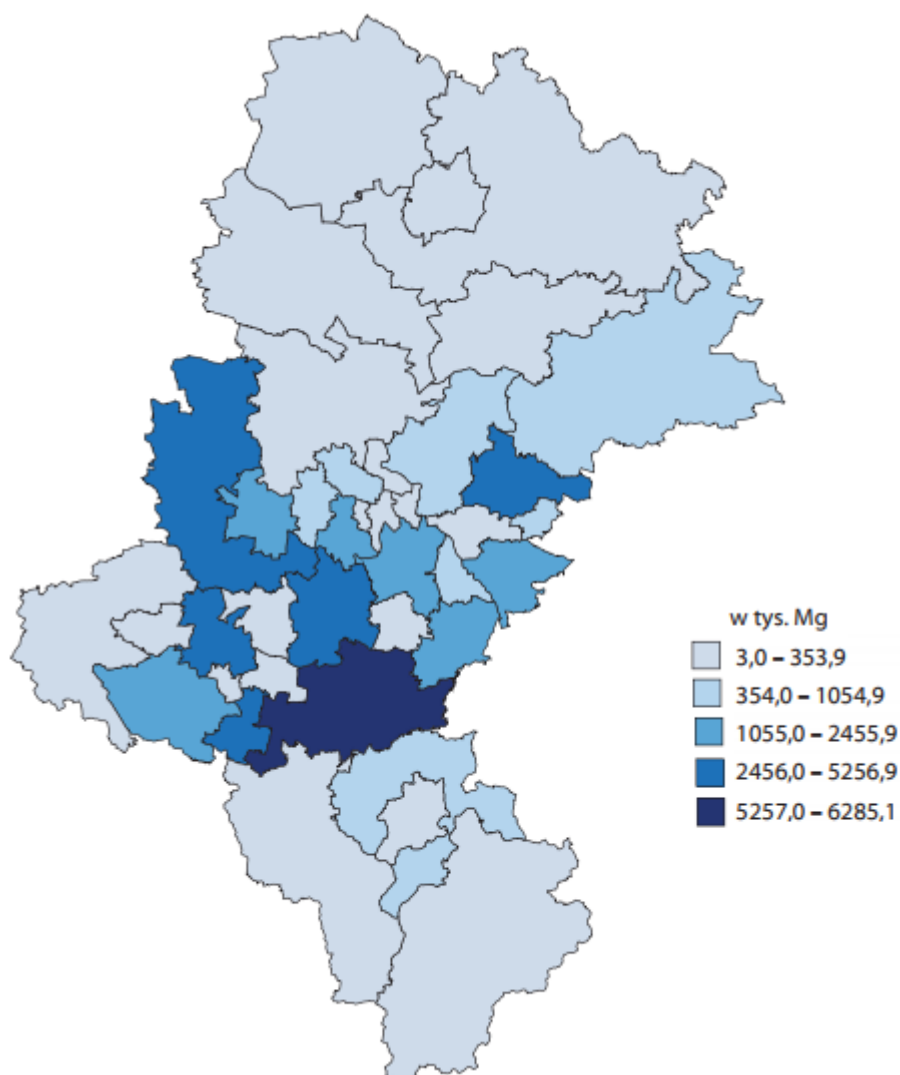
Odpady przemysłowe

W województwie śląskim w 2014 roku powstało 39245,5 tys. Mg odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, tj. o 747,6 tys. Mg więcej niż w roku 2013. Spośród wytworzonych odpadów przemysłowych 42,9% poddano odzyskowi, zaś 6,5% – unieszkodliwiono, a 0,2% – magazynowano czasowo. W każdym z tych przypadków zmniejszył się udział procentowy danej formy gospodarowania odpadami (odpowiednio o 47,6 %, 2,5 % i 0,3 %) gdyż znaczna część odpadów została przekazana innym odbiorcom, czego nie stwierdzono w roku 2013.

Od 2014 roku dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie, natomiast dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu unieszkodliwienia lub odzysku.

Ilość odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne przekazanych innym odbiorcom przez zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska wyniosła w 2014 roku 19770,7 tys. Mg, co stanowiło 50,4% odpadów przemysłowych wytworzonych w naszym województwie.

W zakładach zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego wytworzono 219,3 tys. Mg odpadów niebezpiecznych (tj. o 9,8 tys. Mg mniej w stosunku do 2013 roku), co stanowi 25,6% wszystkich odpadów niebezpiecznych wytworzonych w kraju.

Ryc. 33. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone według powiatów w 2014 r.

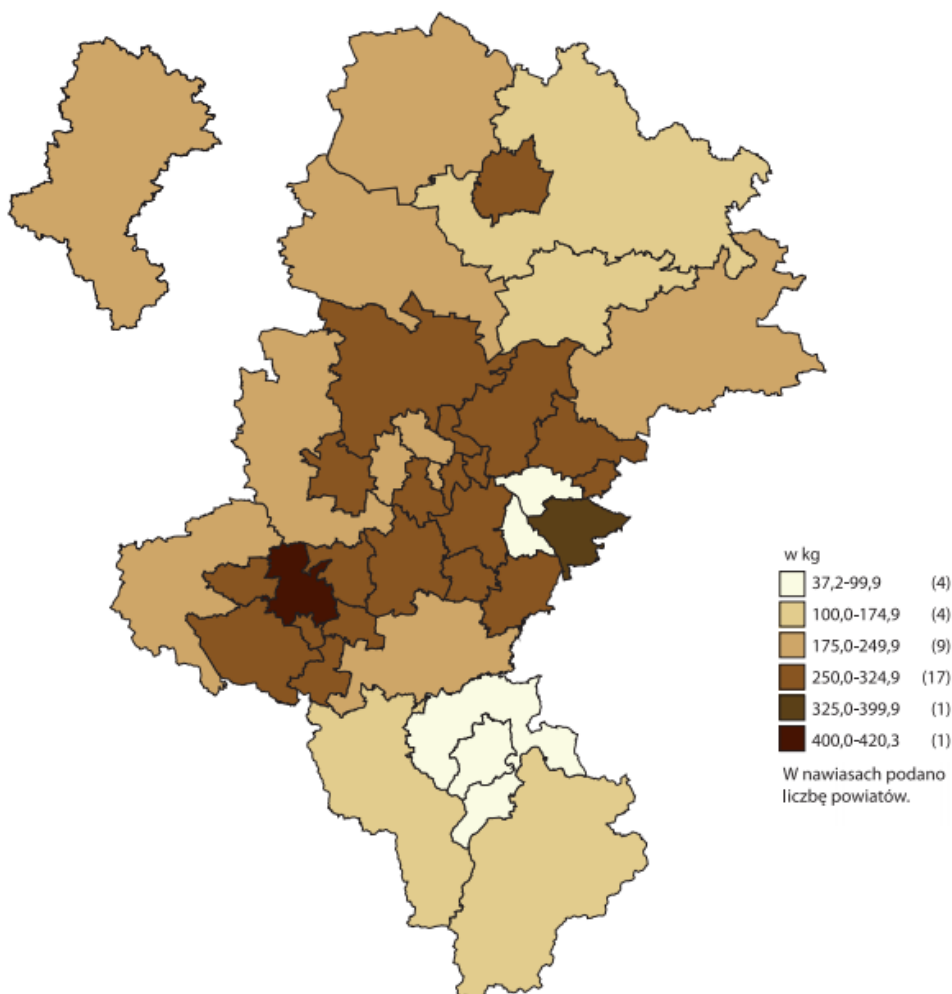
Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.3.1.3. Stan w roku 2015

Odpady komunalne

W 2015 roku w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano ogółem 1519,7 tys. Mg odpadów komunalnych, tj. o 2,1% mniej w porównaniu z 2014 rokiem.

Najwięcej zmieszanych odpadów komunalnych zostało zebranych przez firmy oczyszczania w Katowicach – 9,1%, Częstochowie – 6,3% i Rybniku 5,6%, a najmniej w Mysłowicach – 0,3%, Sosnowcu – 0,7% oraz Bielsku-Białej – 1,0%.

Ryc. 34. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2015 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane z frakcji suchej w 2015 roku stanowiły 30,7% zebranych odpadów komunalnych, tj. o 7,2 p. proc. więcej niż w 2014 roku. Spośród 466,6 tys. Mg odpadów komunalnych zebranych selektywnie 89,4% pochodziło z gospodarstw domowych (89,9% w 2014 roku). Odpady zebrane z jednostek handlu, małego biznesu, biur i instytucji stanowiły 9,2% odpadów zebranych w sposób selektywny (7,2% w 2014 roku), natomiast odpady z usług komunalnych głównie odpady ulegające biodegradacji – 1,5% (2,8% w 2014 roku).

W 2015 r. zebrano następującą masę odpadów selektywnych: papier i tektura – 33 741,3 t, szkło – 57 792,0 t, tworzywa sztuczne – 54 793,8 t, metale – 2 928,2 t.

Na podstawie umów udostępnienia środków zawartych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach z Narodowym Funduszem, gminy województwa śląskiego pozyskiwały środki na przedsięwzięcia zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest.

Zgodnie z danymi w 2013 r. z terenu województwa usunięto 4 279,29 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 6 160,00 Mg.

Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW w Katowicach.

Odpady przemysłowe

Na terenie województwa śląskiego w 2015 roku wytworzono 36528,1 tys. Mg odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne (bez komunalnych), co stanowiło 27,9% ogółu tych odpadów wytworzonych w kraju. W stosunku do roku ubiegłego w województwie śląskim ilość wytworzonych odpadów spadła o 6,9%.

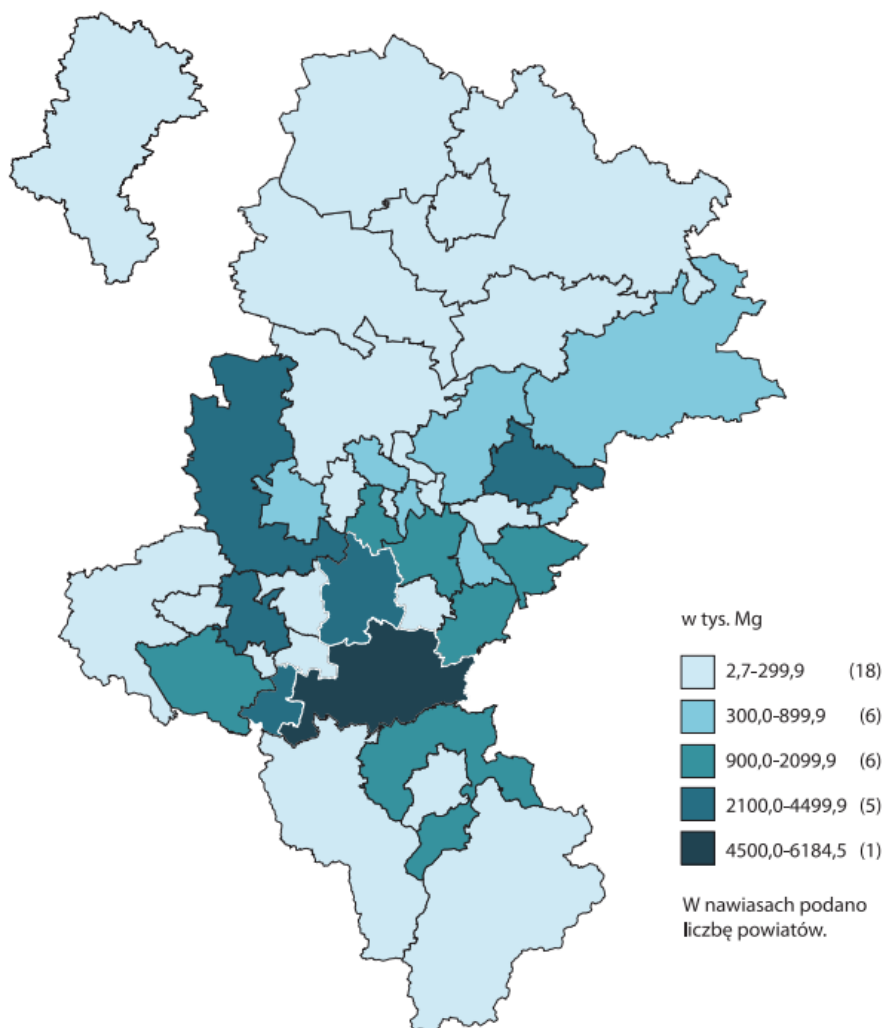
Wytworzone odpady przemysłowe w 2015 roku wykorzystano w następujący sposób: 42,9% – poddano odzyskowi, 7,1% – unieszkodliwiono, 48,9% – przekazano innym odbiorcom, a 1,0% – magazynowano czasowo.

Największą ilość odpadów przemysłowych, podobnie jak w latach poprzednich, wytworzyły zakłady prowadzące działalność w zakresie:

- górnictwa i wydobywania (76,2%),
- przetwórstwa przemysłowego (13,8%),
- wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (8,8%).

Biorąc pod uwagę podział terytorialny, największa ilość odpadów przemysłowych w 2015 roku wytworzona została w powiecie pszczyńskim – 6184,5 tys. Mg (16,9% odpadów wytworzonych w województwie śląskim), mikołowskim – 3896,1 tys. Mg (10,7%) oraz w Jastrzębiu-Zdroju – 3678,1 tys. Mg (10,1%). Odpady wytworzone w wymienionych powiatach stanowiły 37,7% odpadów wytworzonych w województwie.

Zakłady przemysłowe województwa śląskiego w 2015 roku wytworzyły 258,7 tys. Mg odpadów niebezpiecznych, tj. 25,3% wszystkich odpadów niebezpiecznych wytworzonych w kraju.

Ryc. 35. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone według powiatów w 2015 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.3.1.4. Stan w roku 2016

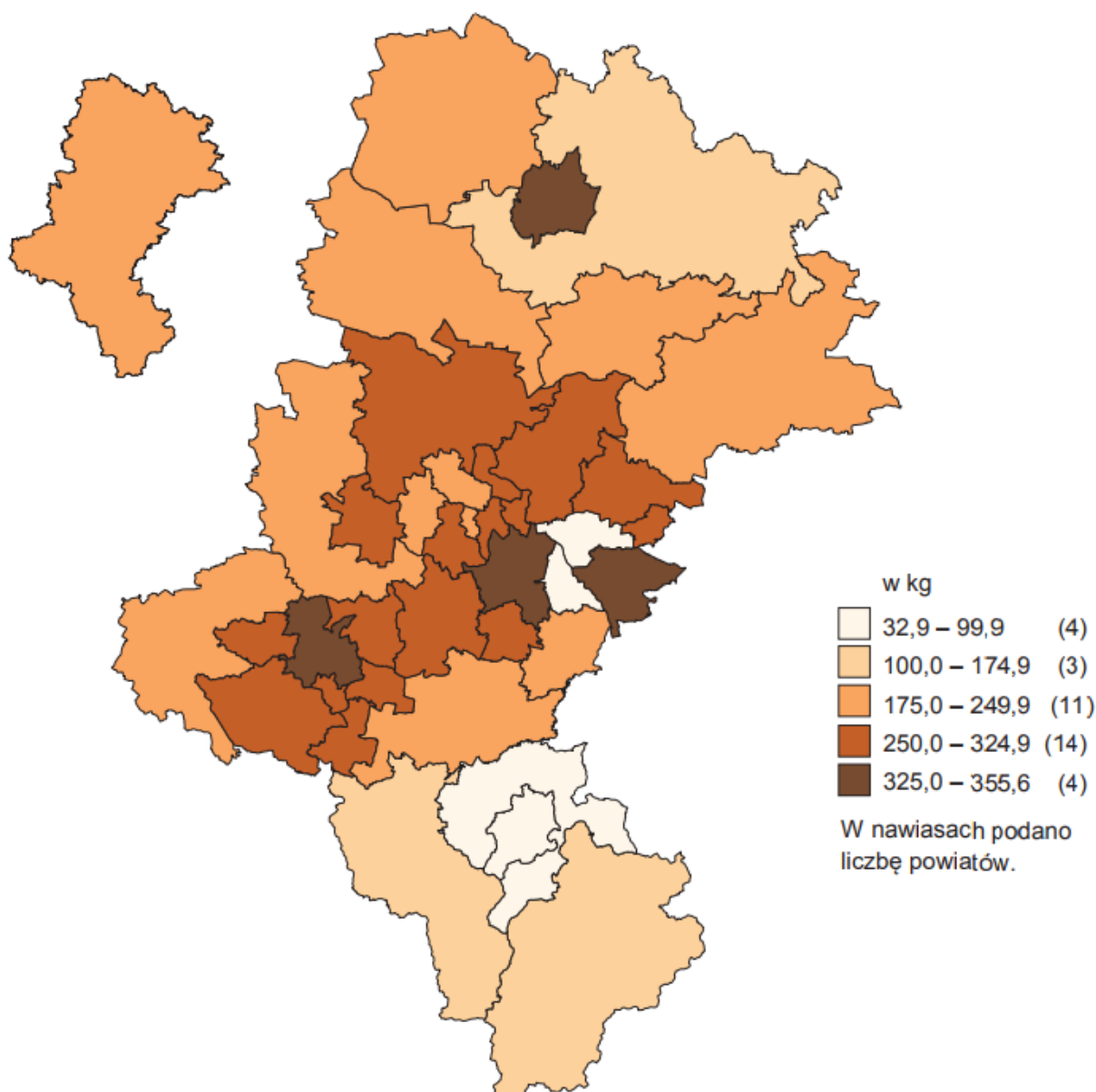
Odpady komunalne

W 2016 roku w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano ogółem 1618,4 tys. Mg odpadów komunalnych, tj. o 6,5% więcej w porównaniu z 2015 rokiem, w którym zebrano 1519,7 tys. Mg odpadów. Jednocześnie odnotowano wzrost (o 20,5%) ilości odpadów zebranych selektywnie.

Odpady zebrane selektywnie i wyselekcjonowane z frakcji suchej w 2016 roku stanowiły 34,7% zebranych odpadów komunalnych, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż w 2015 roku.

Najwięcej zmieszanych odpadów komunalnych zostało zebranych w Katowicach – 9,3%, Częstochowie – 7,2% i Gliwicach – 5,0%, a najmniej w Mysłowicach – 0,3 %, Sosnowcu – 0,6% i Bielsku-Białej – 0,8%.

Ryc. 36. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2016 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Spośród 562,1 tys. Mg odpadów komunalnych zebranych selektywnie 89,0% pochodziło z gospodarstw domowych (89,4% w 2015 roku). Odpady zebrane z jednostek handlu, małego biznesu, biur i instytucji stanowiły 9,1% odpadów zebranych w sposób selektywny (9,2% w 2015 roku), natomiast odpady z usług komunalnych (głównie odpady ulegające biodegradacji) – 1,9% (1,5% w 2015 roku).

W 2016 r. zebrano następującą masę odpadów selektywnych: papier i tektura – 36 513,8 t, szkło – 62 379,0 t, tworzywa sztuczne – 46 437,4 t, metale – 4 719,9 t.

Warunki finansowania zadań usuwania azbestu w roku 2016 były korzystniejsze niż w latach ubiegłych, ponieważ WFOŚiGW przeznaczył na realizację zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwieniem azbestu wsparcie bezzwrotne. Łącznie dofinansowanie w formie dotacji ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW mogło wynosić do 100% kosztów kwalifikowanych zadania, lecz nie więcej niż 800 zł/Mg odpadu zawierającego azbest

(jeżeli na zadanie składają się: demontaż, zbieranie, transport i unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest) i 600 zł/Mg odpadu zawierającego azbest (jeżeli na zadanie składają się: zbieranie, transport i unieszkodliwienie lub zabezpieczenie odpadów zawierających azbest). Uzupełnienie dofinansowania mogło stanowić pożyczka ze środków WFOŚiGW.

Skutkiem podniesienia w 2016 roku atrakcyjności dofinansowania było znacznie większe zainteresowanie gmin realizacją zadań związanych z usuwaniem azbestu.

W 2016 roku dofinansowanie uzyskało 40 Gmin województwa śląskiego, podczas gdy w latach ubiegłych rocznie do programu przystępowało maksymalnie kilkanaście gmin. Środki udostępnione Funduszowi przez NFOŚiGW w 2016 r. były niewystarczające i zostały w całości wykorzystane na realizację programu.

Z uwagi na brak możliwości zwiększenia kwoty dofinansowania z NFOŚiGW, WFOŚiGW w Katowicach przeznaczył na realizację zadań ponad 3 - krotnie więcej środków niż udostępnił NFOŚiGW. Łącznie udzielono dofinansowania w kwocie wynoszącej 1 678 686 zł (w tym 392 236 zł – dotacja ze środków NFOŚiGW oraz 1 286 450 zł – dotacja ze środków WFOŚiGW).

W 2016 roku z dofinansowania udzielonego w ramach programu skorzystało ponad 1.500 mieszkańców województwa śląskiego.

Zgodnie z danymi w 2016 r. z terenu województwa usunięto 7 510,91 Mg wyrobów zawierających azbest, natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 6 432,46 Mg.

Odpady przemysłowe

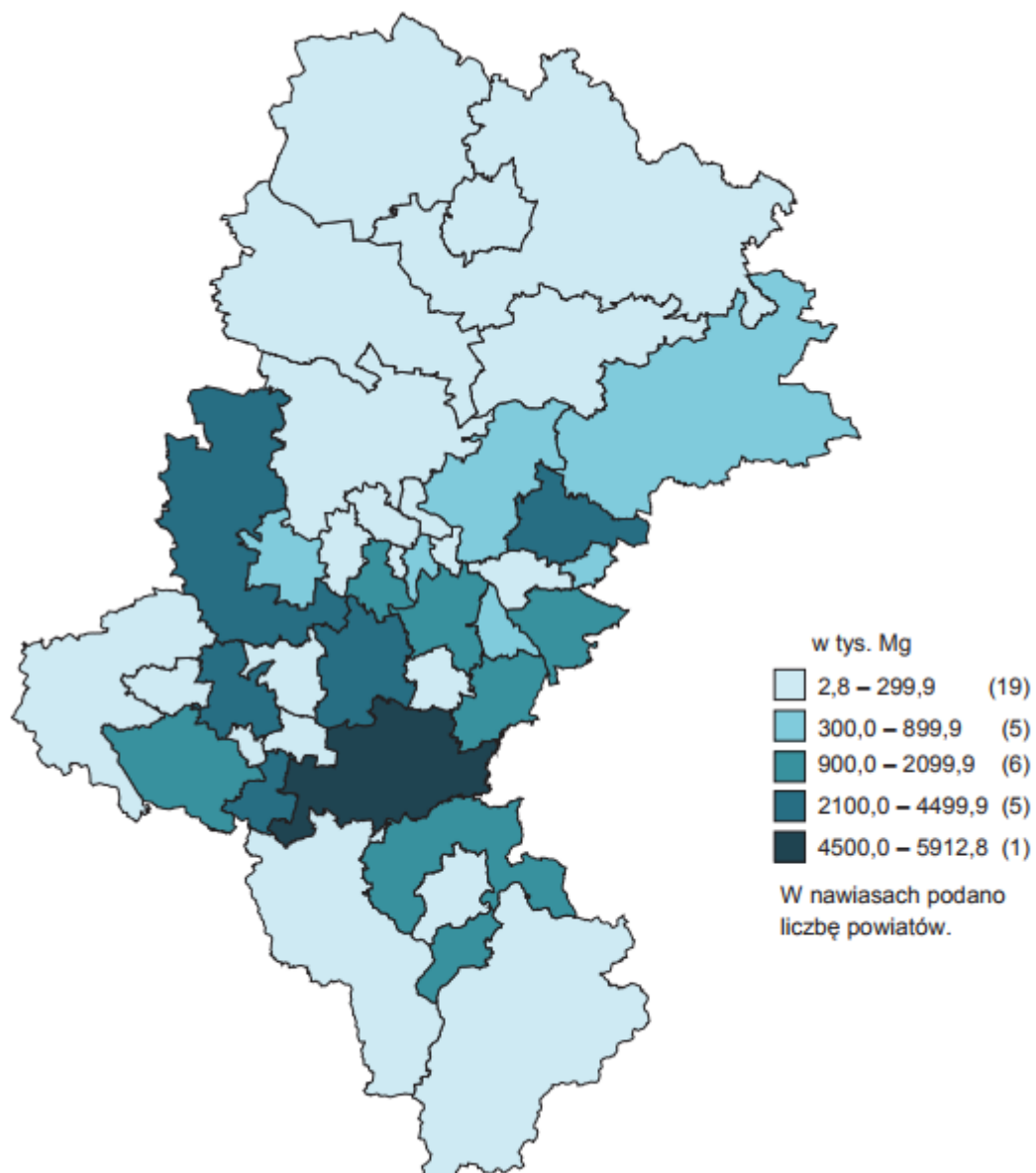
Na terenie województwa śląskiego w 2016 roku w 271 zakładach wytworzono 33780,1 tys. Mg odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne z wyłączeniem odpadów komunalnych (2739,0 tys. Mg na km²), co stanowiło 26,3% ogółu tych odpadów wytworzonych w kraju (410,3 tys. Mg na km²). W porównaniu z 2015 rokiem w województwie śląskim ilość wytworzonych odpadów spadła o 7,5%.

Najwięcej odpadów przemysłowych wytworzyły zakłady prowadzące działalność w zakresie górnictwa i wydobywania – 76,9% odpadów wytworzonych w województwie. Na dalszych miejscach znalazły się zakłady zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (14,3%) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (7,4%).

Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych w 2016 roku 41,4% – poddano odzyskowi we własnym zakresie, 49,1% – przekazano innym odbiorcom, 8,5% – odpadów unieszkodliwiono we własnym zakresie, a pozostałe 1,0% zmagazynowano czasowo.

W przekroju terytorialnym według powiatów największy udział w ilości wytworzonych odpadów przemysłowych w 2016 roku odnotowano w: powiecie pszczyńskim – 5912,8 tys. Mg (17,5% odpadów wytworzonych w województwie), mikołowskim – 4015,9 tys. Mg (11,9%), Dąbrowie Górniczej – 3069,6 tys. Mg (9,1%) oraz Jastrzębiu-Zdroju – 3066,7 tys. Mg (9,1%).

W zakładach przemysłowych województwa śląskiego w 2016 roku wytworzono 315,3 tys. Mg odpadów niebezpiecznych, tj. 28,0% wszystkich odpadów niebezpiecznych wytworzonych w kraju.

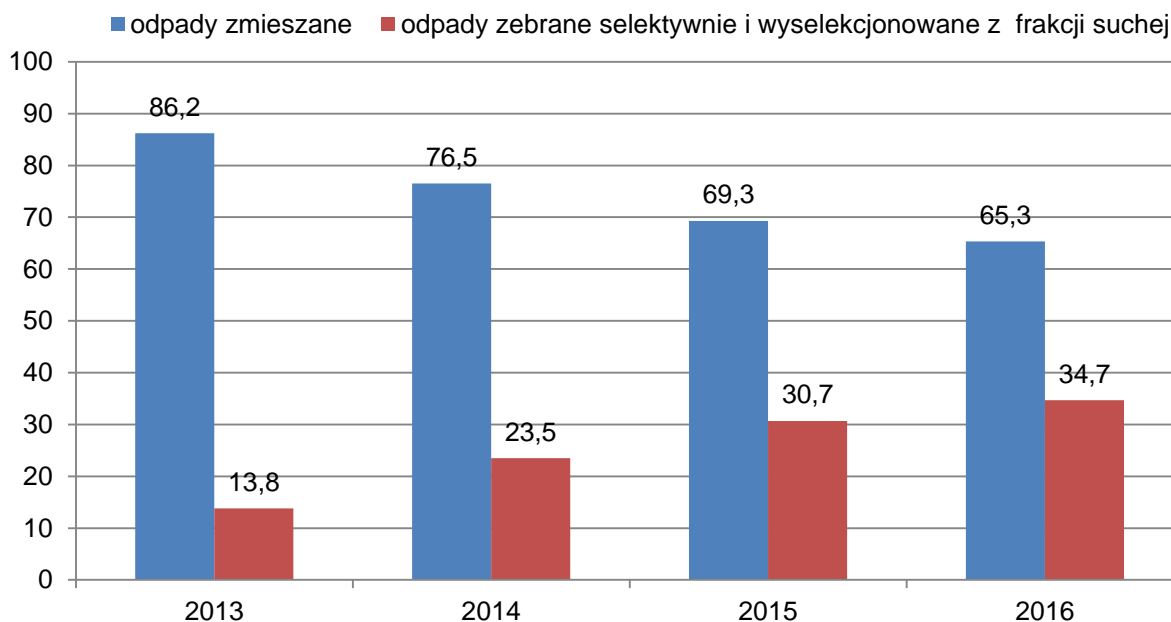

Ryc. 37. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone według powiatów w 2016 r.

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Podsumowując, pozytywnie należy ocenić relację pomiędzy masą odpadów zmieszanych, a masą odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej.

Rokrocznie obserwuje się zwiększanie udziału frakcji odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. Ich udział wzrósł z 13,8 % w roku 2013 do 34,7 % w roku 2016.

Ryc. 38. Udział (%) odpadów zmieszanych oraz zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej w ogólnej masie zebranych odpadów komunalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ w Katowicach

2.3.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

Zadanie pod nazwą „Zastosowanie instrumentów finansowych (np. niższa opłata za odbiór odpadów segregowanych) celem zachęcenia wytwórców do ograniczania wytwarzania odpadów” zostało zrealizowane w roku 2015 głównie poprzez podjęcie przez gminy uchwał określających wyższe stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne nie były w sposób selektywny zbierane i odbierane.

Zadanie w zakresie zwiększenia kontroli w zakresie wypełniania przez podmioty ustaleń, zawartych w posiadanych zezwoleniach/decyzjach (m.in. na zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów) realizowane było przez WIOŚ i można ocenić, że z roku na rok ilość przeprowadzonych kontroli była większa. WIOŚ skutecznie również egzekwował prawo w zakresie gospodarki odpadami poprzez nakładanie mandatów karnych, wydawanie zarządzeń pokontrolnych itd.

Na terenie województwa śląskiego w okresie 2013-2014 oraz 2015-2016 organizowano szereg kampanii i akcji edukacyjno – informacyjnych, dla wszystkich grup społecznych, dotyczących zasad i podstaw prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi, w tym w zakresie praktycznej wiedzy uczestnictwa w selektywnej zbiórce z naciskiem na odpady ulegające biodegradacji. Zadanie to realizowane było w szerokim zakresie przez poszczególne gminy i powiaty.

Zarządzanie i prowadzenie wojewódzkiej bazy danych o odpadach jako zadanie nie zostało zrealizowane. Ministerstwo środowiska odłożyło termin utworzenia BDO na 2018 r.

Wszystkie gminy mają obowiązek osiągnięcia określonych poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Większość gmin (z ankietowanych) w województwie śląskim osiągała wymagane poziomy redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania co uznać należy za efekt osiągnięcia i realizacji zadania i celu zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska.

Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi opiera się o założenia zgodnie z wytycznymi KPGO 2010. W okresie sprawozdawczym funkcjonowały: w 2013 r. - 5 RIPOK-MBP, 2 regionalne kompostownie, 4 regionalne składowiska; w 2014 r. – 9 RIPOK-MBP, 4 regionalne kompostownie, 5 regionalnych składowisk; w 2015 r. - 11 RIPOK-MBP, 5 regionalnych kompostowni, 6 regionalnych składowisk; w 2016 r. - 11 RIPOK-MBP, 5 regionalnych kompostowni, 6 regionalnych składowisk.

Budowę instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych ocenia się jako częściowo zrealizowane zadanie z uwagi na to, że można posiłkować się informacjami jedynie o planach budowy tych instalacji w okresie raportowania.

W okresie raportowania dokonywano na bieżąco zamknięcia i rekutywacji składowisk odpadów, niespełniających wymogów dyrektywy 1999/31/WE znajdujących się na terenie województwa śląskiego. Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022” w latach 2013-2015 wydano 4 decyzje o wyrażeniu zgody na zamknięcie składowisk odpadów. Likwidacja dzikich składowisk odpadów komunalnych leży w kompetencjach gmin i była realizowana na bieżąco.

Realizacja zapisów „Programu oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” odbywała się na bieżąco w każdym roku raportowania poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest. Realizacja tego zadania poprzedzona była akcją informacyjną o możliwości uzyskania pomocy finansowej na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest we współpracy i przy pomocy WFOŚiGW.

Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022, na terenie województwa śląskiego nie istnieją magazyny przeterminowanych środków ochrony roślin oraz mogilniki. Wszystkie zinwentaryzowane mogilniki zostały zlikwidowane. Z ankietyzacji nie uzyskano informacji o potrzebach i istnieniu mogilników do likwidacji.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 12. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – gospodarka odpadami

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
GOSPODARKA ODPADAMI				
GO1.1. Zastosowanie instrumentów finansowych (np. niższa opłata za odbiór odpadów segregowanych) celem zachęcenia wytwórców do ograniczania wytwarzania odpadów				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z art. 6k, ust. 3 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2017, poz. 1289, ze zm.), rada gminy określa wyższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne nie są w sposób selektywny zbierane i odbierane. 	-	środki własne
GO1.2. Zwiększenie kontroli w zakresie wypełniania przez podmioty ustaleń, zawartych w posiadanych zezwoleniach/decyzjach (m.in. na zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów)				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzone kontrole obejmowały zagadnienia gospodarki odpadami w szeroko pojętym zakresie, tj. problemy dotyczące wytwarzania odpadów, przetwarzania odpadów w instalacjach i poza instalacjami (odzysku i unieszkodliwienia) oraz zbierania i transportu odpadów. Kontrole dotyczyły: gospodarki odpadami z przemysłu, w tym niebezpiecznymi, organizacji nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, odpadów opakowaniowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, pojazdów wycofanych z eksploatacji, składowisk odpadów, obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, instalacji do termicznego przekształcania odpadów, odpadów zawierających azbest, zużytych urządzeń zawierających PCB, wykorzystywania odpadów na terenach poprzemysłowych i zdegradowanych, a także międzynarodowego przemieszczania odpadów. <ul style="list-style-type: none"> W 2013 r. przeprowadzono łącznie 608 kontroli, w tym 444 kontrole planowe i 164 kontrole pozaplanowe. W 2014 r. przeprowadzono łącznie 670 kontroli, w tym 462 kontrole planowe i 208 kontroli pozaplanowych. W 2015 r. przeprowadzono łącznie 868 kontroli, w tym 669 kontroli planowych i 199 kontroli pozaplanowych. 	5 099,7	Budżet państwa
Gminy, powiaty	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Kontrole w zakresie udzielonych zezwoleń m.in. na zbieranie odpadów, przeprowadzane są głównie w przypadku otrzymania informacji/zgłoszenia o nieprawidłowym sposobie gospodarowania odpadami. Kontrolowanie podmiotów w zakresie przekazywania odebranych odpadów do RIPOK oraz osiągnięcie odpowiedniego poziomu recyklingu i odzysku. 	w ramach działań własnych	środki własne
GO1.3. Skuteczna egzekucja prawa w zakresie gospodarki odpadami				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości WIOŚ w ramach posiadanych kompetencji nakłada mandaty karne, wydaje zarządzenia pokontrolne, kieruje wnioski do organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, do sądów powszechnych, do organów administracji samorządowej i rządowej, wydaje decyzje nakładające zobowiązania niepieniężne, tj. wstrzymujące działalność, wstrzymujące użytkowanie instalacji, decyzje wyznaczające terminy usunięcia naruszeń określające zakres i harmonogram działań naprawczych oraz wymierza administracyjne kary pieniężne. 	w ramach zadań własnych	środki własne
GO1.4. Organizowanie kampanii i akcji edukacyjno – informacyjnych, dla wszystkich grup społecznych, dotyczących zasad i podstaw prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi, w tym w zakresie praktycznej wiedzy uczestnictwa w selektywnej zbiórce z naciskiem na odpady ulegające biodegradacji				
Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne gminy poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, 	50 621,49	środki własne, środki unijne, POIS, środki MPGO, pożyczka NFOSiGW, WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych, Organizowanie akcji sprzątania świata. 		
GO1.5. Zarządzanie i prowadzenie wojewódzkiej bazy danych o odpadach				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	ZADANIE NIEZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Baza BDO nie została utworzona. Ministerstwo środowiska odłożyło termin jej utworzenia na 2019 r. 	-	-
GO2.1. Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska				
Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Art. 3c, ust. 1 Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2017, poz. 1289, ze zm.) nałożył na wszystkie gminy obowiązek osiągnięcia określonych poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Większość gmin w województwie osiągała wymagane poziomy redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W celu realizacji tego obowiązku w gminach wdrożono rozbudowany system selektywnej zbiórki odpadów, a następnie selektywnie zebrane odpady zagospodarowywane są w instalacjach, odzyskiwanie i poddawane recyklingowi. W latach 2013-2015 na terenie województwa powstawały liczne nowe Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych, w których odpady poddawane były procesom odzysku. Na składowiskach deponowano głównie pozostałości po sortowaniu odpadów. 	271 200,23	środki własne, WFOŚiGW
GO2.2. Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi (działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnego zbierania odpadów komunalnych zgodnie z wytycznymi KPGO 2010, przetwarzania odpadów w celu przygotowania do odzysku lub unieszkodliwiania, składowania przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych oraz budowę regionalnych ZZO)				
Zarząd Województwa Śląskiego, Gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie to zostało ujęte w „Planie Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego 2014”, gdzie wskazane są instalacje wchodzące w skład regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi. Na terenie województwa funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> w 2013 r. - 5 RIPOK-MBP, 2 regionalne kompostownie, 4 regionalne składowiska; w 2014 r. - 9 RIPOK-MBP, 4 regionalne kompostownie, 5 regionalnych składowisk; w 2015 r. - 11 RIPOK-MBP, 5 regionalnych kompostowni, 6 regionalnych składowisk. 	107 545,39	Środki własne, POIS, środki MPGO Sp. z o.o., pożyczka NFOSiGW
GO2.3. Budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych				
JST, Inwestorzy prywatni	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> W Regionie I funkcjonuje cementownia Cemex Sp. z o.o. (Cementownia Rudniki), w której możliwe będzie termiczne przekształcanie 30 tys. Mg/rok paliw alternatywnych wytwarzanych z odpadów komunalnych. Ponadto planuje się budowę ITPO w Częstochowie, w której zamierza się termicznie przekształcać m.in. odpady resztkowe, paliwa alternatywne oraz komunalne osady ściekowe. W Regionie II planuje się budowę ITPO, w których odzyskowi energetycznemu poddawane będą odpady resztkowe i paliwa alternatywne wytwarzane z odpadów komunalnych oraz komunalne osady ściekowe. Nie planuje się budowy instalacji do termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych. Poza instalacją w Chorzowie przewidzianą do realizacji już w PgowŚ2014, w której przetwarzane mają być wyłącznie odpady resztkowe oraz paliwa alternatywne wytwarzane z odpadów komunalnych, w pozostałych planowanych ITPO odzysk energetyczny będzie 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>obejmował zarówno ww. odpady, jak i paliwa kopalne (EC Gliwice, EC Mikołaj w Rudzie Śląskiej, EC Zabrze). W przypadku planowanych ITPO w Rudzie Śląskiej (Ekologiczne Centrum Odzysku Energii) i Katowicach przewiduje się termicznie przekształcać poza odpadami resztkowymi i paliwami alternatywnymi również komunalne osady ściekowe. Uzasadnienie budowy planowanych ITPO w Regionie II wynika z faktu, że powstaje w nim prawie połowa wytwarzanych w województwie odpadów komunalnych. Obszar ten ma dobrze rozwiniętą sieć przesyłową zarówno energii elektrycznej, jak i ciepłej, co ma szczególne znaczenie w kontekście zagospodarowania energii (w szczególności ciepłej).</p> <ul style="list-style-type: none"> W Regionie III planuje się uruchomienie ITPO w Jastrzębiu-Zdroju, której realizacja została uwzględniona w PGOWŚ 2014. W instalacji tej zamierza się termicznie przekształcać odpady resztkowe i paliwa alternatywne wytwarzane z odpadów komunalnych. 		
GO2.4. Systematyczne zamykanie i rekultywacja wszystkich składowisk odpadów, niespełniających wymogów dyrektywy 1999/31/WE				
Gminy, zarządcy składowisk	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022” w latach 2013-2015 wydano 4 decyzje o wyrażeniu zgody na zamknięcie składowisk odpadów. Decyzje wydano dla następujących obiektów: <ul style="list-style-type: none"> Składowisko odpadów komunalnych w Krzepicach, ul. Kazimierza Wielkiego; Składowisko odpadów komunalnych w Sadowie Górnym, ul. Leśna, gm. Koszęcin; Gminne składowisko odpadów komunalnych w Jankowicach, ul. ks. Walentego 3; Składowisko odpadów komunalnych w Wilkowicach, ul. Woprowska 1. 	25 473,30	środki własne
WIOŚ	2013	<ul style="list-style-type: none"> Według bazy prowadzonej przez WIOŚ w Katowicach, na koniec 2013 r. funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> 29 czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (komunalnych), prowadzonych na podstawie: decyzji zatwierdzających instrukcje eksploatacji oraz pozwoleń zintegrowanych (zdecydowana większość) lub decyzji zezwalających na unieszkodliwianie odpadów wydanych przez starostów. Ponadto na 6 składowiskach zakończono eksploatację w latach 2009-2013. Składowiska wypełnione odpadami poddawane są zamknięciu i rekultywacji na podstawie wymaganych decyzji, z różnymi terminami zakończenia ich rekultywacji. 25 składowisk przyjmujących odpady przemysłowe z sektora gospodarczego, w tym składowiska w fazie zamykania i rekultywacji. Składowiska odpadów niebezpiecznych: łącznie 14 obiektów, w tym 6 na odpady zawierające azbest. Ponadto funkcjonowały 2 obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, natomiast 4 znajdowały się w fazie zamykania i rekultywacji. 		
WIOŚ	2014	<ul style="list-style-type: none"> Według bazy prowadzonej przez WIOŚ w Katowicach, na koniec 2014 r. funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> 27 czynnych składowisk odpadów komunalnych. Ponadto na 2 składowiskach zakończono prace rekultywacyjne, natomiast na 6 składowiskach prowadzone były prace związane z zamykaniem i rekultywacją. Według bazy WIOŚ w Katowicach na terenie woj. śląskiego na koniec 2014 r. dane o składowiskach odpadów przemysłowych, w tym niebezpiecznych - nie uległy zmianie. Ponadto funkcjonowały 2 obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, natomiast 4 znajdowały się w fazie zamykania i rekultywacji. 		
WIOŚ	2015	<ul style="list-style-type: none"> Według bazy prowadzonej przez WIOŚ w Katowicach, na koniec 2015 r. funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> 24 czynne składowiska odpadów komunalnych. Ponadto na 1 składowisku zakończono prace rekultywacyjne, natomiast 4 składowiska oczekiwały na decyzje zezwalające na zamknięcie. Według bazy WIOŚ w Katowicach na terenie woj. śląskiego na koniec 2015 r. dane o składowiskach odpadów 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p><i>przemysłowych</i>, w tym niebezpiecznych – nie uległy zmianie.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ponadto funkcjonowały 2 obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, natomiast 4 znajdowały się w fazie zamykania i rekultywacji. 		
GO2.5. Likwidacja dzikich składowisk odpadów komunalnych i ich rekultywacja				
WIOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Likwidacja dzikich składowisk odpadów komunalnych leży w kompetencjach gmin. Wójt, burmistrz i prezydent miasta może w drodze decyzji nakazać posiadaczowi odpadów, a w przypadku nieujawnienia sprawcy - właścicielowi terenu, usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania (art. 26 ustawy o odpadach). WIOŚ nie dysponuje danymi o ilościach dzikich składowisk odpadów komunalnych oraz sposobie ich rekultywacji. 	-	-
Gminy	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzone w sposób ciągły. W przypadku potwierdzenie dzikiego wysypiska śmieci na terenie, którego właścicielem jest Gmina, odpady są usuwane. Natomiast, gdy jest to na terenie prywatnym wszczynane jest postępowanie zgodnie z art. 26 ustawy o odpadach. 	2 955,09	Środki własne, WFOŚiGW
GO2.6. Modernizacja składowisk przewidzianych do wieloletniego użytkowania zgodnie z decyzjami wynikającymi z pozwoleń zintegrowanych				
Zarządcy Składowisk Odpadów	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <p>Opracowano na podstawie Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> W Regionie I zamknięte zostaną składowiska w Pałyszcu, Radoszewnicy i Krzepicach oraz przeprowadzona zostanie ich rekultywacja do końca 2023 r. Planowana rozbudowa składowiska eksploatowanego przez Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., zlokalizowanego bezpośrednio przy RIPOK-MBP, nastąpi w oparciu o posiadane pozwolenie na budowę i zapewni zagospodarowanie odpadów wytworzonych w regionie dopuszczonych do składowania (zgodnie z zasadą bliskości). W Regionie II zamknięto składowiska w Wojkowicach i Siemianowicach Śląskich oraz przeprowadzono ich rekultywację. Ponadto zamknięte zostaną składowiska w Pyskowicach i Tarnowskich Górach oraz przeprowadzona zostanie ich rekultywacja do końca 2020 r. Bez rozbudowy składowisk w Regionie II deficyt pojemności chłonnej wystąpi od 2020 r. Rozbudowa kwater dotyczy eksploatowanych składowisk zlokalizowanych przy RIPOK-MBP (Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Sosnowiec, Zabrze), a ich realizacja zapewni zagospodarowanie odpadów wytworzonych w regionie dopuszczonych do składowania (zgodnie z zasadą bliskości). W Regionie III zamknięte zostaną składowiska w Świerklanach i Wilkowicach oraz przeprowadzona zostanie ich rekultywacja do końca 2020 r. Bez rozbudowy składowisk w Regionie III deficyt pojemności chłonnej wystąpi w roku 2024 r. Planowana rozbudowa składowisk w Jastrzębiu-Zdroju i Raciborzu, zlokalizowanych bezpośrednio przy RIPOK MBP, nastąpi w oparciu o posiadane pozwolenia na budowę i umożliwi zagospodarowanie odpadów wytworzonych w regionie dopuszczonych do składowania (zgodnie z zasadą bliskości). 	-	-
GO3.1. Opracowanie i wdrożenie Programu edukacyjnego dla wytwórców odpadów niebezpiecznych pochodzących z sektora małych i średnich przedsiębiorstw				
Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO</p> <ul style="list-style-type: none"> Nie opracowano Programu Działanie realizowane w ramach akcji informacyjnych i edukacyjnych związanych z prowadzeniem gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi. 	-	-
GO3.2. Likwidacja zagrożeń spowodowanych przez składowisko odpadów niebezpiecznych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w likwidacji				
Powiat Tarnogórski	2014	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO</p> <ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie dokumentacji technicznej w zakresie aktualizacji harmonogramu rzeczowo-finansowego stanowiącego element Programu funkcjonalno-użytkowego dla kolejnego etapu inwestycji pn. „Ochrona Głównego Zbiornika Wód 	1,23	dotacja Wojewody Śląskiego

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		Podziemnych 330-Gliwice poprzez kompleksowe unieszkodliwienie odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji.		
GO3.3. Likwidacja zagrożeń spowodowanych przez składowisko odpadów niebezpiecznych CSO „Rudna Góra” przy Zakładach Chemicznych „Organika Azot” S.A. w Jaworznie oraz miejsca składowania odpadów niebezpiecznych w dolinie potoku Wąwolnica, min. Pole K, Pole A i Pole B				
Miasto Jaworzno	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO</p> <ul style="list-style-type: none"> Odpady przemysłowe zawierające TZO zdeponowane są na CSO „Rudna Góra” będącym we władaniu Zakładów Chemicznych „Organika-Azot” S.A. w Jaworznie (województwo śląskie), na gruntach należących do Gminy Miasta Jaworzna, Skarbu Państwa i Południowego Koncernu Węglowego. Zakłady te produkowały w przeszłości DDT oraz środki ochrony roślin zawierające importowane TZO. Wyniki badań FOKS mają posłużyć do opracowania najbardziej korzystnej technologii usunięcia i przeprowadzenia działań rekultywacyjnych terenu CSO „Rudna Góra” oraz innych zanieczyszczonych pestycydami terenów zlokalizowanych w Jaworznie. Na wniosek GIOŚ przedsięwzięcie polegające na likwidacji omawianego zagrożenia zostało ujęte w prowadzonym wspólnie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej projektu „Program likwidacji bomb ekologicznych”. Umożliwiło to uzyskanie wsparcia finansowego z NFOŚiGW na realizację unieszkodliwienia powyższych odpadów i zrehabilitowania terenu. W ramach programu beneficjentami wskazanymi przez GIOŚ były zarówno obecne Zakłady Chemiczne „Organika-Azot” S.A., jak i prezydent miasta Jaworzno. W dniu 16 lipca 2013 roku NFOŚiGW w Warszawie podpisał umowę (aneksowaną w dniu 31.12.2015 r.) z gminą Jaworzno dotyczącą dotacji w wysokości 1 599 200 zł, która została przeznaczona na: <ul style="list-style-type: none"> wykonanie projektu i przeprowadzenie kolejnych badań uzupełniających do prowadzonego uprzednio programu FOKS (badania geofizyczne, terenowe), wykonanie analizy techniczno-środowiskowej planowanych działań naprawczych, wybór przez zespół ekspertów optymalnej, z punktu widzenia środowiska i ekonomii, technologii usuwania istniejącego zagrożenia, studium wykonalności oraz raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przygotowanie pełnej dokumentacji technicznej przedsięwzięcia i rekultywacji obszaru znajdującego się na terenie Zakładów Chemicznych Organika-Azot S.A., w tym przede wszystkim wyrobiska „Rudna Góra”, oraz pozostałych zanieczyszczonych miejsc na terenie miasta Jaworzna. Zadanie związane z wykonaniem badań uzupełniających zostało już zrealizowane. Składowisko odpadów należące do zakładów Organika-Azot znajduje się pod ciągłym nadzorem organów ochrony środowiska oraz organów kontrolnych. 	7 000,59	Środki własne ZCH AZOT
GO3.4. Likwidacja zagrożeń spowodowanych przez osadniki szlamów cynkowych Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice” w Katowicach				
Miasto Katowice	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W 2016 r. zakończył się proces rekultywacji 7 hektarowego składowiska odpadów pohnucznych. Wywieziono stąd 120 tys. ton szlamów cynkonośnych. Rekultywacja pochłonęła ponad 30 mln zł. 	Łącznie ponad 30,8 mln, W tym: NFOŚiGW - 16,8 mln, WFOŚiGW - 4 mln, Grupa Boryszew – 10 mln	
GO3.5. Likwidacja zagrożeń spowodowanych przez odpady zawierające azbest należące do Przedsiębiorstwa Materiałów Izolacji Budowlanej „Izolacja” w Ogrodzieńcu				
Powiat Zawierciański	2012	<ul style="list-style-type: none"> Zadanie zostało zakończone w 2012 roku. 	-	-
GO3.6. Likwidacja zagrożeń spowodowanych przez „Doły kwasowe” przy Rafinerii „Czechowice” S.A. w Czechowicach - Dziedzicach.				
PREH Sp. z o.o.	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Według szacunków w dołach znalazło się około 120 tysięcy ton kwaśnych smół porafinacyjnych. W celu przetwarzania wydobytych odpadów wybudowano na tym terenie instalację do neutralizacji i hydraulicznej stabilizacji odpadów kwaśnych smół porafinacyjnych. W dalszym ciągu na tym terenie zalega ok. 70 tys. ton kwaśnych smół porafinacyjnych. 		
GO3.7. Umieszczenie na listach przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW zadań związanych z dekontaminacją i unieszkodliwianiem urządzeń o zawierających PCB				
WFOŚiGW w Katowicach	2013	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> 25.06.2012 r. – podjęcie przez Radę Nadzorczą Funduszu uchwały zatwierdzającej „Listę przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach na 2013 rok”, priorytet wskazany w Tabeli nr 2.1, pkt 1.4. daje możliwość finansowania zadań związanych z dekontaminacją i unieszkodliwianiem urządzeń zawierających PCB. 	w ramach działań własnych	środki własne
WFOŚiGW w Katowicach	2014	<ul style="list-style-type: none"> 22.07.2013 r. – podjęcie przez Radę Nadzorczą Funduszu uchwały zatwierdzającej „Listę przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach na 2014 rok”, priorytet wskazany w Tabeli nr 2.1, pkt 1.2. daje możliwość finansowania zadań związanych z dekontaminacją i unieszkodliwianiem urządzeń zawierających PCB. 		
WFOŚiGW w Katowicach	2015	<ul style="list-style-type: none"> 27.06.2014 r. – podjęcie przez Radę Nadzorczą Funduszu uchwały zatwierdzającej „Listę przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Katowicach na 2015 rok”, priorytet wskazany w Tabeli nr 2.1, pkt 1.2. daje możliwość finansowania zadań związanych z dekontaminacją i unieszkodliwianiem urządzeń zawierających PCB. 		
GO 3.8. Rozwój systemu zbierania i unieszkodliwiania olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych				
Organizacje odzysku, Producenci	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> Oleje odpadowe wytworzone na terenie województwa śląskiego są przekazywane do odzysku lub unieszkodliwiania za pośrednictwem firm specjalizujących się w zbieraniu olejów przerepracowanych, emulsji olejowo-wodnych oraz szlamów zaolejonych. Nie istnieje jednolity system zbierania olejów odpadowych. 	-	-
GO3.9. Opracowanie, wdrożenie i sfinansowanie systemu zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych w celu osiągnięcia wymaganych poziomów zbierania zużytych baterii i akumulatorów zgodnie z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2009 r., Nr 79, poz. 666 z późn. zm.)				
Organizacje odzysku, Producenci	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie powstawaniu zużytych baterii i zużytych akumulatorów polega głównie na stosowaniu baterii i akumulatorów o przedłużonej żywotności (w tym doborze urządzeń o odpowiedniej efektywności energetycznej tj. zmniejszonym zapotrzebowaniu na energię). Równie istotny w przedmiotowym zakresie jest także sposób wykorzystywania baterii i/lub akumulatorów przez użytkowników w kierunku ich zrównoważonego użytkowania. Istotne korzyści w zakresie zapobiegania powstawaniu zużytych baterii mogą być osiągnięte w skutek minimalizacji użytkowania jednorazowych baterii na rzecz akumulatorów wielokrotnego użytku. Na terenie województwa śląskiego nie istnieje jednolity system zbierania zużytych baterii i akumulatorów. Akumulatory kwasowo-ołowiowe zbierane są przez firmy zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem tego typu odpadów, tj. Orzeł Biały S.A. w Piekarach Śląskich i Baterpol S.A. w Katowicach, Zakład Przerobu Złomu Akumulatorowego w Świętochłowicach. Jedną z form zbierania tego typu akumulatorów jest ich odbiór w punktach sprzedaży przy zakupie nowego produktu. W przypadku pozostałych typów zużytych baterii i akumulatorów systemy zbierania funkcjonują w ograniczonym zakresie i organizowane są głównie przez organizacje odzysku. W województwie śląskim zużyte baterie przenośne i akumulatory 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>przenośne, baterie małowabarytowe zbierane są w większości placówek oświatowych, jednostkach administracji samorządowej oraz sklepach sieciowych sprzedających tego typu produkty (o powierzchni sprzedaży przekraczającej 25 m²).</p> <ul style="list-style-type: none"> Na terenie województwa śląskiego zgodnie z „Wykazem miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory” sporządzonym przez marszałka województwa (art. 69 ust.4 ustawy o bateriach i akumulatorach) funkcjonuje ponad 3300 miejsc odbioru zużytych baterii i zużytych akumulatorów. Jest to ilość wystarczająca na potrzeby województwa. W 2014 roku poziom zbierania zużytych baterii i zużytych akumulatorów przenośnych osiągnął według danych zawartych w Wojewódzkim Banku Zanieczyszczeń Środowiska (WBZŚ) poziom 51%. 		
GO3.10. Zapewnienie pełniej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji				
Przedsiębiorcy, stacje demontażu	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W odniesieniu do pojazdów wycofanych z eksploatacji element zapobiegania powstawaniu tych odpadów stanowi rozszerzona odpowiedzialność producenta, która oznacza odpowiedzialność producentów pojazdów również za odpady powstające po zakończeniu użytkowania produktów przez nich wprowadzonych. Obowiązujące przepisy obligują właściciela pojazdu wycofanego z eksploatacji do przekazania takiego pojazdu wyłącznie do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub punkt zbierania pojazdów. Pojazdy kierowane do stacji demontażu pojazdów są w nich przetwarzane poprzez usunięcie z nich elementów i substancji niebezpiecznych, w tym płynów, wymontowanie przedmiotów wyposażenia i części nadających się do ponownego użycia oraz wymontowanie elementów nadających się do odzysku lub recyklingu. W 2014 r. według WSO, na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 98 przedsiębiorstw upoważnionych do prowadzenia stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji o łącznej mocy przerobowej powyżej 700 tys. Mg/rok. Są to stacje, które w 2014 r. przyjęły pojazdy i poddały je odzyskowi. Natomiast moc przerobowa dwóch linii do mechanicznego strzępienia złomu zlokalizowanych w Zawierciu oraz w Tarnowskich Górach (stan na dzień 6 listopada 2015 r.) wynosi 1,02 mln Mg/rok. Ponadto, na terenie województwa funkcjonuje 6 punktów upoważnionych wyłącznie do zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji (wg danych posiadanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego). 	-	-
GO3.11. Utrzymanie wymaganych poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu oraz osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok				
Organizacje odzysku, Producenci sprzętu elektrycznego i elektronicznego, Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W województwie śląskim funkcjonuje system selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w oparciu o punkty zlokalizowane w każdej gminie oraz objazdowe zbiórki. Niestety nie wszystkie tego rodzaju odpady trafiają do tych punktów. Część z nich trafia do składnic złomu lub do strumienia zmieszanych odpadów komunalnych. W przypadku zużytego sprzętu pochodzącego z innych źródeł niż gospodarstwa domowe sprzęt jest odbierany przez specjalistyczne firmy posiadające stosowne zezwolenia. Ilość podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie województwa śląskiego według stanu na 10.02.2017 r. wynosi 255. Na terenie województwa śląskiego funkcjonowały 24 zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, z czego 18 firm wykazało w WSO przetwarzanie odpadów w 2014 r. Szacuje się, że łączna moc przerobowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego funkcjonujących na terenie województwa śląskiego wynosi ponad 700 tys. Mg/rok 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
GO3.12. Realizacja zapisów „Programu oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” oraz prowadzenie akcji informacyjnej o możliwości uzyskania pomocy finansowej na realizację prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest				
Zarząd Województwa Śląskiego, JST	2013	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Z terenu województwa usunięto 10 636,48 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 9 299,76 Mg wyrobów zawierających azbest. Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW. 	3 300,00	Środki własne, dotacja MG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki z PROW WSL na lata 2007-2013
Zarząd Województwa Śląskiego, JST	2014	<ul style="list-style-type: none"> Z terenu województwa usunięto 6 263,13 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 7 978,44 Mg wyrobów zawierających azbest. Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW. 		
Zarząd Województwa Śląskiego, JST	2015	<ul style="list-style-type: none"> Z terenu województwa usunięto 4 279,29 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 6 160,00 Mg wyrobów zawierających azbest. Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW. 		
GO3.13. Likwidacja istniejących mogilników				
Poszczególne gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022, na terenie województwa nie istnieją magazyny przeterminowanych środków ochrony roślin oraz mogilniki. Wszystkie zinwentaryzowane mogilniki zostały zlikwidowane. 	-	-
GO3.14. Przeprowadzenie metodami nieinwazyjnymi prac poszukiwawczych ewentualnie niezinwentaryzowanych mogilników i terenów zanieczyszczonych przeterminowanymi pestycydami				
Poszczególne gminy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022, na terenie województwa nie istnieją magazyny przeterminowanych środków ochrony roślin oraz mogilniki. Wszystkie zinwentaryzowane mogilniki zostały zlikwidowane. 	-	-
GO3.15. Rozbudowa systemu zbierania i unieszkodliwiania zużytych opon ze źródeł rozproszonych				
Organizacje odzysku, producenci	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Sieć zbierania zużytych opon obejmuje: punkty serwisowe ogumienia, firmy eksploatujące pojazdy, stacje demontażu pojazdów, gminy i osoby fizyczne. Zbieranie tego typu odpadów od osób fizycznych jest utrudnione m.in. z powodu ich dużego rozproszenia. W związku z tym, pewna część zużytych opon poddawana jest niekontrolowanemu spalaniu w kotłach lub w piecach, które nie są przystosowane do tego celu. Zużyte opony mogą być poddane regeneracji, recyklingowi lub współspalane w cementowniach, jako paliwo alternatywne. Zakazane jest składowanie zużytych opon z wyjątkiem opon rowerowych i opon o średnicy zewnętrznej większej niż 1400 mm (art. 122 ust.1 UO). Przedsiębiorcy wprowadzający na terytorium kraju opony – jako osobne produkty nowe lub używane (o określonym symbolu PKWiU), bądź jako części pojazdów są obowiązani przepisami prawa do osiągnięcia określonego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstałych z tych produktów. Obowiązki te przedsiębiorca może realizować samodzielnie lub poprzez ich powierzenie organizacji odzysku. Wg WSO, wynika, iż w 2014 r. na terenie województwa śląskiego istniało 9 instalacji do recyklingu zużytych opon o łącznej mocy przerobowej ok. 48 tys. Mg/rok. Natomiast 11 posiadaczy odpadów posiadało aktualne zezwolenie na 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		prowadzenie procesu odzysku odpadów w postaci zużytych opon.		
GO3.16. Rozbudowa sieci zbierania oraz infrastruktury technicznej do odzysku i recyklingu odpadów budowlanych				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
Przedsiębiorcy	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie powstawaniu odpadów pochodzących z budowy, demontażu obiektów budowlanych oraz z budowy i remontu infrastruktury drogowej wynika z przyjętej technologii wykonywania tego typu prac. Z kolei poziom odzysku odpadów uwarunkowany jest rozwojem technologii umożliwiających ich wykorzystanie. W ostatnich latach obserwuje się rozwój i zastosowanie technologii przetwarzania odpadów budowlanych, co przekłada się na wzrost stopnia ich zagospodarowania. Odpady z tej grupy np. gruz budowlany poddawany jest odzyskowi w mobilnych, semimobilnych lub w kontenerowych zestawach krusząco-sortujących poprzez jego kruszenie i ponowne użycie do produkcji mieszanek betonowych różnych klas (niższych i wyższych). Odzyskiwane z gruzu betonowego oraz ceglanego kruszywo spełnia wymagania techniczne odpowiadające dla kruszyw drogowych. W systemie gospodarowania tą grupą odpadów należy dążyć do wprowadzania ciągłego obiegu w procesie ich zagospodarowania. Unika się w ten sposób unieszkodliwiania nieposegregowanych odpadów tej grupy. W trakcie prowadzenia prac budowlanych odpady tej grupy są nieselektywnie gromadzone w kontenerach. Często odpady tej grupy trafiają też na nielegalne składowiska. Zagospodarowanie odpadów budowlano-rozbiórkowych powinno być działaniem towarzyszącym budowie, rozbiórce, prowadzonych remontów. Wybór zagospodarowania powyższych odpadów spoczywa na wytwórcy odpadów, następnie na przetwórcy, który wybierając formę zagospodarowania powinien uwzględnić efekt ekonomiczny, a także względy ochrony środowiska. Wg WSO (24 października 2015 r.) zidentyfikowano na terenie województwa śląskiego ok. 200 instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 13. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – gospodarka odpadami

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
GOSPODARKA ODPADAMI				
GO1.1 Zbudowanie wystarczającej sieci regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych				
ZADANIE ZREALIZOWANE				
JST, zarządcy instalacji	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Na infrastrukturę gospodarowania odpadami komunalnymi w woj. śląskim składają się punkty gromadzenia i zbierania odpadów oraz instalacje do ich przetwarzania. W obrębie poszczególnych RGOK zainstalowana moc przerobowa instalacji pokrywa w większości zapotrzebowanie na przetwarzanie odpadów powstających w danym RGOK. Na terenie województwa w latach 2015-2016 funkcjonowało: <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. - 11 RIPOK-MBP, 5 regionalnych kompostowni, 6 regionalnych składowisk. w 2016 r. - 17 RIPOK-MBP, 29 regionalnych kompostowni, 21 regionalnych składowisk. 	7 690,35	WFOŚiGW, środki własne ZGK
GO1.2 Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995				
Gminy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Art. 3c, ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2017, poz. 1289, ze zm.) nałożył na wszystkie gminy obowiązek osiągnięcia określonych poziomów ograniczenia składowania masy odpadów 	215 352,53	opłata za gospodarowanie odpadami

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<p>komunalnych ulegających biodegradacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> Większość gmin w województwie osiągała wymagane poziomy redukcji masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W celu realizacji tego obowiązku w gminach wdrożono rozbudowany system selektywnej zbiórki odpadów, a następnie selektywnie zebrane odpady zagospodarowywane są w instalacjach, odzyskiwanie i poddawane recyklingowi. W latach 2015-2016 na terenie województwa powstawały liczne nowe Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych, w których odpady poddawane były procesom odzysku. Na składowiskach deponowano głównie pozostałości po sortowaniu odpadów. 		komunalnymi, środki własne
GO1.3 Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne szkło na poziomie minimum 18% do końca 2016 roku, natomiast dla roku 2020 na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych.				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Art. 3b, ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2017, poz. 1289, ze zm.) nałożył na wszystkie gminy obowiązek osiągnięcia określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła; Większość gmin w województwie osiągała wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wskazanych frakcji odpadów; W celu realizacji tego obowiązku w gminach wdrożono rozbudowany system selektywnej zbiórki odpadów, a następnie selektywnie zebrane odpady zagospodarowywane są w instalacjach, odzyskiwanie i poddawane recyklingowi. W latach 2015-2016 na terenie województwa powstawały liczne nowe Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych, w których odpady poddawane były procesom odzysku. 	koszty w ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, środki własne
GO1.4 Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> vide zadanie GO 1.2; 	koszty w ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, środki własne
GO1.5 Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WS 2014				
JST	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zdecydowana większość zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, zawartych w harmonogramie PGO WS 2014 została zrealizowana, bądź realizowana jest na bieżąco. Do realizowanych zadań należy m.in. <ul style="list-style-type: none"> Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów; Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych; Prowadzenie szkoleń dla administracji samorządowej dotyczących stosowania prawa w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności wydawania decyzji administracyjnych; Sporządzanie sprawozdań z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi; Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych; Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych; 	153 244,38	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, środki własne, WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska); Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi; Zamykanie, rekultywacja i monitoring składowisk odpadów komunalnych niespełniających wymagań. 		
GO 1.6 Promowanie, wykorzystanie i analiza środowiskowa technologii odzysku energii z odpadów (w tym osadów ściekowych)				
IChPW	2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Ocena techniczna zaproponowanych instalacji pirolizy zużytych opon wraz z wytypowaniem najlepszej technologii. Analiza i wnioski do raportu o oddziaływaniu na środowisko wraz z wyjaśnieniami dla przedsięwzięcia pn. Budowa bloku energetycznego zasilanego paliwami alternatywnymi. Badania nad wykorzystaniem odpadów komunalnych za pomocą pirolizy w złożu stacjonarnym. Ocena stabilności parametrów jakościowych paliwa z odpadów o podwyższonej zawartości frakcji Opracowanie sposobu zagospodarowania pozostałości podestylacyjnej powstałej w procesie destylacji kwasów tłuszczowych jako paliwa w kotłowni zakładowej - Etap 1 (2015-2016). Termiczne przetwarzanie materiałów tekstylnych dla wytwarzania produktów handlowych. Opracowanie zintegrowanych technologii wytwarzania paliw i energii z biomasy, odpadów rolniczych i innych. Opracowanie systemowego rozwiązania dla odzysku energii z osadów ściekowych z zastosowaniem procesu zgazowania (2015-2016). Badania nad procesami termicznego odzysku odpadów dla celów energetycznych. Innowacyjna technologia wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych dla elektrowni i elektrociepłowni - kluczowym elementem systemu gospodarki odpadami w Polsce (2015-2016). 	ok 2 000,00	KiC InnoEnergy, MNiSW, NCBR, środki własne, NFOŚiGW, Skarb Państwa – RDOŚ
IChPW	2016	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie pomiarów emisyjnych podczas spalania pirolitycznego z instalacji pirolizy zużytych opon. Analiza wykonalności prac badawczo-rozwojowych związanych z opracowaniem linii technologicznej do unieszkodliwiania odpadów komunalnych z oczyszczalni ścieków oraz innych, za pomocą plazmy w procesie zgazowania, w postaci opracowanego dokumentu studium wykonalności. Wykonanie przemysłowych testów współspalania paliwa alternatywnego w ciepłowni z kotłem WR-25. Opracowanie sposobu zagospodarowania pozostałości podestylacyjnej powstałej w procesie destylacji kwasów tłuszczowych jako paliwa w kotłowni zakładowej (2015-2016). Układ poligeneracyjny zgazowania biomasy i odpadów. Efekty środowiskowe zgazowania zużytych podkładów kolejowych dla produkcji energii elektrycznej. Innowacyjna technologia wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych dla elektrowni i elektrociepłowni - kluczowym elementem systemu gospodarki odpadami w Polsce (2015-2016). Opracowanie systemowego rozwiązania dla odzysku energii z osadów ściekowych z zastosowaniem procesu zgazowania (2015-2016). Doskonalenie technologii zgazowania paliw stałych i odpadów dla zastosowań w rozproszonych układach kogeneracyjnych. 		
GO 1.7 Opracowanie narzędzi i procedur formalno-prawnych do wprowadzania stałych paliw wtórnych do energetyki i ciepłownictwa („energia z odpadów”)				
IChPW	2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Określenie minimalnych wymagań technologicznych i technicznych dla urządzeń oczyszczania gazów popirolitycznych pochodzących z instalacji pirolizy odpadów dla spełnienia przez spalany gaz wymagań emisyjnych dla spalania gazu ziemnego. 	poniżej 100,00	Skarb Państwa - RDOŚ, środki własne
IChPW	2016	<ul style="list-style-type: none"> Analiza wielowariantowa odzysku energii komunalnych osadów ściekowych w warunkach lokalnych elektrociepłowni. 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
GO 2.1 Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych.				
Podmioty odpowiedzialne	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W placówkach medycznych i weterynaryjnych odpady zbierane są selektywnie w specjalistycznych pojemnikach wg wewnętrznego regulaminu. Jednak w niektórych indywidualnych praktykach lekarskich nie jest prowadzona ewidencja wytwarzanych odpadów. Odpady są odbierane przez posiadające stosowne zezwolenia firmy i unieszkodliwiane przez termiczne przekształcanie (D10). Obecnie zgodnie z obowiązującym prawem jedynym sposobem unieszkodliwiania zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych jest ich spalanie w spalarniach odpadów niebezpiecznych. Na terenie województwa śląskiego znajdują się 4 obiekty przekształcające termicznie niebezpieczne odpady medyczne i weterynaryjne o łącznej mocy przerobowej ok. 15 tys. Mg/rok. 	w ramach zadań własnych	środki własne
GO2.2 Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów, który pozwoli na osiągnięcie, do 2016 r. i w latach następnych, poziomu zbierania zużytych baterii przerośnych i zużytych akumulatorów przerośnych w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przerośnych.				
Organizacje odzysku, Producenci	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie powstawaniu zużytych baterii i zużytych akumulatorów polega głównie na stosowaniu baterii i akumulatorów o przedłużonej żywotności (w tym doborze urządzeń o odpowiedniej efektywności energetycznej tj. zmniejszonym zapotrzebowaniu na energię). Równie istotny w przedmiotowym zakresie jest także sposób wykorzystywania baterii i/lub akumulatorów przez użytkowników w kierunku ich zrównoważonego użytkowania. Istotne korzyści w zakresie zapobiegania powstawaniu zużytych baterii mogą być osiągnięte w skutek minimalizacji użytkowania jednorazowych baterii na rzecz akumulatorów wielokrotnego użytku. Na terenie województwa śląskiego nie istnieje jednolity system zbierania zużytych baterii i akumulatorów. Akumulatory kwasowo-ołowiowe zbierane są przez firmy zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem tego typu odpadów, tj. Orzeł Biały S.A. w Piekarach Śląskich i Baterpol S.A. w Katowicach, Zakład Przerobu Złomu Akumulatorowego w Świętochłowicach. Jedną z form zbierania tego typu akumulatorów jest ich odbiór w punktach sprzedaży przy zakupie nowego produktu. W przypadku pozostałych typów zużytych baterii i akumulatorów systemy zbierania funkcjonują w ograniczonym zakresie i organizowane są głównie przez organizacje odzysku. W województwie śląskim zużyte baterie przerośne i akumulatory przerośne, baterie małogabarytowe zbierane są w większości placówek oświatowych, jednostkach administracji samorządowej oraz sklepach sieciowych sprzedających tego typu produkty (o powierzchni sprzedaży przekraczającej 25 m²). Na terenie województwa śląskiego zgodnie z „Wykazem miejsc odbioru oraz zbierających zużyte baterie lub zużyte akumulatory” sporządzonym przez marszałka województwa (art. 69 ust.4 ustawy o bateriach i akumulatorach) funkcjonuje ponad 3 300 miejsc odbioru zużytych baterii i zużytych akumulatorów. Jest to ilość wystarczająca na potrzeby województwa. W 2014 roku poziom zbierania zużytych baterii i zużytych akumulatorów przerośnych osiągnął według danych zawartych w Wojewódzkim Banku Zanieczyszczeń Środowiska (WBZŚ) poziom 51%. 	w ramach systemu gospodarki odpadami	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, środki własne
GO2.3 Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok				
Organizacje odzysku, Producenci sprzętu elektrycznego i elektronicznego, Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W województwie śląskim funkcjonuje system selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w oparciu o punkty zlokalizowane w każdej gminie oraz objazdowe zbiórki. Niestety nie wszystkie tego rodzaju odpady trafiają do tych punktów. Część z nich trafia do składnic złomu lub do strumienia zmieszanych odpadów komunalnych. W przypadku zużytego sprzętu pochodzącego z innych źródeł niż gospodarstwa domowe sprzęt jest odbierany przez specjalistyczne firmy posiadające stosowne zezwolenia. 	w ramach systemu gospodarki odpadami	opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> ilość podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie województwa śląskiego według stanu na 10.02.2017 r. wynosi 255. Na terenie województwa śląskiego funkcjonowały 24 zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, z czego 18 firm wykazało w WSO przetwarzanie odpadów w 2014 r. Szacuje się, że łączna moc przerobowa zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego funkcjonujących na terenie województwa śląskiego wynosi ponad 700 tys. Mg/rok 		
GO2.4 Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”.				
Zarząd Województwa Śląskiego, JST	2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Z terenu województwa usunięto 4 279,29 Mg wyrobów zawierających azbest. Natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 6 160,00 Mg wyrobów zawierających azbest. Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędów oraz WFOŚiGW. 	1 758,46	środki własne, MG
Zarząd Województwa Śląskiego	2016	<ul style="list-style-type: none"> Z terenu województwa usunięto 7 510,91 Mg. Wyrobów zawierających azbest. Natomiast unieszkodliwiono przez składowanie 6 432,46 Mg Wyrobów zawierających azbest. Informacje o możliwości pozyskania środków finansowych na usuwanie azbestu znajdowały się na stronach internetowych urzędu oraz WFOŚiGW. 		
GO2.5 Realizacja pozostałych zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014				
Podmioty odpowiedzialne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zdecydowana większość zadań w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014 została zrealizowana, bądź realizowana jest na bieżąco. 	-	-
GO3.1 Realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014				
Podmioty odpowiedzialne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zdecydowana większość zadań w zakresie gospodarki odpadami sektora przemysłowego, zawartych w harmonogramie PGO WŚ 2014 została zrealizowana, bądź realizowana jest na bieżąco. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.4. OCHRONA PRZYRODY

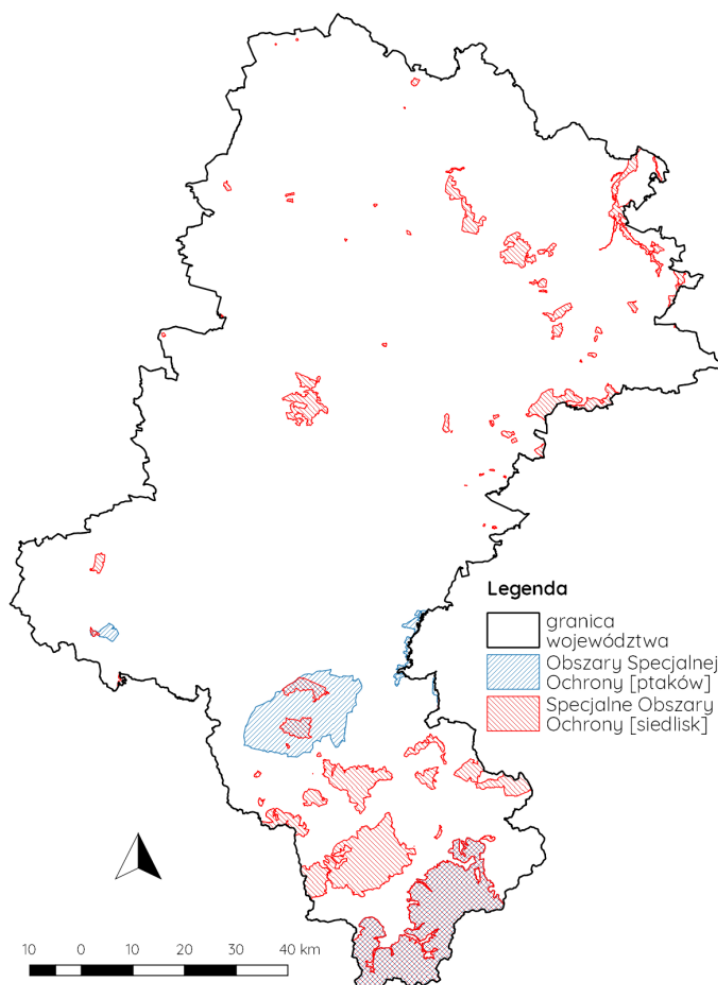
2.4.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Województwo śląskie kojarzy się z terenami przekształconymi w wyniku działań przemysłu. Pomimo tego, przyroda śląska zachowała wiele miejsc o ponadprzeciętnej wartości, obszarów objętych ochroną prawną, a także o wysokich walorach turystycznych.

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie województwa śląskiego występują powierzchniowe formy ochrony przyrody:

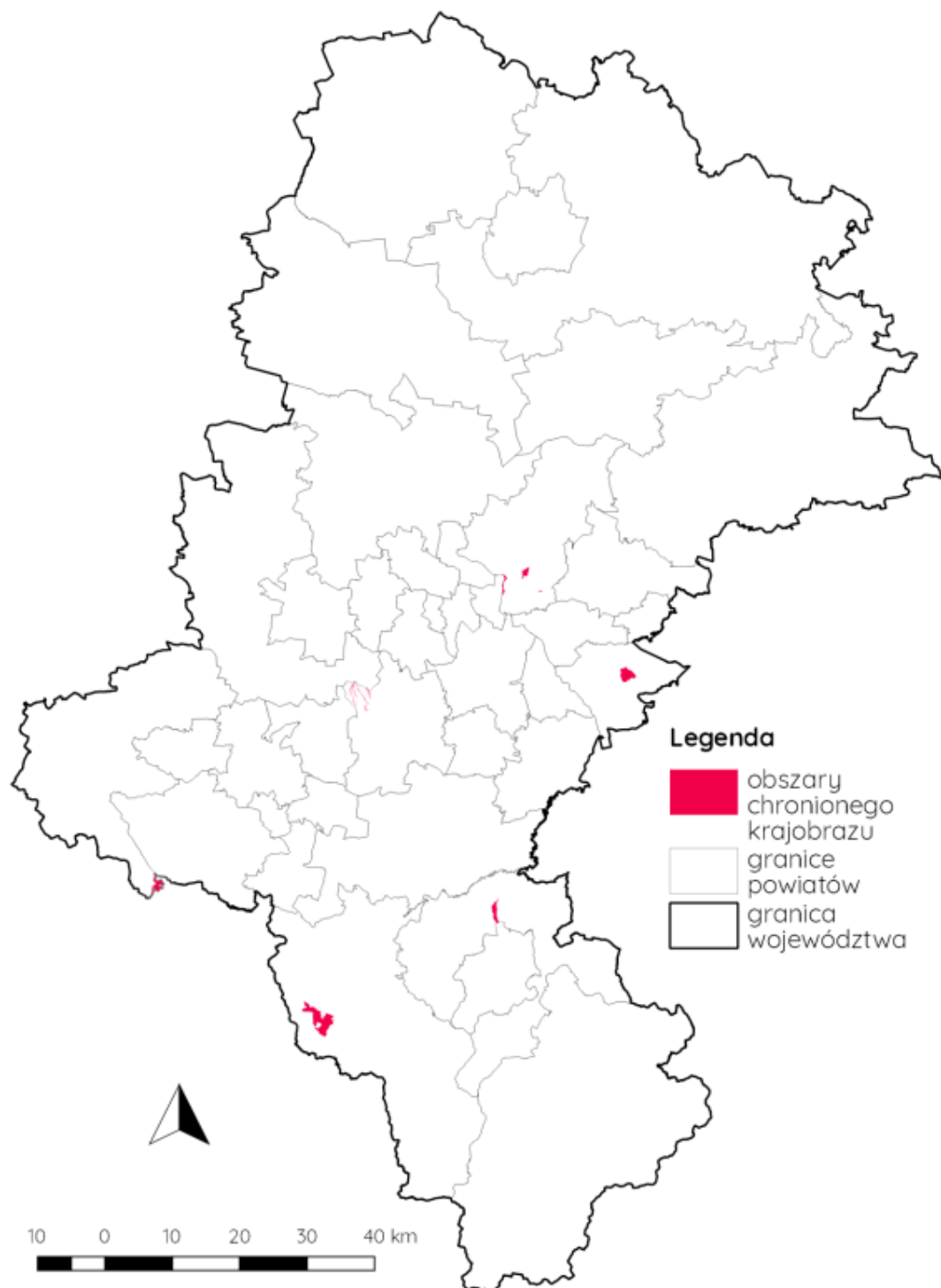
- 65 rezerwatów przyrody,
- 11 obszarów chronionego krajobrazu,
- 8 parków krajobrazowych,
- 45 obszarów Natura 2000,
- 11 stanowisk dokumentacyjnych,
- 85 użytków ekologicznych,
- 23 zespoły przyrodniczo - krajobrazowe.

Ich rozmieszczenie przedstawiono na rycinach.

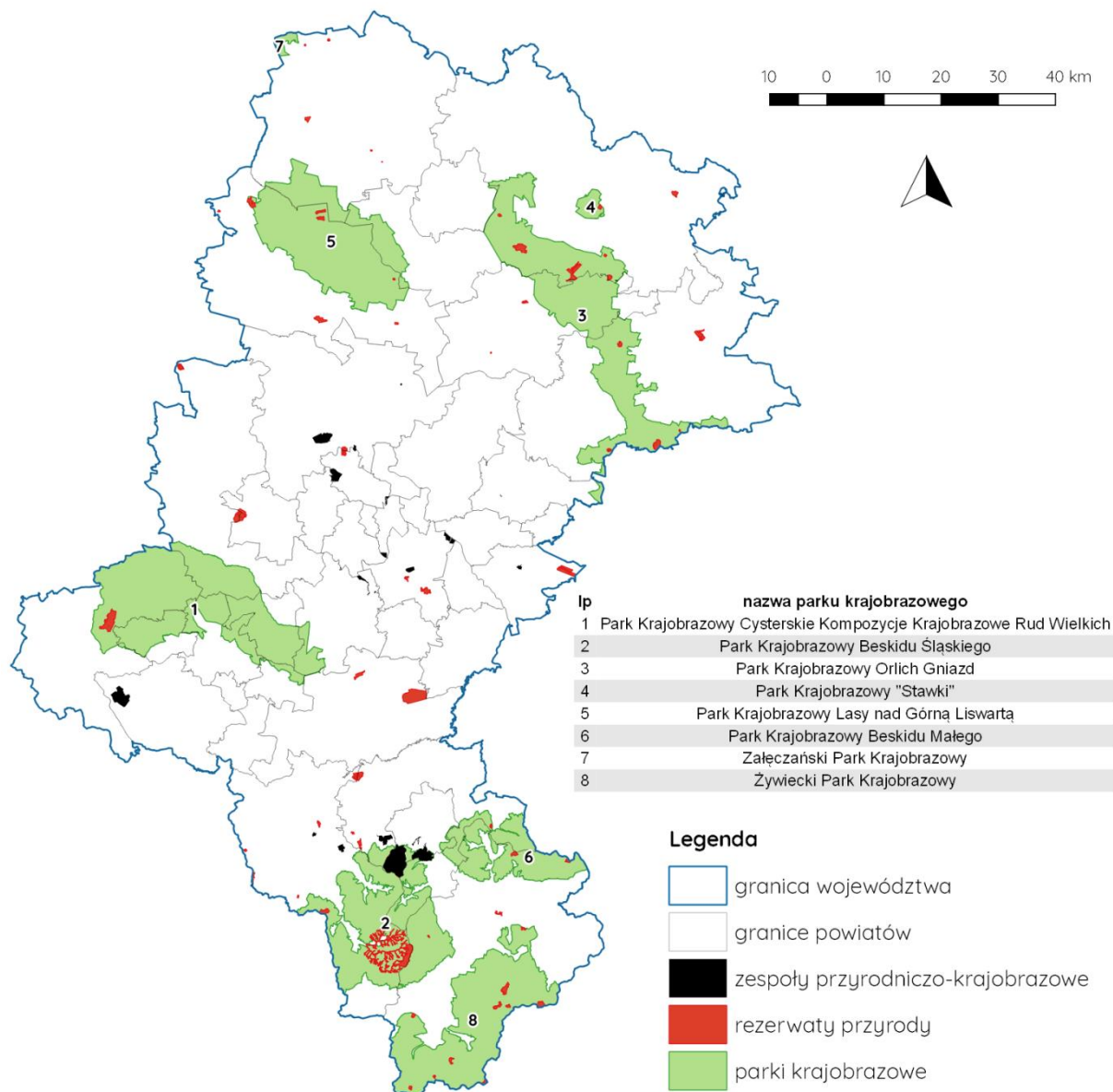
Ryc. 39. Obszary Natura 2000 na terenie województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 40. Obszary chronionego krajobrazu na terenie województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

**Ryc. 41. Pozostałe obszary chronione na terenie województwa śląskiego
(z wyłączeniem Natura 2000 oraz obszarów chronionego krajobrazu)**

Źródło: opracowanie własne

Należy dodać, że umiejętne projektowanie zieleni dla przeciwstawiania się postępującym zmianom klimatycznym w konsekwencji przyczyni się do łagodzenia ich skutków dzięki temu, że schładza otoczenie, filtruje powietrze, zatrzymuje zanieczyszczenia pyłowe, pochłania hałas, retencjonuje wody opadowe i roztopowe oraz nadaje przyjemny charakter miejscom, w którym ludzie mogą mieszkać i spędzać wolny czas. Tereny zieleni mają ponadto znaczący potencjał pochłaniania promieni słonecznych i jednego z najbardziej szkodliwych gazów cieplarnianych, czyli dwutlenku węgla.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji procesów wpływających negatywnie na stan flory i fauny. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania

powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Wśród istotnych kwestii związanych z ochroną zasobów przyrodniczych należy wymienić również sposób postępowania z roślinami z gatunku barszcz Sosnowskiego i barszcz Mantegazziego (barszcze kaukaskie). Występuje potrzeba działań związanych z edukacją, monitorowaniem i usuwaniem tych roślin. Zostały one uznane za inwazyjne, co oznacza, że mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym w przypadku ich uwolnienia do środowiska przyrodniczego.

2.4.1.1. Stan w roku 2013

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w roku 2013 na terenie województwa śląskiego wyniosła 273 643,6 ha i była o 68,8 ha większa niż w roku 2012.

Zwiększyła się powierzchnia użytków ekologicznych (o 38,22 ha), a także powierzchnia zespołów przyrodniczo – krajobrazowych (o 30,6 ha).

W stosunku do roku 2012 znacznie wzrosła (o 765,5 ha) powierzchnia lasów. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia zalesień (o 15,9 ha).

Nieznacznie zwiększył się udział lasów w ogólnej powierzchni województwa - o 0,1%.

**Tabela 14. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2013
z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego**

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2012	Stan w roku 2013	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
1.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	273 574,8	273 643,6	zwiększenie powierzchni o 68,8 ha
2.	Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 251,9	4 251,9	bez zmian
3.	Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669,0	229 669,0	bez zmian
4.	Powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (ha)	2 663,2	2 663,2	bez zmian
5.	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,3	bez zmian
6.	Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	795,9	834,12	zwiększenie powierzchni o 38,22 ha
7.	Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	15,2	15,2	bez zmian
8.	Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 518,7	4 549,3	zwiększenie powierzchni o 30,6 ha
9.	Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 532	1 532	bez zmian
10.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w powierzchni ogólnej (%)	5,1	5,1	bez zmian
11.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) w powierzchni ogólnej (%)	7,5	7,5	bez zmian
12.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	22,2	22,2	bez zmian
13.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,8	bez zmian

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2012	Stan w roku 2013	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
14.	Lesistość (%)	31,8	31,9	zwiększenie o 0,1 %
15.	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	392 194,6	392 960,1	zwiększenie powierzchni o 765,5 ha
16.	Zalesienia ogółem (ha)	59,9	44	zmniejszenie powierzchni zalesień o 15,9 ha

Źródło: opracowanie własne

W roku 2013 w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się:

- udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%),
- udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%).

2.4.1.2. Stan w roku 2014

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w roku 2014 na terenie województwa śląskiego wyniosła 273 644,6 ha i była o 1 ha większa niż w poprzednim roku.

Zwiększyła się powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (o 1 ha), a także liczba pomników przyrody (o jeden).

W stosunku do roku 2013 znacznie wzrosła (o 889,1 ha) powierzchnia lasów. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia zalesień (o 23,1 ha).

Tabela 15. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2014 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2013	Stan w roku 2014	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
1.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	273 643,6	273 644,6	zwiększenie powierzchni o 1 ha
2.	Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 251,9	4 251,9	bez zmian
3.	Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669,0	229 669,0	bez zmian
4.	Powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (ha)	2 663,2	2 663,2	bez zmian
5.	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,3	bez zmian
6.	Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	834,12	834,12	bez zmian
7.	Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	15,2	16,2	zwiększenie powierzchni o 1 ha
8.	Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 549,3	4 549,3	bez zmian
9.	Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 532	1 539	zwiększenie liczby o 7

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2013	Stan w roku 2014	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
10.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w powierzchni ogólnej (%)	5,1	5,1	bez zmian
11.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) w powierzchni ogólnej (%)	7,5	7,5	bez zmian
12.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	22,2	22,2	bez zmian
13.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,8	bez zmian
14.	Lesistość (%)	31,9	31,9	bez zmian
15.	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	392 960,1	393 849,2	zwiększenie powierzchni o 889,1 ha
16.	Zalesienia ogółem (ha)	44	20,9	zmniejszenie powierzchni zalesień o 23,1 ha

Źródło: opracowanie własne

W roku 2014 w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się:

- udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%),
- udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%),
- udział lasów w ogólnej powierzchni województwa.

2.4.1.3. Stan w roku 2015

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w roku 2015 na terenie województwa śląskiego wyniosła 273 727,9 ha i była o 83,3 ha większa niż w poprzednim roku.

Zwiększyła się powierzchnia rezerwatów przyrody (o 103,2 ha), powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (o 2,8 ha), a także powierzchnia zespołów przyrodniczo – krajobrazowych (o 52,2 ha). W stosunku do roku 2014 nieznacznie wzrosła (o 9,3 ha) powierzchnia lasów. Zmniejszyła się natomiast powierzchnia zalesień (o 12,5 ha).

Tabela 16. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2015 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2014	Stan w roku 2015	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
1.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	273 644,6	273 727,9	zwiększenie powierzchni o 83,3 ha
2.	Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 251,9	4 355,1	zwiększenie powierzchni o 103,2 ha
3.	Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669,0	229 669	bez zmian
4.	Powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (ha)	2 663,2	2 735,2	zwiększenie powierzchni o 72,0 ha

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2014	Stan w roku 2015	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
5.	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,3	bez zmian
6.	Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	834,12	830,87	zmniejszenie powierzchni o 3,25 ha
7.	Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	16,2	19	zwiększenie powierzchni o 2,8 ha
8.	Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 549,3	4 601,8	zwiększenie powierzchni o 52,5 ha
9.	Liczba pomników przyrody (sztuk)	1 539	1540	zwiększenie liczby o 1
10.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w powierzchni ogólnej (%)	5,1	5,1	bez zmian
11.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) w powierzchni ogólnej (%)	7,5	7,5	bez zmian
12.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	22,2	22,2	bez zmian
13.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,8	bez zmian
14.	Lesistość (%)	31,9	31,9	bez zmian
15.	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	393 849,2	393 858,5	zwiększenie powierzchni o 9,3 ha
16.	Zalesienia ogółem (ha)	20,9	8,4	zmniejszenie powierzchni zalesień o 12,5 ha

Źródło: opracowanie własne

W roku 2015 w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się:

- udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)
- udział lasów w ogólnej powierzchni województwa.

2.4.1.4. Stan w roku 2016

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w roku 2016 na terenie województwa śląskiego wyniosła 271 871,7 ha i była o 1 856,2 ha mniejsza niż w poprzednim roku. Zwiększyła się powierzchnia rezerwatów i pozostałych formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (o 2 224,9 ha), a także powierzchnia użytków ekologicznych (o 297,4 ha).

Znaczący spadek powierzchni obszarów chronionych nie wynika jednak z faktycznego wykreślenia form ochrony przyrody z wykazu czy znaczących powierzchni, ale z weryfikacji dotychczas prezentowanych danych.

W stosunku do roku 2015 znacząco wzrosła (o 174,4 ha) powierzchnia lasów. Zanotowano niewielki wzrost powierzchni zalesień (o 2,6 ha).

**Tabela 17. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2016
z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego**

Lp.	Oceniana wartość	Stan w roku 2015	Stan w roku 2016	Różnica w stosunku do poprzedniego roku
1.	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych ogółem (ha)	273 727,9	271 871,7	zmniejszenie powierzchni o 1 856,2 ha
2.	Powierzchnia rezerwatów przyrody (ha)	4 355,1	4 426,4	zwiększenie powierzchni o 71,3 ha
3.	Powierzchnia parków krajobrazowych razem (ha)	229 669	229 669	bez zmian
4.	Powierzchnia rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (ha)	2 735,2	4 960,1	zwiększenie powierzchni o 2 224,9 ha
5.	Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,3	bez zmian
6.	Powierzchnia użytków ekologicznych (ha)	830,87	1 128,3	zwiększenie powierzchni o 297,43 ha
7.	Powierzchnia stanowisk dokumentacyjnych (ha)	19	19	bez zmian
8.	Powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (ha)	4 601,8	4 601,8	bez zmian
9.	Liczba pomników przyrody (sztuk)	1540	1 531	zmniejszenie liczby o 9
10.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w powierzchni ogólnej (%)	5,1	5,1	bez zmian
11.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO) w powierzchni ogólnej (%)	7,5	7,5	bez zmian
12.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	22,2	22	zmniejszenie powierzchni o 0,2 %
13.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,8	bez zmian
14.	Lesistość (%)	31,9	31,9	bez zmian
15.	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	393 858,5	394 032,9	zwiększenie powierzchni o 174,4 ha
16.	Zalesienia ogółem (ha)	8,4	11	zwiększenie powierzchni zalesień o 2,6 ha

Źródło: opracowanie własne

W roku 2015 w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się:

- udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%),
- udział lasów w ogólnej powierzchni województwa (%).

2.4.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

Na terenie województwa śląskiego w okresie sprawozdawczym 2013-2016 roku dokonywano kontynuacji z lat poprzednich inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000, dokonywano identyfikacji obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem terenów torfowisk i innych zbiorowisk związanych z siedliskami podmokłymi oraz dolin rzek. To zadanie wykonywane było w ramach działań własnych przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego i Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach. Następowala również promocja walorów przyrodniczych województwa ze szczególnym uwzględnieniem parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach na bieżąco zajmowała się opracowywaniem planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. To samo dotyczy aktualizacji danych nt. prawnego stanu istniejących form ochrony przyrody (podstawy prawne, granice, obszar). Organizowano również szkolenia dla pracowników JST tym samym spełniono zadanie w zakresie edukacji pracowników administracji w zakresie funkcjonowania obszarów Natura 2000.

Dokonano rozbudowy Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie jako - Etapu II w latach 2011-2013.

Rewitalizacja terenów przemysłowych w kierunku leśnym wraz z niezbędnymi zmianami zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego to zadanie realizowane w głównej mierze przez JST. Na obecnym poziomie szczegółowości trudne jest określenie stopnia zrealizowania tego zadania.

W latach 2012-2014 na terenie województwa śląskiego realizowany był projekt POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, w ramach którego opracowano plany zadań ochronnych dla 11 obszarów Natura 2000.

W zakresie realizacji zadania: wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem odpowiednia jednostka Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych prowadziła odnowienia leśne na następujących powierzchniach: 2013 r. – 2 204,22 ha; 2014 r. – 2 099,83 ha; 2015 r. – 1 722,85 ha, 2015 r. – 1 722,85 ha.

Zadanie polegające na zachowaniu cennych łąk w dotychczasowym użytkowaniu z wykorzystaniem Programów rolno-środowiskowych, szczególnie na obszarach Natura 2000 realizowane było przez ŚODR poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych” oraz RDOŚ poprzez opracowywanie i realizację planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000 prowadzony jest przez GIOŚ i WIOŚ na bieżąco.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 18. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – ochrona przyrody

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
OCHRONA PRZYRODY				
OP1.1. Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000; identyfikacja obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem terenów torfowisk i innych zbiorowisk związanych z siedliskami podmokłymi oraz dolin rzek				
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozpoznawanie i dokumentowanie wartości i stanu przyrody regionu poprzez budowanie baz danych (dot.: glonów, porostów, grzybów, roślin, zwierząt bezkręgowych i kręgowych, zbiorowisk roślinnych, obszarów i obiektów przyrodniczych chronionych i godnych ochrony) Realizacja projektu „Ogólnodostępna baza danych bio- i georóżnorodności województwa śląskiego – integralna część Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej BIOGEO-SILESIA ORSIP”. Badania własne prowadzone przez pracowników o charakterze inwentaryzacyjnym lub monitoringowym. Pozyskiwanie i gromadzenie danych o środowisku przyrodniczym od podmiotów zewnętrznych, w tym poprzez zlecenie opracowań specjalistycznych. Wydanie raportów o stanie przyrody województwa śląskiego do Strategii ochrony przyrody województwa śląskiego do roku 2030 (regionalne czerwone listy zwierząt kręgowych oraz raporty o różnorodności biologicznej terenów przemysłowych). Identyfikacja obszarów wymagających ochrony: badania inwentaryzacyjne i monitoringowe prowadzone przez pracowników, aktualizacja bazy obszarów i obiektów przyrodniczych godnych ochrony oraz wykonanie opracowania krajobrazowego dla województwa śląskiego. Zakończenie prac nad opracowaniem <i>Ostoje przyrody województwa śląskiego</i> (wytypowanie obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym w województwie, zasługujących na ochronę). 	1025,94	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Life+

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
ZPKWŚBędzin	2013-2015	<p>Działania wykonywane w ramach działań własnych ZPKWŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródłiskowych rzek na obszarze ZPKWŚ. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków, półnaturalnych ekosystemów otwartych w województwie śląskim - kontrola zajęcia budek. Udział w dekadzie spisu nietoperzy. Kontrola stanowisk bobra europejskiego. Program ochrony płazów w ZPKWŚ (wraz z akcją edukacyjną). Ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWŚ. Czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania. Inwentaryzacja gniazd bociana białego oraz ocena stanu populacji. Kontrola występowania płomykówki. Kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej. Wyszukiwanie stanowisk pilchowatych na wybranych obszarach PK CKKRW. Monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (helmiatka, derkacz, lelek). Gromadzenie dokumentacji dotyczącej ochrony strefowej gniazd bociana czarnego, bielika i in. gatunków. Weryfikacja przez Służbę Parku proponowanych form ochrony przyrody. Inwentaryzacja nieczynnych wyrobisk na terenie BPK jako terenów zrenaturalizowanych. Działania w ramach projektu: LIFE11 NAT/PL/432 „Ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd”. Wskazania do czynnej ochrony cennych ekosystemów i gatunków. Ochrona zbiorowisk nieleśnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych. 		
OP1.2. Promocja walorów przyrodniczych województwa ze szczególnym uwzględnieniem parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000				
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie serwisu internetowego „Przyroda województwa śląskiego”. Działalność wydawnicza – wydawnictwa ciągłe. Działalność edukacyjna poświęcona przyrodzie regionu. Organizacja konferencji naukowych. Działania medialne: wywiady, informacje prasowe, wypowiedzi dla prasy i telewizji. Opracowanie i wykonanie tablicy informacyjnej o rocznicy 150-lecia restytucji żubra na Górnym Śląsku Działania nie były skoncentrowane na parkach krajobrazowych i obszarach Natura 2000, a dotyczą wszystkich walorów przyrodniczych województwa. 	1 569,21	Life+, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne
ZPKWŚBędzin	2013	<ul style="list-style-type: none"> Zadania wykonane w ramach Projektu: LIFE11 NAT/PL/432 „Ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd”. Realizacja zadań w ramach projektu: LIFE12 NAT/PL/000081 pn. "Ochrona zbiorowisk nieleśnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych”. Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa propagującej ideę ochrony przyrody, dóbr kultury i krajobrazu (m.in. konkursy, akcje, zajęcia okazjonalne, pogadanki, edukacja dorosłych, zajęcia warsztatowe, imprezy tematyczno-okolicznościowe). 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Popularyzacja walorów przyrodniczych parków krajobrazowych województwa śląskiego poprzez wydanie publikacji „Zestaw plakatów z kalendarium na 2014 r. – Śląskie bioróżnorodne”. Organizacja kampanii poświęconej ochronie wód na terenie parków krajobrazowych województwa śląskiego - wydawnictwo dot. dobrej praktyki w zakresie ochrony wód i krajobrazów wodnych. Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej a zrównoważony rozwój obszarów wiejskich: przeprowadzenie cyklu 2 szkoleń w zakresie możliwości prowadzenia ekstensywnej gospodarki rolnej na terenach chronionych. Ochrona walorów przyrodniczych najcenniejszych obszarów wodno-błotnych Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górą Liswartą”. Wydanie „Biuletynu Informacyjnego „Beskidzkie Parki Krajobrazowe”. Ochrona wartości przyrodniczych obszarów wodno-błotnych oraz poprawa warunków lęgowych dla rybitwy rzecznej. Przeciwdziałanie antropopresji na wybranych obszarach chronionych Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego. Udział w organizacji Seminarium „Ochrona i zagospodarowanie źródeł Wyżyny Wieluńskiej”. 		
OP1.3. Edukacja pracowników administracji w zakresie funkcjonowania obszarów Natura 2000				
JST	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez udział pracowników JST w szkoleniach organizowanych przez RDOŚ: <ul style="list-style-type: none"> „Jak skorzystać z sieci Natura 2000?”. „Ocena wpływu zamierzeń niewymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na obszary sieci Natura 2000”. Pracownicy odpowiedzialni za inwestycje w praktyce poznają zasady funkcjonowania obszarów Natura 2000 poprzez występowanie o zaświadczenia lub deklarację o wpływie inwestycji na obszar Natura 2000. 	-	-
OP1.4. Uzupełnienie bazy RSIP o informacje przyrodnicze				
Zarząd Województwa	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP) - Geoportal Województwa Śląskiego Moduł prezentuje dane o obszarach chronionych i cennych przyrodniczo pozyskane z Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach. W przyszłości dane zostaną uzupełnione o bazy biogeoróżnorodności, powstające w ramach projektu BIOGEO Silesia realizowanego przez Uniwersytet Śląski we współpracy z Województwem Śląskim. 	-	-
OP1.5. Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie				
Gmina Mikołów	2009-2011	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie – zadanie zrealizowane w latach 2009-2011. 	-	-
OP1.6 Rozbudowa infrastruktury i kolekcji botanicznych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie				
Gmina Mikołów	2012-2013	ZADANIE REALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie - Etap II 	8 850,00	RPO, budżet gminy
OP2.1. Aktualizacja danych nt. prawnego stanu istniejących form ochrony przyrody (podstawy prawne, granice, obszar)				
RDOŚ	2014	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Organem kompetentnym w zakresie prowadzenia rejestrów zawierających formy ochrony przyrody jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, który umieszcza w odpowiednich rejestrach Pomniki Przyrody, Zespoły 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		Przyrodniczo-Krajobrazowe, obszary Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu, Stanowiska Dokumentacyjne, Użytki Ekologiczne, Parki Krajobrazowe, Rezerваты Przyrody.		
OP2.2. Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla istniejących rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
ZPKWŚBędzin	2013	<ul style="list-style-type: none"> Przekazanie opracowanego projektu planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w celu podjęcia uchwały przez Sejmik, ostateczne korekty prawne. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą. 		
ZPKWŚBędzin	2014	<ul style="list-style-type: none"> Uchwalenie przez Sejmik Województwa Śląskiego Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą, rozpoczęcie procedury uchwalania projektu przez Rady Gmin z terenu Parku. 	-	-
ZPKWŚBędzin	2015	<ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie zapisów Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą – kontynuacja procedury uchwalania projektu planu przez Rady Gmin z terenu Parku. 		
OP2.3. Opracowanie i uchwalenie Strategii ochrony przyrody województwa spójnej z Krajową strategią ochrony bioróżnorodności				
ZADANIE ZREALIZOWANE W 2012 r.				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie dokumentu pn. „Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030” zaczęto w 2009 roku. Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego w roku 2012 (Uchwała Nr IV/28/2/2012 z dnia 12 listopada 2012 roku). Dokument od czasu przyjęcia przez Zarząd Województwa Śląskiego oraz Sejmik Województwa Śląskiego nie był zaktualizowany. 	-	-
OP2.4. Opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
RDOŚ w Katowicach	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Plany zadań ochronnych sporządza się i realizuje dla obszarów Natura 2000. Dokument powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub zatwierdzenia przez Komisję Europejską obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych można sporządzać także dla obszaru zaproponowanego Komisji Europejskiej, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Planu nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, dla którego ustanowiono plan ochrony, lub który pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody albo obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, których dokumenty planistyczne uwzględniają zakres planu zadań ochronnych, a także znajdującego się na obszarach morskich. Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (zwykle regionalny dyrektor ochrony środowiska, niekiedy dyrektor parku narodowego). W procedurze tej konieczny jest udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, a także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa. Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia plan na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Planowanie ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części może być pogłębione przez sporządzenie bardziej szczegółowego planu ochrony. W latach 2012-2014 na terenie województwa śląskiego realizowany był projekt POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, w ramach którego opracowano plany zadań 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		ochronnych dla następujących obszarów Natura 2000: <ul style="list-style-type: none"> • Dolina Górnej Wisły PLB240001, • Beskid Żywiecki PLB240002, • Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003, • Cieszyńskie Źródła Tufowe PLH240001, • Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, • Szachownica PLH240004, • Beskid Żywiecki PLH240006, • Graniczny Meander Odry PLH240013, • Suchy Młyn PLH240016, • Pierściec PLH240022, • Las koło Tworkowa PLH240040. 		
OP2.5. Stworzenie systemu informatycznego o obiektach i obszarach chronionych				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska - Misją Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska jest działanie dla dobra przyrody nieożywionej i ożywionej Górnego Śląska i województwa śląskiego poprzez gromadzenie o niej wiedzy oraz działalność naukową, ochronną i edukacyjną, aby zachować tożsamość regionu oraz rolę i znaczenie jego wartości przyrodniczych. 	-	-
GDOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. 		
OP3.1. Rewitalizacja terenów przemysłowych w kierunku leśnym wraz z niezbędnymi zmianami zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Możliwość ponownego zagospodarowania obszarów przemysłowych, zdegradowanych i opuszczonych, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków przyrodniczych, zapobiega rozpraszaniu zabudowy, ogranicza presję urbanizacyjną na tereny otwarte, umożliwia utrzymanie ciągłości systemów przyrodniczych, zmienia wizerunek obszarów zurbanizowanych oraz poprawia jakość życia człowieka i otaczającego go środowiska. • Zadanie realizowane głównie na poziomie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – tereny P produkcyjne przekształcane są na tereny zieleni – parkowej, ogrody działkowe, inne. 	-	-
OP3.2. Wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem				
RDLP	2013-2014	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Zasada zgodności składu gatunkowego realizowanych odnowień z siedliskiem polega na zapewnieniu odpowiedniego udziału gatunków głównych, domieszkowych i biocenotycznych stosownie do ustaleń planu urządzenia lasu. • RDLP w latach 2013-2015 prowadziła odnowienia leśne na następujących powierzchniach: 2013 r. – 2 204,22 ha; 2014 r. – 2 099,83 ha; 2015 r. – 1 722,85 ha. 	31 496,89	środki własne
OP3.3. Przeciwdziałanie pogorszeniu się stanu siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000				
RDOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Działanie realizowane poprzez opracowywanie i realizację planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (vide działanie OP2.4.) 	-	-
OP3.4. Zachowanie cennych łąk w dotychczasowym użytkowaniu z wykorzystaniem Programów rolno-środowiskowych, szczególnie na obszarach Natura 2000				
RDOŚ, ŚODR, rolnicy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		i „Programów rolnośrodowiskowych”; <ul style="list-style-type: none"> Działanie realizowane również poprzez opracowywanie i realizację planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. 		
OP3.5. Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000				
GIOŚ/WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Monitoring przyrody to regularne obserwacje i pomiary wybranych elementów przyrody żywej, prowadzone dla uzyskania informacji o zmianach tych elementów w czasie. Zadaniem monitoringu przyrody jest określenie wpływu zmian środowiskowych na organizmy dla zapobiegania negatywnym skutkom tych zmian w przyrodzie, a więc uzyskania danych dla zorganizowania skutecznej ochrony gatunków i układów ekologicznych. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody umieszcza monitoring przyrody w ramach monitoringu środowiska (Art. 112). Zgodnie z ustawą monitoring przyrody ma polegać na obserwacji i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej na wybranych obszarach, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody, w tym na obserwacji siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 19. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – ochrona przyrody

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
OCHRONA PRZYRODY				
OP1.1. Kontynuowanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000; identyfikacja obszarów przewidzianych do objęcia poszczególnymi formami ochrony przyrody ze szczególnym uwzględnieniem terenów torfowisk i innych zbiorowisk związanych z siedliskami podmokłymi oraz dolin rzek				
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznawanie i dokumentowanie wartości i stanu przyrody regionu poprzez budowanie baz danych (dot.: glonów, porostów, grzybów, roślin, zwierząt bezkręgowych i kręgowych, zbiorowisk roślinnych, obszarów i obiektów przyrodniczych chronionych i godnych ochrony) • Realizacja projektu „Ogólnodostępna baza danych bio- i georóżnorodności województwa śląskiego – integralna część Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej BIOGEO-SILESIA ORSIP”. • Badania własne prowadzone przez pracowników o charakterze inwentaryzacyjnym lub monitoringowym. • Pozyskiwanie i gromadzenie danych o środowisku przyrodniczym od podmiotów zewnętrznych, w tym poprzez zlecanie opracowań specjalistycznych. • Wydanie raportów o stanie przyrody województwa śląskiego do Strategii ochrony przyrody województwa śląskiego do roku 2030 (regionalne czerwone listy zwierząt kręgowych oraz raporty o różnorodności biologicznej terenów przemysłowych). • Identyfikacja obszarów wymagających ochrony: badania inwentaryzacyjne i monitoringowe prowadzone przez pracowników, aktualizacja bazy obszarów i obiektów przyrodniczych godnych ochrony oraz wykonanie opracowania krajobrazowego dla województwa śląskiego. • Zakończenie prac nad opracowaniem <i>Ostoje przyrody województwa śląskiego</i> (wytypowanie obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym w województwie, zasługujących na ochronę). 	1025,94	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Life+
		<p>Działania wykonywane w ramach działań własnych ZPKWŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gromadzenie dokumentacji dotyczącej terenów źródłiskowych rzek na obszarze ZPKWŚ. • Ochrona zagrożonych gatunków ptaków, półnaturalnych ekosystemów otwartych w województwie śląskim - kontrola zajęcia budek. • Udział w dekadzie spisu nietoperzy. • Kontrola stanowisk bobra europejskiego. • Program ochrony płazów w ZPKWŚ (wraz z akcją edukacyjną). • Ochrona i odbudowa miejsc rozrodu płazów na terenie ZPKWŚ. • Czynna ochrona raka szlachetnego – kontrola występowania. • Inwentaryzacja gniazd bociana białego oraz ocena stanu populacji. • Kontrola występowania płomykówki. • Kontrola stanowisk endemitów: warzuchy polskiej i przytulii krakowskiej. • Wyszukiwanie stanowisk pilchowatych na wybranych obszarach PK CKKRW. • Monitoring ptaków lęgowych charakterystycznych dla PK CKKRW (helmiatka, derkacz, lelek). • Gromadzenie dokumentacji dotyczącej ochrony strefowej gniazd bociana czarnego, bielika i in. gatunków. • Weryfikacja przez Służbę Parku proponowanych form ochrony przyrody. 		
ZPKWŚBędzin	2013-2015			

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Inwentaryzacja nieczynnych wyrobisk na terenie BPK jako terenów zrenaturalizowanych. Działania w ramach projektu: LIFE11 NAT/PL/432 „Ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd”. Wskazania do czynnej ochrony cennych ekosystemów i gatunków. Ochrona zbiorowisk nieleśnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych. 		
OP1.2. Promocja walorów przyrodniczych województwa ze szczególnym uwzględnieniem parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000				
Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie serwisu internetowego „Przyroda województwa śląskiego”. Działalność wydawnicza – wydawnictwa ciągłe. Działalność edukacyjna poświęcona przyrodzie regionu. Organizacja konferencji naukowych. Działania medialne: wywiady, informacje prasowe, wypowiedzi dla prasy i telewizji. Opracowanie i wykonanie tablicy informacyjnej o rocznicy 150-lecia restytucji żubra na Górnym Śląsku Działania nie były skoncentrowane na parkach krajobrazowych i obszarach Natura 2000, a dotyczą wszystkich walorów przyrodniczych województwa. 		
ZPKWŚBędzin	2013	<ul style="list-style-type: none"> Zadania wykonane w ramach Projektu: LIFE11 NAT/PL/432 „Ochrona cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd”. Realizacja zadań w ramach projektu: LIFE12 NAT/PL/000081 pn. "Ochrona zbiorowisk nieleśnych na terenie Beskidzkich Parków Krajobrazowych”. Prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa propagującej ideę ochrony przyrody, dóbr kultury i krajobrazu (m.in. konkursy, akcje, zajęcia okazjonalne, pogadanki, edukacja dorosłych, zajęcia warsztatowe, imprezy tematyczno-okolicznościowe). Popularyzacja walorów przyrodniczych parków krajobrazowych województwa śląskiego poprzez wydanie publikacji „Zestaw plakatów z kalendarium na 2014 r. – Śląskie bioróżnorodne”. Organizacja kampanii poświęconej ochronie wód na terenie parków krajobrazowych województwa śląskiego - wydawnictwo dot. dobrej praktyki w zakresie ochrony wód i krajobrazów wodnych. Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej a zrównoważony rozwój obszarów wiejskich: przeprowadzenie cyklu 2 szkoleń w zakresie możliwości prowadzenia ekstensywnej gospodarki rolnej na terenach chronionych. Ochrona walorów przyrodniczych najcenniejszych obszarów wodno-błotnych Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Wydanie „Biuletynu Informacyjnego „Beskidzkie Parki Krajobrazowe”. Ochrona wartości przyrodniczych obszarów wodno-błotnych oraz poprawa warunków lęgowych dla rybitwy rzecznej. Przeciwdziałanie antropopresji na wybranych obszarach chronionych Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego. Udział w organizacji Seminarium „Ochrona i zagospodarowanie źródeł Wyżyny Wieluńskiej”. 	1 569,21	Life+, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki własne
OP1.3. Edukacja pracowników administracji w zakresie funkcjonowania obszarów Natura 2000				
JST	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez udział pracowników JST w szkoleniach organizowanych przez RDOŚ: <ul style="list-style-type: none"> „Jak skorzystać z sieci Natura 2000?”. „Ocena wpływu zamierzeń niewymagających uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na obszary sieci Natura 2000”. Pracownicy odpowiedzialni za inwestycje w praktyce poznają zasady funkcjonowania obszarów Natura 2000 poprzez występowanie o zaświadczenia lub deklarację o wpływie inwestycji na obszar Natura 2000. 		
OP1.4. Uzupełnienie bazy RSIP o informacje przyrodnicze				
Zarząd Województwa	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP) - Geoportal Województwa Śląskiego Moduł prezentuje dane o obszarach chronionych i cennych przyrodniczo pozyskane z Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach. W przyszłości dane zostaną uzupełnione o bazy biogeoróżnorodności, powstające w ramach projektu BIOGEO Silesia realizowanego przez Uniwersytet Śląski we współpracy z Województwem Śląskim. 	-	-
OP1.5. Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie				
Gmina Mikołów	2009-2011	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie – zadanie zrealizowane w latach 2009-2011. 	-	-
OP1.6 Rozbudowa infrastruktury i kolekcji botanicznych Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie				
Gmina Mikołów	2012-2013	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie - Etap II 	8 850,00	RPO, budżet gminy
OP2.1. Aktualizacja danych nt. prawnego stanu istniejących form ochrony przyrody (podstawy prawne, granice, obszar)				
RDOŚ	2014	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Organem kompetentnym w zakresie prowadzenia rejestrów zawierających formy ochrony przyrody jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, który umieszcza w odpowiednich rejestrach Pomniki Przyrody, Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe, obszary Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu, Stanowiska Dokumentacyjne, Użytki Ekologiczne, Parki Krajobrazowe, Rezerwy Przyrody. 	-	-
OP2.2. Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla istniejących rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych				
ZPKWŚBędzin	2013	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Przekazanie opracowanego projektu planu ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w celu podjęcia uchwały przez Sejmik, ostateczne korekty prawne. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą. 		
ZPKWŚBędzin	2014	<ul style="list-style-type: none"> Uchwalenie przez Sejmik Województwa Śląskiego Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą, rozpoczęcie procedury uchwalania projektu przez Rady Gmin z terenu Parku. 	-	-
ZPKWŚBędzin	2015	<ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie zapisów Planu Ochrony Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Prace nad projektem planu ochrony Parku Krajobrazowego Lasy nad Górną Liswartą – kontynuacja procedury uchwalania projektu planu przez Rady Gmin z terenu Parku. 		
OP2.3. Opracowanie i uchwalenie Strategii ochrony przyrody województwa spójnej z Krajową strategią ochrony bioróżnorodności				
Zarząd Województwa	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE W 2012 r. <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie dokumentu pn. „Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030” zaczęto w 2009 roku. 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
Śląskiego		Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego w roku 2012 (Uchwała Nr IV/28/2/2012 z dnia 12 listopada 2012 roku). Dokument od czasu przyjęcia przez Zarząd Województwa Śląskiego oraz Sejmik Województwa Śląskiego nie był zaktualizowany.		
OP2.4. Opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000				
RDOŚ w Katowicach	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Plany zadań ochronnych sporządza się i realizuje dla obszarów Natura 2000. Dokument powstaje w ciągu 6 lat od ustanowienia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub zatwierdzenia przez Komisję Europejską obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Plan zadań ochronnych można sporządzać także dla obszaru zaproponowanego Komisji Europejskiej, jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Planu nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, dla którego ustanowiono plan ochrony, lub który pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody albo obszarem będącym w zarządzie nadleśnictwa, których dokumenty planistyczne uwzględniają zakres planu zadań ochronnych, a także znajdującego się na obszarach morskich. Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (zwykle regionalny dyrektor ochrony środowiska, niekiedy dyrektor parku narodowego). W procedurze tej konieczny jest udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, a także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa. Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia plan na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Planowanie ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części może być pogłębione przez sporządzenie bardziej szczegółowego planu ochrony. W latach 2012-2014 na terenie województwa śląskiego realizowany był projekt POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, w ramach którego opracowano plany zadań ochronnych dla następujących obszarów Natura 2000: <ul style="list-style-type: none"> Dolina Górnej Wisły PLB240001, Beskid Żywiecki PLB240002, Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003, Cieszyńskie Źródła Tufowe PLH240001, Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, Szachownica PLH240004, Beskid Żywiecki PLH240006, Graniczny Meander Odry PLH240013, Suchy Młyn PLH240016, Pierściec PLH240022, Las koło Tworkowa PLH240040. 	-	-
OP2.5. Stworzenie systemu informatycznego o obiektach i obszarach chronionych				
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska - Misją Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska jest działanie dla dobra przyrody nieożywionej i ożywionej Górnego Śląska i województwa śląskiego poprzez gromadzenie 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		o niej wiedzy oraz działalność naukową, ochronną i edukacyjną, aby zachować tożsamość regionu oraz rolę i znaczenie jego wartości przyrodniczych.		
GDOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. 		
OP3.1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych w kierunku leśnym wraz z niezbędnymi zmianami zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego				
Gminy	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Możliwość ponownego zagospodarowania obszarów poprzemysłowych, zdegradowanych i opuszczonych, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków przyrodniczych, zapobiega rozpraszaniu zabudowy, ogranicza presję urbanizacyjną na tereny otwarte, umożliwia utrzymanie ciągłości systemów przyrodniczych, zmienia wizerunek obszarów zurbanizowanych oraz poprawia jakość życia człowieka i otaczającego go środowiska. Zadanie realizowane głównie na poziomie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – tereny P produkcyjne przekształcane są na tereny zieleni – parkowej, ogrody działkowe, inne. 	-	-
OP3.2. Wzbogacanie składu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem				
RDLP	2013-2014	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zasada zgodności składu gatunkowego realizowanych odnowień z siedliskiem polega na zapewnieniu odpowiedniego udziału gatunków głównych, domieszkowych i biocenotycznych stosownie do ustaleń planu urządzenia lasu. RDLP w latach 2013-2015 prowadziła odnowienia leśne na następujących powierzchniach: 2013 r. – 2 204,22 ha; 2014 r. – 2 099,83 ha; 2015 r. – 1 722,85 ha. 	31 496,89	środki własne
OP3.3. Przeciwdziałanie pogorszeniu się stanu siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000				
RDOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Działanie realizowane poprzez opracowywanie i realizację planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (vide działanie OP2.4.) 	-	-
OP3.4. Zachowanie cennych łąk w dotychczasowym użytkowaniu z wykorzystaniem Programów rolno-środowiskowych, szczególnie na obszarach Natura 2000				
RDOŚ, ŚODR, rolnicy	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”; Działanie realizowane również poprzez opracowywanie i realizację planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. 	-	-
OP3.5. Monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000				
GIOŚ/WIOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Monitoring przyrody to regularne obserwacje i pomiary wybranych elementów przyrody żywej, prowadzone dla uzyskania informacji o zmianach tych elementów w czasie. Zadaniem monitoringu przyrody jest określenie wpływu zmian środowiskowych na organizmy dla zapobiegania negatywnym skutkom tych zmian w przyrodzie, a więc uzyskania danych dla zorganizowania skutecznej ochrony gatunków i układów ekologicznych. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody umieszcza monitoring przyrody w ramach monitoringu środowiska (Art. 112). Zgodnie z ustawą monitoring przyrody ma polegać na obserwacji i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej na wybranych obszarach, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody, w tym na obserwacji siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.5. ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH

Województwo śląskie odgrywa bardzo ważną rolę w ogólnej produkcji surowców mineralnych Polski. Kopaliny użyteczne mają istotne zastosowanie w gospodarce.

Występujące na terenie województwa śląskiego surowce mineralne można zaliczyć do pięciu zasadniczych grup. Są to: surowce energetyczne (złóża węgla kamiennego, węgla brunatnego, gazu ziemnego i torfu), surowce chemiczne (sól kamienna, gipsy i siarka), rudy metali (złóża rud cynku i ołowiu, rudy molibdenowo – wolframowo - miedziowe, rudy żelaza), surowce skalne (piaskowce, wapienie, margle, dolomity, piaski, żwiry, kopaliny ilaste) oraz wody lecznicze.

2.5.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Poniżej przedstawiono istotne dane do określenia w jakim wymiarze w województwie śląskim wykorzystywane są zasoby surowców naturalnych.

2.5.1.1. Stan w roku 2013

Zgodnie z danymi GUS w roku 2013 najważniejszym pod względem masy wydobycia surowcem naturalnym był węgiel kamienny. Wielkość produkcji węgla kamiennego wyniosła 77 056,2 tys. ton i była o 3,5 % mniejsza niż w roku poprzednim.

W porównaniu do roku 2012, w roku 2013 największy procentowy wzrost wielkości produkcji zanotowały następujące surowce naturalne:

- kwarcyt – wzrost wielkości produkcji o 66,0 %,
- oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe - wzrost wielkości produkcji o 41,8 %.

Przeciwną tendencję, polegającą na największym procentowym spadku produkcji stwierdzono w przypadku wymienionych surowców naturalnych:

- łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe – spadek wielkości produkcji o 23,2 %,
- siarka rodzima – spadek wielkości produkcji o 22,2 %.

W tabeli poniżej przedstawione zostały szczegółowe dane dotyczące produkcji surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego wraz z zachodzącą tendencją zmian.

Tabela 20. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2013 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2012	Stan w roku 2013	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
1.	Węgiel kamienny	79 812,8	77 056,2	-3,5
2.	Węgiel brunatny	64 279,8	65 848,7	2,4
3.	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	677,7	960,7	41,8
4.	Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	5 780,3	5 789,4	0,2
5.	Rudy i koncentraty miedzi	33 587,3	34 072,9	1,4
6.	Rudy i koncentraty ołowiu, cynku i cyny	2 550,8	2 504,4	-1,8
7.	Mineralne środki dla rolnictwa wapniowe i wapniowo - magnezowe (tlenkowe i węglanowe)	1 965,7	2 147,3	9,2
8.	Kwarcyt	53,2	88,3	66,0
9.	Gips i anhydryt	1 395,4	1 189,0	-14,8
10.	Topnik wapniowy, wapień i pozostałe kamienie wapienne w rodzaju stosowanych do produkcji wapna lub cementu	38 210,7	35 353,0	-7,5
11.	Kreda (łącznie z nawozową)	3 012,3	2 848,7	-5,4
12.	Dolomity	1 830,0	1 915,3	4,7
13.	Piaski krzemionkowe i piaski kwarcowe	10 544,6	9 877,7	-6,3
14.	Żwir, otoczaki, gruby żwir i krzemień w rodzaju stosowanych jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub podsypka torów kolejowych lub inne	36 913,8	36 483,4	-1,2
15.	Tłuczeń kamienny w rodzaju stosowanego jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub do innych celów budowlanych	61 804,9	54 192,8	-12,3
16.	Granulki, odłamki i proszek kamienny (trawertyn, ekausyna, granit, porfir, bazalt, piaskowiec i pozostały kamień pomnikowy)	3 033,8	3 648,9	20,3
17.	Kaolin i gliny kaolinowe	169,2	201,0	18,8
18.	Glina ogniotrwała	149,5	154,9	3,6
19.	Łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe	3 784,6	2 908,1	-23,2
20.	Siarka rodzima (w przeliczeniu na 100%)	676,5	526,0	-22,2
21.	Torf	761,5	817,8	7,4
22.	Sól	4 076,3	4 545,1	11,5
23.	Kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego)	5,4	5,8	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.5.1.2. Stan w roku 2014

Zgodnie z danymi GUS w roku 2014 najważniejszym pod względem masy wydobycia surowcem naturalnym był węgiel kamienny. Wielkość produkcji węgla kamiennego wyniosła 73 270,8 tys. ton i była o 4,9 % mniejsza niż w roku poprzednim.

W porównaniu do roku 2013, w roku 2014 największy procentowy wzrost wielkości produkcji zanotowały następujące surowce naturalne:

- kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego) – wzrost wielkości produkcji o 94,8 %,
- łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe - wzrost wielkości produkcji o 27,3 %.

Przeciwną tendencję, polegającą na największym procentowym spadku produkcji stwierdzono w przypadku wymienionych surowców naturalnych:

- glina ogniotrwała – spadek wielkości produkcji o 10,5 %,
- sól – spadek wielkości produkcji o 13,6 %.

W tabeli poniżej przedstawione zostały szczegółowe dane dotyczące produkcji surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego wraz z zachodzącą tendencją zmian.

Tabela 21. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2014 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2013	Stan w roku 2014	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
1.	Węgiel kamienny	77 056,2	73 270,8	-4,9
2.	Węgiel brunatny	65 848,7	63 877,4	-3,0
3.	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	960,7	950,6	-1,1
4.	Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	5 789,4	5 647,9	-2,4
5.	Rudy i koncentraty miedzi	34 072,9	34 456,6	1,1
6.	Rudy i koncentraty ołowiu, cynku i cyny	2 504,4	2 485,4	-0,8
7.	Mineralne środki dla rolnictwa wapniowe i wapniowo - magnezowe (tlenkowe i węglanowe)	2 147,3	2 242,2	4,4
8.	Kwarcyt	88,3	82,9	-6,1
9.	Gips i anhydryt	1 189,0	1 151,2	-3,2
10.	Topnik wapniowy, wapień i pozostałe kamienie wapienne w rodzaju stosowanych do produkcji wapna lub cementu	35 353,0	35 151,5	-0,6
11.	Kreda (łącznie z nawozową)	2 848,7	3 101,4	8,9
12.	Dolomity	1 915,3	2 064,7	7,8
13.	Piaski krzemionkowe i piaski kwarcowe	9 877,7	9 297,0	-5,9

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2013	Stan w roku 2014	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
14.	Żwir, otoczaki, gruby żwir i krzemień w rodzaju stosowanych jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub podsypka torów kolejowych lub inne	36 483,4	36 211,5	-0,7
15.	Tłuczeń kamienny w rodzaju stosowanego jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub do innych celów budowlanych	54 192,8	57 167,6	5,5
16.	Granulki, odłamki i proszek kamienny (trawertyn, ekausyna, granit, porfir, bazalt, piaskowiec i pozostały kamień pomnikowy)	3 648,9	3 923,4	7,5
17.	Kaolin i gliny kaolinowe	201,0	198,5	-1,2
18.	Glina ogniotrwała	154,9	138,6	-10,5
19.	Łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe	2 908,1	3 703,3	27,3
20.	Siarka rodzima (w przeliczeniu na 100%)	526,0	605,1	15,0
21.	Torf	817,8	829,4	1,4
22.	Sól	4 545,1	3 927,6	-13,6
23.	Kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego)	5,8	11,3	94,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.5.1.3. Stan w roku 2015

Zgodnie z danymi GUS w roku 2015 najważniejszym pod względem masy wydobycia surowcem naturalnym był węgiel kamienny. Wielkość produkcji węgla kamiennego wyniosła 72 685,8 tys. ton i była o 0,8 % mniejsza niż w roku poprzednim.

W porównaniu do poprzednich 12 miesięcy, w roku 2015 największy procentowy wzrost wielkości produkcji zanotowały następujące surowce naturalne:

- łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe – wzrost wielkości produkcji o 51,0 %,
- dolomity - wzrost wielkości produkcji o 53,2 %.

Przeciwną tendencję, polegającą na największym procentowym spadku produkcji stwierdzono w przypadku wymienionych surowców naturalnych:

- kwarcyt – spadek wielkości produkcji o 33,8 %,
- granulki, odłamki i proszek kamienny (trawertyn, ekausyna, granit, porfir, bazalt, piaskowiec i pozostały kamień pomnikowy) – spadek wielkości produkcji o 20,1 %.

Tabela 22. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2015 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2014	Stan w roku 2015	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
1.	Węgiel kamienny	73 270,8	72 685,8	-0,8
2.	Węgiel brunatny	63 877,4	63 128,1	-1,2
3.	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	950,6	927,7	-2,4
4.	Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	5 647,9	5 623,7	-0,4
5.	Rudy i koncentraty miedzi	34 456,6	35 046,7	1,7
6.	Rudy i koncentraty ołowiu, cynku i cyny	2 485,4	2 417,4	-2,7
7.	Mineralne środki dla rolnictwa wapniowe i wapniowo - magnezowe (tlenkowe i węglanowe)	2 242,2	2 390,1	6,6
8.	Kwarcyt	82,9	54,9	-33,8
9.	Gips i anhydryt	1 151,2	1 099,1	-4,5
10.	Topnik wapniowy, wapień i pozostałe kamienie wapienne w rodzaju stosowanych do produkcji wapna lub cementu	35 151,5	36 522,3	3,9
11.	Kreda (łącznie z nawozową)	3 101,4	3 039,2	-2,0
12.	Dolomity	2 064,7	3 163,8	53,2
13.	Piaski krzemionkowe i piaski kwarcowe	9 297,0	10 390,0	11,8
14.	Żwir, otoczaki, gruby żwir i krzemień w rodzaju stosowanych jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub podsypka torów kolejowych lub inne	36 211,5	37 711,8	4,1
15.	Tłuczeń kamienny w rodzaju stosowanego jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub do innych celów budowlanych	57 167,6	57 529,5	0,6
16.	Granulki, odłamki i proszek kamienny (trawertyn, ekausyna, granit, porfir, bazalt, piaskowiec i pozostały kamień pomnikowy)	3 923,4	3 135,8	-20,1
17.	Kaolin i gliny kaolinowe	198,5	172,3	-13,2
18.	Glina ogniotrwała	138,6	145,1	4,7
19.	Łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe	3 703,3	5 590,6	51,0
20.	Siarka rodzima (w przeliczeniu na 100%)	605,1	627,3	3,7
21.	Torf	829,4	876,8	5,7
22.	Sól	3 927,6	3 924,6	-0,1
23.	Kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego)	11,3	14,7	30,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.5.1.4. Stan w roku 2016

Zgodnie z danymi GUS w roku 2016 najważniejszym pod względem masy wydobycia surowcem naturalnym był węgiel kamienny. Wielkość produkcji węgla kamiennego wyniosła 70 783,9 tys. ton i była o 2,6 % mniejsza niż w roku poprzednim.

W porównaniu do poprzednich 12 miesięcy, w roku 2016 największy procentowy wzrost wielkości produkcji zanotowany następujące surowce naturalne:

- kwarcyt – wzrost wielkości produkcji o 17,5 %,
- dolomity - wzrost wielkości produkcji o 6,3 %.

Przeciwną tendencję, polegającą na największym procentowym spadku produkcji stwierdzono w przypadku wymienionych surowców naturalnych:

- łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe – spadek wielkości produkcji o 63,0 %,
- kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego) – spadek wielkości produkcji o 48,3 %.

Tabela 23. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2016 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2015	Stan w roku 2016	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
1.	Węgiel kamienny	72 685,8	70 783,9	-2,6
2.	Węgiel brunatny	63 128,1	60 246,2	-4,6
3.	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	927,7	1 001,1	7,9
4.	Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	5 623,7	5 509,0	-2,0
5.	Rudy i koncentraty miedzi	35 046,7	35 487,0	1,3
6.	Rudy i koncentraty ołowiu, cynku i cyny	2 417,4	2 334,3	-3,4
7.	Mineralne środki dla rolnictwa wapniowe i wapniowo - magnezowe (tlenkowe i węglanowe)	2 390,1	2 200,3	-7,9
8.	Kwarcyt	54,9	64,5	17,5
9.	Gips i anhydryt	1 099,1	1 118,5	1,8
10.	Topnik wapniowy, wapień i pozostałe kamienie wapienne w rodzaju stosowanych do produkcji wapna lub cementu	36 522,3	35 187,6	-3,7
11.	Kreda (łącznie z nawozową)	3 039,2	3 136,5	3,2
12.	Dolomity	3 163,8	3 364,1	6,3
13.	Piaski krzemionkowe i piaski kwarcowe	10 390,0	9 387,0	-9,7
14.	Żwir, otoczaki, gruby żwir i krzemień w rodzaju stosowanych jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub podsypka torów kolejowych lub inne	37 711,8	36 546,1	-3,1
15.	Tłuczeń kamienny w rodzaju stosowanego jako kruszywo do betonu, tłuczeń drogowy lub do innych celów budowlanych	57 529,5	56 046,1	-2,6

Lp.	Wielkość produkcji surowców naturalnych w skali roku (w tys. ton, z wyjątkiem gazu ziemnego, gdzie wartość podano w hm ³)	Stan w roku 2015	Stan w roku 2016	Różnica w stosunku do poprzedniego roku (% wzrost / spadek produkcji)
16.	Granulki, odłamki i proszek kamienny (trawertyn, ekausyna, granit, porfir, bazalt, piaskowiec i pozostały kamień pomnikowy)	3 135,8	3 123,0	-0,4
17.	Kaolin i gliny kaolinowe	172,3	176,0	2,1
18.	Glina ogniotrwała	145,1	125,4	-13,6
19.	Łupki i gliny pospolite, do celów budowlanych, andaluzyt, cyjanit i sylimanit; mulit; ziemie szamotowe lub dynasowe	5 590,6	2 070,8	-63,0
20.	Siarka rodzima (w przeliczeniu na 100%)	627,3	620,2	-1,1
21.	Torf	876,8	907,0	3,4
22.	Sól	3 924,6	4 102,0	4,5
23.	Kwarc (z wyłączeniem piasku naturalnego)	14,7	7,6	-48,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.5.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

Na podstawie wiedzy powszechnej jak również ankietyzacji zauważa się wykorzystywanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych przez kopalnie (stosowanie nowoczesnych maszyn i urządzeń konstruowanych i produkowanych zgodnie z wiedzą i doświadczeniem). Poszczególne kopalnie również stosowały i korzystały w okresie raportowania z dostępnych na świecie technologii wykorzystania metanu z powietrza wentylacyjnego oraz stosowały gospodarcze wykorzystanie metanu z pokładów węgla.

W zakresie eliminacji nielegalnej eksploatacji kopalni w okresie sprawozdawczym wydawano decyzje wstrzymujące nielegalną eksploatację na terenie województwa śląskiego : 5 szt. w roku 2013; 7 szt. w roku 2014; 6 szt. w roku 2015.

Wiele zadań z zakresu ochrony zasobów naturalnych leży w gestii bieżącej działalności Okręgowych Urzędów Górniczych, natomiast organy nadzoru górniczego współuczestniczą w postępowaniach prowadzonych przez starostów.

JST z terenu województwa śląskiego w całym okresie 2013-2016 realizowały założenia współdziałania organów administracji publicznej w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalni i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górniczym. Nie mniej jednak trzeba zauważyć, że każda z tych jednostek realizowała to wg swoich potrzeb i możliwości jak również terminach.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 24. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zasoby surowców naturalnych

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
ZASOBY NATURALNE				
ZN1.1. Wykorzystanie nowoczesnych technik poszukiwawczych i wydobywczych				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
PGG	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Kopalnie w miarę możliwości wykorzystują nowoczesne techniki poszukiwawcze i wydobywcze, poprzez stosowanie nowoczesnych maszyn i urządzeń konstruowanych i produkowanych zgodnie z wiedzą i doświadczeniem wynikającym z ciągłego postępu technicznego i technologicznego. Główne obszary zastosowań to wyposażenie przodków eksploatacyjnych i chodnikowych, transport, wentylacja oraz roboty wiertnicze w zakresie zwiększenia wydajności, niezawodności i bezpieczeństwa stosowanych maszyn, urządzeń i materiałów. 	-	-
ZN1.2. Ocena możliwości zastosowania dostępnych na świecie technologii wykorzystania metanu z powietrza wentylacyjnego oraz gospodarcze wykorzystanie metanu z pokładów węgla				
GIG	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Projekt: <i>Odmetanowanie kopalń węgla kamiennego w Górnym Śląskim Zagłębiu Węglowym (EPA-2).</i> Projekt: <i>Inicjatywy energetyczne w zakresie niskiej emisji gazów cieplarnianych z kopalń węgla (LowCarb) realizowany w ramach Programu Badawczego Węgla i Stali.</i> 	ok 1 000,00	Amerkańska Agencja Ochrony Środowiska UE, MNiSW Środki własne
KWK Myślenice Wesola (PGG)	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> W celu ograniczenia emisji metanu do atmosfery Kopalnia posiada stację odmetanowania, do której trafia metan ujmowany na dole Kopalni w sieć rurociągów odmetanowania. Mieszanka gazowa o odpowiednich parametrach ze stacji odmetanowania przesyłana jest do zakładu energetyki ciepłej, w dzielnicy „Wesola”, w celu zasilania instalacji silników gazowych z generatorami energii elektrycznej oraz kotłów gazowych. Rzeczywista ilość zagospodarowanego gazu wynika z możliwości pozyskania metanu z wyrobisk górniczych, a także z potrzeb ruchowych ZEC. W ten sposób ograniczono emisję metanu do atmosfery: w 2013 r. o ok. 9,5 mln m³; w 2014 r. o ok. 10,6 mln m³; w 2015 r. o ok. 11,6 mln m³. 		
KWK ROW Ruch Rydułtowy (PGG)	2015	<ul style="list-style-type: none"> W okresie od września 2015 roku do listopada 2016 roku wybudowany został układ kogeneracyjny sfinansowany ze środków własnych PGG Sp. z o.o. Oddział Zakład Elektrociepłowni. Jest to układ na bazie silnika gazowego spalającego metan pozyskany z powierzchniowej stacji odmetanowania oddanej do użytkowania w 2015 roku, o mocy 2MW energii elektrycznej oraz 2 MW energii cieplnej. Wyprodukowana energia elektryczna jest przesyłana do kopalnianej sieci energetycznej natomiast uzyskiwane ciepło jest sprzedawane przez Zakład Elektrociepłowni do Ciepłowni Rydułtowy Sp. z o.o.. 	-	-
OUG Gliwice	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Ilość metanu z pokładów węgla, wykorzystana gospodarczo w 2013 r., wyniosła 28 387 977 m³. Ilość metanu z pokładów węgla, wykorzystana gospodarczo w 2014 r., wyniosła 29 139 565 m³. Ilość metanu z pokładów węgla, wykorzystana gospodarczo w 2015 r., wyniosła 26 008 679 m³. 		
ZN1.3. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
WUG	2013-2015	Dyrektorzy OUG wydawali decyzje wstrzymujące nielegalną eksploatację na terenie woj. śląskiego: <ul style="list-style-type: none"> 5 szt. w roku 2013; 7 szt. w roku 2014; 	w ramach zadań własnych	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> 6 szt. w roku 2015. 		
ZN1.4. Współdziałanie organów administracji publicznej w tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem kopalin i ich ochroną przed trwałym zainwestowaniem nie górnictwem na całym obszarze woj. śląskiego. Ustanowienie strefy ograniczonego użytkowania przez powiaty i gminy				
JST	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Miasto Bielsko Biala (2013-2015) - działanie realizowane na bieżąco w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych. Miasto Chorzów (2015) - przeprowadzono procedurę zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chorzów w zakresie udokumentowanych złóż kopalin. Gmina Dębowiec (2013-2015) - opiniowanie studium przez Przedsiębiorstwa i Urzędy Administracji Górniczej, w ramach procedury opracowywania studium. Powiat Cieszyński (2013-2015) - opiniowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin powiatu cieszyńskiego. Gmina Nędza (2013-2015) - realizowane poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego. 	w ramach zadań własnych	środki własne
ZN1.5. Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego				
OUG	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z art. 11 pkt 6 lit. f i art. 17 pkt 6 lit. b tir. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073) Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego opiniuje rozwiązania przyjęte w projekcie studium i uzgadnia projekty planu miejscowego w zakresie zagospodarowania terenów górniczych, czyli złóż podlegających zagospodarowaniu, na których eksploatację przedsiębiorca uzyskał koncesję (teren górniczy wyznacza się w koncesji). 	w ramach zadań własnych	środki własne
Zarząd Województwa Śląskiego	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Realizowano w ramach przekazywania informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Śl. z 2004 r. i zmiany Planu z 2010 r. na etapie opiniowania gminnych dokumentów planistycznych (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego). 		
Gminy	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Zapisy uwzględniane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz mpzp. 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 25. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zasoby surowców naturalnych

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH				
ZSN.1.1. Opracowanie materiałów informacyjnych o obszarach perspektywicznych dla poszukiwania, dokumentowania i eksploatacji złóż kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem surowców strategicznych i służących rozwojowi regionu				
PIG	2015	<ul style="list-style-type: none"> Ocena perspektywiczności geologicznej zasobów złóż węglowodorów oraz przygotowanie materiałów na potrzeby przeprowadzenia postępowania przetargowego w celu udzielenia koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie lub wydobywanie złóż węglowodorów. Pakiet danych geologicznych do postępowania przetargowego na poszukiwanie złóż węglowodorów - Obszar przetargowy „Międzyrzecze” 	Projekt realizowany dla całej Polski – brak możliwości określenia kosztów	NFOŚiGW
PIG	2016	<ul style="list-style-type: none"> Ocena perspektywiczności geologicznej zasobów złóż węglowodorów oraz przygotowanie materiałów na potrzeby przeprowadzenia postępowania przetargowego w celu udzielenia koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie lub 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		wydobywanie złóż węglowodorów. Pakiet danych geologicznych do postępowania przetargowego na poszukiwanie złóż węglowodorów - obszar przetargowy „Bzie-Dębina – Strumień”		
ZSN.1.2. Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli				
WUG	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Dyrektorzy OUG w Gliwicach, Katowicach i Rybniku wydawali decyzje ustalające opłatę podwyższoną za nielegalną eksploatację kopaliny, łącznie: <ul style="list-style-type: none"> 6 decyzji w 2015 roku, 5 decyzji w 2016 roku. 	W ramach działań własnych	Środki własne
Powiaty	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Zadanie wykonywane na bieżąco w ramach obowiązków ustawowych 		
ZSN.1.3. Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu województwa wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach spodziewanych zasobów.				
GIG	2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie dokumentacji dla pozyskania koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża GZW; Opracowanie niezbędnych dokumentów do pozyskania koncesji na wydobywanie węgla kamiennego i metanu jako kopalny towarzyszącej ze złoża GZW. 	494,51	Środki własne
KWK Myślenice-Wesoła (PGG)	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> W latach 2015-2016 nie udokumentowano nowych złóż. Na podstawie operatu ewidencyjnego Przedsiębiorca sporządza informację o zmianach zasobów złoża i corocznie do 15 marca przekazuje ją Ministrowi Środowiska oraz państwowej służbie geologicznej. 		
KWK Wieczorek (PGG)		<ul style="list-style-type: none"> nie prowadzono (w 2014 roku zakończono eksperyment Podziemnego Zgazowania Węgla). 		
KWK Bolesław Śmiały (PGG)	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznanie złoża za rowem Bełckim. 		
TAURON Wydobywanie S.A. - Zakład Górniczy Sobieski	2015	<ul style="list-style-type: none"> „Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne w związku z zamierzonym wykonywaniem odwodnienia do wydobywania węgla kamiennego ze złoża „Brzezinka 1” ZG Sobieski TAURON Wydobywanie S.A.”. 		
Zakład Górniczy „SILTECH” Sp. z o.o.	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Oplata za użytkowanie górnicze w ramach koncesji badawczej nr 4/2012/p. 		
ZSN.1.4. Ocena i dokumentowanie zasobów metanu z pokładów węgla (MPW) jako kopaliny głównej i towarzyszącej oraz promowanie gospodarczego wykorzystania metanu				
GIG	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <p>Promowanie gospodarczego wykorzystania metanu</p> <ul style="list-style-type: none"> W Instytucie działa Międzynarodowe Centrum Doskonałości w zakresie metanu z kopalń węgla (ICE-CMM – International Centre of Excellence on Coal Mine Methane), które powołano w roku 2015 pod auspicjami Europejskiej Komisji Gospodarczej Narodów Zjednoczonych. W roku 2016 podpisany został aneks do porozumienia, na mocy którego do Centrum przystąpili Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA i Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. 21 października 2015 odbyło się „Posiedzenie plenarne nt. metanu z pokładów węgla”. Uczestnikami posiedzenia byli delegaci z Chin (PetroChina Company Limited), Niemiec (DMT oraz RWTH) oraz Polski - Główny Instytut Górnictwa (GIG) i Polski Komitet Normalizacyjny (PKN). W czasie posiedzenia w GIG delegaci przedstawili informacje nt. przemysłu wydobywczego metanu z pokładów węgla w Niemczech, Polsce oraz Chinach. Podjęto również decyzję o podjęciu 	131,78	NCBiR, MNiSW, UE, środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		współpracy Komitetu z United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) oraz Global Methane Initiative (GMI). <ul style="list-style-type: none"> 6 czerwca 2016r. w Głównym Instytucie Górnictwa odbyła się konferencja pn. „Problemy bezpieczeństwa metanowego i sposoby zmniejszania emisji metanu z kopalń węgla kamiennego wraz z jego ekonomicznym wykorzystaniem” w ramach ICE-CMM. 		
KWK Myślenice-Wesoła (PGG)	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> W celu ograniczenia emisji metanu do atmosfery Kopalnia posiada stację odmetanowania, do której trafia metan ujmowany na dole Kopalni w sieć rurociągów odmetanowania. Mieszanka gazowa o odpowiednich parametrach ze stacji odmetanowania przesyłana jest do zakładu energetyki ciepłej, w dzielnicy „Wesoła”, w celu zasilania instalacji silników gazowych z generatorami energii elektrycznej oraz kotłów gazowych. Rzeczywista ilość zagospodarowanego gazu wynika z możliwości pozyskania metanu z wyrobisk górniczych, a także z potrzeb ruchowych ZEC. W ten sposób ograniczono emisję metanu do atmosfery: <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. o ok. 11,6 mln m³; w 2016 r. o ok. 13,6 mln m³. 		
PIG	2015	<ul style="list-style-type: none"> Promocja: Perspektywy i problemy przedeksplotacyjnego ujęcia metanu z pokładów węgla – w świetle wyników projektu badawczego Państwowego Instytutu Geologicznego. XXV Konferencja „Aktualia i perspektywy gospodarki surowcami mineralnymi”, 18-20.11.2015, Ryto. 		
PIG	2016	<ul style="list-style-type: none"> Promocja: Problem metanowości kopalń – możliwości eliminacji zagrożeń poprzez przedeksplotacyjne ujęcie metanu z pokładów węgla. Konferencja Techniczna Metan kopalniany – szanse i zagrożenia. Katowice 13.01.2016 r. 		
ZSN.1.5. Promowanie, wykorzystanie oraz analiza środowiskowa tzw. Czystych Technologii Węglowych, w tym Technologii Naziemnego i Podziemnego Zgazowania Węgla dla celów produkcji paliw i energii elektrycznej				
GIG	2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Projekt: Opracowanie technologii zgazowania węgla dla wysokoefektywnej produkcji paliw i energii elektrycznej realizowany w ramach Programu strategicznego NCBiR; 11 prac realizowanych w ramach działalności statutowej Instytutu z zakresu tematyki Czystych Technologii Węglowych, w tym Podziemnego Zgazowania Węgla. 		
GIG	2016	<ul style="list-style-type: none"> Projekt: Podziemne zgazowanie węgla w czynnej kopalni i na terenach o dużej wrażliwości ekologicznej (COGAR) realizowany w ramach Programu Badawczego Węgla i Stali; Projekt: Możliwości technologiczne powiązania podziemnego zgazowania węgla z wychwytywaniem i składowaniem CO2 (TOPS) realizowany w ramach 7 PRUE; Projekt: Europejska infrastruktura badawcza dla potrzeb technologii CCS (ECCSEL) realizowany w ramach programu Horyzont 2020; 12 prac realizowanych w ramach działalności statutowej Instytutu z zakresu zrównoważonej czystej energii, w tym Podziemnego Zgazowania Węgla. 	ok. 3250,00	PR UE, MNiSW, NCBR, środki własne
IChPW	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Analiza i ocena możliwości odbudowy mocy w wybranym obiekcie energetycznym na bazie zgazowania węgla przy wykorzystaniu rozwijanej technologii zgazowania węgla w atmosferze CO2 oraz komercyjnych technologii zgazowania w reaktorach dyspersyjnych. Doradztwo techniczne podczas przeglądu technologii zgazowania węgla dostępnych na rynku światowym - etap 1 (2015-2016). Długofalowe aktywności badawcze w obszarze zaawansowanych technologii wychwytu CO2 dla czystej energetyki z węgla (2015-2016). Wykorzystanie węgla brunatnych w procesie zgazowania fluidalnego dla wysokoefektywnej produkcji gazu syntezowego (2015-2016). 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie technologii zgazowania węgla dla wysokoefektywnej produkcji paliw i energii elektrycznej. Opracowanie technologii dla wysokosprawnych „zero-emisyjnych” bloków węglowych zintegrowanych z wychwytem CO₂ ze spalin. Badania nad innowacyjnym, niskoemisyjnym paliwem bezdymnym (2015-2016). Długofalowe aktywności badawcze w obszarze zaawansowanych technologii wychwytu CO₂ dla czystej energetyki z węgla-wsparcie projektu CO₂TRIP (2015-2016). Doradztwo techniczne w zakresie chemicznym dotyczącym Studium Wykonalności instalacji zgazowania węgla, realizowanego w ramach Projektu Elektrownia Poligeneracyjna (2015-2016). Doradztwo techniczne podczas przeglądu technologii zgazowania węgla dostępnych na rynku światowym (2015-2016). Opracowanie procedury oceny przydatności węgla do zgazowania w technologii dyspersyjnej. 		
KWK Myślenice-Wesoła (PGG)	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Kopalnia podejmuje działania mające na celu optymalizację parametrów jakościowych produkowanego węgla zwłaszcza w zakresie selektywnego wybierania złoża, używania właściwych technik górniczych oraz odpowiednich technologii w zakresie przeróbki węgla. 		
Gmina Krzyżanowice	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> 2015/2016 Akcja „Błękitny węgiel” w Roszkowie organizowane i finansowane przez Instytut Przeróbki Węgla w Zabrze. 		
ZSN.1.6. Rozpoznanie struktur geologicznych w tym wolnych przestrzeni po eksploatacji górniczej oraz wspieranie badań dotyczących rozpoznania możliwości budowy podziemnych zbiorników gazu				
Jednostki naukowo-badawcze (PIG, GIG, Spółki Węglowe)	2015-2016	ZADANIE NIEZREALIZOWANE	-	-
ZSN.1.7. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych				
GIG	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Projekt: Eksploatacja w złożonych uwarunkowaniach górniczych: optymalizacja projektów eksploatacji i ograniczenie wpływów na środowisko człowieka (COMEX) realizowany w ramach Programu Badawczego Węgla i Stali. Projekt: Innowacyjne technologie i koncepcje dla inteligentnej głębokiej kopalni przyszłości (I2Mine) realizowany w ramach 7 PRUE. Projekt: Zarządzanie ryzykiem środowiskowym w trakcie i po zamknięciu kopalń (MERIDA) realizowany w ramach Programu Badawczego Węgla i Stali. 	6400,25	UE MNiSW środki własne
KWK Myślenice-Wesoła (PGG)	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Działalność kopalni obejmuje również działania mające na celu ograniczenie presji wywieranej na środowisko zwłaszcza w zakresie ograniczania produkowanych odpadów (kamień) oraz maksymalnego ograniczania emisji metanu do atmosfery. 		
OUG Gliwice	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> 2015 r. - Przeprowadzono 94 dni kontrolne w nadzorowanych zakładach górniczych w zakresie ochrony środowiska i rekultywacji gruntów przekształconych działalnością górniczą. 2016 r. - Przeprowadzono 88 dni kontrolne w nadzorowanych zakładach górniczych w zakresie ochrony środowiska i rekultywacji gruntów przekształconych działalnością górniczą. 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
ZSN.1.8. Ujęcie występowania strategicznych złóż węgla kamiennego w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin.				
Zarząd Województwa Śląskiego	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE CZĘŚCIOWO <ul style="list-style-type: none"> nie realizowano, bowiem brak jest odpowiednich aktów wykonawczych wskazujących strategiczne złoża węgla kamiennego; w ramach przekazywania informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Woj. Śl. 2020+ na etapie opiniowania gminnych dokumentów planistycznych (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) przekazuje się informację Głównego Geologa Kraju dotyczącą złóż niezagospodarowanych o znaczeniu ogólnokrajowym oraz o znaczeniu regionalnym, które powinny podlegać ochronie. 	-	-
Gminy	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oznaczane są wszystkie udokumentowane złoża węgla kamiennego. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.6. GLEBY I TERENY POPRZEMYSŁOWE

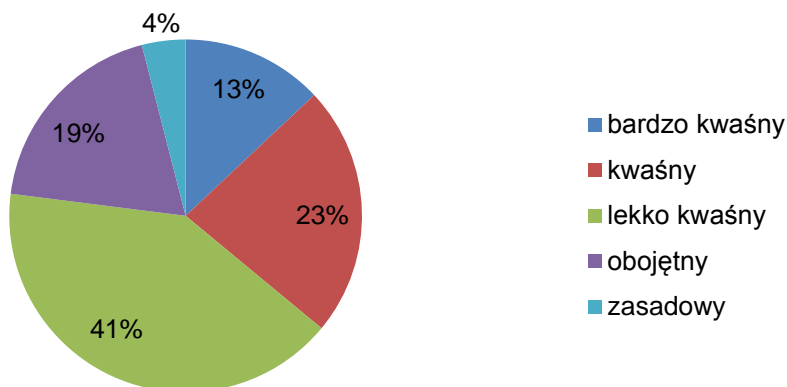
Gleby narażone są na degradację głównie w związku z rozwojem sieci osadniczej i komunikacyjnej. Ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Do obszarów problemowych związanych z ochroną gleb można zaliczyć:

- obszary zajmowane pod zabudowę,
- obszary prowadzenia działalności przemysłowej,
- tereny narażone na oddziaływanie odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu,
- obszary magazynowe i usługowe.

Okręgowe Stacje Chemiczno – Rolnicze corocznie prowadzą badania zasobności gleb w składniki pokarmowe. Poniżej dokonano zestawienia wyników badań prowadzonych w latach 2012-2015 na podstawie przebadanych próbek z terenu województwa śląskiego przedstawiono w formie wykresów kołowych. Dokonano analizy 43 350 próbek.

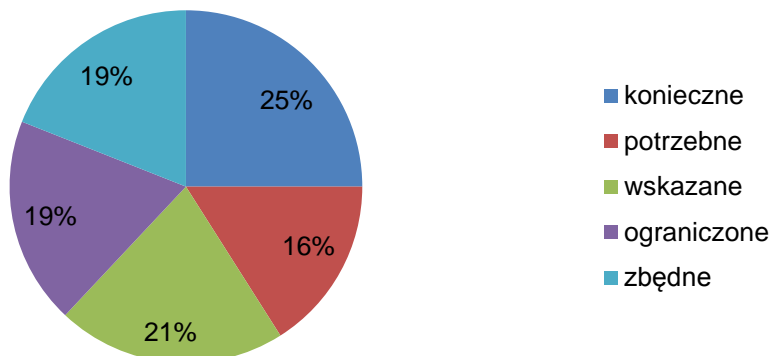
Wśród badanych próbek na terenie województwa śląskiego dominują gleby o odczynie lekko kwaśnym (41 %). Najmniej jest gleb o odczynie zasadowym (4 %).

Ryc. 42. Odczyn (pH) gleb z terenu województwa śląskiego

Źródło: GUS

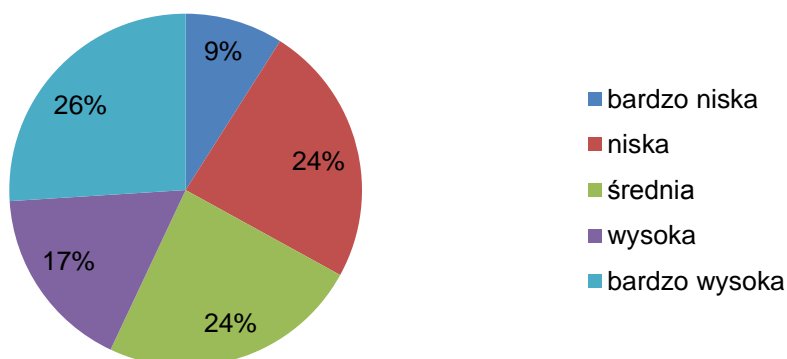
Dla 25 % badanych próbek stwierdzono konieczność wapnowania, dla 16 % jest to potrzebne, a dla 21 % wskazane.

Ryc. 43. Potrzeby wapnowania gleb z terenu województwa śląskiego

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gliwicach, dane za rok 2016

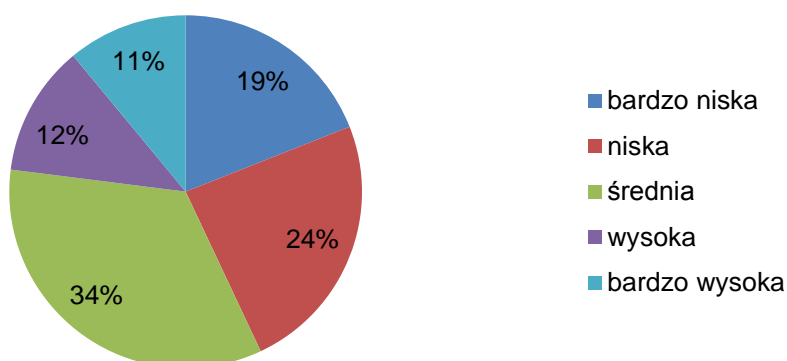
Badane gleby cechują się wysoką (17 %) oraz bardzo wysoką zasobnością w fosfor (26 %). Dużo jest również gleb o niskiej (24 %) lub średniej (24 %) zasobności w ten makroelement.

Ryc. 44. Zasobność w fosfor gleb z terenu województwa śląskiego

Źródło: GUS

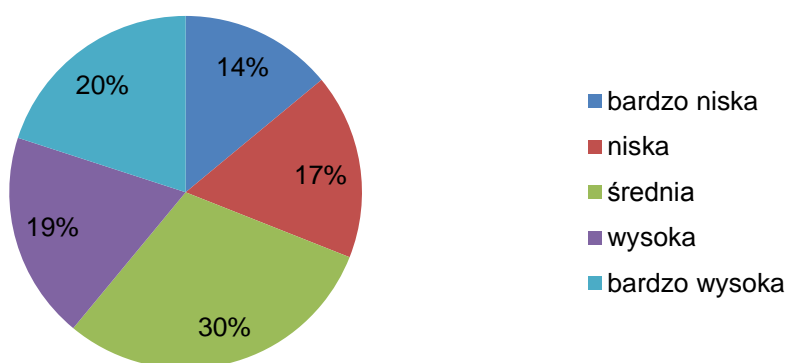
Znacznie gorzej kształtuje się zasobność gleb w potas. Około 34 % badanych próbek gleb wykazało średnią zasobność w ten makroelement, 24 % niską, a 19 % bardzo niską. Jedynie 11 % badanych próbek cechuje się bardzo wysoką zasobnością w potas.

Ryc. 45. Zasobność w potas gleb z terenu województwa śląskiego

Źródło: GUS

Bardziej korzystnie przedstawia się zasobność gleb w magnez. Około 30 % próbek cechuje się średnią zasobnością w ten makroelement, 19 % posiada wysoką zasobność, a 20 % to gleby bardzo zasobne w magnez.

Ryc. 46. Zasobność w magnez gleb z terenu województwa śląskiego

Źródło: GUS

Ze względu na fakt, że degradacja gleb na terenie województwa śląskiego jest związana m.in. z rozwojem przemysłu, to oba komponenty środowiska potraktowano komplementarnie.

Szczególnie ważnym problemem, generalnie charakterystycznym dla obszarów miejskich, jest tendencja pomniejszania powierzchni zielonych z podłożem glebowym w wyniku zabudowy komunalnej i gospodarczej, degradacja gleb spowodowana przez roboty ziemne budowlane, prace remontowe.

Lokalnie występującym problemem jest istnienie na terenach silnie przekształconych zagrożenia środowiskowego związanego z ruchami masowymi gruntu (gleby). Tereny te mogą być narażone na erozję, powodowaną przez opady atmosferyczne. Dlatego też warstwa gleby na tych terenach w sposób szczególny powinna być chroniona wraz z rosnącą w tych miejscach roślinnością.

Tereny poprzemysłowe w województwie śląskim zajmują atrakcyjne obszary w miastach, mogą po właściwym przekształceniu stać się przestrzenią „odzyskaną”, przyczyniając się do wzrostu potencjału rozwojowego miast. Jest to zjawisko wysoce pożądane w warunkach wysokiego zurbanizowania, jakie występują w centralnej części województwa, ale również z uwagi na szanse ograniczenia rozlewania się zabudowy na nowe tereny.

Wobec konieczności przeciwdziałania zmianom globalnym, do których także przyczyniają się takie procesy, recykling terenów poprzemysłowych wspiera również realizację tego celu.

2.6.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

2.6.1.1. Stan w roku 2013

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2013 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 3 636 ha gruntów zdewastowanych i 1 143 ha gruntów zdegradowanych.

Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji wynosiła 4 779 ha, co stanowiło 0,4 % ogółu powierzchni województwa.

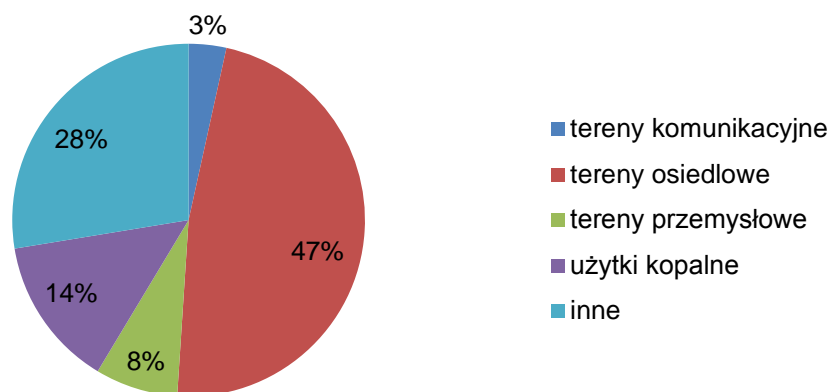

W roku 2013 zrehabilitowano ogółem 58 ha, z czego 6 ha na cele rolnicze i 6 ha na cele leśne. Dodatkowo zagospodarowano 35 ha.

Ogółem rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 93 ha.

Jednocześnie wg statystyki przedstawionej przez GUS w roku 2013 z użytkowania wyłączono 146 ha, z czego 116 ha gruntów rolnych i 30 ha gruntów leśnych.

Powodem wyłączenia z produkcji rolnej lub leśnej największego odsetka gruntów było przeznaczenie na tereny osiedlowe. Rozkład gruntów wg kierunków wyłączenia przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 47. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolnej i leśnej w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wg danych GUS, w roku 2013 miały miejsce 1 324 pożary upraw rolnych, łąk i rzysek oraz nieużytków, które objęły powierzchnię 705 ha.

2.6.1.2. Stan w roku 2014

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2014 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 3 643 ha gruntów zdewastowanych i 1 175 ha gruntów zdegradowanych.

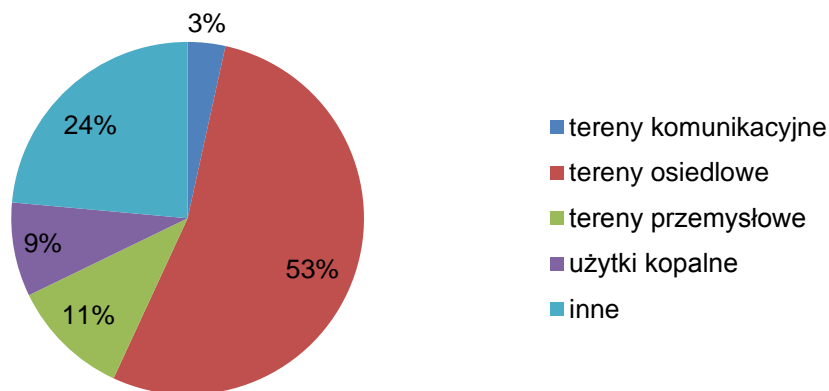
Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji wynosiła 4 818 ha, co stanowiło 0,4 % ogółu powierzchni województwa.

W roku 2014 zrehabilitowano ogółem 119 ha, z czego 9 ha na cele rolnicze i 35 ha na cele leśne. Dodatkowo zagospodarowano 64 ha, z czego 25 na cele leśne.

Ogółem rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 183 ha.

Jednocześnie wg statystyki przedstawionej przez GUS w roku 2014 z użytkowania wyłączono 174 ha, z czego 150 ha gruntów rolnych i 24 ha gruntów leśnych.

Powodem wyłączenia z produkcji rolnej lub leśnej największego odsetka gruntów było przeznaczenie na tereny osiedlowe. Rozkład gruntów wg kierunków wyłączenia przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 48. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wg danych GUS, w roku 2014 miało miejsce 2 078 pożarów upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków, które objęły powierzchnię 1 506 ha.

2.6.1.3. Stan w roku 2015

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2015 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 3 812 ha gruntów zdewastowanych i 1 077 ha gruntów zdegradowanych.

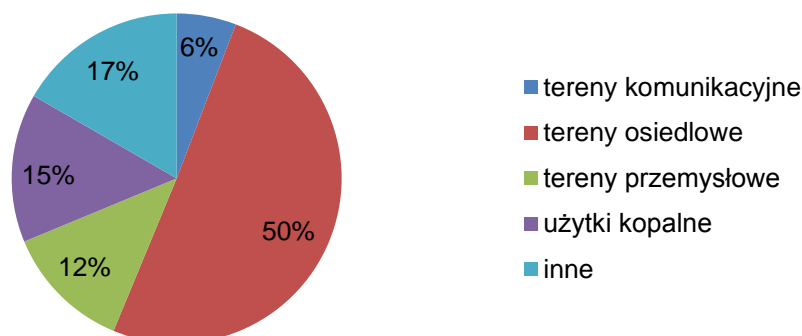
Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji wynosiła 4 889 ha, co stanowiło 0,4 % ogółu powierzchni województwa.

W roku 2015 zreakultywowano ogółem 108 ha, z czego 41 ha na cele rolnicze i 50 ha na cele leśne. Dodatkowo zagospodarowano 27 ha, z czego 8 ha na cele rolnicze i 17 ha na cele leśne.

Ogółem rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 135 ha.

Jednocześnie wg statystyki przedstawionej przez GUS w roku 2015 z użytkowania wyłączono 250 ha, z czego 216 ha gruntów rolnych i 34 ha gruntów leśnych.

Powodem wyłączenia z produkcji rolnej lub leśnej największego odsetka gruntów było przeznaczenie na tereny osiedlowe. Rozkład gruntów wg kierunków wyłączenia przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 49. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wg danych GUS, w roku 2015 miało miejsce 2 160 pożarów upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków, które objęły powierzchnię 1 498 ha.

2.6.1.4. Stan w roku 2016

Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31.12.2016 r. na terenie województwa śląskiego znajdowało się 3 824 ha gruntów zdewastowanych i 1 066 ha gruntów zdegradowanych.

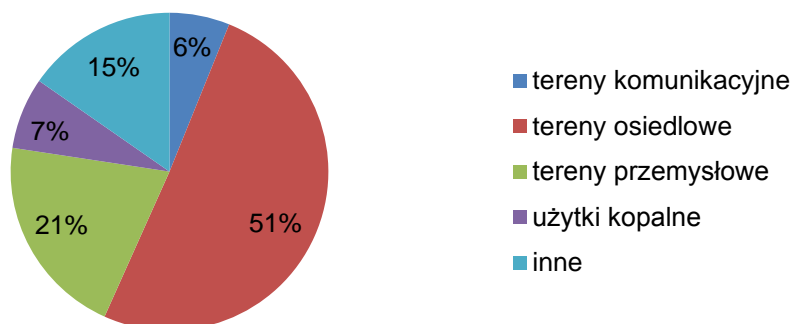
Łączna powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji wynosiła 4 890 ha, co stanowiło 0,4 % ogółu powierzchni województwa.

W roku 2016 zrekultywowano ogółem 43 ha, z czego 14 ha na cele rolnicze i 10 ha na cele leśne. Dodatkowo zagospodarowano 22 ha, z czego 12 ha na cele rolnicze i 10 ha na cele leśne.

Ogółem rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 65 ha.

Jednocześnie wg statystyki przedstawionej przez GUS w roku 2016 z użytkowania wyłączono 267 ha, z czego 249 ha gruntów rolnych i 18 ha gruntów leśnych.

Powodem wyłączenia z produkcji rolnej lub leśnej największego odsetka gruntów było przeznaczenie na tereny osiedlowe. Rozkład gruntów wg kierunków wyłączenia przedstawiono w formie ryciny.

Ryc. 50. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wg danych GUS, w roku 2016 miały miejsce 1 063 pożary upraw rolnych, łąk i rżysk oraz nieużytków, które objęły powierzchnię 526 ha.

2.6.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

W zakresie ochrony gleb w Programie Ochrony Środowiska do 2013 roku oraz w Programie Ochrony Środowiska do roku 2019 zaplanowano działania głównie mające na względzie rekultywację oraz inwentaryzację gleb zdewastowanych i zdegradowanych, ochronę gleb przed erozją, przeciwdziałanie degradacji gleb oraz stabilizację istniejących osuwisk.

Kontrola poziomu zanieczyszczenia gleb i monitoring gleb prowadzony jest w całym kraju przez GIOŚ.

Zadania z zakresu monitoringu na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska realizowane są przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy.

Materiały do oceny stanu realizacji poszczególnych z zadań pozyskiwano ze źródeł ogólnodostępnych oraz w procesie ankietyzacji zawierając się z prośbą o opis stanu realizacji poszczególnych założeń do podmiotów realizujących. Nie uzyskano wystarczających informacji na temat stanu realizacji celów, realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz inne podmioty pozwalające na konkretne wskazania i ocenę realizacji zadań w ogólnym zakresie ochrony gleb.

Na podstawie danych z ankietyzacji można posłużyć się stwierdzeniem, że wiele z zadań odnośnie gleb założonych w programach ochrony środowiska, nie było realizowanych na terenie województwa śląskiego w latach poddanych raportowaniu. Można zatem przyjąć założenie, że nie zrealizowano w pełni zakładanego celu ochrony gleb przyjętego w programach ochrony środowiska.

Ogólnie ocenia się, że w województwie śląskim monitoring gleb w ocenianym okresie 4 lat prowadzony był na słabym poziomie.

Warto zauważyć, że właśnie w zakresie ochrony gleb analizując inne strefy interwencji takie jak ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona wód, gospodarka odpadami na realizację tego celu i zadań z tym związanych położono najmniejszy nacisk. Wobec powyższego stwierdza się, że podjęte działania były niewystarczające.

W odniesieniu do terenów przemysłowych w okresie sprawozdawczym realizowano zadanie: rozbudowa i modernizacja bazy danych terenów zdegradowanych, poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych.

Baza danych systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i przemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. <http://www.orsip.pl/web/opitpp/start>.

Przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji terenów przemysłowych, w tym opracowanie interaktywnej mapy elementów przyrodniczych, która stanowiłaby podstawę do uzyskania zbiorczej informacji o wybranym terenie realizuje się również poprzez bieżące uzupełnianie danych z wykorzystaniem portalu „Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej”.

Odnotowuje się, że zarówno WIOŚ jak i zakłady przemysłowe prowadziły odpowiednie badania zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska zdrowia ludzi. Na uwagę zasługuje fakt, że stwierdzone zanieczyszczenia występowały przeważnie w rejonie obiektów związanych z minioną działalnością prowadzoną przez zakłady w XX wieku.

Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze oraz na cele inwestycyjne) terenów poprzemysłowych zdegradowanych, realizowana była przeważnie przez większe miasta i gminy we współpracy z właścicielami terenów poprzemysłowych.

W ramach rewitalizacji i rekultywacji tworzone zarówno strefy aktywności inwestycyjnej na terenach poprzemysłowych jak również realizowano inne projekty takie jak projekt ukształtowania i zagospodarowania terenu w kierunku rekreacyjno-sportowym czy krajobrazowo-przyrodniczym.

Realizacja tych zadań zminimalizowała istniejące na terenach poprzemysłowych zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi oraz poprzez rewitalizację tych terenów udostępniono społeczeństwu możliwość ponownego korzystania z nich i zaadoptowania ich do swoich celów.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 26. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – gleby

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
GLEBY				
GL1.1. Przywracanie glebom wartości przyrodniczej lub użytkowej				
Zarząd Województwa, Starostowie, RDLP	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Osoba powodująca utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów jest obowiązana do ich rekultywacji na własny koszt. W latach 2013-2015 powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji w poszczególnych latach wyniosła: <ul style="list-style-type: none"> Rekultywacja ogółem: 2013 r. – 58 ha; 2014 r. – 119 ha; 2015 r. – 108 ha; W tym na cele rolnicze: 2013 r. – 6 ha; 2014 r. – 9 ha; 2015 r. – 41 ha; W tym na cele leśne: 2013 r. – 6 ha; 2014 r. – 35 ha; 2015 r. – 50 ha. 	25 151,42	Środki własne, środki UE NFOŚiGW
		ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe ze stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na terenie województwa śląskiego punkty monitoringowe znajdują się w następujących lokalizacjach: <ol style="list-style-type: none"> Miejscowość: Więcki; Gmina: Popów (kłobucki); Miejscowość: Raszczyce; Gmina: Lyski (rybnicki); Miejscowość: Szymocice; Gmina: Nędza (raciborski); Miejscowość: Czernica; Gmina: Gaszowice (rybnicki); Miejscowość: Zawiesz; Gmina: Orzesze (mikołowski); Miejscowość: Mokre; Gmina: Mikołów (mikołowski); Miejscowość: Piekary Śląskie; Gmina: M. Piekary Śląskie (m. Piekary Śląskie); Miejscowość: Mykanów; Gmina: Mykanów (częstochowski); Miejscowość: Rudniki; Gmina: Rędziny (częstochowski); Miejscowość: Myszków-Papiernia; Gmina: Myszków (myszkowski); Miejscowość: Siewierz; Gmina: Siewierz (będziniński); Miejscowość: Kromolów; Gmina: Zawiercie (zawierciański); Miejscowość: Połomia; Gmina: Mszana (wodzisławski); Miejscowość: Cieszyn; Gmina: Cieszyn (cieszyński); Miejscowość: Goczałkowice - Zdrój; Gmina: Goczałkowice - Zdrój (pszczyński); Miejscowość: Aleksandrowice; Gmina: M. Bielsko-Biała (m. Bielsko-Biała); Miejscowość: Cięcina; Gmina: Węgierska Górka (żywiecki); Miejscowość: Żywiec; Gmina: Żywiec (żywiecki). Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na 		
GL1.2. Kontrola poziomu zanieczyszczenia gleb-rozwoj monitoringu gleb				
IUNG	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe ze stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na terenie województwa śląskiego punkty monitoringowe znajdują się w następujących lokalizacjach: <ol style="list-style-type: none"> Miejscowość: Więcki; Gmina: Popów (kłobucki); Miejscowość: Raszczyce; Gmina: Lyski (rybnicki); Miejscowość: Szymocice; Gmina: Nędza (raciborski); Miejscowość: Czernica; Gmina: Gaszowice (rybnicki); Miejscowość: Zawiesz; Gmina: Orzesze (mikołowski); Miejscowość: Mokre; Gmina: Mikołów (mikołowski); Miejscowość: Piekary Śląskie; Gmina: M. Piekary Śląskie (m. Piekary Śląskie); Miejscowość: Mykanów; Gmina: Mykanów (częstochowski); Miejscowość: Rudniki; Gmina: Rędziny (częstochowski); Miejscowość: Myszków-Papiernia; Gmina: Myszków (myszkowski); Miejscowość: Siewierz; Gmina: Siewierz (będziniński); Miejscowość: Kromolów; Gmina: Zawiercie (zawierciański); Miejscowość: Połomia; Gmina: Mszana (wodzisławski); Miejscowość: Cieszyn; Gmina: Cieszyn (cieszyński); Miejscowość: Goczałkowice - Zdrój; Gmina: Goczałkowice - Zdrój (pszczyński); Miejscowość: Aleksandrowice; Gmina: M. Bielsko-Biała (m. Bielsko-Biała); Miejscowość: Cięcina; Gmina: Węgierska Górka (żywiecki); Miejscowość: Żywiec; Gmina: Żywiec (żywiecki). Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na 	b.d.	b.d.

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2015 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 20-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych. 		
GL1.3. Inwentaryzacja stopnia zanieczyszczenia gleb w obrębie funkcjonujących aktualnie i w przeszłości uciążliwych dla środowiska zakładów przemysłowych, wokół składowisk odpadów przemysłowych czynnych i wyłączonych z użytkowania				
WIOŚ, właściciele terenów poprzemysłowych	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> W roku 2015 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wpłynęło 140 sprawozdań z wynikami badań monitoringów lokalnych realizowanych na terenie województwa śląskiego. W zależności od rodzaju obiektu oraz przepisów i uregulowań prawnych zostały one uporządkowane w czterech grupach: <ul style="list-style-type: none"> monitoringi lokalne składowisk odpadów (56 obiektów), monitoringi lokalne obiektów związanych z odpadami górnictwami (15 obiektów), monitoringi lokalne stacji paliw (42 obiekty), monitoringi lokalne w rejonie obiektów o różnym typie działalności (27 obiektów). Podobnie jak w latach ubiegłych, do najbardziej rozbudowanych, a zarazem najbardziej znaczących sieci monitoringowych, wskazujących na największe negatywne oddziaływanie w skali województwa zaliczono monitoringi w rejonie: <ul style="list-style-type: none"> Zakładów Chemicznych „Organika Azot” SA w Jaworznie, byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach, Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice” SA (w likwidacji) w Katowicach, Huty Cynku „Miasteczko Saskie” SA. w Miasteczku Śl. Zanieczyszczenia w rejonie wszystkich wymienionych obiektów związane są z minioną działalnością prowadzoną przez te zakłady w XX wieku. 	-	-
GL1.4. Sporządzenie i zaktualizowanie map glebowo-rolniczych, co będzie podstawą odnośnie wapnowania i nawożenia gleb, walki z erozją i sposobu zagospodarowania terenu				
Zarząd Województwa, WODR, WODGiK	2013-2015	<p>ZADANIE NIEZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Mapa glebowo-rolnicza przedstawia przestrzenną zmienność siedliska glebowego oraz zawiera informacje dotyczące ważniejszych właściwości fizycznych i przydatności rolniczej gleby. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie internetowej WODGiK w Katowicach, cyfrowe mapy glebowo-rolnicze zostały wykonane na podstawie materiałów analogowych w skali 1:5 000 pochodzących z lat 60-tych XX w. 	-	-
GL2.1. Zakrzewienia śródpolne i wzdłuż cieków wodnych oraz przeciwdziałanie erozji i wypłukiwaniu zanieczyszczeń: np. Stosowanie międzyplonów i wsiewek poplonowych				
Właściciele gruntów	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> W głównej mierze wyznaczanie gruntów rolniczych z możliwością zalesienia następuje głównie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tworzonych przez gminy. Zarząd Powiatu opiniuje i uzgadnia projekty tych opracowań. Realizacja zalesień gruntów rolnych przeznaczonych pod zalesienie następuje z inicjatywy rolników zainteresowanych zalesieniem, którzy bezpośrednio współpracują w tym zakresie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zgodnie z przepisami ustawy o lasach, właściciele lub użytkownicy wieczystości gruntów mogą otrzymać dotacje z budżetu państwa przeznaczone na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów zalesienia gruntów przeznaczonych do zalesienia, 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		które określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Decyzję w sprawie przyznania środków na pokrycie tych kosztów wydaje starosta na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego, po zaopiniowaniu przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), z uwzględnieniem przepisów dotyczących pomocy publicznej.		
GL2.2. Stosowanie dobrych praktyk rolnych poprzez identyfikację i analizę możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat				
ŚODR, JST	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń i konferencji dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. 	-	-
GL3.1. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego poprzez szkolenia rolników (zgodnych z wymogami ochrony środowiska i przyrody)				
ŚODR, JST	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń i konferencji dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. 	-	-
GL3.2. Finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych				
WFOŚiGW w Katowicach	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach na lata 2013-2016 określała najważniejsze cele i kierunki działania Funduszu na rzecz finansowego wspierania przedsięwzięć ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie śląskim. Jednym z wyznaczonych obszarów priorytetowych była gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. Wyznaczony w ramach obszaru priorytetowego cel strategiczny brzmiał: przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi. 	-	-
GL3.3. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi				
WIOŚ, JST, ŚODR	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> organizowanie szkoleń i konferencji dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej; wprowadzanie odpowiednich zapisów w planowaniu przestrzennym; bieżącą kontrolę zakładów przemysłowych korzystających ze środowiska; prowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko, w tym na gleby i powierzchnię ziemi. 	-	-
GL4.1. Wprowadzenie odpowiednich zapisów w planowaniu przestrzennym				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <p>Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym główną rolę w utrzymaniu równowagi przyrodniczej w rozumieniu i racjonalnej gospodarce zasobami środowiska ustawodawca wyznaczył organom planowania przestrzennego z obszaru gminy, które w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wykonują swoje obowiązki w tym zakresie w szczególności przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> ustalenie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalni, i racjonalnego gospodarowania gruntami; uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalni oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż; zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;</p> <ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej; zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych; uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom; uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi; ustalenie proporcji pozwalających na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia przy przeznaczaniu terenów na poszczególne cele oraz przy określaniu zadań związanych z ich zagospodarowaniem w strukturze wykorzystania terenu, a także określenie sposobu zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, klęsk żywiołowych oraz ruchów masowych ziemi, jeżeli na danym terenie takie obszary występują. 		
GL5.1 Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk				
JST, zarządcy dróg	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> W ramach zadania realizowano m.in. następujące inwestycje: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice (2014-2015) – Zabezpieczenie i stabilizacja osuwiska S1 Przybędza; ZDW Katowice (2015) - Zabezpieczenie osuwisk wzdłuż DW; Gmina Krzanowice (2013-2015) - Zabezpieczenie i stabilizacja osuwiska w Pietraszynie, Wojnowicach i Krzanowicach; Powiat Zawierciański (2014) - Wykonanie map terenów, na których wystąpiły ruchy masowe ziemi m. Wysoka i w m. Grabowa gm. Łazy; Gmina Krzyżanowice (2014) – Wykonanie dokumentacji geologiczno- inżynierska do zadania „Stabilizacja i zabezpieczenie osuwiska w centrum Krzyżanowic”. 	11 169,53	Środki własne, budżet WŚ, budżet państwa, MSWiA

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 27. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – gleby

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
GLEBY				
GL1.1. Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju				
ŚODR, JST, rolnicy	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. 	-	-
GL1.2. Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne				
ŚODR, JST, rolnicy, WFOŚiGW, SIR	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Teren województwa śląskiego to region intensywnej działalności przemysłowej, związanej z wydobywaniem węgla i jego przetwórstwem, hutnictwem żelaza, wydobywaniem i przeróbką rud metali nieżelaznych. Jej efektem jest ponadnormatywne zakwaszenie gleb i podwyższone zawartości metali ciężkich, a w szczególności kadmu. 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Najprostszym sposobem na podwyższenie pH co prowadzi do odkwaszania gleb jest ich wapnowanie. Rok 2016, to szósty rok działania programu regeneracyjnego wapnowania gleb w województwie śląskim. Środki na dopłaty do wapnowania pochodzą z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a finalizacją dopłat zajmuje się Śląska Izba Rolnicza w Katowicach. W wymienionym okresie Śląska Izba Rolnicza rozdysponowała 6,5 mln zł dopłat pochodzących ze środków wyasygnowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Kwota dopłat wystarczyła do zakupienia 217 479,38 ton nawozów wapniowych i wapniowo - magnezowych i zwapnowania 33 396,3 ha użytków rolnych, które spełniały warunki do uzyskania dopłaty. Warunki jakie należy spełnić aby otrzymać dopłaty można znaleźć na stronie internetowej www.sir-katowice.pl; Zadanie realizowane również m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”; odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; ustanawianie obszarów chronionych na najcenniejszych systemach łąkowych i wodno-błotnych oraz ustanawianie dla nich planów ochrony. 		
GL1.3. Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności				
ŚODR, JST, rolnicy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Organizowanie targów i kiermaszów żywności ekologicznej, m.in. coroczny gliwicki kiermasz żywności ekologicznej i tradycyjnej. 	-	-
GL2.1. Opracowanie wojewódzkiej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem np. poprzez promocję rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego				
		ZADANIE NIEZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> W latach 2015-2016 nie opracowano wojewódzkiej strategii ochrony gleb. 	-	-
GL2.2. Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb				
GIOS	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe ze stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Na terenie województwa śląskiego punkty monitoringowe znajdują się w następujących lokalizacjach: <ol style="list-style-type: none"> Miejscowość: Więcki; Gmina: Popów (kłobucki); Miejscowość: Raszczyce; Gmina: Lyski (rybnicki); Miejscowość: Szymocice; Gmina: Nędza (raciborski); Miejscowość: Czernica; Gmina: Gaszowice (rybnicki); Miejscowość: Zawisz; Gmina: Orzesze (mikołowski); Miejscowość: Mokre; Gmina: Mikołów (mikołowski); Miejscowość: Piekary Śląskie; Gmina: M. Piekary Śląskie (m. Piekary Śląskie); Miejscowość: Mykanów; Gmina: Mykanów (częstochowski); Miejscowość: Rudniki; Gmina: Rędziny (częstochowski); Miejscowość: Myszków-Papiernia; Gmina: Myszków (myszkowski); Miejscowość: Siewierz; Gmina: Siewierz (będziniński); Miejscowość: Kromolów; Gmina: Zawiercie (zawierciański); Miejscowość: Połomia; Gmina: Mszana (wodzisławski); Miejscowość: Cieszyn; Gmina: Cieszyn (cieszynski); 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<p>15. <i>Miejscowość: Goczałkowice - Źródł; Gmina: Goczałkowice - Źródł (pszczyński);</i> 16. <i>Miejscowość: Aleksandrowice; Gmina: M. Bielsko-Biała (m. Bielsko-Biała);</i> 17. <i>Miejscowość: Cięcina; Gmina: Węgierska Górka (żywiecki);</i> 18. <i>Miejscowość: Żywiec; Gmina: Żywiec (żywiecki).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. • Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie. • Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2015 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 20-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych. 		
GL2.3. Zapobieganie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin				
<p>ŚODR, JST, rolnicy, WFOŚiGW, SIR</p>	<p>2015-2016</p>	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teren województwa śląskiego to region intensywnej działalności przemysłowej, związanej z wydobyciem węgla i jego przetwórstwem, hutnictwem żelaza, wydobyciem i przeróbką rud metali nieżelaznych. Jej efektem jest ponadnormatywne zakwaszenie gleb i podwyższone zawartości metali ciężkich, a w szczególności kadmu. • Najprostszym sposobem na podwyższenie pH co prowadzi do odkwaszania gleb jest ich wapnowanie. • Rok 2016, to szósty rok działania programu regeneracyjnego wapnowania gleb w województwie śląskim. Środki na dopłaty do wapnowania pochodzą z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a finalizacją dopłat zajmuje się Śląska Izba Rolnicza w Katowicach. W wymienionym okresie Śląska Izba Rolnicza rozdysponowała 6,5 mln zł dopłat pochodzących ze środków wyasygnowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Kwota dopłat wystarczyła do zakupienia 217 479,38 ton nawozów wapniowych i wapniowo - magnezowych i zwapnowania 33 396,3 ha użytków rolnych, które spełniały warunki do uzyskania dopłaty. • Warunki jakie należy spełnić aby otrzymać dopłaty można znaleźć na stronie internetowej www.sir-katowice.pl; • Zadanie realizowane również m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • <i>organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”;</i> • <i>odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;</i> • <i>ustanawianie obszarów chronionych na najcenniejszych systemach łąkowych i wodno-błotnych oraz ustanawianie dla nich planów ochrony.</i> 	-	-
GL3.1. Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych				

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
Właściciele gruntów	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Osoba powodująca utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów jest obowiązana do ich rekultywacji na własny koszt. W latach 2015-2016 powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji w poszczególnych latach wyniosła: <ul style="list-style-type: none"> Rekultywacja ogółem: 2015 r. – 108 ha; 2016 r. – 43 ha. W tym na cele rolnicze: 2015 r. – 41 ha; 2016 r. – 14 ha. W tym na cele leśne: 2015 r. – 50 ha; 2016 r. – 10 ha. 	-	-
GL3.2. Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych				
Gminy, zarządcy składowisk	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane głównie poprzez rekultywacje i monitoring zamkniętych składowisk odpadów. 	109 529,70	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze strukturalne
Miasto Jaworzno	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Działania zmierzające do rozwiązania problemu odpadów niebezpiecznych zgromadzonych w dolinie potoku Wąwolnica. 		
Katowice	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Likwidacja bomby ekologicznej - rekultywacja osadników cynkonośnych HMN Szopienice. 		
GL3.3. Inwentaryzacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych na obszarze województwa śląskiego wraz z opracowaniem aktualnej mapy tych terenów w ramach ORSIP				
GIG, Zarząd Województwa Śląskiego, ŚCSI	2015-2016	ZADANIE NIEZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Brak modułu dotyczącego gleb zdegradowanych i zdewastowanych w systemie ORSIP. 	-	-
GL4.1. Wzrost ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków				
Gospodarstwa rolne	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco w gospodarstwach rolnych w ramach realizacji dobrej praktyki rolniczej i programów rolnośrodowiskowych. 	-	-
GL4.2. Stosowanie międzyplonów i wysiewek poplonowych				
Gospodarstwa rolne	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco w gospodarstwach rolnych w ramach realizacji dobrej praktyki rolniczej i programów rolnośrodowiskowych. 	-	-
GL4.3. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszeniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb				
ŚODR, JST, rolnicy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez organizowanie szkoleń dla rolników dotyczących Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej i „Programów rolnośrodowiskowych”, a także publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych. 	-	-
GL4.4. Wykorzystanie nawozów mineralnych oraz mineralno-organicznych z odpadów dla celów przywracania i/lub poprawy funkcji agrochemicznych gleb zdegradowanych				
Gospodarstwa rolne	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco w gospodarstwach rolnych w ramach realizacji dobrej praktyki rolniczej i programów rolnośrodowiskowych. 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
GL5.1. Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustalano wskaźniki i parametry ograniczające powierzchnię zabudowy terenu działek takie jak: maksymalna powierzchnia zabudowy, minimalna powierzchnia biologicznie czynna, wskaźnik intensywności zabudowy. Dla celów inwestycyjnych przeznaczają się głównie tereny poprzemysłowe, nieużytki i tereny o niskiej bonitacji – przylegające do terenów zainwestowanych (z dostępem do infrastruktury technicznej, transportu publicznego). 	348,69	środki własne
GL5.2. Zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleb zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zurbanizowanych				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> (w ramach zadania GL 5.1.). 	-	-
GL6.1. Realizacja III etapu Systemy Ochrony Przeciwosuwiskowej SOPO jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi				
PIG	2015-2016	<p>ZADANIE W TRAKCIE REALIZACJI</p> <ul style="list-style-type: none"> W dniu 23 grudnia 2016 r. została podpisana umowa dwustronna pomiędzy Państwowym Instytutem Badawczym – Państwowym Instytutem Geologicznym a Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację następnego etapu Projektu SOPO pt.: „Zadania państwa wykonywane przez państwową służbę geologiczną w zakresie zagrożeń geologicznych realizowane od 2016 roku - System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO ETAP III – kartowanie i wykonywanie map osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla obszaru Karpat polskich (25% powierzchni) i wybranych obszarów Polski pozakarpackiej oraz monitorowanie wybranych osuwisk wraz z opracowaniem prognozowania zagrożeń osuwiskowych w Karpatach”. Termin realizacji umowy wynosi 91 miesięcy – od 1.04.2016 do 31.10.2023. Projekt realizowany jest dla całej Polski – brak możliwości określenia kosztów dla jednego województwa. 	b.d.	NFOŚiGW
GL6.2. Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze				
JST, zarządcy dróg	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice (2015) - zabezpieczenie i stabilizacja osuwiska: S1 Przybędza; PZD Myszków (2015) - wykonanie dokumentacji projektowo-budowlanej w ramach zadania: "Zabezpieczenie osuwiska na skarpie wykopu drogowego w ciągu DP nr 1016 S na terenie Gminy Niegowa"; Miasto Bytom (2015-2016) - na etapie opiniowania lokalizacji inwestycji, jak i przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta Bytomia dla terenów, na których występują złożone warunki gruntowe (np. dawna płytką eksploatacja rud metali, szyby i szybiki), wprowadza się zapisy o konieczności ustalenia geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych lub sporządzenia dokumentacji geologiczno-inżynierskiej (w zależności od potrzeb), w celu wyeliminowania ewentualnych zagrożeń i szkód mogących wystąpić w trakcie robót budowlanych lub w ich wyniku, powodowanych osuwaniem się mas ziemnych i zapadaniem się gruntu; Gmina Goleszów (2016) - stabilizacja osuwiska na zboczu Góry Chełm – etap III – wykonanie melioracji; Gmina Krzyżanowice (2016) - w zabezpieczenie aktywnego osuwiska w Krzyżanowicach; Powiat Cieszyński (2016) - wykonanie projektu robót geologicznych oraz Dokumentacji geologiczno-inżynierskiej dla stabilizacji osuwiska nr 76979 w ciągu drogi powiatowej 2608S. 	982,75	Środki własne, budżet państwa, Wojewoda Śląski

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
GL7.1. Ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi				
JST, wykonawcy prac budowlanych	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez odpowiednie planowane przestrzenne oraz prowadzenie prac budowlanych (ziemnych) z uwzględnieniem ochrony środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby i naturalnego ukształtowania terenu. 	-	-
GL7.2. Zapobieganie niszczeniu gleb, w tym mieszanii jej poziomów genetycznych, które nie wynika z upraw gruntów ornych				
JST, wykonawcy prac budowlanych	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez odpowiednie planowane przestrzenne oraz prowadzenie prac budowlanych (ziemnych) z uwzględnieniem ochrony środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby i naturalnego ukształtowania terenu. 	-	-
GL7.3. Zapewnienie racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych oraz zapewnienie racjonalnego wykorzystania warstwy próchnicznej gleb głównie w kierunku ich odtworzenia i ulepszenia i ponownego kształtowania funkcji lub przygotowania do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi				
JST, wykonawcy prac budowlanych	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez odpowiednie planowane przestrzenne oraz prowadzenie prac budowlanych (ziemnych) z uwzględnieniem ochrony środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby i naturalnego ukształtowania terenu. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 28. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – tereny przemysłowe

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
TERENY POPRZEMYSŁOWE				
TP1.1. Rozbudowa i modernizacja bazy danych terenów zdegradowanych				
GIG, Województwo Śląskie	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych. Baza danych systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i przemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. Portal dostępny pod adresem: http://www.orsip.pl/web/opitpp/start. 	-	-
TP1.2. Przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji terenów przemysłowych, w tym opracowanie interaktywnej mapy elementów przyrodniczych, która stanowiłaby podstawę do uzyskania zbiorczej informacji o wybranym terenie				
GIG, Województwo Śląskie	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Vide zadania OP1.4. oraz TP1.1. 	-	-
TP1.3. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska zdrowia ludzi.				
WIOŚ, właściciele terenów przemysłowych	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W roku 2015 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wpłynęło 140 sprawozdań z wynikami badań monitoringów lokalnych realizowanych na terenie województwa śląskiego. 	13 718,26	środki własne WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • W zależności od rodzaju obiektu oraz przepisów i uregulowań prawnych zostały one uporządkowane w czterech grupach: <ul style="list-style-type: none"> • monitoringi lokalne składowisk odpadów (56 obiektów), • monitoringi lokalne obiektów związanych z odpadami górnictwami (15 obiektów), • monitoringi lokalne stacji paliw (42 obiekty), • monitoringi lokalne w rejonie obiektów o różnym typie działalności (27 obiektów). • Podobnie jak w latach ubiegłych, do najbardziej rozbudowanych, a zarazem najbardziej znaczących sieci monitoringowych, wskazujących na największe negatywne oddziaływanie w skali województwa zaliczono monitoringi w rejonie: <ul style="list-style-type: none"> • Zakładów Chemicznych „Organika Azot” SA w Jaworznie, • byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach, • Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice” SA (w likwidacji) w Katowicach, • Huty Cynku „Miasteczko Saskie” SA. w Miasteczku Śl. • Zanieczyszczenia w rejonie wszystkich wymienionych obiektów związane są z minioną działalnością prowadzoną przez te zakłady w XX wieku. 		
TP1.4. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi				
JST, właściciele terenów przemysłowych	2013	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • <i>KWK Sośnica (2013) - Zagospodarowanie biologiczne 4,87 ha dawnego zwału Sośnica na terenie miasta Gliwice.</i> • <i>KWK Sośnica (2013) - Zagospodarowanie biologiczne poprzez odzysk 5,00 ha dawnego zwału Sośnica na terenie miasta Gliwice.</i> • <i>Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu (2013-2015) - Rekultywacja osadników mułowych w Wodzisławiu Śl. przy ul. Czarneckiego.</i> • <i>Miasto Bytom (2015) - Stworzenie stref aktywności inwestycyjnej na terenach przemysłowych Bytomia, obszar 1-rejon ul. Dąbrowa Miejska, ul. Strzelców Bytomskich.</i> • <i>KWK Anna (2013-2015) - Realizacja projektu ukształtowania i zagospodarowania terenu w kierunku rekreacyjno-sportowym rejonu zwałowiska „Wrzosa” i zlikwidowanych osadników mułowych KWK „Anna” w Pszowie.</i> 	783 384,62	Dotacja budżetowa środki własne, EFRR w ramach RPO WSL, MG

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 29. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – tereny przemysłowe

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
TERENY POPRZEMYSŁOWE				
TP1.1. Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)				
Województwo Śląskie	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane poprzez prowadzenie interaktywnej regionalnej bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych. Baza danych systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i zdegradowanych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. Portal dostępny pod adresem: http://www.orsip.pl/web/opitpp/start. 	-	-
		TP1.2. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi		
Właściciele gruntów, Przedsiębiorstwa	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> KWK Murcki-Staszic (PGG) (2015-2016) - rekultywacja osadników „Krystyna”; WĘGLOKOKS KRAJ Sp. z o.o. KWK Bobrek-Piekary (2015-2016) - Rekultywacja terenu „C1” położonego w Piekarach Śląskich, obręb Brzozowice – Kamień; Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu (2015-2016): <ul style="list-style-type: none"> Opracowany projekt rekultywacji pn.: „Projekt naprawy szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego w oddziałach leśnych 70 i 71 Nadleśnictwa Katowice”; Wykonany projekt techniczny rekultywacja hałdy w Katowicach przy ul. T. Boya-Żeleńskiego. Miasto Bielsko Biała (2015-2016) - tereny przemysłowe w śródmieściu przeznaczone były pod usługi i handel (w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Miasto Katowice (2015-2016) - likwidacja bomby ekologicznej - rekultywacja osadników cynkonośnych HMN Szopienice. 	137 420,47	środki własne, dotacja budżetowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze strukturalne
TP1.3. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi				
WIOŚ, właściciele terenów przemysłowych	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W roku 2016 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach wpłynęło 125 sprawozdań z wynikami badań monitoringów lokalnych realizowanych na terenie województwa śląskiego. W zależności od rodzaju obiektu oraz przepisów i uregulowań prawnych zostały one uporządkowane w czterech grupach: <ul style="list-style-type: none"> monitoringi lokalne składowisk odpadów (60 obiektów), monitoringi lokalne obiektów związanych z odpadami górnymi (14 obiektów), monitoringi lokalne stacji paliw (24 obiekty), monitoringi lokalne w rejonie obiektów o różnym typie działalności (27 obiektów). Podobnie jak w latach ubiegłych, do najbardziej rozbudowanych, a zarazem najbardziej znaczących sieci monitoringowych, wskazujących na największe negatywne oddziaływanie w skali województwa zaliczono monitoringi w rejonie: <ul style="list-style-type: none"> Zakładów Chemicznych „Organika Azot” SA w Jaworznie, byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach, Huty Metali Nieżelaznych „Szopienice” SA (w likwidacji) w Katowicach, 	46,37	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Huty Cynku „Miasteczko Saskie” SA. w Miasteczku Śl. zrekultywowanego składowiska odpadów przemysłowych byłych Zakładów Chemicznych „Hajduki” SA w Chorzowie. Zanieczyszczenia w rejonie wszystkich wymienionych obiektów związane są z minioną działalnością prowadzoną przez te zakłady w XX wieku. Pomimo prowadzonych od lat działań mających na celu wyeliminowanie negatywnego wpływu na stan środowiska, problem zanieczyszczenia jest wciąż aktualny. Pełne zakończenie procesu likwidacji istniejących zagrożeń wymaga nie tylko zapewnienia olbrzymich środków finansowych, ale niejednokrotnie również rozwiązania kwestii formalnych, związanych z własnością zalegających odpadów, własnością nieruchomości oraz prawną odpowiedzialnością za poszczególne działania. 		
TP1.4. Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej				
Gminy	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane głównie poprzez opracowanie i wdrażanie Gminnych Programów Rewitalizacji. 	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.7. ZAGROŻENIA HAŁASEM

2.7.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitorami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, ciężarowe, motocykle), place budowy oraz miejsca publiczne.

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu.

W kolejnych tabelach przedstawiono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Tabela 30. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby)

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	$L_{Aeq D}$	$L_{Aeq N}$	$L_{Aeq D}$	$L_{Aeq N}$
	<i>przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom</i>	<i>przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom</i>	<i>przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym</i>	<i>przedział czasu odniesienia równy najmniej korzystnej godzinie nocy</i>
a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska	50	45	45	40
b) Tereny szpitali poza miastem				
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	61	56	50	40
b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży				
c) Tereny domów opieki społecznej				
d) Tereny szpitali w miastach				
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	55	45
b) Tereny zabudowy zagrodowej				
c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe				
d) Tereny mieszkaniowo-usługowe				

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Tabela 31. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem)

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{DWN} <i>przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku</i>	L_N <i>przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy</i>	L_{DWN} <i>przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku</i>	L_N <i>przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy</i>
a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45

Źródło: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem w ostatnich latach natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym. Dane gromadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska wykazują, że w ostatnich latach rośnie liczba skarg ludności na nadmierny hałas drogowy w środowisku.

Obserwacja trendów zmian hałasu emitowanego przez zakłady wykazuje, że stopień zagrożenia tym rodzajem hałasu nieznacznie zmniejsza się. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich podmiotów gospodarczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. W takich przypadkach (zwłaszcza w porze nocnej) nawet stosunkowo niewielkie poziomy hałasu potrafią powodować dużą niedogodność dla mieszkańców.

Najważniejsze źródło hałasu na terenie województwa śląskiego stanowią źródła komunikacyjne - trasy ruchu samochodowego. Pomimo dużej ilości podmiotów gospodarczych zasięg i uciążliwość hałasu przemysłowego są mniejsze w porównaniu z hałasem drogowym. Wynika to z lokalizacji dużych zakładów (a tym samym największych źródeł hałasu przemysłowego) na ogół z dala od osiedli mieszkaniowych. Hałas przemysłowy może być uciążliwy jedynie lokalnie, w przypadkach, gdzie zabudowa mieszkalna jest zlokalizowana blisko zakładu przemysłowego.

Nawiązując do dokumentów strategicznych dla obszaru województwa, które w swych zapisach odnoszą się do problematyki niekorzystnego oddziaływania hałasu na środowisko, można przywołać takie opracowania jak: „Program Ochrony Środowiska Przed Hałasem dla Województwa Śląskiego do roku 2018 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie”, „Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2020+”, „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego”.

Dokumenty te wskazują ciągi komunikacyjne oraz obszary przemysłowe jako najbardziej uciążliwe źródła hałasu, jednocześnie zaznaczając, że oddziaływanie akustyczne obiektów przemysłowych jest dużo mniejsze od hałasu komunikacyjnego. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na hałas drogowy, jako kategorię hałasu o największej skali oddziaływania na środowisko.

Wymieniając największe problemy komunikacyjne wpływające na zwiększający się poziom hałasu w środowisku, wskazuje się na: niewystarczającą liczbę obwodnic w miastach, gdzie ruch tranzytowy nakłada się z ruchem lokalnym, dużą ilość skrzyżowań i wąskie ulice zmniejszające płynność jazdy, nieprzystosowanie parametrów dróg do występującego obecnie natężenia ruchu i obciążenia (szczególnie samochodami ciężarowymi), a tempo modernizacji i budowy nowych dróg nie może nadążyć za wzrostem liczby pojazdów. Należy więc zwrócić uwagę na prawidłowe planowanie przebiegu dróg tranzytowych, budowę obwodnic i optymalizację ruchu wewnątrz miast. Niezbędna jest także rozbudowa sieci dróg rowerowych oraz promowanie i modernizowanie transportu publicznego.

2.7.1.1. Stan w roku 2013

WIOŚ w Katowicach w roku 2013 wykonał badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Gilowice, Krzepice, Kuźnia Raciborska, Pawonków, Rydułtowy, Ślemień, Wilamowice, Zebrzydowice.

Wyniki badań monitoringowych wraz z ich odniesieniem do poziomów dopuszczalnych przedstawiono poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}
2013 rok								
Gilowice, ul. Krakowska	63,7	54,9	62,9	57,3	64	59	61	56
Krzepice, ul. Kuków	64,3	55,8	63,5	57,2	68	59	65	56
Gm. Krzepice, m. Szarki DK 43	69,5	62,6	65,9	64,3	68	59	65	56
Gm. Kuźnia Raciborska, m. Rudy DW 919	69,1	60,5	69,0	61,8	68	59	65	56
Kuźnia Raciborska, ul. Kozielska DW 425	64,5	55,5	65,9	57,1	68	59	65	56
Pawonków, ul. Skrzydłowska	59,4	50,5	58,2	52,5	68	59	65	56
Pawonków, ul. Zawadzkiego	62,2	53,2	62,8	55,1	68	59	65	56
Rydułtowy, Raciborska DW 935	68,2	60,1	66,7	61,0	68	59	65	56
Rydułtowy, ul. Bohaterów Warszawy	70,5	62,4	68,7	63,4	64	59	61	56
Ślemień, ul. Krakowska	61,9	53,5	60,0	54,2	64	59	61	56
Gm. Wilamowice, m. Pisarzowice, ul. Bielska	67,5	59,0	65,6	60,0	64	59	61	56
Gm. Zebrzydowice, m. Kończyce Małe, ul. Jagiellońska	74,7	66,6	75,0	68,7	64	59	61	56

Ryc. 51. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były linie kolejowe nr 1 w Poraju i nr 132 w Paczynie w gminie Toszek.

Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{AeqD}	L _{AeqN}	L _{DWN}	L _N	L _{AeqD}	L _{AeqN}
2013 rok								
Poraj, ul. Kolejowa, linia kolejowa nr 1	70,1	63,9	64,2	65,1	64	59	61	56
Toszek, m. Paczyna, linia kolejowa nr 132	65,2	57,9	65,1	60,8	68	59	65	56

Ryc. 52. Zbiornicze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W 2013 roku ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach był o 5,2% mniejszy niż w 2012 roku.

Obniżyła się ilość lotów samolotów polskich (o 13,8%), jak i obcych (o 1,9%). Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 23,8 tys. (spadek o 8,3% w porównaniu z 2012 rokiem), a lotnictwa ogólnego – 5,1 tys. (wzrost o 12,0%).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził w 2013 roku 109 kontroli, których celem było ograniczenie uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu do środowiska.

Z wykonanych badań wynikało, że dopuszczalne poziomy hałasu, określone stosowaną decyzją właściwego organu ochrony środowiska lub standardy akustyczne, określone rozporządzeniem zostały przekroczone w 38 skontrolowanych podmiotach.

Przykładem wykonania zarządzeń wynikających z kontroli jest działanie w ramach ograniczenia uciążliwości akustycznej Spółka „KONKO” w Mysłowicach wykonała w 2013 roku ekran akustyczny na długości 101,7 m od strony południowej zakładu i wysokości 5,0 m. Aktualnie Spółka spełnia standardy akustyczne nałożone decyzją Prezydenta Miasta Mysłowice z dnia 16 czerwca 2010 r.

2.7.1.2. Stan w roku 2014

WIOŚ w Katowicach w roku 2014 wykonał badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Dąbrowa Zielona, Imielin, Konopiska, Miedźna, Przystajń, Rajcza, Rudziniec.

Wyniki badań monitoringowych wraz z ich odniesieniem do poziomów dopuszczalnych przedstawiono poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}
Gm. Dąbrowa Zielona, m. Olbrachcice DW 786	68,3	59,7	66,6	61,2	68	59	65	56
Imielin, ul. Imielińska DW 934 (PR1)	75,1	56,5	73,1	58,0	64	59	61	56
Imielin, ul. Imielińska DW 934 (PR2)	74,8	56,8	73,4	58,4	64	59	61	56
Gm. Konopiska, m. Wąsosz DW 908	64,9	55,1	69,5	56,0	68	59	65	56
Konopiska, ul. Opolska DW 904	71,8	63,7	70,2	65,0	68	59	65	56
Gm. Miedzna, m. Góra, DW 933	69,5	51,7	68,3	52,9	64	59	61	56
Miedzna, ul. Wiejska	65,0	46,2	63,8	46,7	64	59	61	56
Przystajń, ul. Częstochowska DW 494	69,7	61,2	68,8	62,3	68	59	65	56
Przystajń, ul. Targowa	63,1	54,6	62,4	57,1	68	59	65	56
Rajcza, ul. Rynek	68,9	50,8	67,1	52,0	64	59	61	56
Gm. Rudziniec, m. Łany, DK 40	68,5	60,4	67,2	62,5	68	59	65	56
Gm. Rudziniec, m. Kleszczów ul. Osiedleńcza	66,6	57,8	65,7	58,5	68	59	65	56

Ryc. 53. Zbiornicze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były linia kolejowa nr 138 w Mysłowicach oraz linia tramwajowa zlokalizowana w ciągu ulicy Katowickiej w Świętochłowicach.

Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq D}	L _{Aeq N}
Świętochłowice, ul. Katowicka (linia tramwajowa)	-	-	59,9	58,3	-	-	65	56
Mysłowice, ul. Dolna, linia kolejowa nr 138	65,8	58,5	63,1	61,9	64	59	61	56

Ryc. 54. Zbiornicze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W roku 2014 przeprowadzono badania klimatu akustycznego w wybranych rejonach zabudowy mieszkaniowej sąsiadującej z Ładowiskiem Częstochowa - Rudniki, znajdującym się na terenie gminy Rędziny. Pomiarami objęto operacje lotnicze statków powietrznych o charakterze sportowym, turystycznym i treningowym. Biorąc pod uwagę specyfikę funkcjonowania łądowiska, do oceny klimatu akustycznego środowiska zastosowano krótkookresowe wskaźniki hałasu. Natomiast ze względu na brak wykonywania operacji lotniczych w porze nocnej, ocena ograniczyła się wyłącznie do wyznaczenia wskaźnika dziennego LAeq D.

Badania przeprowadzono w 2 rejonach badań, w miejscowości Marianka Rędzińska, w rejonie ulicy Srebrnej oraz w miejscowości Kościelec w rejonie ulicy Krótkiej. W obydwu przypadkach nie zanotowano przekroczenia wartości dopuszczalnej hałasu lotniczego.

Zestawienie wskaźników oceny hałasu lotniczego w 2014 roku dla analizowanych rejonów badań przedstawiono poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik L_{AeqD} [dB]	Poziom dopuszczalny [dB]
Gm. Rędziny, miejscowość Marianka Rędzińska, ul. Srebrna	41,1	60,0
Gm. Rędziny, miejscowość Kościelec, ul. Krótka	54,3	60,0

Ryc. 55. Zbiornicze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu lotniczego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził w 2014 roku 128 kontroli w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Na skutek stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku podejmowano działania proekologiczne mające na celu poprawę klimatu akustycznego.

Przykładem realizacji zadań wyznaczonych w wyniku kontroli są działania celem zmniejszenia uciążliwości akustycznej. Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Piaśń” w Bieruniu przy ul. Granitowej 16 zrealizowała inwestycję polegającą na budowie ekranu dźwiękochłonnego o długości 106 mb i wysokości 9,4 m po zachodniej stronie części placu drobnicowej sprzedaży węgla grubego na terenie Zakładu Głównego w Bieruniu przy ul. Granitowej 16. Realizację budowy ekranu zakończono 30.07.2014 r. Tego samego dnia w porze dziennej i nocnej zostały przeprowadzone badania hałasu, na podstawie których stwierdzono, że w wyniku działalności Kopalni standardy akustyczne, określone w decyzji Wojewody Śląskiego z dnia 17.02.2006 r. znak ŚR-III/H-6611/a/2/06 są aktualnie spełnione.

W roku 2014 utworzony został obszar ograniczonego użytkowania dla MPL „Katowice” w Pyrzowicach. Został on powołany Uchwałą Nr IV/53/12/2014 z dnia 25 sierpnia 2014 r. Sejmiku Województwa Śląskiego w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach.

W obszarze ograniczonego użytkowania zabrania się:

- przeznaczania nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, a także pod szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- zmiany sposobu użytkowania budynków w całości lub części na cele mieszkaniowe, a także na szpitale, domy opieki oraz zabudowę związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, z zastrzeżeniem wskazanym poniżej,
- budowy nowych budynków mieszkalnych, a także szpitali, domów opieki, zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, z zastrzeżeniem wskazanym poniżej.

Zastrzeżenie: w obszarze ograniczonego użytkowania dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania budynków w całości lub części na cele mieszkaniowe oraz budowę nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych jako towarzyszących innym funkcjom, pod warunkiem spełnienia wymagań dotyczących warunków technicznych budynków.

2.7.1.3. Stan w roku 2015

WIOŚ w Katowicach w roku 2015 wykonał badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Janów, Jaworze, Krzyżanowice, Pawłowice, Popów, Wilkowice, Wojkowice. Wyniki badań monitoringowych wraz z ich odniesieniem do poziomów dopuszczalnych przedstawiono poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq,D}	L _{Aeq,N}	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq,D}	L _{Aeq,N}
Janów, ul. Częstochowska DK 46	70,4	62,9	66,8	65,0	68	59	65	56
Gm. Janów, m. Złoty Potok, DW 793	69,7	61,9	67,9	65,2	68	59	65	56
Jaworze, ul. Wapienicka	62,4	51,3	62,8	53,9	64	59	61	56
Gm. Krzyżanowice, m. Bieńkowice, DK 45	69,4	61,4	68,1	62,5	68	59	65	56
Gm. Krzyżanowice, m. Roszków, DK 45	68,1	58,9	67,4	59,9	64	59	61	56
Pawłowice, ul. Pszczyńska DK 81	72,7	64,7	71,0	66,1	64	59	61	56
Popów, ul. Wieluńska DW 491	64,0	55,5	62,8	57,0	64	59	61	56
Gm. Popów, m. Zawady, ul. Częstochowska DW 491	70,3	62,3	68,6	63,4	68	59	65	56
Wilkowice, ul. Wyzwolenia	64,2	54,4	64,8	56,6	68	59	65	56
Wojkowice, ul. Sobieskiego (PR1)	67,5	58,8	65,9	59,6	64	59	61	56
Wojkowice, ul. Sobieskiego (PR2)	68,5	59,3	67,7	60,7	68	59	65	56
Zbrosławice, ul. Wolności	66,0	56,6	64,6	58,5	68	59	65	56
Gm. Zbrosławice, m. Wieszowa, DK 94	72,7	64,7	70,2	65,6	68	59	65	56

Ryc. 56. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były linie kolejowe nr 93 i 157 na terenie gminy Chybie, nr 4 w Dzibicach w gminie Kroczyce, nr 61 w Zalesicach w gminie Przyrów. Wyniki badań monitoringowych wraz z ich odniesieniem do poziomów dopuszczalnych przedstawiono poniżej.

Porównanie poziomów dopuszczalnych z poziomami wynikającymi z przeprowadzonych badań zaprezentowano poniżej.

Rejon badań	Wskaźnik [dB]				Poziomy dopuszczalne [dB]			
	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq,D}	L _{Aeq,N}	L _{DWN}	L _N	L _{Aeq,D}	L _{Aeq,N}
Chybie, m. Mnich, linie kolejowe nr 93, 157	71,7	65,5	66,5	66,6	68	59	65	56
Kroczyce, m. Dzibice, linia kolejowa nr 4	69,3	62,1	66,0	63,9	64	59	61	56
Przyrów, m. Zalesice, linia kolejowa nr 61	66,8	60,2	62,0	61,6	68	59	65	56

Ryc. 57. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W celu ochrony środowiska przed hałasem utworzono obszary ograniczonego użytkowania dla budowy drogi publicznej DTŚ w Gliwicach. Uregulowały to:

- Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/16/13/2015 z dnia 21 grudnia 2015 r. (odcinek G2) – na podstawie której utworzony został obszar ograniczonego użytkowania dla "Budowy drogi publicznej Drogowej Trasy Średnicowej Katowice-Gliwice Część "Zachód" od km 0+245,29 do km 4+037,37 (odcinek G2)". W obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzono zakaz realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.
- Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/16/14/2015 z dnia 21 grudnia 2015 r. (odcinek G2/4) - na podstawie której utworzony został obszar ograniczonego użytkowania dla „Budowy drogi publicznej Drogowej Trasy Średnicowej Katowice-

Gliwice Część „Zachód” od km 4+037,37 do km 5+320,00 (odcinek G2/4)”. W obszarze ograniczonego użytkowania wprowadzono zakaz realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.

W 2015 roku ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach był o 10,3% większy od zanotowanego przed rokiem.

Liczba lotów samolotów polskich wzrosła prawie dwukrotnie, natomiast liczba lotów samolotów obcych obniżyła się (o 12,5%). Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 25,2 tys. (wzrost o 7,1% w porównaniu z 2014 rokiem), a lotnictwa ogólnego – 6,5 tys. (wzrost o 24,8%).

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 129 kontroli w zakresie emisji hałasu do środowiska.

Z analizy interwencji wpływających do WIOŚ wynika, iż coraz częściej zgłaszana jest uciążliwość podmiotów zaliczanych do mikro lub małych przedsiębiorstw (w tym obiektów prowadzących działalność handlową lub usługową).

2.7.1.4. Stan w roku 2016

WIOŚ w Katowicach w 2016 roku wykonał badania akustyczne hałasu drogowego w 15 punktach pomiarowych, na terenie gmin: Mierzęcice, Skoczów, Starcza oraz kolejowego w 3 punktach zlokalizowanych w Bieruniu, Olsztynie i Skoczowie.

Ocenę stanu akustycznego wskaźników długookresowych LDWN i LN wykonano dla 3 punktów pomiarowych hałasu drogowego oraz w 1 punkcie hałasu kolejowego.

Analiza wyników pomiarów monitoringowych hałasu drogowego wykazała, iż w świetle obowiązujących standardów akustycznych, tylko w części badanych punktów wystąpiły przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu. Takie wartości oznaczono kolorem czerwonym.

Lokalizacja punktu referencyjnego		Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
		Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
PR1	Mierzęcice, ul. Wolności	71,2	68,0	64,2	59,0	69,7	65,0	66,0	56,0
PR2	Mierzęcice, ul. Gminna	-	68,0	-		65,3	65,0	61,5	
PR3	Mierzęcice, ul. Wolności	-	68,0	-		69,6	65,0	66,4	
PR4	Mierzęcice, ul. Kolejowa	-	68,0	-		62,4	65,0	56,9	
PR5	Mierzęcice, Nowa Wieś, ul. Zawadzkiego	-	68,0	-		64,7	65,0	58,1	
PR6	Mierzęcice, Przeczyce, ul. 21 Stycznia	-	64,0	-		62,0	61,0	54,2	
PR1	Skoczów, ul. Objazdowa	-	68,0	-		60,6	65,0	53,2	
PR2	Skoczów, ul. Górny Bór	-	64,0	-		63,7	61,0	54,6	
PR3	Skoczów, ul. Ciężarowa	-	68,0	-		63,9	65,0	57,5	
PR4	Skoczów, ul. Górecka	68,0	68,0	59,0		69,0	65,0	61,1	
PR1	Starcza, ul. Gliwicka	67,3	68,0	58,7		68,3	65,0	60,6	
PR2	Starcza, ul. Gminna	-	68,0	-		61,7	65,0	52,9	
PR3	Starcza, ul. Szkolna	-	68,0	-		60,6	65,0	54,1	
PR4	Starcza, ul. Śląska	-	68,0	-		64,4	65,0	56,4	
PR5	Starcza, ul. Częstochowska	-	68,0	-		67,2	65,0	57,7	

Ryc. 58. Zbiornicze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Na podstawie pomiarów monitoringowych hałasu drogowego wykonanych na terenie gminy Starcza, została opracowana lokalna mapa akustyczna, w której zawarto mapy imisyjne hałasu dla pięciu głównych ciągów komunikacyjnych znajdujących się na terenie gminy: ul. Gliwicka, ul. Gminna, ul. Szkolna, ul. Śląska, ul. Częstochowska. Dla pozostałych gmin mapowanie akustyczne wykonano jedynie dla odcinków dróg i linii kolejowej, których ocenę akustyczną wykonano na podstawie wskaźników długookresowych.

Przedmiotem analizy, pod względem uciążliwości hałasowych, były linie kolejowe numer 61 w Olsztynie, 157 w Skoczowie i 179 w Bieruniu.

Uzyskane w 2016 roku wyniki, w postaci wskaźników krótkookresowych oceny hałasu oraz wskaźników długookresowych dla linii kolejowej nr 61, zestawiono poniżej. Kolorem czerwonym zaznaczono przekroczenia dopuszczalnych norm.

Rejon badań	Wskaźnik L_{DWN} [dB]		Wskaźnik L_N [dB]		Wskaźnik L_{AeqD} [dB]		Wskaźnik L_{AeqN} [dB]	
	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma	Wynik	Norma
Bieruń, LK 179	-	68,0	-	59,0	52,5	65,0	47,0	56,0
Skoczów, LK 157	-	64,0	-	59,0	48,3	61,0	42,8	56,0
Olsztyn, LK 61	67,8	64,0	61,5	59,0	61,3	61,0	64,6	56,0

Ryc. 59. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Ruch samolotów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach w 2016 roku był niższy (o 2,2%) od zanotowanego przed rokiem.

Liczba lotów samolotów polskich była niższa o 12,0%, natomiast liczba lotów samolotów obcych zwiększyła się o 3,6%. Liczba startów i lądowań lotnictwa handlowego wyniosła 26,7 tys. (wzrost o 5,9% w porównaniu z 2015 rokiem), a lotnictwa ogólnego – 4,3 tys. (spadek o 34,0%).

W ramach prowadzonych działań kontrolnych przeprowadzonych zostało 106 pomiarów poziomu hałasu w środowisku dla pory dnia i pory nocy, w zależności od charakteru pracy głównych źródeł hałasu. Dopuszczalne poziomy zostały przekroczone w 43 przypadkach.

2.7.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

W strefie interwencji ochrony przed hałasem ocenić należy, że realizowane były wszystkie zadania ujęte w obowiązujących w okresie raportowania programach ochrony środowiska.

Jednym z ważniejszych narzędzi w zakresie ochrony przed hałasem są mapy akustyczne sporządzane w skali wojewódzkiej i krajowej.

Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców raz dla dróg krajowych, linii kolejowych i lotnisk to zadanie ważne do realizacji z punktu realizacji celu jakim ma służyć.

Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku, na podstawie map, w terminie do 30 czerwca 2013 r. należało opracować programy ochrony środowiska przed hałasem i przekazać do właściwego WIOŚ.

Do końca 2015 roku do WIOŚ w Katowicach mapy przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty - z obowiązku nie wywiązały się jedynie dwa miasta (miasto Katowice przekazało mapę w 2016 roku, natomiast w przypadku miasta Siemianowice Śląskie sprawa była w trakcie wyjaśniania).

Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku, na podstawie map, w terminie do 30 czerwca 2013 r. należało opracować programy ochrony środowiska przed hałasem i przekazać do właściwego WIOŚ.

Do końca 2016 roku do WIOŚ w Katowicach dokumentację przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty.

Zadanie określone w programie ochrony środowiska do 2013 roku jako: stworzenie systemu monitoringu hałasu obejmującego urządzenia do pomiaru klimatu akustycznego oraz bazy danych do przechowywania i przedstawiania wyników pomiarów ściśle realizowane jest na bieżąco przez WIOŚ.

Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas realizowana była poprzez odpowiednie technologie i techniki głównie przez zarządców dróg i linii kolejowych; Realizacja tego zadania wiąże się również ściśle z odpowiednim planowaniem przestrzennym i dopasowaniu odpowiednich funkcji terenów.

W okresie raportowania wykonywano modernizację środków transportu w celu ich wyciszenia modernizację transportu szynowego i wymianę taboru autobusowego. Realizacji tych zadań dokonywały zarówno zakłady komunikacji miejskich w większych miastach województwa jak również lokalni przewoźnicy.

Prowadzono również na szeroką skalę głównie przez JST ekologiczne akcje edukacyjne w temacie ochrony przed hałasem.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 32. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zagrożenia hałasem

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
HAŁAS				
H1.1. Sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców raz dla dróg krajowych, linii kolejowych i lotnisk				
JST, zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z przepisami prawa, w terminie do 30 czerwca 2012 r., prezydenci miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem, zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, mieli obowiązek sporządzenia map akustycznych w ramach II etapu mapowania. Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku, na podstawie map, w terminie do 30 czerwca 2013 r. opracowuje się programy ochrony środowiska przed hałasem (POŚPH). Opracowane mapy oraz POŚPH należy przekazać do właściwego WIOŚ. Do końca 2015 roku do WIOŚ w Katowicach mapy przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty - z obowiązku nie wywiązały się jedynie dwa miasta (miasto Katowice przekazało mapę w 2016 roku, natomiast w przypadku miasta Siemianowice Śląskie sprawa była w trakcie wyjaśniania). Wykaz podmiotów, które sporządziły i przekazały do WIOŚ mapy akustyczne: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA; PKP PLK; Stalexport A. M. S.A.; ZDW; Miasto Jaworzno; Miasto Żory; Miasto Bielsko-Biała; Miasto Bytom; Miasto Chorzów; Miasto Częstochowa; Miasto Dąbrowa Górnicza; Miasto Gliwice; Miasto Ruda Śląska; Miasto Rybnik; Miasto Sosnowiec; Miasto Tychy; Miasto Zabrze. 	1 817,76	Budżet Województwa Śląskiego, środki własne, środki RPO
H1.2. Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem				
JST, zarządcy infrastruktury	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgodnie z przepisami prawa, w terminie do 30 czerwca 2012 r., prezydenci miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz 	71,09	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem, zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, mieli obowiązek sporządzenia map akustycznych w ramach II etapu mapowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dla terenów, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku, na podstawie map, w terminie do 30 czerwca 2013 r. opracowuje się programy ochrony środowiska przed hałasem (POŚPH). Opracowane mapy oraz POŚPH należy przekazać do właściwego WIOŚ. Do końca 2015 roku do WIOŚ w Katowicach POŚPH przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty - z obowiązku nie wywiązały się jedynie dwa miasta (miasto Katowice oraz Siemianowice Śląskie). Wykaz podmiotów, które sporządziły i przekazały do WIOŚ POŚPH: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA; PKP PLK; Stalexport A. M. S.A.;ZDW; Miasto Jaworzno; Miasto Żory; Miasto Bielsko-Biała; Miasto Bytom; Miasto Chorzów; Miasto Częstochowa; Miasto Dąbrowa Górnicza; Miasto Gliwice; Miasto Ruda Śląska; Miasto Rybnik; Miasto Sosnowiec; Miasto Tychy; Miasto Zabrze. 		
H1.3. Stworzenie systemu monitoringu hałasu obejmującego urządzenia do pomiaru klimatu akustycznego oraz bazy danych do przechowywania i przedstawiania wyników pomiarów				
WIOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> WIOŚ w Katowicach realizując „Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego na lata 2013-2015”, wykonał badania akustyczne hałasu drogowego na terenach gmin: Dąbrowa Zielona, Gilowice, Imielin, Janów, Jaworze, Konopiska, Krzepice, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska, Miedźna, Pawłowice, Pawonków, Popów, Przystajń, Rajcza, Rudziniec, Rydułtowy, Ślemień, Wilamowice, Wilkowice, Wojkowice, Zbrosławice, Zebrzydowice, kolejowego w gminach: Chybie, Kroczyce, Mysłowice, Poraj, Przyrów i Toszek, tramwajowego w Świętochłowicach oraz lotniczego w gminie Rędziny. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwację zmian dokonano w większości rejonów badań na podstawie wyników pomiarów poziomu hałasu, określonych wskaźnikami hałasu LDWN i LN oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, takich jak sposób zagospodarowania terenu i demograficznych. W przypadku hałasu tramwajowego oraz lotniczego, mając na uwadze specyficzne warunki funkcjonowania analizowanych obiektów, ocenę wykonano na podstawie wskaźników krótkookresowych. Realizacja zadań związanych z badaniami i oceną stanu akustycznego środowiska została wykonana na terenach poza aglomeracjami o liczbie mieszkańców nie większej niż 100 tysięcy. Badania monitoringowe prowadzone były przez akredytowane Pracownie Laboratorium WIOŚ w Katowicach, umiejscowione w delegaturach w Bielsku-Białej i Częstochowie. Wielkości emisji i zasięgów oddziaływania hałasu w sąsiedztwie wybranych dróg i linii kolejowej zostały przedstawione na mapach akustycznych. Uzyskano je, posługując się programami komputerowymi LIMA oraz ArcGis. Mapy te zweryfikowano pomiarowo podczas sesji pomiarowych hałasu. Informacje uzyskiwane na drodze badań monitoringowych (w tym z zakresu akustyki środowiska) przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, stanowią dla administracji różnego szczebla podstawę do zarządzania strategicznego poprzez plany, programy ochrony środowiska, do opracowywania których wykorzystywane są informacje o trendach zmian środowiska. Szczegółowe opracowania tematyczne związane z oceną klimatu akustycznego poszczególnych miejscowości zostały przekazane władzom poszczególnych miast i gmin do wykorzystania oraz zamieszczone zostały na stronie internetowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach - www.katowice.wios.gov.pl. Ponadto na stronie internetowej została zamieszczona interaktywna mapa punktów pomiarowych w zakresie badań 	996,4	Budżet państwa, WFOŚiGW

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		hałasu, wykonanych przez WIOŚ w Katowicach w latach 2010-2015.		
H1.4. Okresowa (coroczna) analiza zmian klimatu akustycznego w ramach nowego systemu monitoringu hałasu w rejonach szczególnie narażonych, w tym obszarów centrów handlowych, głównych szlaków drogowych, kolejowych i lotniczych				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Inspekcja Ochrony Środowiska kontroluje zakłady przemysłowe pod kątem spełnienia wymogów w zakresie emisji hałasu do środowiska w odniesieniu do obowiązujących standardów akustycznych. Wskaźnikami hałasu mającymi zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby są: LAeqD - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00) oraz LAeqN - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00). Na terenie województwa śląskiego trudno wyznaczyć dominującą branżę przemysłową oddziałującą niekorzystnie na klimat akustyczny terenów zurbanizowanych. Z analizy interwencji wpływających do WIOS wynika, iż coraz częściej zgłaszana jest uciążliwość podmiotów zaliczanych do mikro lub małych przedsiębiorstw (w tym obiektów prowadzących działalność handlową lub usługową). 	-	-
H1.5. Zwiększenie kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu, w tym hałasu linii elektromagnetycznych.				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzono kontrole planowe i pozaplanowe, głównie interwencyjne, których celem było sprawdzenie dotrzymywania dopuszczalnych norm emisji hałasu do środowiska, emitowanego z urządzeń technicznych i instalacji oraz hałasu komunikacyjnego, którego źródłem są drogi krajowe, autostrady, linie kolejowe. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające przede wszystkim na kierowaniu wystąpień do organów samorządowych i rządowych, w celu wydania decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu w środowisku oraz zobowiązania określonych podmiotów do podjęcia działań naprawczych, mających na celu zmniejszenie emisji hałasu do środowiska. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm emisji hałasu, określonych w stosownym pozwoleniu, wydawano decyzje wymierzające kary pieniężne. <ul style="list-style-type: none"> w 2013 roku wykonano 118 kontroli ogółem, w tym 34 kontrole planowe i 84 kontrole pozaplanowe. w 2014 roku wykonano 132 kontrole ogółem, w tym 37 kontroli planowych i 95 kontroli pozaplanowych. w 2015 roku wykonano 135 kontroli ogółem, w tym 56 kontroli planowych i 79 kontroli pozaplanowych. 	1 762,8	budżet państwa
H2.1. Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas				
JST, zarządcy dróg	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane głównie poprzez modernizację infrastruktury komunikacyjnej. <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice (2013-2015): <ul style="list-style-type: none"> budowa obwodnicy Bielska – Białej; budowa drogi S-69 Bielsko-Biała - Żywiec – Zwardoń; remonty nawierzchni drogowej. PKP (2013-2015) - poprawa stanu technicznego poprzez wymianę elementów nawierzchni na liniach kolejowych. ZDW (2013-2015) - przebudowa dróg wojewódzkich, remonty dróg wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego, poprawa organizacji ruchu. Tramwaje Śląskie (2013-2015) – modernizacja torowisk tramwajowych. JST (2013-2015) - bieżące remonty dróg o złym stanie technicznym. 	1 248 494,85	środki własne, budżet państwa, EFRR, UE, RPO, NPPDL, PROW 2007-2013, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, budżet Województwa Śląskiego, POIS, KFD

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
H2.2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej w miejscach występowania szczególnych uciążliwości akustycznych dla mieszkańców (szczególnie w okolicach takich budynków jak: szpitale, szkoły, przedszkola, internaty, domy opieki społecznej itp.)				
JST, zarządcy dróg	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice (2013) – budowa ekranów akustycznych w ciągu DK1 Siewierz; GDDKiA Katowice (2014) – budowa ekranów akustycznych w ciągu DK1 Goczałkowice Zdrój; GDDKiA Katowice (2015) – budowa ekranów akustycznych w ciągu: DK1 Goczałkowice Zdrój, DK81 Mikołów – Kamionka, DK1 Siewierz; JST (2013-2015) - wprowadzenie nowych obszarów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych. 	81 956,26	środki własne, środki pochodzące z ochrony środowiska
H2.3. Modernizacja środków transportu w celu ich wyciszenia (modernizacja transportu szynowego i wymiana taboru autobusowego)				
JST, przewoźnicy	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane także w ramach zadania P2.9. Zakup pojazdów transportu publicznego o niskiej emisji spalin (w tym: zakup pojazdów spełniających normy emisji spalin Euro 4, zastosowanie w komunikacji miejskiej środków transportu zasilanych paliwem alternatywnym np. gazowym CNG lub odnawialnym (bioetanol) w miejsce oleju napędowego); Od początku wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przeprowadzonych zostało 16 naborów w obszarze Działania 4.5 „Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie”. Ze 103 złożonych do dofinansowania wniosków wybrano dotychczas 60. Łącznie pomoc finansowa przeznaczona na wybrane projekty to niespełna 750 mln zł. W ramach dofinansowania z obszaru transportu publicznego złożonych zostało 51 wniosków na kwotę dofinansowania ponad 1 mld zł. Z tego do dofinansowania wybrano 27 projektów na kwotę dofinansowania ponad 672 mln zł (całkowita wartość to prawie 970 mln zł). Wśród pozytywnie ocenionych wniosków znalazły się m.in. dotyczące zakupu taboru autobusowego przez PKM Sosnowiec sp. z o.o. (dofinansowanie: ponad 89,1 mln zł) czy też zakupu ekologicznych autobusów niskopodłogowych przez katowickiego przewoźnika – PKM Katowice sp. z o.o. (dofinansowanie: przeszło 85,5 mln zł). Tramwaje Śląskie S.A. (2013-2015) - Realizacja projektu „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. 	224 522,95	środki UE, środki własne
H2.4. Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem poziomu hałasu, zwłaszcza ze szczególnym uwzględnieniem lokalizacji nowych dróg, jak i lokalizacji centrów handlowych oraz lokalizacji budownictwa mieszkaniowego w sąsiedztwie już istniejących tras komunikacyjnych oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów				
Gminy	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane przez poszczególne gminy poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dot. dopuszczalnego poziomu hałasu; W celu zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem, w przyjętych planach zagospodarowania przestrzennego, wyznaczano tereny zaliczone do poszczególnych rodzajów dopuszczalnego poziomu hałasu, określonych w przepisach prawa ochrony środowiska. W ten sposób ochroną akustyczną obejmowano tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, tereny przeznaczone pod zabudowę związaną z pobytem dzieci i młodzieży oznaczone symbolami oraz tereny przeznaczone na cele mieszkaniowo-usługowe. 	w ramach działań własnych	środki własne
H2.5. Interwencyjna działalność organów kontroli środowiska w przypadku stwierdzenia poważnych naruszeń zasad przestrzegania emisji hałasu przemysłowego do środowiska				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Wykonane kontrole pozaplanowe to głównie kontrole interwencyjne, przeprowadzone na wniosek osób fizycznych lub 	1 762,80	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		organów administracji. Zgłaszane uciążliwości dotyczyły nadmiernej emisji hałasu do środowiska związanej z pracą urzędów technicznych i instalacji tj. klimatyzatorów, instalacji wentylacyjnych, warsztatów usługowych. <ul style="list-style-type: none"> • w 2013 roku wykonano 84 kontrole pozaplanowe, w tym 76 kontroli interwencyjnych. • w 2014 roku wykonano 95 kontroli pozaplanowych, w tym 89 kontroli interwencyjnych. • w 2015 roku wykonano 79 kontroli pozaplanowych, w tym 71 kontroli interwencyjnych. 		
H2.6. Przeprowadzenie edukacji ekologicznej				
JST, przewoźnicy komunikacji publicznej	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie realizowane w szerokim zakresie przez poszczególne JST poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, • Audycje radiowe, • Programy telewizyjne, • Organizowanie i udział w konkursach ekologicznych, • Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, • Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	b.d.	środki własne, WFOŚiGW, środki UE

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 33. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zagrożenia hałasem

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
HAŁAS				
H1.1. Realizacja działań zgodnie z priorytetami nadanymi im w programach ochrony środowiska przed hałasem, sporządzonych przez Marszałka Województwa Śląskiego oraz Prezydentów Miast powyżej 100 tys. mieszkańców				
JST, Zarządcy dróg	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie – vide zadania od H 1.2. do H 2.3. 	-	-
H1.2 Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> ZDW Katowice (2015-2016) - budowa obwodnic, przebudowa dróg wojewódzkich, remonty dróg wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego; ZDP Będzin (2015) - przebudowa drogi powiatowej 4700 S; ZDP Będzin (2015) - poprawa spójności komunikacyjnej Powiatu Będzińskiego poprzez połączenie DK78 i DK86; ZDM Gliwice (2015-2016) - remont nawierzchni jezdni i chodników istniejących dróg gminnych w granicach administracyjnych miasta Gliwice; Gmina Chybie (2015-2016) - wykonywanie nawierzchni z betonu asfaltowego; Gmina Krzyżanowice (2015-2016) - budowa/ przebudowa/ modernizacja dróg gminnych; Powiat Pszczyński (2016) - poprawa układu komunikacyjnego ciągu dróg powiatowych nr 4106S oraz nr 4100S. 	707 731,71	środki własne, Budżet Województwa Śląskiego, RPO, NPPDL, fundusze strukturalne, kredyt BRRE, FOGR, PRGiPID, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, PROW
H1.3 Ograniczenie hałasu drogowego				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> ZDM Gliwice (2015-2016) - budowa dróg rowerowych w ciągu ul. Akademickiej i Panewnickiej. Miasto Bielsko – Biała (2015) - uruchomiony został System Bezobsługowych Wypożyczalni Rowerowych „BBbike”; Miasto Bielsko – Biała (2015) - przedłużenie ścieżki rowerowej wokół lotniska w Bielsku-Białej; Budowa węzłów przesiadkowych – m.in. gminy: Bobrowniki, Bytom, Wielowieś; Miasto Jaworzno (2015-2016) – realizacja projektu „Miejskie Centrum Integracji Transportu w Jaworznie: Integracja Dróg dla Rowerów w Jaworznie”, budowa Velostrady Etap 2 i 3. MZUiM Katowice (2015-2016) – wspieranie transportu rowerowego; Powiat pszczyński (2016) - wykonanie koncepcji budowy ścieżek rowerowych; Miasto Bielsko – Biała (2015) – wprowadzenie ograniczeń tonażowych – IV etap (ostatni); Miasto Bytom (2015-2016) – budowa Bytomskiej Centralnej Trasy Północ-Południe BCT-NS jako nowy ciąg drogi wojewódzkiej: <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. opracowano dokumentację techniczną, w 2016 r. uzyskano Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej (ZRID). Miasto Katowice (2015-2016) - opracowanie wieloletniego planu rozwoju zintegrowanego systemu transportowego miasta Katowice wraz z realizacją Kompleksowych Badań Ruchu i budową symulacyjnego modelu ruchu. 	9 437,51	środki własne, EFRR, MSWiA
H1.4 Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych.				
Zarządcy dróg, JST	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA Katowice (2015) - budowa zabezpieczeń akustycznych na dł. 4,26 km w ciągu: DK1 Goczałkowice Zdrój, 	33 447,1	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<p><i>DK81 Mikołów – Kamionka, DK1 Siewierz;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>GDDKiA Katowice (2016) - budowa zabezpieczeń akustycznych na dł. 2,74 km w ciągu DK1 Siewierz;</i> <i>Miasto Bytom (2015-2016) – modernizacja torowisk tramwajowych z zastosowaniem technologii tzw. „szyny pływającej” obniżającej emisję energii wibroakustycznej przez trakcję tramwajową;</i> <i>ZDW Katowice (2015-2016) - budowa obwodnicy Pawłowic - w ramach inwestycji, prócz samej drogi wybudowano m.in. ekrany akustyczne;</i> <i>JST (2015-2016) – bieżące utrzymanie oraz nasadzenia zieli izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych.</i> 		
H1.5 Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH				
Koleje Śląskie Sp. z o.o.	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zakup nowego taboru kolejowego. 	b.d.	środki własne
PKP	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa stanu technicznego poprzez wymianę elementów nawierzchni na linii nr 90, 93, 133, 138, 139, 142, 148, 157, 171, 179, 180, 652, 657, 713. 		
H1.6 Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Przeprowadzono kontrole planowe i pozaplanowe, głównie interwencyjne, których celem było sprawdzenie dotrzymywania dopuszczalnych norm emisji hałasu do środowiska, emitowanego z urządzeń technicznych i instalacji tj. klimatyzatorów, instalacji wentylacyjnych, warsztatów usługowych. W przypadkach stwierdzonych naruszeń podejmowano działania pokontrolne polegające przede wszystkim na kierowaniu wystąpień do organów samorządowych i rządowych, w celu wydania decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu w środowisku oraz zobowiązania określonych podmiotów do podjęcia działań naprawczych, mających na celu zmniejszenie emisji hałasu do środowiska. W przypadku stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych norm emisji hałasu, określonych w stosownym pozwoleniu, wydawano decyzje wymierzające kary pieniężne. <i>W 2015 roku wykonano 135 kontroli ogółem, w tym 56 kontroli planowych i 79 kontroli pozaplanowych.</i> <i>W 2016 roku wykonano kontroli 149 ogółem, w tym 47 kontroli planowych i 102 kontrole pozaplanowe.</i> 	1507,52	środki własne, budżet państwa, Spółka Restrukturyzacyjna Kopalń S.A.
Powiaty	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Zadanie wykonywane na bieżąco w ramach obowiązków ustawowych – m.in. wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. 		
H1.7. Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)				
WIOŚ, zakłady przemysłowe	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Podmioty naruszające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określone w stosownych decyzjach, są zobligowane do realizacji inwestycji mających na celu redukcję ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska. Inwestycje wyciszające polegają m.in. na zastosowaniu izolacji akustycznych, tłumików, barier dźwiękochłonnych. <i>W 2015 roku 7 podmiotów gospodarczych rozpoczęło działania naprawcze, zmierzające do zmniejszenia uciążliwości akustycznych.</i> <i>W 2016 roku 5 podmiotów gospodarczych rozpoczęło działania naprawcze, zmierzające do zmniejszenia uciążliwości akustycznych.</i> 	b.d.	środki własne
H1.8. Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)				
JST, zarządcy dróg, służby kontrolne	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane m.in. poprzez realizację następujących działań: <ul style="list-style-type: none"> <i>Miasto Bielsko – Biała (2015) – wprowadzenie ograniczeń tonażowych – IV etap (ostatni).</i> 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> Miasto Bytom (2015-2016) – modernizacja torowisk tramwajowych z zastosowaniem technologii tzw. „szyny pływającej” obniżającej emisję energii wibroakustycznej przez trakcję tramwajową. JST (2015-2016) – bieżące utrzymanie oraz nasadzenia zieli izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych. MZUiM Katowice (2015-2016) – wspieranie transportu rowerowego. 		
H1.9 Eliminacja narażenia mieszkańców na hałas poprzez utworzenie obszarów ograniczonego użytkowania (w przypadku braku technicznych możliwości)				
Zarząd Województwa Śląskiego	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Utworzono 2 obszary ograniczonego użytkowania: <ul style="list-style-type: none"> Dla „Budowy drogi publicznej Drogowej Trasy Średnicowej Katowice-Gliwice Część „Zachód” od km 4+037,37 do km 5+320,00 (odcinek G2/4)”; „Budowy drogi publicznej Drogowej Trasy Średnicowej Katowice-Gliwice Część „Zachód” od km 0+245,29 do km 4+037,37 (odcinek G2)”. 	w ramach zadań własnych	-
H1.10 Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska				
Gminy	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wskazywano tereny chronione przed hałasem. Stosowano także rozwiązania planistyczne polegające np. na strefowaniu funkcji lub zastosowania pasów zieleni izolacyjnej. W celu zapewnienia właściwych warunków ochrony przed hałasem, w przyjmowanych planach zagospodarowania przestrzennego, wyznaczano tereny zaliczone do poszczególnych rodzajów dopuszczalnego poziomu hałasu, określonych w przepisach prawa ochrony środowiska. W ten sposób ochroną akustyczną obejmowano tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, tereny przeznaczone pod zabudowę związaną z pobytem dzieci i młodzieży oraz tereny przeznaczone na cele mieszkaniowo-usługowe. 	w ramach zadań własnych	środki własne
H2.1 Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W 2016 r. realizacja zadań związana z badaniami i oceną stanu akustycznego środowiska została wykonana przez WIOŚ na terenach miejscowości o liczbie mieszkańców mniejszej niż 100 tysięcy. Badania monitoringowe prowadzone były przez akredytowane Pracownie Laboratorium WIOŚ w Katowicach, umiejscowione w delegaturach w Bielsku-Białej i Częstochowie. WIOŚ w Katowicach realizując „Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa śląskiego na lata 2016-2020”, w 2016 roku wykonał badania akustyczne hałasu drogowego w 15 punktach pomiarowych, na terenie gmin: Mierzęcice, Skoczów, Starcza oraz kolejowego w 3 punktach zlokalizowanych w Bieruniu, Olsztynie i Skoczowie. Informacje uzyskiwane na drodze badań monitoringowych (w tym z zakresu akustyki środowiska) przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, stanowią dla administracji różnego szczebla podstawę do zarządzania strategicznego poprzez plany, programy ochrony środowiska, do opracowywania których wykorzystywane są informacje o trendach zmian środowiska. Szczegółowe opracowania tematyczne związane z oceną klimatu akustycznego poszczególnych miejscowości zostały przekazane władzom poszczególnych miast i gmin do wykorzystania oraz zamieszczone zostały na stronie internetowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach - www.katowice.wios.gov.pl. 	833,40	budżet państwa, WFOŚiGW
H2.2 Aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach				
JST, zarządcy infrastruktury, WIOŚ	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Do końca 2015 roku do WIOŚ w Katowicach mapy przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty - z obowiązku nie wywiązały się jedynie dwa miasta (miasto Katowice przekazało mapę w 2016 roku, natomiast w przypadku miasta 	147,12	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<p>Siemianowice Śląskie sprawa była w trakcie wyjaśniania).</p> <ul style="list-style-type: none"> Wykaz podmiotów, które sporządziły i przekazały do WIOŚ mapy akustyczne: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA; PKP PLK; Stalexport A. M. S.A.;ZDW; Miasto Jaworzno; Miasto Żory; Miasto Bielsko-Biała; Miasto Bytom; Miasto Chorzów; Miasto Częstochowa; Miasto Dąbrowa Górnicza; Miasto Gliwice; Miasto Ruda Śląska; Miasto Rybnik; Miasto Sosnowiec; Miasto Tychy; Miasto Zabrze. Na podstawie pomiarów monitoringowych hałasu drogowego wykonanych w 2016 r. na terenie gminy Starcza, została opracowana lokalna mapa akustyczna, w której zawarto mapy imisyjne hałasu dla pięciu głównych ciągów komunikacyjnych znajdujących się na terenie gminy: ul. Gliwicka, ul. Gminna, ul. Szkolna, ul. Śląska, ul. Częstochowska. Dla pozostałych gmin mapowanie akustyczne wykonano jedynie dla odcinków dróg i linii kolejowej, których ocenę akustyczną wykonano na podstawie wskaźników długookresowych. 		
H2.3 Opracowanie wynikających z map akustycznych Programów ochrony przed hałasem				
JST, zarządcy infrastruktury, WIOŚ	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Do końca 2015 roku do WIOŚ w Katowicach POŚPH przekazały niemal wszystkie zobowiązane podmioty - z obowiązku nie wywiązały się jedynie dwa miasta (miasto Katowice oraz Siemianowice Śląskie). Wykaz podmiotów, które sporządziły i przekazały do WIOŚ POŚPH: <ul style="list-style-type: none"> GDDKiA; PKP PLK; Stalexport A. M. S.A.;ZDW; Miasto Jaworzno; Miasto Żory; Miasto Bielsko-Biała; Miasto Bytom; Miasto Chorzów; Miasto Częstochowa; Miasto Dąbrowa Górnicza; Miasto Gliwice; Miasto Ruda Śląska; Miasto Rybnik; Miasto Sosnowiec; Miasto Tychy; Miasto Zabrze. 	291,26	środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.8. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

2.8.1. Ocena stanu środowiska

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne.

Zależnie od przeznaczenia źródła pól elektromagnetycznych (PEM), zakresu wytwarzanych częstotliwości i mocy nadajnika, różne grupy ludności, podlegają w różnym stopniu ekspozycji na PEM. Wielkość tej ekspozycji zależy od stopnia uprzemysłowienia danego obszaru kraju czy regionu i przeciętnie jest wyższa dla mieszkańców dużych miast w porównaniu z obszarami wiejskimi. Orientacyjnie można stwierdzić, że poza bliskimi rejonami otaczającymi duże nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, gdzie wartości natężenia i gęstości mocy są najwyższe, podwyższone wartości natężenia pola wystąpią na terenie aglomeracji miejskich, gdzie wyróżnić należy sieć radiofonii ruchomej i telefonii komórkowej, państwowe i komercyjne stacje radiowe i telewizyjne, itp.

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska wykonuje okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, a także prowadzi aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Pomiary wykonywane są w punktach pomiarowych dla trzech typów terenów dostępnych dla ludności:

- w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.,
- w pozostałych miastach,
- na terenach wiejskich.

Podstawowym założeniem dokonywanych obserwacji jest ochrona ludności przed wzrostem poziomów pól elektromagnetycznych ponad wartości dopuszczalne. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz metody sprawdzania i wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych są określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1883).

Po analizie wyników pomiarów ze wszystkich punktów pomiarowych III cyklu pomiarowego (obejmującego lata 2014-2016), stwierdza się brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu natężenia pola elektrycznego. Średni arytmetyczny poziom natężeń skutecznych pola elektrycznego promieniowania elektromagnetycznego z wszystkich pomiarów III cyklu wyniósł **0,43 V/m**. Dla poszczególnych rodzajów terenów, średnie poziomy wyniosły:

- centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. - 0,55 V/m,
- pozostałe miasta – 0,44 V/m,
- tereny wiejskie – 0,31 V/m

Najwyższy średni poziom promieniowania 1,63 V/m, spośród wszystkich miast powyżej 50 tys. mieszkańców w trakcie pomiarów III cyklu pomiarowego, zmierzono w punkcie zlokalizowanym przy ul. Koszalińskiej w Sosnowcu.

Wyniki pomiarów wykonanych w III trzyletnim cyklu pomiarowym w punktach zlokalizowanych na terenach miast poniżej 50 tys. mieszkańców wskazują najwyższe średnie natężenie pola elektrycznego 1,34 V/m zarejestrowano na terenie miasta Czechowice-Dziedzice, w 9 punktach wynik pomiaru był poniżej czułości urządzenia pomiarowego. W 31 punktach pomiarowych wynik pomiaru był poniżej średniej wojewódzkiej 0,43 V/m.

Najwyższy średni poziom natężenia pola elektrycznego 1,40 V/m, wśród terenów wiejskich zmierzono w miejscowości Zebrzydowice, z kolei wyniki poniżej progu czułości sondy pomiarowej zanotowano w 13 punktach. W 38 punktach, zmierzono średnie poziomy poniżej a w 7 powyżej średniego poziomu dla obszaru całego województwa.

Podsumowując, w latach 2013-2016 r. WIOŚ w Katowicach prowadził badania natężenia promieniowania elektromagnetycznego. Zgodnie z wynikami badań WIOŚ nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu PEM (7 V/m). Tendencja ta dotyczy całego województwa śląskiego.

Przeprowadzone do tej pory ponad 400 pomiarów w ramach wszystkich trzech cykli pomiarowych nie stwierdziły przekroczeń dopuszczalnego poziomu pola elektrycznego w środowisku (7 V/m), co oznacza że w tym zakresie dotrzymywane są standardy środowiskowe. Średni poziom PEM we wszystkich badanych punktach w latach 2008-2010 (I cykl pomiarowy) wyniósł 0,36 V/m, w latach 2011-2013 (II cykl pomiarowy) – 0,37 V/m, natomiast średni poziom w tych samych punktach pomiarowych zmierzony w ramach trzeciego cyklu pomiarowego wyniósł 0,43 V/m.

Porównując wyniki I, II i III cyklu pomiarowego należy stwierdzić wzrost średnich poziomów PEM w środowisku, przy czym różnica pomiędzy I i II cyklem jest niewielka, natomiast w przypadku porównania II i III cyklu wzrosty te są większe.

Mając na uwadze ciągły rozwój sieci radiokomunikacyjnej oraz aktywowanie się operatorów w nowych pasmach, przypuszczać należy, iż w kolejnych latach obserwowane będą dalsze wzrosty średnich poziomów PEM na wszystkich rodzajach terenów. WIOŚ w Katowicach zgodnie z zapisami Programu Państwowego Monitoringu Środowiska kontynuować będzie pomiary poziomu PEM w środowisku miernikami szerokopasmowymi oraz w wybranych punktach analizatorem widma w ramach IV trzyletniego cyklu przypadającego na lata 2017-2019.

2.8.1.1. Stan w roku 2013

WIOŚ w Katowicach w roku 2013 wykonał badania monitoringowe PEM, które nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Wyznaczona średnia arytmetyczna wartość skutecznych natężeń pola elektrycznego wyznaczona na podstawie wszystkich pomiarów wykonanych w 2013 roku wyniosła 0,37 V/m, przy dopuszczalnym poziomie 7 V/m.

Wyniki badań monitoringowych przedstawiono poniżej.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m] dla poszczególnych rodzajów terenów
Pomiary wykonane w 2013 roku				
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Katowice, ul. Panewnicka/Medyków	11.10.2013	0,31	0,52
2	Częstochowa, ul. Baczyńskiego	08.05.2013	0,22	
3	Bielsko-Biała, ul. Łagodna	22.10.2013	1,04	
4	Sosnowiec, ul. Będzińska	07.06.2013	0,32	
5	Głiwice, ul. Łódzka	03.10.2013	0,75	
6	Bytom, Plac św. Jana	09.10.2013	0,59	
7	Jaworzno, ul. Ks. A. Mrocza	18.06.2013	0,34	
8	Zabrze, ul. Wołodzyjowskiego/Opawska	07.05.2013	0,30	
9	Jastrzębie Zdrój, ul. Szkolna/Podhalańska	06.03.2013	0,14*	
10	Siemianowice Śląskie, ul. Wróblewskiego	15.04.2013	1,44	
11	Ruda Śląska, Oświęcimska	13.09.2013	0,34	
12	Chorzów, ul. Odrowążów	05.07.2013	0,21	
13	Tychy, ul. Zareby	22.08.2013	0,75	
14	Rybnik, ul. Rynkowa	20.03.2013	0,60	
15	Dąbrowa Górnicza, ul. Chopina	14.05.2013	0,50	
Pozostałe miasta				
16	Blachownia, Sienkiewicza	09.07.2013	1,31	0,35
17	Sośnicowice, ul. Powstańców	10.05.2013	0,27	
18	Krzyszów, Rynek	12.08.2013	0,17*	
19	Toszek, Rynek	10.09.2013	0,24	
20	Wilamowice, ul. Więźniów Oświęcimia	17.04.2013	0,68	
21	Czerwionka-Leszczyny, ul. Ligonia	23.07.2013	0,17*	
22	Lędziny, Lędzińska	04.07.2013	0,45	
23	Ogrodzieniec, ul. Kościuszki	18.09.2013	0,12*	
24	Łazy, ul. Częstochowska	08.10.2013	0,58	
25	Sławków, Rynek	15.10.2013	0,19	
26	Pyskowice, Rynek	20.09.2013	0,23	
27	Pszów, Jagielly	23.08.2013	0,34	
28	Orzesze, Bukowina	09.08.2013	0,22	
29	Pszczyna, ul. MC Skłodowskiej	25.09.2013	0,14*	
30	Miasteczko Śląskie, ul. Kościelna	05.09.2013	0,16*	
Tereny wiejskie				
31	Kruszyna, ul. Pocztowa	18.04.2013	0,21	0,23
32	Opatów, ul. Kościuszki	02.10.2013	0,15*	
33	Kłomnice, Częstochowska	17.04.2013	0,24	
34	Panki, ul. 1-go Maja	17.05.2013	0,23	
35	Jaworze, ul. Wapienicka	13.06.2013	0,06*	
36	Hutki, DW 908	24.04.2013	0,14*	
37	Niegowa, ul. Mirowska	17.07.2013	0,36	
38	Ujsoły, ul. Bystra	19.06.2013	0,22	
39	Psary, ul. Główna	04.09.2013	0,20	
40	Ślemień, szkoła	02.07.2013	0,25	
41	Miedźno, ul. Filipowicza	11.07.2013	0,12*	
42	Rycerka Górna, przystanek PKS	20.05.2013	0,12*	
43	Chybie, ul. Kolejowa	16.04.2013	0,59	
44	Pietrowice Wielkie, ul. Żymierskiego	01.07.2013	0,26	
45	Suszec, ul. Pszczyńska	14.08.2013	0,36	

Ryc. 60. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.8.1.2. Stan w roku 2014

WIOŚ w Katowicach w roku 2014 wykonał badania monitoringowe PEM w 45 punktach zlokalizowanych w granicach województwa śląskiego po 15 na terenie miast powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałych miastach oraz terenach wiejskich. Pomiarów nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Wyznaczona średnia arytmetyczna wartość skutecznych natężeń pola elektrycznego wyznaczona na podstawie wszystkich pomiarów wykonanych w 2014 roku nie przekroczyła dopuszczalnego poziomu 7 V/m.

Wyniki badań monitoringowych przedstawiono poniżej.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m] dla poszczególnych rodzajów terenów
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Rybnik, ul. Poloczka	10.06.2014	0,4	0,51
2	Katowice, ul. Plebiscytowa	28.08.2014	0,43	
3	Bytom, ul. Powstańców Śl.	18.08.2014	0,55	
4	Sosnowiec, ul. Teatralna/Kościelna	27.05.2014	0,66	
5	Będzin, ul. Wspólna	14.07.2014	0,63	
6	Zabrze, ul. Mikulczycka/Dąbrowskiego	01.08.2014	0,18*	
7	Częstochowa, ul. Partyzantów	07.10.2014	0,30	
8	Bielsko-Biała, ul. Krakowska	03.11.2014	0,67	
9	Mysłowice, ul. Moniuszki	27.03.2014	0,22	
10	Jastrzębie Zdrój, ul. Opolska	25.02.2014	1,59	
11	Gliwice, Plac Adama Mickiewicza	05.08.2014	0,46	
12	Chorzów, ul. Poniatowskiego	19.09.2014	0,23	
13	Siemianowice Śląskie, ul. Okrężna	16.06.2014	0,22	
14	Dąbrowa Górnicza, ul. Cedlera	07.08.2014	0,64	
15	Tychy, ul. Reymonta	20.03.2014	0,42	
Pozostałe miasta				
16	Siewierz, Rynek	05.06.2014	0,17*	0,34
17	Lubliniec, ul. Tuwima	21.05.2014	0,17*	
		21.05.2014	0,32**	
18	Kłobuck, ul. Wieluńska	13.06.2014	0,92	
19	Rydułtowy, Rynek	27.10.2014	0,52	
20	Wisła, ul. Wyzwolenia	30.07.2014	0,21	
21	Mikołów, ul. Konstytucji 3-go Maja	21.04.2014	0,34	
22	Wozniki, Rynek	04.06.2014	0,22	
23	Szczekociny, ul. Leśna	11.08.2014	0,29	
24	Radzionków, ul. Krzywya	17.06.2014	0,36	
25	Żywiec, Rynek	26.05.2014	0,20	
26	Pilica, Rynek	04.08.2014	0,18*	
27	Knurów, Piastów	06.08.2014	0,58	
28	Cieszyn, Rynek	29.04.2014	0,32	
29	Myszków, ul. Miedziana	16.06.2014	0,24	
30	Koniecpol, ul. Robotnicza	19.05.2014	0,34	
Tereny wiejskie				
31	Koniaków, DW 943	13.03.2014	0,23	0,28
32	Koszęcin, ul. Korczaka	18.06.2014	0,21	
33	Mstów, Pl. Mickiewicza	12.05.2014	0,16*	
34	Herby, ul. Lubliniecka	10.09.2014	0,32	
35	Rudy, ul. Brzozowa	21.05.2014	0,26	
36	Kroczyce, ul. 22-go Lipca	11.06.2014	0,2	
37	Korbielów, ul. Widokowa	22.08.2014	0,32	
38	Przyrów, ul. Św. Mikołaja/Cmentarna	18.09.2014	0,14*	
39	Pilchowice, ul. Gliwicka	30.10.2014	0,40	
40	Popów, ul. Parcela	10.06.2014	0,21	
41	Rudziniec, ul. Gliwicka	01.07.2014	0,12*	
42	Bieńkowice, ul. Ogrodowa	17.06.2014	0,19	
43	Wręczyca Wielka, ul. Strażacka	30.04.2014	0,31	
44	Lelów, Pl. Partyzantów	09.06.2014	0,25	
45	Łodygowice, ul. Borowa	08.08.2014	1,00	

Ryc. 61. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.8.1.3. Stan w roku 2015

Badania przeprowadzone przez WIOŚ w Katowicach w roku 2015 wykonane w punktach zlokalizowanych w granicach województwa śląskiego na terenie miast powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałych miastach oraz terenach wiejskich. Pomiarów nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Wyznaczona średnia arytmetyczna wartość skutecznych natężeń pola elektrycznego wyznaczona na podstawie wszystkich pomiarów wykonanych w 2015 roku nie przekroczyła dopuszczalnego poziomu 7 V/m. Wyniki badań monitoringowych przedstawiono poniżej.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m] dla poszczególnych rodzajów terenów
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Będzin, ul. J.U. Niemcewicza	20.08.2015	0,29	0,50
2	Sosnowiec, ul. Koszalińska	27.08.2015	1,63	
3	Częstochowa, ul. 11-go Listopada	31.07.2015	0,68	
4	Zory, ul. Korfanteo	11.05.2015	0,35	
5	Tarnowskie Góry, ul. 9-go Maja	30.07.2015	0,25	
6	Tarnowskie Góry, ul. Kamienna	13.08.2015	0,43	
7	Zawiercie, ul. Pomorska	18.09.2015	0,71	
8	Świętochłowice, ul. Granitowa	09.04.2015	0,41	
9	Racibórz, ul. Opawska/Lwowska	12.06.2015	0,30	
10	Wodzisław Śląski, Rynek/ul. Opolska	08.05.2015	0,54	
11	Piekary Śląskie, ul. Kalwaryjska	23.07.2015	0,32	
12	Katowice, ul. Chrobrego	31.08.2015	0,69	
13	Bielsko-Biała, ul. Tuwima	18.09.2015	0,08*	
14	Mysłowice, ul. Laryska	26.08.2015	0,55	
15	Ruda Śląska, ul. Fitelberga	14.04.2015	0,33	
Pozostałe miasta				
16	Koziegłowy, Plac Moniuszki	28.05.2015	0,17*	0,55
17	Żarki, Pl. Jana Pawła II	28.07.2015	0,18*	
18	Krzepice, Rynek	22.07.2015	0,72	
19	Kuźnia Raciborska, ul. Browarna	27.07.2015	0,38	
20	Czeladź, Rynek	24.04.2015	0,22	
21	Czechowice-Dziedzice, ul. Łukowa	19.05.2015	1,34	
22	Ustroń, ul. Daszyńskiego/Strażacka	08.06.2015	0,29	
23	Bieruń, ul. Granitowa	10.06.2015	0,62	
24	Wojkowice, ul. Jana III Sobieskiego	03.09.2015	1,08	
25	Szczyrk, ul. Orla	21.08.2015	1,13	
26	Łaziska Górne, ul. Dworcowa	05.06.2015	0,19	
27	Radlin, ul. Mariacka	23.03.2015	0,37	
28	Poreba, ul. Chopina	28.08.2015	0,61	
29	Skoczów, ul. Morcinka	18.05.2015	0,71	
30	Imielin, ul. Sapety	10.03.2015	0,25	
Tereny wiejskie				
31	Zebrzydowice, ul. Wojska Polskiego	11.06.2015	1,40	0,35
32a	Bełk, ul. Szymochy	07.07.2015	0,22**	
32b			0,24	
33	Złoty Potok, Pl. Św. Jana Chrzciciela	12.08.2015	0,22	
34	Czernichów, ul. Żywiecka	19.03.2015	0,18*	
35	Żarnowiec, Zabrodzie	07.09.2015	0,19	
36	Mierzęcice, ul. Wolności	21.07.2015	0,20	
37	Zbrosławice, ul. Wolności	11.09.2015	0,62	
38	Ciasna, ul. Szkolna	24.07.2015	0,30	
39	Milówka, ul. Szkolna	22.06.2015	1,03	
40	Kobiór, ul. Centralna	25.03.2015	0,20	
41	Brenna, ul. Górecka	09.06.2015	0,17*	
42	Dąbrowa Zielona, Plac Kościuski	27.07.2015	0,12*	
43	Tworóg, ul. Zamkowa	16.07.2015	0,16	
44	Mykanów, ul. Słoneczna	22.05.2015	0,18	
45	Olsztyn, ul. Botaniczna	13.05.2015	0,21	

Ryc. 62. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.8.1.4. Stan w roku 2016

Pomiary WIOŚ w Katowicach za rok 2016 nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Wyznaczona średnia arytmetyczna wartość skutecznych natężeń pola elektrycznego wyznaczona na podstawie wszystkich pomiarów wykonanych w 2016 roku nie przekroczyła dopuszczalnego poziomu 7 V/m. Wyniosła ona 0,45 V/m. Najwyższy średni poziom - 1,59 V/m, zarejestrowano w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie miasta Siemianowice Śląskie w rejonie ul. Wróblewskiego. Wyniki badań monitoringowych przedstawiono poniżej.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m]	Średnie natężenie pola elektrycznego [V/m] dla poszczególnych rodzajów terenów
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.				
1	Katowice, ul. Panewnicka/Medyków	31.05.2016	0,51	0,64
2	Częstochowa, ul. Baczyńskiego	17.08.2016	0,24	
3	Bielsko-Biała, ul. Łagodna	15.09.2016	1,35	
4	Sosnowiec, ul. Będzińska	13.06.2016	0,41	
5	Gliwice, ul. Łódzka	26.07.2016	1,37	
6	Bytom, Plac św. Jana	01.09.2016	0,66	
7	Jaworzno, ul. Ks. A. Mrocza	31.08.2016	0,40	
8	Zabrze, ul. Wołodyjowskiego/Dpawska	30.08.2016	0,39	
9	Jastrzębie Zdrój, ul. Szkolna/Podhalańska	29.06.2016	0,23	
10	Siemianowice Śląskie, ul. Wróblewskiego	13.04.2016	1,59	
11	Ruda Śląska, Oświęcimska	25.11.2016	0,43	
12	Chorzów, ul. Odrowążów	20.04.2016	0,31	
13	Tychy, ul. Zaręby	07.06.2016	0,58	
14	Rybnik, ul. Rynkowa	24.05.2016	0,52	
15	Dąbrowa Górnicza, ul. Chopina	29.08.2016	0,73	
Pozostałe miasta				
16	Błachownia, Sienkiewicza	30.06.2016	1,04	0,43
17	Sońców, ul. Powstańców	20.09.2016	0,23	
18	Krzanowice, Rynek	08.07.2016	0,17*	
19	Toszek, Rynek	23.08.2016	0,26	
20	Wilamowice, ul. Więźniów Oświęcimia	19.04.2016	1,33	
21	Czerwionka-Leszczyny, ul. Ligonia	07.07.2016	0,12*	
22	Lędziny, Lędzińska	06.07.2016	0,80	
23	Ogrodzieniec, ul. Kościuski	18.08.2016	0,18*	
24	Łazy, ul. Częstochowska	13.09.2016	0,45	
25	Sławków, Rynek	25.08.2016	0,34	
26	Pyskowice, Rynek	19.08.2016	0,36	
27	Pszów, Jagiełły	21.07.2016	0,36	
28	Orzesze, Bukowina	25.08.2016	0,50	
29	Pszczyna, ul. MC Skłodowskiej	05.07.2016	0,21	
30	Miasteczko Śląskie, ul. Kościelna	11.05.2016	0,11*	
Tereny wiejskie				
31	Kruszyna, ul. Pocztowa	09.05.2016	0,20	0,28
32	Opatów, ul. Kościuski	16.08.2016	0,48	
33	Kłomnice, Częstochowska	10.05.2016	0,29	
34	Panki, ul. 1-go Maja	29.07.2016	0,22	
35	Jaworze, ul. Wapienicka	21.04.2016	0,19*	
36	Hutki, DW 908	27.06.2016	0,13*	
37	Niegowa, ul. Mirowska	05.08.2016	0,34	
38	Ujszoły, ul. Bystra	21.06.2016	0,12*	
39	Psary, ul. Główna	26.08.2016	0,21	
40	Ślemień, szkoła	12.08.2016	0,18*	
41	Miedźno, ul. Filipowicza	24.08.2016	0,18*	
42	Rycerka Górna, przystanek PKS	22.06.2016	0,12*	
43	Chybie, ul. Kolejowa	22.11.2016	0,83	
44	Pietrowice Wielkie, ul. Żymierskiego	09.09.2016	0,24	
45	Suszec, ul. Pszczyńska	25.07.2016	0,45	

Ryc. 63. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.8.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

Na terenie województwa śląskiego w zakresie występowania pól elektromagnetycznych podjęto różnego rodzaju działania realizowane przez WIOŚ, PWIS oraz przez gminy. Wszystkie działania były podejmowane bądź kontynuowane w zakresie: przeprowadzenia badań zagrożenia polami elektromagnetycznymi, prowadzenia monitoringu, ograniczenia oddziaływania pól elektromagnetycznych; preferowania nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego oraz opracowania planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń powstania pól elektromagnetycznych bądź wprowadzania zmian.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 34. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – pola elektromagnetyczne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE				
PEM1.1. Przeprowadzenie badań zagrożenia polami elektromagnetycznymi, monitoring				
ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO				
PWIS Katowice	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Pomiary przeprowadzane przez Oddział Badań Higieny Radiacyjnej Działu Laboratoryjnego WSSE w Katowicach w związku z interwencjami mieszkańców województwa śląskiego obawiających się negatywnego oddziaływania na zdrowie pól elektromagnetycznych. 	141,8	budżet państwa, WFOŚiGW
WIOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Prawo ochrony środowiska nakłada na wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska obowiązek prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Wypełniając nałożony obowiązek Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska pomiary 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<p>poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku w 135 punktach w trzyletnich cyklach pomiarowych. Punkty pomiarowe reprezentują trzy rodzaje terenów: centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., pozostałe miasta oraz tereny wiejskie. W każdym z terenów znajduje się po 45 punktów. Każdego roku trzyletniego cyklu pomiarowego wykonuje się co najmniej 45 dwugodzinnych ciągłych pomiarów promieniowania elektromagnetycznego po 15 punktów reprezentujących trzy rodzaje terenów w za kresie częstotliwości od 100 kHz do 3 GHz.</p> <ul style="list-style-type: none"> Najwyższy średni poziom PEM w latach 2013-2015 zmierzony został w Sosnowcu przy ul. Koszalińskiej - 1,63 V/m, co stanowi około 23% poziomu dopuszczalnego (7 V/m). Poza pomiarami PEM w środowisku WIOS w Katowicach prowadzi na bieżąco analizę przesyłanych sprawozdań z pomiarów wykonywanych na zlecenie prowadzących instalacje emitujące PEM do środowiska, również w tych sprawozdaniach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości, niemniej jednak w niektórych pionach pomiarowych zmierzono wartości bliskie poziomowi dopuszczalnego (7 V/m). 		
PEM1.2. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych				
PWIS Katowice	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozpatrywanie interwencji mieszkańców województwa śląskiego obawiających się negatywnego oddziaływania na zdrowie pól elektromagnetycznych. Analiza dokumentacji oraz w razie konieczności Oddział Higieny Radiacyjnej Działu Nadzoru Sanitarnego zleca wykonanie pomiarów Oddziałowi Badań Higieny Radiacyjnej Działu Laboratoryjnego. Opinie wydawane przez Oddział Higieny Radiacyjnej w ramach współpracy z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego dotyczące oddziaływania na środowisko oraz dopuszczenia do użytkowania nowo instalowanych oraz modernizowanych źródeł PEM. 	b.d.	budżet państwa, środki własne
WIOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane są w ramach zgłaszanych interwencji przez osoby fizyczne bądź organy administracji. w 2013 roku w wyniku interwencji przeprowadzono 1 kontrolę stacji bazowej telefonii komórkowej wraz z odpowiednimi pomiarami. w 2014 r. roku w wyniku interwencji przeprowadzono 4 kontrole stacji bazowych telefonii komórkowych wraz z odpowiednimi pomiarami. w 2015 r. roku w wyniku interwencji przeprowadzono 2 kontrole stacji bazowych telefonii komórkowych wraz z odpowiednimi pomiarami. 		
PEM1.3. Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego				
JST	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco w ramach uwzględniania w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych. Najczęściej w mpzp w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi stosowano następujące rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizacji obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej, które powodują przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony środowiska, w obrębie budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu budownictwa, 	w ramach zadań własnych	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> dopuszczenie lokalizacji obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej o nieznacznym oddziaływaniu w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. 		
PEM1.4. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń powstania pól elektromagnetycznych				
JST	2013-2015	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane na bieżąco w ramach uwzględniania w zmianach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących pól elektromagnetycznych. Najczęściej w mpzp w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi stosowano następujące rozwiązania: <ul style="list-style-type: none"> zakaz lokalizacji obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej, które powodują przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony środowiska, w obrębie budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu budownictwa, dopuszczenie lokalizacji obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej o nieznacznym oddziaływaniu w rozumieniu przepisów odrębnych z zakresu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych. 	w ramach zadań własnych	środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 35. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – pola elektromagnetyczne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE				
PEM 1.1. Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku				
WIOŚ	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi w ramach jednego z podsystemów Państwowego Monitoringu Środowiska pomiary poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku w 135 punktach w trzyletnich cyklach pomiarowych. Punkty pomiarowe reprezentują trzy rodzaje terenów: centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., pozostałe miasta oraz tereny wiejskie. W każdym z terenów znajduje się po 45 punktów. Każdego roku trzyletniego cyklu pomiarowego wykonuje się co najmniej 45 dwugodzinnych ciągłych pomiarów promieniowania elektromagnetycznego po 15 punktów reprezentujących trzy rodzaje terenów w zakresie częstotliwości od 100 kHz do 3 GHz. W 2016 roku WIOŚ w Katowicach prowadził pomiary monitoringowe PEM w środowisku w ramach trzeciego trzyletniego cyklu pomiarowego. Żaden z przeprowadzonych pomiarów nie wykazał przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego w środowisku (7 V/m) określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska. 	126,20	budżet państwa, WFOŚiGW
PEM 1.2. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego				
Gminy	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizowane poprzez egzekwowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dot. ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym. 	w ramach zadań własnych	środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.9. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

2.9.1. Ocena stanu środowiska

Ustawa Prawo ochrony środowiska definiuje poważną awarię jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jeśli poważna awaria ma miejsce w zakładzie, określa się ją mianem poważnej awarii przemysłowej. Zakładem stwarzającym zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej jest zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, o których mowa w art. 248 ust. 1 Ustawy Prawo ochrony środowiska.

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwanej dalej „awarią przemysłową”, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o zwiększonym ryzyku”, albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii, zwany dalej „zakładem o dużym ryzyku”.

Rejestr zakładów ZDR (Zakładów Dużego Ryzyka) i ZZR (Zakładów Zwiększonego Ryzyka) prowadzony jest przez WIOŚ w Katowicach. Wykaz jest ilościowo i jakościowo zgodny z rejestrem Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach.

Poniżej scharakteryzowano stan środowiska w latach 2013-2016 na terenie województwa śląskiego w zakresie poważnych awarii przemysłowych.

2.9.1.1. Stan w roku 2013

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. rejestr zakładów potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 125 zakładów, w tym:

- 19 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR),
- 27 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 79 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

W 2013 roku wykonano wszystkie zaplanowane kontrole w Zakładach Dużego Ryzyka (ZDR) i Zakładach Zwiększonego Ryzyka (ZZR).

Podczas ww. kontroli najczęściej stwierdzano uchybienia dotyczące braku w posiadanych dokumentach:

- monitorowania ilości i jakości substancji niebezpiecznych,
- skuteczności oceny systemu bezpieczeństwa,
- aktualizacji dokumentacji wymaganej dla ZDR i ZZR.

W roku 2013 do WIOŚ w Katowicach zgłoszono jedną poważną awarię przemysłową.

W Zakładach Azotowych AZOTY S.A. w Chorzowie (zakwalifikowanych jako ZZR) doszło do uwolnienia kwasu azotowego 60% w pomieszczeniach hali do produkcji saletry potasowej z powodu rozszczelnienia pojemnika z kwasem. W wyniku zdarzenia zatruciu wziewnemu uległo 7 osób, których hospitalizacja trwała powyżej 24 godzin.

WIOŚ w Katowicach przeprowadził kontrolę ww. podmiotu podczas której ustalono, iż przyczyną zdarzenia był błąd ludzki.

Jednocześnie odnotowano 5 zdarzeń o znamionach awarii:

- wybuch w magazynie nitroestrów w NITROERG S.A. - Zakład w Bieruniu (ZDR), w wyniku którego zniszczeniu uległ budynek magazynu oraz estakada do przesyłu nitroestrów, nie było poszkodowanych wśród ludzi,
- pożar około 40 zbiorników zawierających prawdopodobnie substancje ropopochodne w Katowicach,
- pożar w tunelach kablowych walcowni, ArcelorMittal S.A. w Dąbrowie Górniczej (ZDR). Nie było poszkodowanych osób,
- wypadek drogowy w Boniowicach, w wyniku którego doszło do wycieku oleju smarowego do przydrożnego rowu z autocysterny firmy DAR-TRANS Bytom w ilości około 4 m³,
- porzucenie odpadów niebezpiecznych na gruntach leśnych, na terenie powiatu zawierciańskiego w rejonie Zawiercia-Dąbrowic w Ogrodzieńcu-Józefowie na gruntach przemysłowych oraz w miejscowości Wysoka (wjazd do kamieniołomu).

W dniach 26÷27.09.2013 r. Komenda Wojewódzka PSP w Katowicach oraz Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Pożarnictwa Oddz./Katowice zorganizowali w Wieliczce szkolenie pn. „Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym”.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi corocznie działania kontrolne.

W efekcie przeprowadzonych kontroli, podjętych zostało szereg działań pokontrolnych tj.:

- udzielono 616 pouczeń,
- wydano 570 zarządzeń pokontrolnych – wskaźnik ich wykonania w 2013 r. wyniósł: 81% - zarządzenia zrealizowane, 5% - zarządzenia zrealizowane częściowo, 11% - zarządzenia do realizacji, 3% - zarządzenia niezrealizowane,
- skierowano 83 wnioski i wystąpienia do administracji rządowej oraz 218 wniosków i wystąpień do administracji samorządowej,
- skierowano 11 wniosków do organów ścigania,
- nałożono 138 mandatów karnych na łączną kwotę 51 500 zł,
- wydano 181 decyzji wymierzających kary pieniężne za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska, na łączną kwotę 13 206 509 zł, w tym:
  - 23 za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom (1 944 673 zł),
  - 2 za przekroczenie dopuszczalnej ilości lub rodzaju wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów (1 909 555 zł),
  - 19 za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (436 342 zł),
  - 3 za magazynowanie lub składowanie odpadów (7 964 339 zł),
  - 3 za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów (251 500 zł),
  - 14 z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (148 600 zł),
  - 94 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach (151 500 zł),
  - 1 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z dnia z 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (5 000 zł),

- 2 za niezłożenie sprawozdania zawierającego informacje niezbędne do tworzenia Krajowego Rejestru Uwalniania Zanieczyszczeń, podstawie art. 236d ust. 1 i 2 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (20 000 zł),
- 3 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (225 000 zł),
- 7 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (150 000 zł).

Współpraca Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach z Państwową Strażą Pożarną realizowana jest poprzez natychmiastowe przekazywanie informacji istotnych dla identyfikacji oraz zapobiegania poważnym awariom i zdarzeniom o znamionach poważnych awarii w województwie śląskim oraz bieżącą współpracę pomiędzy Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Katowicach a Państwową Strażą Pożarną.

2.9.1.2. Stan w roku 2014

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. rejestr zakładów potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 125 zakładów, w tym:

- 19 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR),
- 27 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 79 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

W 2014 roku wykonano wszystkie zaplanowane kontrole w Zakładach Dużego Ryzyka (ZDR) i Zakładach Zwiększonego Ryzyka (ZZR).

Podczas ww. kontroli najczęściej stwierdzano uchybienia kategorii II i III tj.:

- eksploatacja instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- niepoinformowanie KW PSP i WIOŚ o przeprowadzonej analizie WPOR i jej rezultatach,
- niepoinformowanie WIOŚ o wystąpieniu awarii na terenie zakładu,
- przekroczenie ustawowego terminu dostarczenia do WIOŚ wykazu ilości substancji niebezpiecznych.

W roku 2014 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach zgłoszono jedną poważną awarię przemysłową. W dniu 17.09.2014 r. w godzinach przedpołudniowych doszło do przerwania gazociągu średniego ciśnienia o średnicy 315 mm podczas prowadzonych prac ziemnych (przewiertu pod jezdnią pod prowadzoną sieć wodociągową) zasilającego Elektrociepłownię EC-1 w Bielsku Białej. Stwierdzono znaczny wypływ gazu oraz wyraźnie wyczuwalny jego zapach. Na miejsce zadysponowano PSP, Pogotowie Gazowe i Policję oraz Pogotowie Ratunkowe. Odcięto ruch samochodowy w zagrożonym obszarze oraz podjęto decyzję o ewakuacji mieszkańców (2 budynki wielorodzinne 4-piętrowe, 5 budynków jednorodzinnych, budynek Netii i Hotelu Elektron). Łącznie ewakuowane były 374 osoby. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska współdziałał w ramach zarządzania kryzysowego ze służbami zaangażowanymi bezpośrednio w działania ratownicze, jak również podejmował działania w zakresie zbierania informacji o zagrożeniu, które przekazywał również do GIOŚ.

Ponadto w roku 2014 do WIOŚ w Katowicach zgłoszono 6 zdarzeń o znamionach poważnej awarii:

- Bieruń, Nitroerg S.A. Zakład w Bieruniu - ZDR – miało miejsce zdarzenie awaryjne w budynku S 2a na stanowisku dozowania masy pirotechnicznej (odfuknięcie substancji),
- Żory, Nifco Korea Poland Sp. z o.o. – pożar w hali produkcyjnej,
- Tychy, Rytm – Sp. z o.o.- ZZR – zapłon i niewielki lokalny pożar skroplonego gazu ciekłego w kontenerze zgazowującym puszkę z pianą montażową,
- Borowno, ZPH BEMAL, pożar budynku produkcyjno-magazynowego (magazyn farb, lakierów i rozpuszczalników),
- Koziegłowy, wypadek drogowy TIR – na DK – 1 w Koziegłowach, w wyniku którego doszło do wycieku oleju silnikowego,
- Góra Włodowska, porzucenie pojemników z nieznaną substancją w kamieniołomie w gminie Włodowice.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach swojej działalności przeprowadza działania kontrolne. W efekcie przeprowadzonych kontroli, podjętych zostało szereg działań pokontrolnych tj.:

- udzielono 353 pouczeń,
- wydano 516 zarządzeń pokontrolnych – wskaźnik ich wykonania w 2014 r. wyniósł: 77,2 % - zarządzenia zrealizowane, 6,0 % - zarządzenia zrealizowane częściowo, 14,1 % - zarządzenia do realizacji, 2,7 % - zarządzenia niezrealizowane,
- skierowano 62 wnioski i wystąpienia do administracji rządowej oraz 152 wniosków i wystąpień do administracji samorządowej,
- skierowano 11 wniosków do organów ścigania,
- nałożono 93 mandatów karnych na łączną kwotę 37 000 zł,
- wydano 274 decyzji wymierzających kary pieniężne za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska, na łączną kwotę 3 142 271 zł, w tym:
  - 18 za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom (1 324 416,00 zł),
  - 2 za przekroczenie dopuszczalnej ilości lub rodzaju wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów (390 354 zł),
  - 17 za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu (410 899 zł),
  - 1 za magazynowanie lub składowanie odpadów (466 635 zł),
  - 1 za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów (120 000 zł),
  - 14 z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (153 202 zł),
  - 211 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 14 grudnia 2012 r. o odpadach (170 000 zł),
  - 6 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z dnia z 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (35 000 zł),
  - 2 za niezłożenie sprawozdania zawierającego informacje niezbędne do tworzenia Krajowego Rejestru Uwalniania Zanieczyszczeń, na podstawie art. 236d ust. 1 i 2 ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (20 000 zł),
  - 1 w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych art. 70 i 72 ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (41 765 zł),

- 1 za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (10 000 zł).

2.9.1.3. Stan w roku 2015

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. rejestr zakładów potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 125 zakłady, w tym:

- 19 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR),
- 29 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 77 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

W 2015 r. wszystkie zaplanowane kontrole w Zakładach Dużego Ryzyka i Zakładach Zwiększonego Ryzyka zostały wykonane. Podczas ww. kontroli stwierdzano w jednym przypadku uchybienia wymagań ochrony środowiska zaliczane do kategorii I: zakład nie dokonał natychmiastowego zawiadomienia WIOŚ o wystąpieniu awarii instalacji zgodnie z art. 264 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Na przedstawiciela podmiotu nałożono grzywnę - mandat karny oraz wydano stosowne zarządzenie pokontrolne.

Nie zgłoszono żadnej poważnej awarii przemysłowej.

W 2015 r. WIOŚ nie organizował szkoleń dotyczących przeciwdziałaniu poważnym awariom. Natomiast przeprowadził w kontrolowanych zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku oraz w zakładach posiadających substancje niebezpieczne w ilościach podprogowych instruktaże z obowiązujących przepisów w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom oraz w zakresie zmian związanych z nową Dyrektywą Seveso III.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi corocznie działania kontrolne.

W związku z naruszeniami wymagań ochrony środowiska w roku 2015 WIOŚ stosował podczas kontroli oraz w ramach działań pokontrolnych adekwatne do uchybień sankcje dyscyplinujące tj.:

- udzielił 417 pouczeń,
- wydał 530 zarządzeń pokontrolnych (wskaźnik wykonania zarządzeń pokontrolnych w 2015 r. wyniósł: 78,1% - zarządzenia zrealizowane, 2,7% - zarządzenia zrealizowane częściowo, 19,2% - zarządzenia niezrealizowane),
- skierowano 156 wniosków i wystąpień do organów administracji samorządowej i 46 wniosków do administracji rządowej,
- skierowano 12 wniosków do organów ścigania, nałożono 129 mandatów karnych na kwotę 48100 zł, wydano 360 decyzji o charakterze pieniężnym, w tym 311 decyzji o karze pieniężnej:
  - 7 decyzji za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających wymaganym warunkom, na kwotę 150 468 zł,
  - 3 decyzje za przekroczenie dopuszczalnej ilości lub rodzaju wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów na kwotę 66 455 zł,
  - 13 decyzji za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na kwotę 274 819 zł,

- 5 decyzji za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów na kwotę 760 000 zł,
- 18 decyzji z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 30 167 zł,
- 255 decyzji za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach na kwotę 483600 zł,
- 4 decyzje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach na kwotę 35000.00 zł (zakończenie postępowań odwoławczych),
- 2 decyzje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym na kwotę 40000 zł,
- 3 decyzje na podstawie art. 236 d ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska na kwotę 30 000 zł,
- 1 decyzję w zakresie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych na kwotę 40 665 zł.

W zakresie działań dyscyplinujących niepieniężnych zrealizowanych w 2015 roku wydano 2 decyzje wstrzymujące użytkowanie instalacji eksploatowanej bez wymaganego pozwolenia zintegrowanego.

W 2015 r. wydano również decyzję o wstrzymaniu działalności podmiotu. Złożono od niej odwołanie do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

2.9.1.4. Stan w roku 2016

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. rejestr zakładów potencjalnych sprawców poważnych awarii obejmował 124 zakłady, w tym:

- 20 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku (ZDR),
- 31 zakładów zakwalifikowanych do grupy o zwiększonym ryzyku (ZZR),
- 73 pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

W porównaniu do stanu na koniec 2015 r. ogólna liczba zakładów mogących spowodować poważne awarie zmniejszyła się o jeden.

W poszczególnych grupach zakładów liczba zakładów o dużym ryzyku – ZDR – zwiększyła się o 1 (2 zakłady zgłosiły się jako ZDR, jeden zakład został przeniesiony do ZZR), liczba zakładów o zwiększonym ryzyku – ZZR – zwiększyła się o 2 (1 zakład został przeniesiony z rejestru ZDR i 1 zakład został przeniesiony z rejestru pozostałych), liczba zakładów tzw. pozostałych – zmniejszona została o 4 (3 zakłady zostały wykreślone z rejestru, 1 zakład został przeniesiony do ZZR).

W roku 2016 do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach zgłoszono jedną poważną awarię przemysłową, która miała miejsce w Chorzowie w dniu 23.05.2016 r. Był to pożar w hali produkcyjnej nadtlenu benzoilu na terenie Zakładu NOVICHEM Sp. z o.o. przy ulicy Michałkowickiej w Chorzowie. Pożar powstał w części hali zwanej Sito i rozprzestrzenił się na pozostałą część hali m.in. suszarkę i halę reaktorów.

Zanotowano także trzy zdarzenia o znamionach poważnej awarii przemysłowej:

- w dniu 25.03.2016 r. doszło do wycieku ropy (ON) z nielegalnej nawiertki na rurociągu PERN Koluszki – Boronów w miejscowości Wikłów gmina Kruszyna,
- dnia 23.09.2016 r. miał miejsce wyciek kwasu solnego o stężeniu 30% ze zbiornika magazynowego do tacy antyrozlewowej w wyniku rozszczelnienia na zaworze

spustowym w zakładzie o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii BIOAGRA - OIL S.A. w Tychach,

- w dniu 02.12.2016 r. w Myszkowie miał miejsce wypadek kolejowy - zderzenie pociągów towarowych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi corocznie działania kontrolne.

W związku z naruszeniami wymagań ochrony środowiska w roku 2016 WIOŚ w Katowicach stosował podczas kontroli oraz w ramach działań pokontrolnych adekwatnie do stwierdzonych uchybień sankcje dyscyplinujące tj.:

- udzielono 529 pouczeń,
- wydano 505 zarządzeń pokontrolnych (wskaźnik wykonania zarządzeń pokontrolnych wyniósł 74,5%),
- wydano 5 zaleceń pokontrolnych,
- skierowano 225 wniosków i wystąpień do organów administracji samorządowej i rządowej,
- skierowano 5 wniosków do organów ścigania,
- nałożono 180 mandatów karnych na kwotę 66 000 zł.,
- wydano 342 decyzje o charakterze pieniężnym, w tym m.in.:
  - 67 decyzji za wprowadzanie do wód lub ziemi ścieków nieodpowiadających warunkom na kwotę 842 521 zł,
  - 2 decyzje za przekroczenie dopuszczalnej ilości lub rodzaju zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza na kwotę 595 845 zł,
  - 41 decyzji za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na kwotę 1 711 760 zł,
  - 2 decyzje za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów na kwotę 100 000 zł,
  - 47 decyzji na podstawie przepisów o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na kwotę 562 382 zł,
  - 173 decyzje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o odpadach na kwotę 198 500 zł,
  - 4 decyzje za nieprzestrzeganie przepisów ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym na kwotę 45 000 zł.

Ponadto na podstawie ustaleń kontroli wszczęto postępowania administracyjne zakończone wydaniem: 1 decyzji wstrzymującej działalność, 3 decyzji wstrzymujących użytkowanie instalacji, 6 decyzji wyznaczających termin usunięcia naruszenia lub nieprawidłowości, 2 decyzje określające zakres i harmonogram działań niezbędnych do ustalenia (a następnie usunięcia) przyczyn zmian obserwowanych parametrów na składowiskach odpadów oraz możliwych zagrożeń dla środowiska.

Podsumowując należy stwierdzić, że w analizowanym okresie wzrosła liczba zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, co jednak nie przełożyło się na liczbę zgłoszonych do WIOŚ poważnych awarii przemysłowych. W raportowanym czasie spadła liczba pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

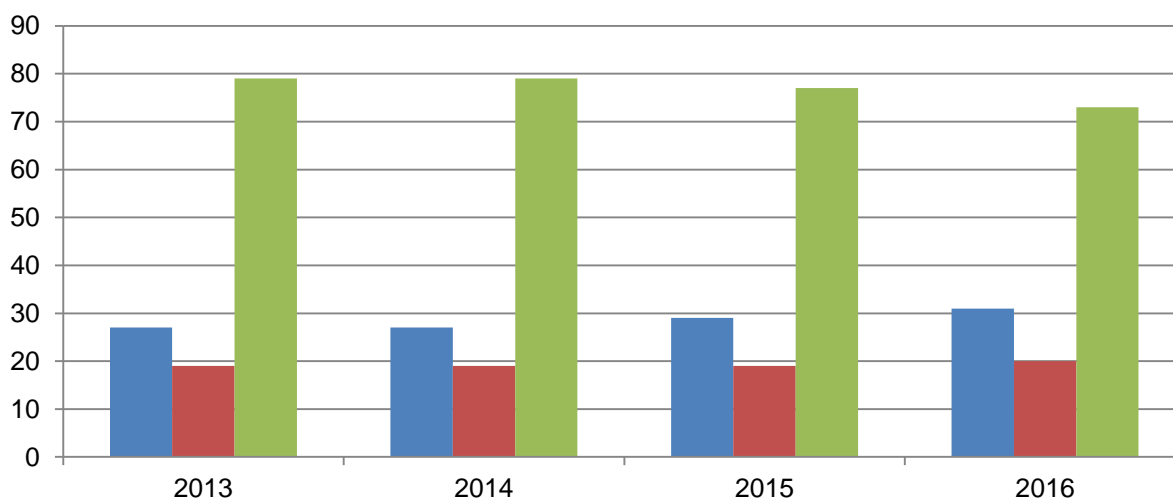
Dane przedstawiono w formie tabelarycznej oraz graficznie.

Tabela 36. Liczba zakładów o zwiększonym / dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie w latach 2013-2014 oraz 2015-2016

Lp.	Liczba zakładów	Rok			
		2013	2014	2015	2016
1.	Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	27	27	29	31
2.	Liczba zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	19	19	19	20
3.	Liczba pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie	79	79	77	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

- Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- Liczba zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- Liczba pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie

Ryc. 64. Liczba zakładów o zwiększonym / dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie w latach 2013-2014 oraz 2015-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych prezentowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

2.9.2. ANALIZA I WYKAZ ZADAŃ ZREALIZOWANYCH

W razie wystąpienia awarii, Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków, a o podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa.

Każda awaria może powodować poważne zagrożenie zarówno dla ludzi jak i całego środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna w głównej mierze być oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz w przypadku wystąpienia awarii na szybkim ograniczeniu jej skutków dla środowiska.

W tym celu na podmioty stwarzające ryzyko wystąpienia tego typu zagrożeń nakładano obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia. Zadania z zakresu zapobiegania występowania poważnych awarii przemysłowych realizował Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska oraz Państwowa Straż Pożarna. Organy te prowadziły kontrolę podmiotów gospodarczych o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Dodatkowo przeprowadzały badania przyczyn wystąpienia awarii i sposobów likwidacji ich skutków oraz prowadzą szkolenia i instruktaże w tym zakresie

Określone zadanie jak: opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa realizowane było przez Zakłady Zwiększonego Ryzyka.

Komendant Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej realizował zadania z zakresu opracowania Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

KWSP odpowiedzialny był również za opracowanie i wdrożenie systemu ratowniczo-gaśniczego dla województwa śląskiego. Zadanie to w okresie raportowania realizowane było w sposób ciągły. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy na terenie województwa śląskiego był rozwijany poprzez włączanie w jego skład kolejnych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, szkolenia ratowników oraz doposażanie jednostek w sprzęt ratowniczy.

Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię jak również prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii realizowane było przez WIOŚ na bieżąco w zakresie swoich obowiązków.

Jak wynika z przeprowadzonej ankietyzacji, w okresie raportowania, oprócz PSP szereg OSP, zostało doposażonych w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, w głównej mierze przez JST, co oznacza, że zadanie to zostało zrealizowane.

Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego to działanie realizowane m.in. poprzez likwidację „dzikich” wysypisk odpadów głównie przez JST.

Wyprowadzenie transportu materiałów niebezpiecznych z terenów o największej gęstości zaludnienia oraz stref ochronnych ujęć wody pitnej - poprzez opracowanie alternatywnych objazdów było realizowane m.in. poprzez budowę obwodnic miast oraz odpowiednią organizacją ruchu – stosowanie znaku B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”, w celu wyeliminowania z ruchu wszelkich pojazdów

przewożących towary niebezpieczne w ilościach, dla których wymagane jest oznakowanie pojazdów tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej.

Wyznaczanie i budowa miejsc postojowych dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne oceniane jest jako zadanie zrealizowane w niewielkim zakresie – jedynie nieliczne parkingi dla samochodów ciężarowych mają wyznaczone miejsca postojowe dla pojazdów ADR.

W formie tabelarycznej dokonano opisu działań zrealizowanych przez jednostki terytorialne, organy administracji państwowej, instytucje zakłady i inne podmioty w latach 2013-2015 oraz 2015-2016. Dane pozyskano w trakcie ankietyzacji. Zestawiono je w tabelach poniżej.

Należy wyjaśnić skąd bierze się zestawienie dla lat 2013-2015 i 2015-2016, a nie jak wynika to z okresu raportowania czyli w odniesieniu do lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Rok 2015 potraktowano szczególnie i dołożono do pierwszej tabeli dodatkowo. Wynika to z faktu, że aktualnie obowiązujący program ochrony środowiska został uchwalony 31 sierpnia 2015 r. Stąd część podmiotów mogła w roku 2015 realizować zadania zarówno z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jak również z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Dlatego w pierwszej tabeli zawarto realizację zadań dla okresu 2013-2014 i dodatkowo 2015. Jest to tabela sprawozdawcza, z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018”.

Natomiast w kolejnej tabeli przedstawiono wykaz i charakterystykę zadań realizowanych w latach 2015-2016. To wykaz zadań wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”.

Tabela 37. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – poważne awarie przemysłowe

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM				
PPAP1.1. Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii na terenie województwa				
ZDR	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Guardian Częstochowa Sp. z o.o. (2013) – sporządzenie aktualizacji raportu o bezpieczeństwie; JSW KOKS (2014) – sporządzenie raportu o bezpieczeństwie dla Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o.; KWPSP (2013) – opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza granicami zakładu Tauron Wytwarzanie S.A Oddział Elektrownia Łaziska w Łaziskach Górnych; KWPSP (2014) - opracowanie Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza granicami zakładu Centrala Obrotu Towarami Masowymi Daw Bytom w Zabrze Sp. z o.o.; LOTOS Terminale S.A. (2014) - aktualizacja Raportu o Bezpieczeństwie; TAURON Wytwarzanie S.A. Elektrownia Łaziska (2014) - aktualizacja ROB zatwierdzona Decyzją PSP z dnia 05.08.2014 r. oraz postanowieniem WIOŚ z dnia 09.07.2014 r. 	68,51	środki własne
PPAP1.2. Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej				
KWPSP	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> W latach 2013-2015 KWPSP w Katowicach, m.in.: <ul style="list-style-type: none"> opracował Zewnętrzny Plan Operacyjno-Ratowniczy dla zakładu dużego ryzyka C.O.T.M. DAW-BYTOM sp. z o.o., przeprowadził aktualizację 8 zewnętrznych planów operacyjno – ratowniczych dla terenów narażonych na negatywne skutki awarii przemysłowej, powstałej w zakładach: AmaeriGas Polska, Rozlewnia Gazu Płynnego Sławków, Guardian Częstochowa Sp. Z o.o. w Częstochowie, TanQuid Polska Sp. z o.o., Lotos Czechowice, Polski Gaz, Nitroerg Bieruń, PPG Polifarb Cieszyn S.A., Italmatch Polska Sp. z o.o. 	-	-
PPAP1.3. Opracowanie i wdrożenie systemu ratowniczo-gaśniczego dla województwa				
KWPSP	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w sposób ciągły. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy na terenie województwa śląskiego jest rozwijany poprzez włączanie w jego skład kolejnych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, szkolenia ratowników oraz doposażanie jednostek w sprzęt ratowniczy. 	b.d.	Budżet państwa, środki samorządowe, NFOŚiGW, WFOŚiGW
PPAP1.4. Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska. W zakresie przeciwdziałania poważnym awariom do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska zgodnie z art. 29 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska należy: <ul style="list-style-type: none"> kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii; prowadzenie szkoleń dla organów administracji oraz podmiotów, o których mowa w pkt 1, badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska, 	1 225,50	budżet państwa

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska. • W przypadku wystąpienia poważnej awarii lub zdarzeń o znamionach poważnej awarii Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji ich zwalczania z organami właściwymi do jej prowadzenia (głównie Państwową Strażą Pożarną) oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tych awarii. • Rejestr poważnych awarii mających miejsce na terenie całego kraju prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. WIOŚ w Katowicach w oparciu przeprowadzone kontrole oraz o już zaistniałe zdarzenia prowadzi rejestr zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii i o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska. Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii kontrolowane są co najmniej raz w roku, a co najmniej raz na 2 lata kontrola przeprowadzana jest w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. • Zgodne z ewidencją WIOŚ na terenie województwa w latach 2013-2015 znajdowało się: <ul style="list-style-type: none"> • 2013 r. - 19 - ZDR, 27 – ZZR i 79 tzw. „Pozostałych”; • 2014 r. - 19 - ZDR, 27 – ZZR i 79 tzw. „Pozostałych”; • 2015 r. - 19 - ZDR, 29 – ZZR i 77 tzw. „Pozostałych”. 		
PPAP1.5. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • 2013 r. - jedna poważna awaria przemysłowa: Chorzów, Zakłady Azotowe Azoty S.A. - ZZR (dawniej Azoty – Adipol S.A.) – uwolnienie kwasu azotowego 60% w pomieszczeniach hali do produkcji saletry potasowej, z powodu rozszczelnienia pojemnika z kwasem. • 2014 r. - jedna poważna awaria przemysłowa: Bielsko-Biała, ul. Gałczyńskiego 31 – konieczność ewakuacji 374 osób na czas dłuższy niż 2 godz., w związku z uszkodzeniem gazociągu średniego ciśnienia (2,5 atm.) i wyciekem gazu ziemnego. • 2015 r. - nie zgłoszono żadnej poważnej awarii przemysłowej. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PPAP1.6. Dopuszczenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego				
KWPS	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> • Dopuszczenie jednostek PSP woj. śląskiego: <ul style="list-style-type: none"> • w specjalistyczny sprzęt do walki z zagrożeniami środowiska naturalnego; • w specjalne środki ochrony indywidualnej dla strażaków uczestniczących w akcjach ratowniczych; • w pianotwórcze środki gaśnicze oraz środki pochłaniające i usuwające substancje niebezpieczne dla środowiska naturalnego; • w specjalny sprzęt ratowniczy niezbędny do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa ekologiczno – chemicznego, ratownictwa drogowego oraz do usuwania poważnych awarii; • w specjalne indywidualne wyposażenie strażaków niezbędne do prowadzenia akcji ratowniczych; • w środki neutralizujące, zbierające i zmywające substancje niebezpieczne dla środowiska naturalnego; • w osprzęt do aparatów ochrony dróg oddechowych; • w specjalistyczne pojazdy ratownicze niezbędne do walki z zagrożeniami środowiska w celu zwiększenia potencjału Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. 	49 984,77	WFOŚiGW, NFOŚiGW, PSP, środki własne, POiŚ, MSW, KSRG OW ZOSPRP
JST	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> • Dopuszczenie jednostek OSP 		

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
PPAP1.7. Usunięcie skutków poważnych awarii w środowisku				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Inspekcja Ochrony Środowiska współdziałała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii. <ul style="list-style-type: none"> 2013 r. - działania ratownicze przy usuwaniu skutków PA prowadzone przez służby zakładowe i PSP - w wyniku awarii nie doszło do zanieczyszczenia środowiska; 2014-2015 r. - brak zagrożeń środowiskowych w związku z PA. 	-	-
PPAP1.8. Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego				
RDOŚ	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> brak danych dotyczących realizacji przez RDOŚ usuwania skutków zanieczyszczeń w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego. 	RDOŚ	2015-2016
PPAP1.9. Wyprowadzenie transportu materiałów niebezpiecznych z terenów o największej gęstości zaludnienia oraz stref ochronnych ujęć wody pitnej - poprzez opracowanie alternatywnych objazdów				
JST, zarządcy dróg, służby kontrolne	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Realizowane m.in. poprzez budowę obwodnic miast oraz odpowiednią organizacją ruchu – stosowanie znaku B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”, w celu wyeliminowania z ruchu wszelkich pojazdów przewożących towary niebezpieczne w ilościach, dla których wymagane jest oznakowanie pojazdów tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej. Dotyczy to dróg, po których przewożenie towaru niebezpiecznego może w razie awarii pojazdu lub wypadku stanowić szczególnie duże zagrożenie dla osób, mienia lub środowiska. W przypadku konieczności wyeliminowania ruchu tylko określonych klas lub grup towarów niebezpiecznych albo określonego sposobu ich przewozu pod znakiem B-13a umieszcza się tabliczkę z odpowiednim napisem. Zakaz wyrażony znakiem B-13a może dotyczyć niektórych okresów doby, np. godzin szczytu. Specyfika rozkładu przestrzennego ludności w województwie śląskim wykazuje duże zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia. Występujący np. w Konurbacji Górnośląskiej rozkład przestrzenny funkcji terenów mieszkaniowych, przemysłowych oraz ciągów komunikacyjnych w praktyce uniemożliwia stosowanie gęstości zaludnienia jako jedynego kryterium poprowadzenia tras przewozu materiałów niebezpiecznych, z uwagi na nieustanne przeplatanie się tych funkcji. Z posiadanych informacji w przedmiotowej materii wynika ponadto, że dobór tras odbywa się poprzez analizę ryzyka. W wyniku takiej analizy możliwe jest poprowadzenie tras przewozu towarów niebezpiecznych trasami o najniższym ryzyku co jednak nie musi być tożsame z poprowadzeniem tras przez tereny najslabiej zaludnione. 	-	-
PPAP1.10. Wyegzekwowanie od wszystkich zakładów o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii: - posiadania Programów zapobiegania poważnym awariom przemysłowym; - opracowania i wdrożenia systemu bezpieczeństwa gwarantującego ochronę ludzi i środowiska; - opracowania raportu o bezpieczeństwie i jego aktualizacji co najmniej raz na 5 lat (zakłady o dużym ryzyku); - opracowania wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego (zakłady o dużym ryzyku); - dostarczenia komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego;				
WIOŚ	2013-2015	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Według stanu na dzień 31 grudnia 2014, 2015, 2016 r. wszystkie zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku posiadały wymaganą prawem dokumentację przeciwdziałania poważnym awariom. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PPAP2.1. Nadzór nad przestrzeganiem bezpiecznego transportu ładunków toksycznych poprzez systematyczne kontrole transportów				
KWP	2013-2015	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Kontrole „Track & Bus” – kontrole samochodów ciężarowych, m.in. stanu technicznego; Kontrole ADR – celem działań jest kontrola pojazdów przewożących towary niebezpieczne. Na terenie województwa wzrasta liczba przewożonych towarów transportem samochodowym. Znaczny udział w tym transporcie stanowią materiały 	w ramach zadań własnych	środki własne

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [tys. zł]	Źródła finansowania
		tw. niebezpieczne, których działanie w przypadku przedostania się do środowiska może powodować zagrożenie życia i zdrowia oraz nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym. W związku z tym policjanci prowadzą działania „ADR” mające na celu wyeliminowanie z ruchu pojazdów niesprawnych technicznie. Sprawdzają m.in. sposób rozmieszczenia i zabezpieczenia towarów na pojeździe.		
PPAP2.2. Wyeliminowanie transportu materiałów niebezpiecznych przez centra miast oraz aktualizacja tras optymalnych dla przewozu substancji niebezpiecznych				
JST, zarządcy dróg, służby kontrolne	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizowane m.in. poprzez budowę obwodnic miast oraz odpowiednią organizacją ruchu – stosowanie znaku B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”, w celu wyeliminowania z ruchu wszelkich pojazdów przewożących towary niebezpieczne w ilościach, dla których wymagane jest oznakowanie pojazdów tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej. Dotyczy to dróg, po których przewożenie towaru niebezpiecznego może w razie awarii pojazdu lub wypadku stanowić szczególnie duże zagrożenie dla osób, mienia lub środowiska. W przypadku konieczności wyeliminowania ruchu tylko określonych klas lub grup towarów niebezpiecznych albo określonego sposobu ich przewozu pod znakiem B-13a umieszcza się tabliczkę z odpowiednim napisem. Zakaz wyrażony znakiem B-13a może dotyczyć niektórych okresów doby, np. godzin szczytu. Specyfika rozkładu przestrzennego ludności w województwie śląskim wykazuje duże zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia. Występujący np. w Konurbacji Górnośląskiej rozkład przestrzenny funkcji terenów mieszkaniowych, przemysłowych oraz ciągów komunikacyjnych w praktyce uniemożliwia stosowanie gęstości zaludnienia jako jedyne kryterium poprowadzenia tras przewozu materiałów niebezpiecznych, z uwagi na nieustanne przeplatanie się tych funkcji. Z posiadanych informacji w przedmiotowej materii wynika ponadto, że dobór tras odbywa się poprzez analizę ryzyka. W wyniku takiej analizy możliwe jest poprowadzenie tras przewozu towarów niebezpiecznych trasami o najniższym ryzyku co jednak nie musi być tożsame z poprowadzeniem tras przez tereny najslabiej zaludnione. 	-	-
PPAP2.3. Wyznaczanie i budowa miejsc postojowych dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne				
Wojewoda, Zarząd Województwa, Gminy	2013-2015	<ul style="list-style-type: none"> Zadanie zrealizowane w niewielkim zakresie – jedynie nieliczne parkingi dla samochodów ciężarowych mają wyznaczone miejsca postojowe dla pojazdów ADR. 	b.d.	b.d.
PPAP3.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska				
JST, KWP, KWSP, ZDR	2013-2015	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych. 	134,17	środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

Tabela 38. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – poważne awarie przemysłowe

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM PRZEMYSŁOWYM				
PPAP 1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)				
GIG	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Prace prowadzone przez Zakład Bezpieczeństwa Przeciwybuchowego GIG poświęcone są zmniejszaniu występowania poważnych awarii w przemyśle, szczególnie wobec metanowej i/lub pyłowej atmosfery wybuchowej. 	7926,17	środki własne
LOTOS Terminale S.A.	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie kontroli instalacji gaśniczych oraz szkoleń. 		
NITROERG S.A Bieruń	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Coroczne wewnętrzne szkolenia kadry zarządzającej i pracowników. Udział w szkoleniach i konferencjach dot. przeciwdziałania awariom przemysłowym, coroczne wewnętrzne szkolenia kadry zarządzającej i pracowników. 		
WIOŚ	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> W 2016 r. skontrolowano 19 – ZDR-ów, 15 – ZZR-ów, 11 – POZ. W kontrolowanych zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku oraz w zakładach pozostałych przeprowadzono instruktaże z obowiązujących przepisów w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom oraz w zakresie zmian związanych z Dyrektywą Seveso III. 		
PPAP 1.2. Badanie przyczyn poważnych awarii w rejonach zmian warunków hydrogeologicznych, wywołanych działalnością górnictw				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE NIEZREALIZOWANE , ze względu na brak wystąpienia poważnych awarii w analizowanym okresie <ul style="list-style-type: none"> w latach 2015-2016 nie zgłoszono żadnej poważnej awarii przemysłowej wywołanych działalnością górnictw. 	-	-
WUG	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> poważne awarie w zakresie właściwości rzeczowej WUG nie wystąpiły. 		
PPAP 1.3. Opracowanie raportów o bezpieczeństwie przez zakłady o dużym ryzyku na terenie województwa				
ZDR	2015-2016	ZADANIE ZREALIZOWANE <ul style="list-style-type: none"> Guardian Częstochowa (2016) – Aktualizacja RoB; JSW Koks (2016) – Aktualizacja RoB; LOTOS Terminale S.A (2016) – Aktualizacja RoB; TAURON Wytwarzanie S.A. Elektrownia Łaziska (2016) – Aktualizacja RoB. 	40,70 oraz w ramach zadań własnych	środki własne
PPAP 1.4. Kontrola zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii wraz z egzekwowaniem przez zakłady wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> W 2016 r. skontrolowano 19 – ZDR-ów, 15 – ZZR-ów, 11 – POZ. W kontrolowanych zakładach o dużym i zwiększonym ryzyku oraz w zakładach pozostałych przeprowadzono instruktaże z obowiązujących przepisów w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom oraz w zakresie zmian związanych z Dyrektywą Seveso III. 	882,20	budżet państwa
PPAP 1.5. Opracowanie przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Zewnętrznego Planu Operacyjno-Ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej, położonego poza zakładem o dużym ryzyku, na podstawie informacji złożonych przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej				
KWPSP	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO <ul style="list-style-type: none"> Realizowane w roku 2015 działania w przedmiotowym zakresie ukierunkowane były w głównej mierze na przeprowadzeniu aktualizacji „Zewnętrznego planu operacyjno ratowniczego dla terenu narażonego na skutki awarii przemysłowej położonego poza granicami zakładu Italmatch Polska Sp. z o.o.” Aktualizacja ww. dokumentacji przeprowadzona została zgodnie z obowiązującymi przepisami i obejmowała: wprowadzenie niezbędnych zmian w treści planów, przeprowadzenie postępowania konsultacyjnego, oszacowanie kosztów aktualizacji planów i obciążenie nimi prowadzącego zakład. 	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> W celu sprawdzenia rozwiązań i procedur, zawartych w zewnętrznych planach operacyjno – ratowniczych, w roku 2015 zorganizowano i przeprowadzono ćwiczenia na terenie następujących zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: <ul style="list-style-type: none"> Tauron Wytwarzanie S.A. oddział Elektrownia Łaziska; Guardian Częstochowa Sp. z o. o. w Częstochowie; Italmatch Polska sp. z o. o. w Chorzowie. W 2016 roku działania w przedmiotowym zakresie ukierunkowane były w głównej mierze na sprawdzeniu rozwiązań i procedur, zawartych w zewnętrznych planach operacyjno – ratowniczych „opracowanych dla terenów narażonych na skutki poważnej awarii przemysłowej położonych poza granicami zakładów dużego ryzyka”. W tym celu w 2016 roku zorganizowano i przeprowadzono ćwiczenia na terenie następujących zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: <ul style="list-style-type: none"> Polski Gaz Sp. z o.o.; Nitroerg S.A. Bieruń; DAW – Bytom w Zabrze. 		
PPAP 1.6. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom				
KWPS	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> Doposażenie jednostek PSP woj. śląskiego: <ul style="list-style-type: none"> w specjalistyczny sprzęt do walki z zagrożeniami środowiska naturalnego; w specjalne środki ochrony indywidualnej dla strażaków uczestniczących w akcjach ratowniczych; w pianotwórcze środki gaśnicze oraz środki pochłaniające i usuwające substancje niebezpieczne dla środowiska naturalnego; w specjalny sprzęt ratowniczy niezbędny do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa ekologiczno – chemicznego, ratownictwa drogowego oraz do usuwania poważnych awarii; w specjalne indywidualne wyposażenie strażaków niezbędne do prowadzenia akcji ratowniczych; w środki neutralizujące, zbierające i zmywające substancje niebezpieczne dla środowiska naturalnego; w osprzęt do aparatów ochrony dróg oddechowych; w specjalistyczne pojazdy ratownicze niezbędne do walki z zagrożeniami środowiska w celu zwiększenia potencjału Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. 	55 611,77	WFOŚiGW, NFOŚiGW, JST, POIŚ, PSP, KSRG, MSW, dotacje UE
JST	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> Doposażenie jednostek OSP. 		
PPAP 1.7. Prowadzenie i aktualizacja rejestru poważnych awarii				
WIOŚ	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. zadanie ciągłe, brak zgłoszonych PA; w 2016 r. zadanie ciągłe, zgłoszono jedną poważną awarię przemysłową - pożar w hali produkcyjnej nadtlenu benzoilu na terenie Zakładu Novichem Sp. z o. o. w Chorzowie. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PPAP 1.8. Prowadzenie i weryfikacja elektronicznej bazy danych, w zakresie zakładów mogących powodować poważną awarię				
WIOŚ	2015-2016	<p>ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO</p> <ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. Zadanie ciągłe, 19 – ZDR, 29 – ZZR i 77 tzw. „Pozostałych”; w 2016 r. Zadanie ciągłe, 20 – ZDR, 31 – ZZR, 72 – POZ. 	w ramach zadań własnych	środki własne
PPAP 1.9. Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku				
WIOŚ	2015-2016	ZADANIE REALIZOWANE NA BIEŻĄCO	-	-

Jednostka	Rok	Nazwa i opis sposobu zrealizowanych działań	Koszty realizacji [zł]	Źródła finansowania
		<ul style="list-style-type: none"> w 2015 r. brak poważnych awarii; w 2016 r. Novichem Sp. z o. o. w Chorzowie - działania ratownicze PSP, Kontrola w zakładzie WIOŚ i PSP, utworzenie w zakładzie Komisji ds. zbadania przyczyn pożaru. 		
PPAP 1.10. Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego				
RDOŚ	2015-2016	<ul style="list-style-type: none"> brak danych dotyczących realizacji przez RDOŚ usuwania skutków zanieczyszczeń w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego. 	-	-
PPAP 1.11. Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe				
JST, zarządcy dróg, służby kontrolne	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizowane m.in. poprzez budowę obwodnic miast oraz odpowiednią organizacją ruchu – stosowanie znaku B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z materiałami niebezpiecznymi”, w celu wyeliminowania z ruchu wszelkich pojazdów przewożących towary niebezpieczne w ilościach, dla których wymagane jest oznakowanie pojazdów tablicami ostrzegawczymi barwy pomarańczowej. Dotyczy to dróg, po których przewożenie towaru niebezpiecznego może w razie awarii pojazdu lub wypadku stanowić szczególnie duże zagrożenie dla osób, mienia lub środowiska. W przypadku konieczności wyeliminowania ruchu tylko określonych klas lub grup towarów niebezpiecznych albo określonego sposobu ich przewozu pod znakiem B-13a umieszcza się tabliczkę z odpowiednim napisem. Zakaz wyrażony znakiem B-13a może dotyczyć niektórych okresów doby, np. godzin szczytu. Specyfika rozkładu przestrzennego ludności w województwie śląskim wykazuje duże zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia. Występujący np. w Konurbacji Górnośląskiej rozkład przestrzenny funkcji terenów mieszkaniowych, przemysłowych oraz ciągów komunikacyjnych w praktyce uniemożliwia stosowanie gęstości zaludnienia jako jedynego kryterium poprowadzenia tras przewozu materiałów niebezpiecznych, z uwagi na nieustanne przeplatanie się tych funkcji. Z posiadanych informacji w przedmiotowej materii wynika ponadto, że dobór tras odbywa się poprzez analizę ryzyka. W wyniku takiej analizy możliwe jest poprowadzenie tras przewozu towarów niebezpiecznych trasami o najniższym ryzyku co jednak nie musi być tożsame z poprowadzeniem tras przez tereny najsłabiej zaludnione. 	-	-
PPAP 2.1. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii				
JST, KWP, KWSP, ZDR	2015-2016	<p>ZADANIE ZREALIZOWANE</p> <ul style="list-style-type: none"> Zadanie realizowane w szerokim zakresie m.in. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie szkoleń, spotkań i warsztatów z mieszkańcami, Audycje radiowe, Programy telewizyjne, Publikowanie artykułów w lokalnej prasie oraz na stronach internetowych, Kolportaż ulotek i plakatów informacyjnych, Wprowadzanie systemów wczesnego ostrzegania. 	123,06	środki własne

Źródło: opracowanie własne na podstawie zebranych danych

2.10. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE

2.10.1. Ocena stanu środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 również przedstawił wytyczne do działań w zakresie zagadnień systemowych.

Zarząd Województwa realizował zadanie pod nazwą „Przygotowanie Ogólnodostępnej Platformy Informacji o Środowisku (OPIŚ), jako integralnej części Otwartego Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (ORSIP)”.

Zadanie zostało zrealizowane w następujący sposób:

- Regionalny System Informacji Przestrzennej (ORSIP) - Geoportal Województwa Śląskiego Moduł prezentuje dane o obszarach chronionych i cennych przyrodniczo pozyskane z Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach.
- W przyszłości dane zostaną uzupełnione o bazy biogeoróżnorodności, powstające w ramach projektu BIOGEO Silesia realizowanego przez Uniwersytet Śląski we współpracy z Województwem Śląskim.

Zarząd Województwa realizował również zadanie „Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego” poprzez prowadzenie ORSiP, natomiast gminy województwa śląskiego prezentowały informacje dotyczące ochrony środowiska udostępniane są na BIP oraz poprzez Ekoportal i prowadzenie gminnych i powiatowych geoportali.

Na bieżąco realizowane jest również zadanie: „Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa”. Przy realizacji poszczególnych projektów prowadzone są m.in. kampanie informacyjne zachęcające mieszkańców do czynnego udziału w ramach konsultacji społecznych – informowanie o terminach i miejscach przeprowadzania spotkań konsultacyjnych. Zadanie realizowane jest na bieżąco przez JST i przedsiębiorców.

Zakłady przemysłowe na bieżąco prowadzą także realizację zadania „Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego”.

Zadanie realizowane m.in. poprzez wdrażanie unijnego systemu certyfikacji środowiskowej EMAS. Rejestracja w systemie EMAS oznacza spełnienie przez organizację najbardziej wyśrubowanych wymagań ochrony środowiska w zakresie zarządzania i wykorzystania zasobów.

Certyfikat EMAS posiadają m.in. następujące zakłady przemysłowe na terenie województwa: RAFAKO S.A. w Raciborzu; TAURON Wytwarzanie S.A. - Oddział Elektrownia Łaziska w Łaziskach Górnych; Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Okręgu Częstochowskiego S.A. w Częstochowie; Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o.; JagoPRO Sp. z o.o. w Jaworznie.

3. WYTYCZNE DO OGRANICZENIA PRESJI NA ŚRODOWISKO

Po dokonaniu analizy stanu środowiska w województwie śląskim oraz realizacji postawionych celów, kierunków działań, a także poszczególnych zadań proponuje się następujące wytyczne do ujęcia w aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”:

W zakresie ochrony **powietrza atmosferycznego** należy:

- prowadzić działania na rzecz dalszej poprawy jakości powietrza atmosferycznego do wymaganych standardów,
- prowadzić dalszą realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych (w tym także obiektów użyteczności publicznej),
- wspierać działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji poprzez modernizację systemów ogrzewania budynków komunalnych i indywidualnych oraz wprowadzanie odnawialnych źródeł energii i podłączanie budynków do sieci gazowej i ciepłowniczej,
- sukcesywnie zwiększać świadomość społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych,
- kontynuować wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych oraz badań stanu środowiska przyrodniczego, nawiązywać współpracę z innymi jednostkami w tworzeniu baz danych dotyczących jakości powietrza,
- kontynuować działania mające na celu wspieranie rozwiązań pozwalających na eliminację lub minimalizację wielkości emisji pochodzących z transportu (poprawa nawierzchni i warunków bezpieczeństwa ruchu, modernizacja i rozbudowa dróg).

W odniesieniu do ochrony **zasobów wodnych** wskazane jest:

- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
- dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z zaopatrzeniem mieszkańców i podmiotów gospodarczych w wodę,
- kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych i przemysłowych oraz wód opadowych i roztopowych,
- kontynuacja kontroli odprowadzania ścieków i gospodarowania wodą,
- kontynuacja działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody,
- stała kontrola jakości produkowanej wody uzdatnionej oraz dalsza realizacja systemu informowania społeczeństwa o jakości wody pitnej i wody w miejscach wyznaczonych do kąpieli,
- dalszy rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem,
- bieżąca i gruntowna konserwacja oraz utrzymanie urządzeń wodnych (współpraca z zarządem melioracji i urządzeń wodnych oraz PGW Wody Polskie po jego utworzeniu),
- zabezpieczenie miejsc narażonych na podtopienia.

Prawidłowa **gospodarka odpadami** powinna być rozwijana poprzez:

- prowadzenie właściwego systemu odbioru odpadów komunalnych, w tym rozwój selektywnej zbiórki,
- zapewnienie funkcjonowania regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz punktów selektywnej zbiórki odpadów,
- kontynuację działań związanych z unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest,
- kontynuację kontroli w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- dążenie do likwidacji problemu nielegalnego spalania odpadów.

W zakresie **ochrony przyrody** proponuje się:

- dalszą pielęgnację i ochronę istniejącej zieleni urządzonej,
- rozbudowę terenów czynnych biologicznie,
- ochronę i rozwój form ochrony przyrody,
- zachowanie i ochronę istniejących kompleksów leśnych,
- prowadzenie działań zapobiegających fragmentacji siedlisk związanej z rozwojem zabudowy poprzez umieszczanie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz racjonalne wyznaczanie terenów pod zabudowę,
- prowadzenie działań zmierzających do zabezpieczenia przed następstwami dla zdrowia i życia wynikającymi z kontaktu z roślinami z gatunku barszcz Sosnowskiego i barszcz Mantegazziego.

Zasoby surowców naturalnych należy chronić poprzez:

- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- działania administracyjne i organizacyjne mające na celu właściwe gospodarowanie przestrzenią.

Działania dotyczące **ochrony gleb i terenów przemysłowych** powinny obejmować:

- rekultywację obszarów zdegradowanych,
- właściwe gospodarowanie glebami,
- podejmowanie działań przeciwdziałających skażeniu gleb oraz ich właściwą ochronę w mpzp.

W celu ochrony środowiska przed **hałasem** należy prowadzić działania:

- polegające na ograniczeniu uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym (np. ekrany akustyczne),
- kontynuować realizację działań inwestycyjnych (wymiana i modernizacja taboru) i edukacyjnych promujących transport zbiorowy i alternatywny (rowerowy),
- sukcesywnie przestrzegać zasady strefowania w planowaniu przestrzennym,
- rozwijać system dróg rowerowych,
- modernizować ciągi komunikacyjne z uwzględnieniem rozwiązań na rzecz ograniczenia hałasu.

Właściwa ochrona przed **promieniowaniem elektromagnetycznym** powinna objąć:

- działania administracyjne i organizacyjne w zakresie zagrożenia polami elektromagnetycznymi,
- przestrzeganie zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi,
- preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych,
- monitoring emisji pól elektromagnetycznych.

W celu ochrony środowiska przed **poważnymi awariami przemysłowymi** należy:

- zapobiegać poważnym awariom przemysłowym oraz eliminować i minimalizować skutki w razie ich wystąpienia,
- kontynuować realizację akcji informacyjno – edukacyjnych dla ogółu społeczeństwa dotyczących zasad postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii, w celu ukształtowania właściwych postaw i zachowań,
- kontynuować doposażenie wyspecjalizowanych jednostek w sprzęt do wykrywania i dokładnej lokalizacji miejsca awarii, likwidacji i analizy skutków zdarzenia.

4. RAPORT FINANSOWY

W niniejszym rozdziale dokonano analizy wielkości nakładów, kierunków inwestowania i źródeł finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W niniejszym rozdziale dane przedstawiono zgodnie z ujęciem GUS.

Dane te są porównywalne z danymi prezentowanymi od 1996 r.

Wyróżniono dziedziny **ochrony środowiska**:

- ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu,
- gospodarka ściekowa i ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz ochrona wód podziemnych i powierzchniowych,
- zmniejszanie hałasu i wibracji,
- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- działalność badawczo-rozwojowa,
- pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Do inwestycji związanych z **gospodarką wodną**, zalicza się:

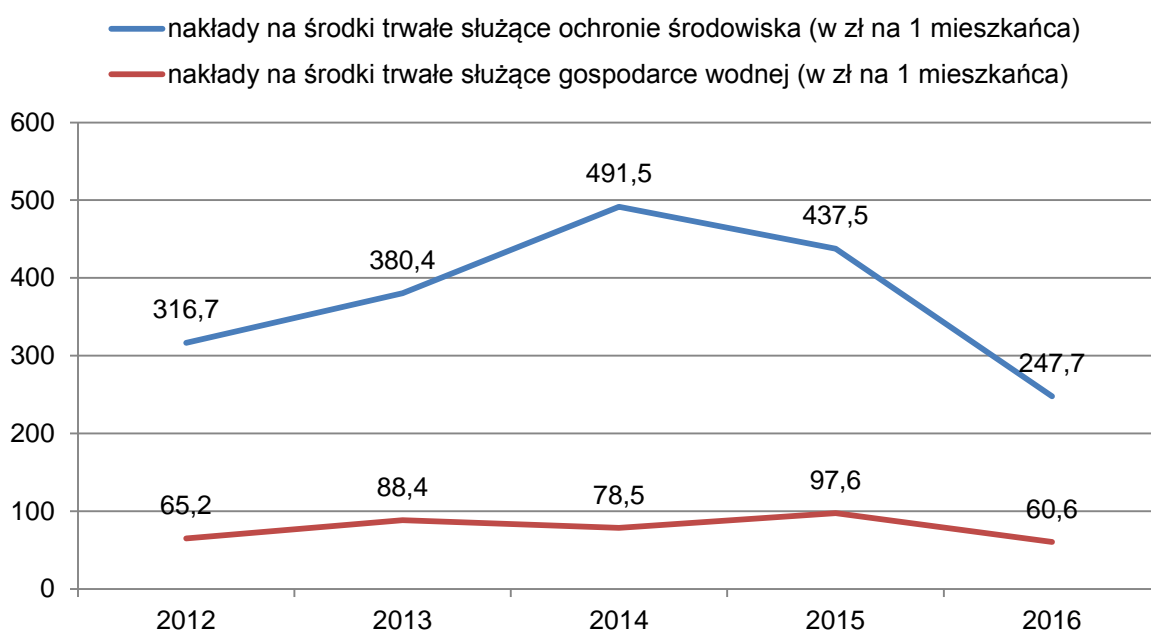
- budowę ujęć służących do poboru wody: powierzchniowej, podziemnej i kopalnianej (również w energetyce zawodowej), łącznie z urządzeniami uzdatniającymi oraz wodną siecią magistralną i rozdzielczą (ujęcia, studnie, stacje uzdatniania, filtry, stacje pomp, doprowadzenie sieci wodociągowej – bez przyłączy do budynków i gospodarstw), budowę laboratoriów kontroli jakości wody, w tym automatycznych stacji pomiaru jakości wody,
- budowę: zbiorników retencyjnych (poza zbiornikami przeciwpożarowymi i wyrównania dobowego), stopni wodnych, żeglugowych i energetycznych oraz śluz i jazów,

- regulację rzek i zabudowę potoków,
- budowę obwałowań przeciwpowodziowych,
- budowę stacji pomp na zawałach i obszarach depresyjnych.

4.1. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA

Zgodnie z danymi GUS wysokość nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca w roku 2013 wyniosła 380,4 zł i była wyższa niż w roku poprzednim, kiedy wyniosła 316,7 zł. W kolejnym roku notowano wzrost tej wartości do 491,5 zł, jednak w dwóch kolejnych latach stwierdzono spadek do 437,5 zł w roku 2015 oraz 247,7 zł w roku 2016.

Nakłady na środki trwałe na 1 mieszkańca służące gospodarce wodnej w roku 2013 wyniosły 88,4 zł, tj. znacznie wyższe niż w roku poprzednim kiedy była to kwota 65,2 zł. W roku 2014 wartość określono na poziomie 78,5 zł, rok później na 97,6 zł, natomiast w roku 2016 była to kwota 60,6 zł.

Ryc. 65. Wysokość nakładów (w zł) na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2016 z uwzględnieniem porównania roku 2012

4.1.1. Gospodarka wodna

Wysokość nakładów finansowych na środki trwałe służące **gospodarce wodnej** była zróżnicowana w czasie i w odniesieniu do poszczególnych kierunków inwestowania.

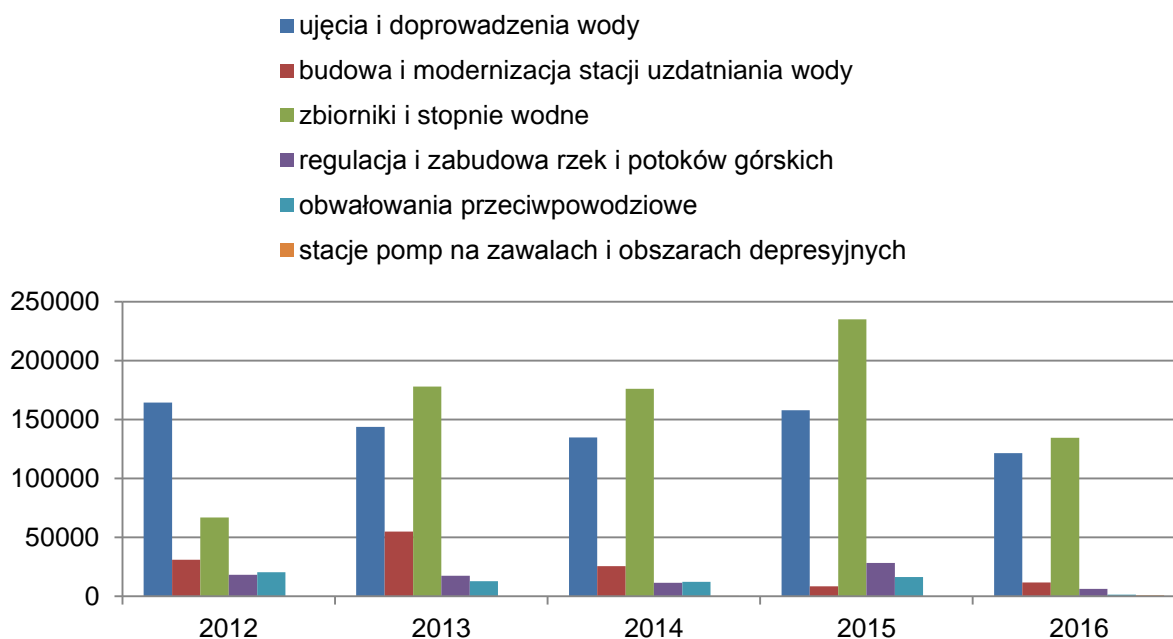
Ogółem poniesione nakłady w roku 2013 wyniosły 407 314,1 zł i były znacznie wyższe niż w roku poprzednim, kiedy wyniosły 301 465,2 zł. W roku 2014 nakłady wyniosły 360 379,6 zł, a w roku 2015 zanotowano wzrost do 446 561,4 zł. W ostatnim z analizowanych lat nakłady wyniosły 276 581,4 zł.

Największe nakłady finansowe czynione były w kierunkach inwestowania: ujęcia i doprowadzenia wody oraz zbiorniki i stopnie wodne. Strukturę nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej w latach 2013-2016 z uwzględnieniem roku porównawczego 2012 przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 39. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania w województwie śląskim

Lp.	Kierunek inwestowania	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	ujęcia i doprowadzenia wody	164376,6	143948,6	134795,9	158057,2	121442,8
2.	budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	31195,2	54884,7	25518,0	8494,6	11767,1
3.	zbiorniki i stopnie wodne	67077,2	178211,4	176117,9	235081,1	134534,7
4.	regulacja i zabudowa rzek i potoków górskich	18300,5	17475,0	11510,0	28475,0	6349,1
5.	obwałowania przeciwpowodziowe	20515,7	12794,4	12257,4	16453,5	1512,3
6.	stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	0,0	0,0	180,4	0,0	975,4
ogółem		301465,2	407314,1	360379,6	446561,4	276581,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 66. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.1.2. Ochrona środowiska

Wysokość nakładów finansowych na środki trwałe służące **ochronie środowiska** była zróżnicowana w czasie i w odniesieniu do poszczególnych kierunków inwestowania.

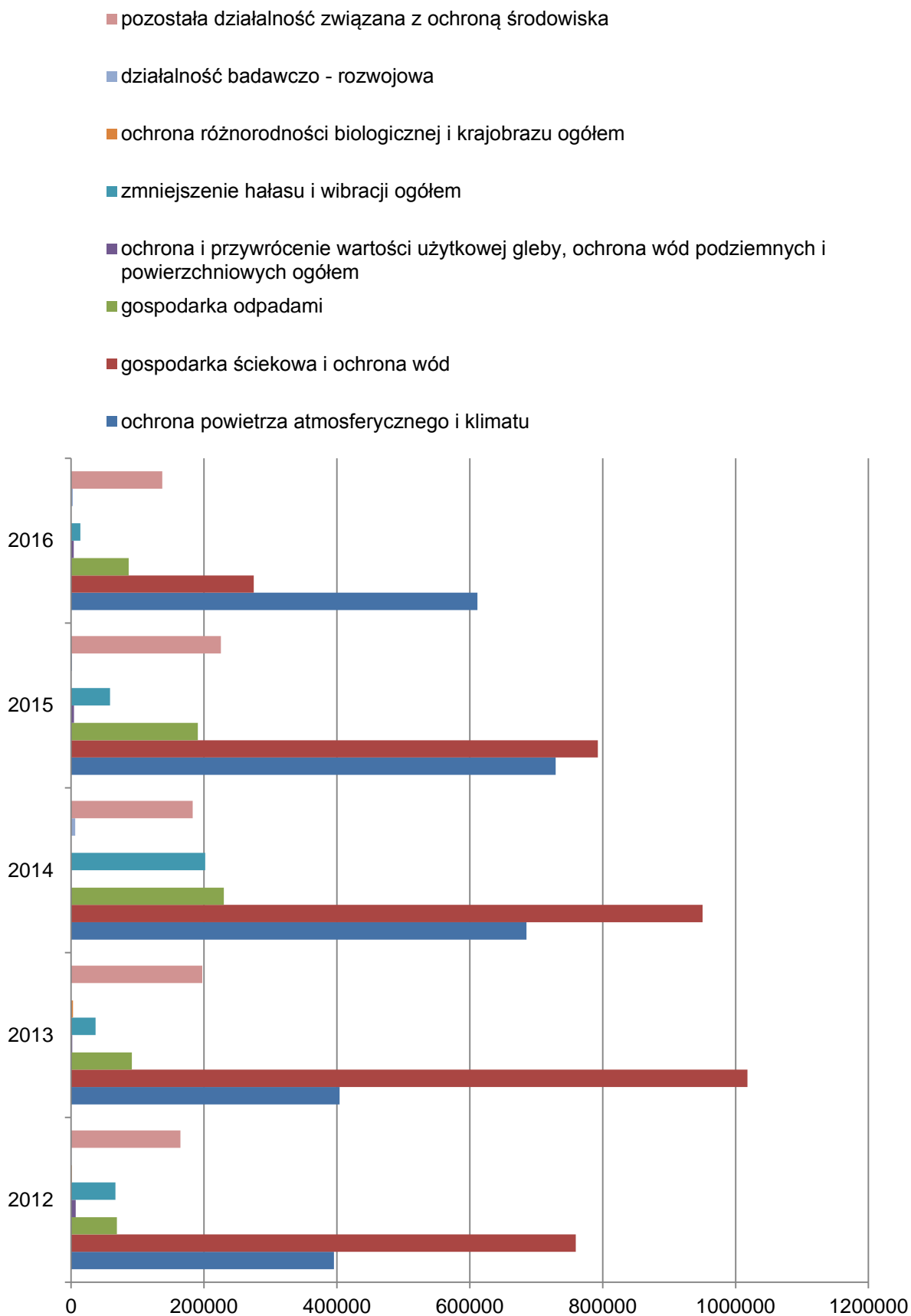
Ogółem poniesione nakłady w roku 2013 wyniosły 1 752 170,9 zł i były znacznie wyższe niż w roku poprzednim, kiedy wyniosły 1 463 250,8 zł. W roku 2014 nakłady wyniosły 2 257 832,5 zł, a w roku 2015 zanotowano spadek do 2 002 913,2 zł. W ostatnim z analizowanych lat nakłady wyniosły 1 130 773,5 zł.

Największe nakłady finansowe czynione były w kierunkach inwestowania: ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu oraz gospodarka ściekowa i ochrona wód. Strukturę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w latach 2013-2016 z uwzględnieniem roku porównawczego 2012 przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 40. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania

Lp.	Kierunek inwestowania	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	395495,2	404041,1	685262,8	729310,1	611567,0
2.	gospodarka ściekowa i ochrona wód	759447,3	1017810,3	950493,1	792782,2	274856,6
3.	gospodarka odpadami	68996,2	91362,5	229945,0	190811,5	86650,9
4.	ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleby, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ogółem	6903,4	1645,5	805,5	4367,0	3843,2
5.	zmniejszenie hałasu i wibracji ogółem	66865,8	36905,3	201675,8	58478,0	13772,4
6.	ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem	972,8	2945,0	356,3	241,5	394,8
7.	działalność badawczo - rozwojowa	179,0	0,0	6261,8	1347,8	2327,3
8.	pozostała działalność związana z ochroną środowiska	164391,1	197461,2	183032,2	225575,1	137361,3
ogółem		1463250,8	1752170,9	2257832,5	2002913,2	1130773,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Ryc. 67. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska
wg kierunków inwestowania (w tys. zł)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kierunku inwestowania **ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu** dominowały wydatki przeznaczone na zapobieganie zanieczyszczeniom w tym na nowe techniki i technologie spalania paliw, a także modernizację kotłowni i ciepłowni. Istotne były również wydatki na redukcję zanieczyszczeń: pyłowych i gazowych.

Strukturę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska dla kierunku ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 41. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu

Lp.	Struktura wydatków dla kierunku inwestowania ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	zapobieganie zanieczyszczeniom razem	302821,1	270012,6	279225,2	551345,9	357689,6
2.	zapobieganie zanieczyszczeniom nowe techniki i technologie spalania paliw	254362,0	98501,7	215212,5	41835,2	44723,1
3.	zapobieganie zanieczyszczeniom - nowe techniki i technologie spalania paliw, w tym modernizacja kotłowni i ciepłowni	254362,0	98501,6	135925,9	41835,2	44723,1
4.	redukcja zanieczyszczeń razem	90541,4	130197,5	405247,2	175814,7	253804,0
5.	redukcja zanieczyszczeń pyłowych	44643,7	32833,0	18760,8	80117,9	27749,3
6.	redukcja zanieczyszczeń gazowych	24327,2	51416,9	137721,1	90240,9	225383,5
ogółem		395495,2	404041,1	685262,8	729310,1	611567,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kierunku inwestowania **gospodarka ściekowa i ochrona wód** dominowały wydatki przeznaczone na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki.

Strukturę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska dla kierunku gospodarka ściekowa i ochrona wód przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 42. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: gospodarka ściekowa i ochrona wód

Lp.	Struktura wydatków dla kierunku inwestowania gospodarka ściekowa i ochrona wód	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	517247,2	648813,4	628164,6	509463,6	163039,0
2.	sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe	124649,2	165747,1	128503,4	156228,2	34615,8
3.	oczyszczanie ścieków przemysłowych	7792,7	9926,6	14599,4	7335,9	5405,7
4.	oczyszczanie ścieków komunalnych	91253,8	173498,6	158700,1	101519,4	58356,7
ogółem		759447,3	1017810,3	950493,1	792782,2	274856,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kierunku inwestowania **gospodarka odpadami** znaczny był udział wydatków przeznaczonych na zbieranie odpadów i ich transport.

Strukturę nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska dla kierunku gospodarka odpadami przedstawiono w formie tabelarycznej.

Tabela 43. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: gospodarka odpadami

Lp.	Struktura wydatków dla kierunku inwestowania gospodarka odpadami	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	zbieranie odpadów i ich transport razem	15925,6	47289,3	22967,6	29570,8	24206,5
2.	zbieranie odpadów i ich transport w tym zbieranie odpadów komunalnych i ich transport	14701,0	39580,4	22126,2	27577,4	21962,7
3.	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów niebezpiecznych razem	12152,7	2814,3	284,5	2825,0	1592,0
4.	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne razem	17851,9	16882,6	74858,1	63451,0	43474,3
5.	unieszkodliwianie i usuwanie odpadów innych niż niebezpieczne w tym składowanie razem	11799,0	5152,8	403,0	7767,0	4270,3
6.	recykling i wykorzystanie odpadów	20338,4	20745,8	123065,2	52622,0	5387,5
7.	rekultywacja składowisk i obiektów unieszkodliwiania oraz terenów zdewastowanych i zdegradowanych	2229,6	1931,5	7687,5	29118,2	9348,3
ogółem		68996,2	91362,5	229945,0	190811,5	86650,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Wysokość nakładów finansowych na środki trwałe służące gospodarce wodnej i ochronie środowiska była zróżnicowana w czasie również w odniesieniu do źródeł finansowania.

4.2.1. Gospodarka wodna

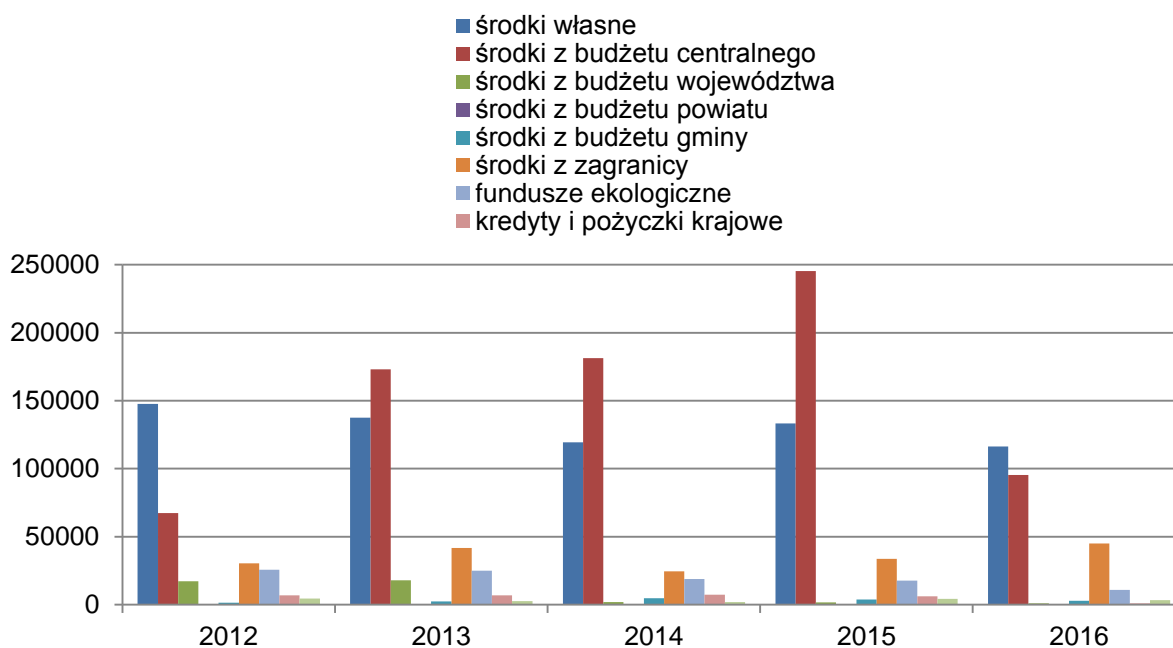
Wśród nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej dominowały środki własne i środki z budżetu centralnego. Dodatkowo istotny był udział środków z zagranicy.

Tabela 44. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg źródeł finansowania

Lp.	Źródło finansowania	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	środki własne	147691,8	137513,5	119404,9	133214,4	116295,2
2.	środki z budżetu centralnego	67292,1	172973,0	181286,7	245358,7	95365,1
3.	środki z budżetu województwa	17179,6	17941,4	1969,8	1760,7	1120,6
4.	środki z budżetu powiatu	0,0	0,0	0,0	0,0	493,8
5.	środki z budżetu gminy	1614,4	2422,7	4916,9	3958,6	2918,0
6.	środki z zagranicy	30450,7	41774,4	24525,9	33852,5	45096,0
7.	fundusze ekologiczne	25694,3	25044,7	18935,8	17790,5	10871,9
8.	kredyty i pożyczki krajowe	6897,9	6997,9	7433,2	6312,3	1119,6
9.	inne środki	4644,4	2646,5	1906,4	4313,7	3301,2
ogółem		301465,2	407314,1	360379,6	446561,4	276581,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 68. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg źródeł finansowania (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

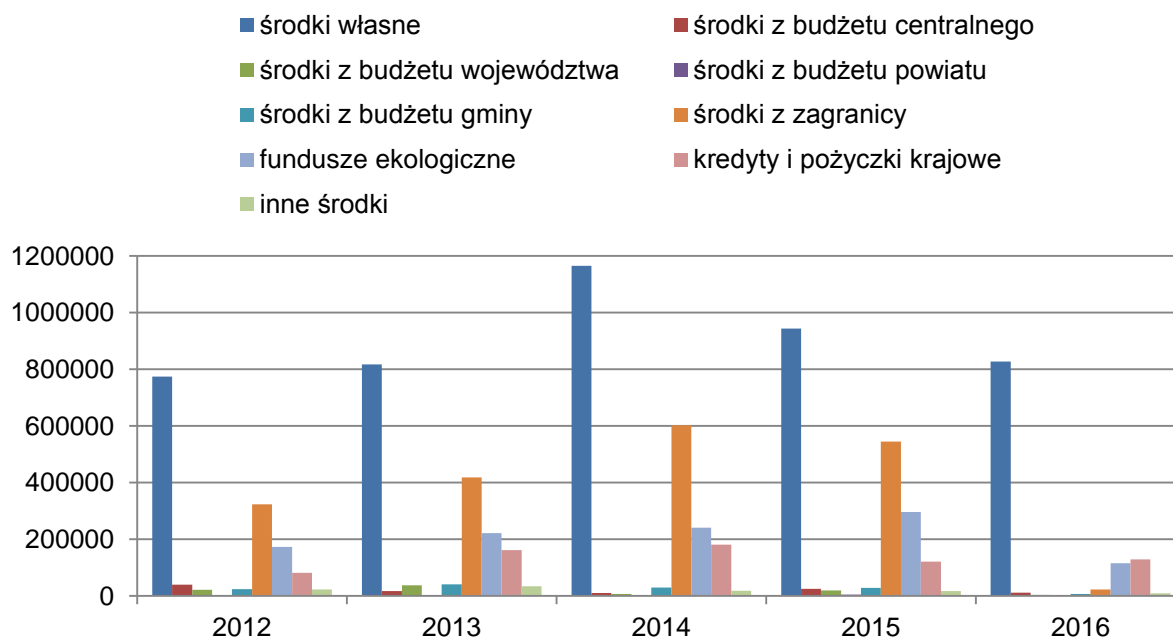
3.2.2. Ochrona środowiska

Wśród nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska również dominowały środki własne. Następnie, w zależności od roku duży był udział środków z zagranicy, kredytów i pożyczek krajowych. Istotne były fundusze ekologiczne.

Tabela 45. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg źródeł finansowania

Lp.	Źródło finansowania	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	środki własne	774663,9	817450,4	1165603,2	943874,1	827188,5
2.	środki z budżetu centralnego	39828,4	17680,2	10218,6	25533,6	11524,1
3.	środki z budżetu województwa	21898,0	37583,5	7320,7	19646,2	4392,4
4.	środki z budżetu powiatu	1963,5	1271,8	603,0	4706,1	2811,6
5.	środki z budżetu gminy	24026,9	41605,6	30314,4	29215,2	7528,6
6.	środki z zagranicy	323267,3	418568,1	602663,5	544464,9	23357,3
7.	fundusze ekologiczne	173490,4	221492,7	241147,6	295971,4	115478,7
8.	kredyty i pożyczki krajowe	81622,4	162490,1	181279,1	121700,3	129233,0
9.	inne środki	22490,0	34028,5	18682,4	17801,4	9259,3
ogółem		1463250,8	1752170,9	2257832,5	2002913,2	1130773,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 69. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg źródeł finansowania (w tys. zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2.2. Ocena braków koniecznych do wypełnienia w prowadzonym systemie finansowym

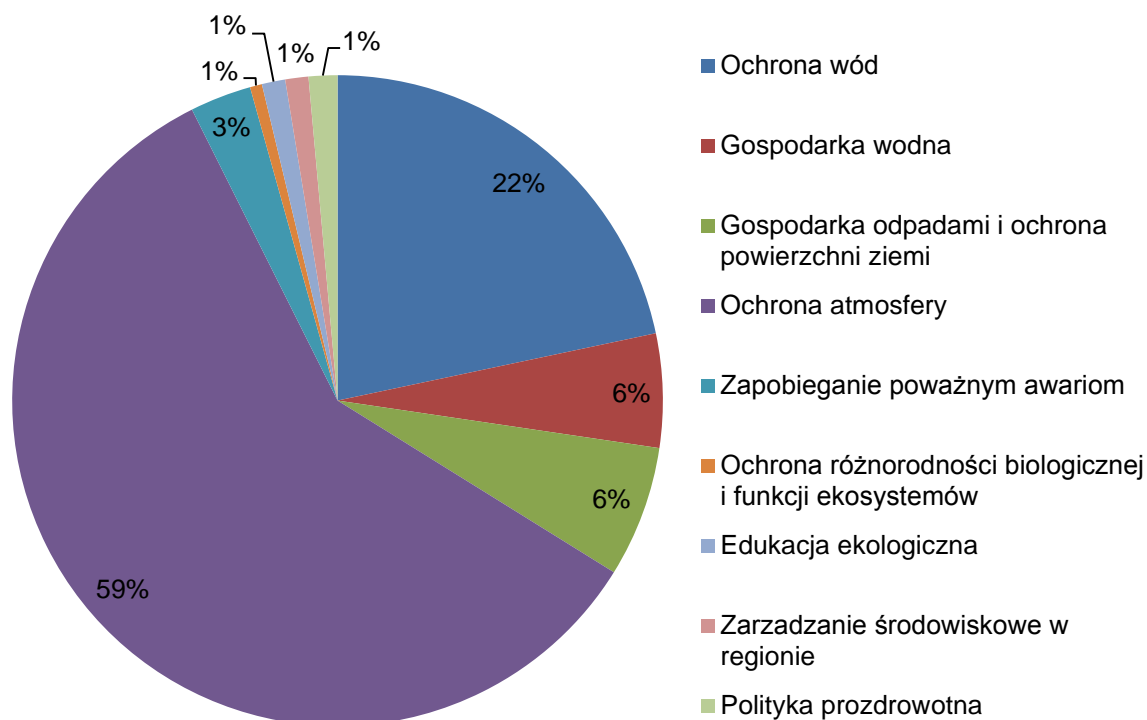
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach był ukierunkowany na poprawę stanu środowiska w ścisłej współpracy z samorządem województwa. W okresie sprawozdawczym wspierane były działania na rzecz zrównoważonego rozwoju zgodnie z polityką ekologiczną państwa i województwa, poprzez preferencyjne dofinansowanie przedsięwzięć realizujących cele krótkookresowe i długookresowe zapisane w wojewódzkich programach ochrony środowiska.

Największa liczba zadań dotyczyła ochrony atmosfery, co biorąc pod uwagę charakter występujących na terenie województwa śląskiego problemów jest prawidłowe i wskazane. Poniżej przedstawiono kierunki finansowania WFOŚiGW w latach 2013-2016.

Tabela 46. Kierunki finansowania WFOŚiGW w Katowicach w latach 2013-2016

Lp.	Kierunek finansowania	Wielkość nakładów (w tys. zł) w poszczególnych latach			
		2013	2014	2015	2016
1.	Ochrona wód	109 464	99 627	68 161	48 906
2.	Gospodarka wodna	21 591	26 574	16 824	20 038
3.	Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	16 347	18 517	31 699	31 430
4.	Ochrona atmosfery	161 142	243 691	241 614	237 535
5.	Zapobieganie poważnym awariom	6 924	11 477	13 188	14 276
6.	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	1 296	2 754	2 136	2 811
7.	Edukacja ekologiczna	3 766	3 687	4 110	5 887
8.	Zarządzanie środowiskowe w regionie	3 357	3 454	5 413	5 076
9.	Polityka prozdrowotna	5 476	5 956	5 091	4 962
ogółem		329 363	415 737	388 236	370 921

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Katowicach

Ryc. 70. Udział kierunków finansowania WFOŚiGW w Katowicach wg sumarycznych danych za lata 2013-2016 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WFOŚiGW w Katowicach

Przeprowadzona analiza wskazuje, że przeznaczanie corocznie największych nakładów na ochronę powietrza powinno być kontynuowane. Niestety podjęte dotychczas działania przyniosły jedynie ograniczony rezultat. Jakość powietrza w województwie śląskim jest nadal na niskim poziomie, dlatego konieczne jest wzmocnienie polityki ochrony powietrza. Niepokojący jest fakt, że od 2014 do 2016 obserwowano spadek nakładów przeznaczonych przez NFOŚiGW na ochronę atmosfery. Był to spadek nieznaczny, jednak z punktu widzenia możliwości realizacji działań ważny.

Najważniejszą kwestią ograniczającą możliwość realizacji zadań są braki finansowe.

W odniesieniu do raportowanych lat 2013-2016 należy stwierdzić, że niektóre programy finansowania działań, dostępne w okresie opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” w kolejnych latach nie będą już dostępne. Dotyczy to niestety programów w zakresie ochrony powietrza takich jak:

- **program Kawka** – cel programu: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w tym szczególnie tych, które powstają w piecach przydomowych starego typu, kotłach i kominkach. Wsparcie udzielane na trwałą likwidację takich palenisk w budynkach i w zamian podłączenie ich do miejskiej sieci ciepłowniczej, montaż pieca gazowego lub ogrzewania elektrycznego,
- **program Rys** – cel programu: zmniejszenie emisji CO₂ oraz pyłów w wyniku poprawy efektywności wykorzystania energii w istniejących jednorodzinnych budynkach mieszkalnych poprzez termomodernizację budynków,
- **program Prosument** – cel programu: ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup

i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych.

W związku z powyższym, przy dalszej realizacji programu ochrony środowiska zwraca się na występujące braki w zakresie możliwości finansowania działań.

W ramach nowej polityki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej od 2017 r. programy Kawka (dofinansowanie wymiany pieców), Ryś (termomodernizacja) i Prosument (dofinansowanie OZE) zostaną skonsolidowane w jeden ogólny **program Region**. Jego celem będzie wsparcie inwestycji związanych z walką z niską emisją, w tym inwestycji w odnawialne źródła energii.

Warto zwrócić również uwagę na nowe źródła finansowania działań, np. **Program SMOG STOP**. O udzielenie dofinansowania w formie dotacji mogą ubiegać się osoby fizyczne będące właścicielami lub współwłaścicielami jednorodzinne go budynku mieszkalnego.

Warunkiem koniecznym uzyskania dotacji w ramach Programu SMOG STOP jest m.in. wymiana źródła ciepła w oddanym do użytkowania i ogrzewanym obiekcie, tj. fizyczna likwidacja dotychczasowego źródła ciepła opalanego paliwem stałym pracującego na potrzeby centralnego ogrzewania, zabudowa nowego źródła.

W odniesieniu do powyżej opisanego programu należy wskazać na braki finansowe. Informacje NFOŚiGW w Katowicach wskazują, że środki finansowe przeznaczone na Program SMOG STOP są w pełni wykorzystywane, a część zadań trzeba przenieść na kolejny rok z powodu braku pieniędzy. Zarówno Program pilotażowy jak i Program SMOG STOP cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem.

Dlatego należy rozważyć możliwość wzmocnienia Programu SMOG STOP, aby w kolejnych latach bez przeszkód realizować zadania na rzecz ograniczenia niskiej emisji i poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

Ważną kwestią jaką należy uwzględnić przy ocenie mechanizmów i sposobów finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska jest określenie beneficjentów pomocy.

Działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w latach 2013-2015 **nie była nastawiona na obsługę osób fizycznych**.

W ofercie finansowania działań na rzecz ochrony środowiska brakuje środków przeznaczonych dla osób fizycznych, ograniczone są też fundusze dla przedsiębiorców. Finansowanie kierowane jest przede wszystkim do samorządów.

Dopiero w roku 2016 WFOŚiGW pierwszy raz w swojej historii podjął się obsługi osób fizycznych. Uruchomiony został pilotażowy Program „Dofinansowanie zadań realizowanych przez mieszkańców województwa śląskiego na rzecz ograniczenia niskiej emisji”. Finalnie wsparcie finansowe uzyskało 750 wnioskodawców na łączną kwotę dotacji wynoszącą 4,2 mln zł. Oznacza to, że z terenu województwa usunięto 750 sztuk starych kotłów lub pieców o niewielkiej sprawności, opalanych węglem niskiej jakości. Rezultatem tych wszystkich zabiegów modernizacyjnych jest realny efekt dla środowiska.

5. PRZEGLĄD I WERYFIKACJA PRIORYTETÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

W poprzednich rozdziałach przeprowadzono ocenę realizacji celów ochrony środowiska i kierunków działań w latach 2013-2014 oraz 2015-2016 określonych w programach ochrony środowiska województwa śląskiego.

Natomiast w niniejszym rozdziale dokonany został przegląd i weryfikacja priorytetów ochrony środowiska zawartych w programach ochrony środowiska.

Naczelną zasadą przyjętą w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwi zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Nadrzędnym celem wymienionego dokumentu jest: **„rozwój gospodarczy przy poprawie stanu środowiska naturalnego województwa”**.

Na bazie celu nadrzędnego wskazano priorytety i cele długoterminowe i krótkoterminowe. Przedstawiono je poniżej:

1) Powietrze atmosferyczne

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- Opracowanie i skuteczna realizacja Programów służących ochronie powietrza.
- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych.
- Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza.

2) Zasoby wodne

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- Stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania gospodarką wodną na obszarze województwa śląskiego.
- Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć.
- Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie skutkom wezbrań powodziowych.
- Odtworzenie ciągłości ekologicznej rzek, ochrona naturalnych dolin rzecznych oraz renaturalizacja rzek.

3) Gospodarka odpadami

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów.
Cele krótkoterminowe do roku 2013
- Wzmocnienie zarządzania, monitoringu i optymalizacja systemu gospodarki odpadami.
- Wprowadzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi proponowanego w APGO WŚ oraz wdrożenie i rozwój innych niż składowanie technologii zagospodarowania odpadów, w tym technologii biologicznego i termicznego przekształcania.
- Minimalizacja ilości wytworzonych odpadów oraz sukcesywne zwiększanie udziału odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

4) Ochrona przyrody

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności.

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- Pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa.
- Stworzenie prawno-organizacyjnych warunków i narzędzi dla ochrony przyrody.
- Zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk.

5) Tereny przemysłowe

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społecznoekonomicznymi.

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

6) Hałas

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- Monitoring narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas.
- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców.

7) Pola elektromagnetyczne

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

8) Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe do roku 2013

- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
- Zapewnienie bezpiecznego transportu substancji niebezpiecznych.
- Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych.

9) Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich eksploatację.

10) Gleby użytkowane rolniczo

Cel długoterminowy do roku 2018:

- Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Cel krótkoterminowy do roku 2013

- Inwentaryzacja i rekultywacja gleb zanieczyszczonych i zdegradowanych.
- Ochrona gleb przed erozją wodną i wietrzną.
- Przeciwdziałanie degradacji gleb przez czynniki antropogeniczne.
- Wykluczenie zabudowy, szczególnie wielkokubaturowej oraz budowy dróg związanych z podcinaniem stoków na terenach zagrożonych powstawaniem osuwisk.
- Realizacja inwestycji mających na celu stabilizację już istniejących osuwisk.

W „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” określono cel nadrzędny jakim jest **„województwo śląskie regionem innowacyjnej gospodarki i wysokiej jakości życia przy zachowaniu dobrego stanu środowiska przyrodniczego”**.

Formułując cel nadrzędny, skupiono się na celach strategicznych, nakreślonych w poszczególnych obszarach priorytetowych:

- Obszar A – NOWOCZESNA GOSPODARKA: „Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność”.
- Obszar B – SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW: „Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie”.
- Obszar C – PRZESTRZEŃ: „Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni”.
- Obszar D – RELACJE Z OTOCZENIEM: „Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy”.

Na bazie celu nadrzędnego wskazano cele długoterminowe i krótkoterminowe. Przedstawiono je poniżej:

1) Powietrze atmosferyczne

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych.
- Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza.
- Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza.
- Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających.
- Wzmacnianie współpracy międzyregionalnej w zakresie wspólnej polityki ochrony powietrza szczególnie z krajem morawsko – śląskim oraz województwem małopolskim poprzez coroczne spotkania.
- Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza.

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Wspieranie finansowe i technologiczne inwestycji w technologie mające na celu efektywne wykorzystanie energii.
- Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego.
- Kształtowanie postaw służących efektywnemu wykorzystywaniu energii.

2) Zasoby wodne

Cel długoterminowy do roku 2024:

- System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzeczy Wisły i Odry.
- Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu.
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą.

3) Gospodarka odpadami

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury.
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania.
- Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

4) Ochrona przyrody

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.
- Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo.
- Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności.

5) Zasoby surowców naturalnych

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych.

Cel krótkoterminowy do roku 2019:

- Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych.

6) Gleby

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb, w tym m in.: produkcji żywności, magazynowania, filtrowania i przekształcania

składników odżywczych, substancji i wody, podstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej, źródła surowców, rezerwuaru pierwiastka węgla oraz zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego oraz archeologicznego.

- Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb, w szczególności substancjami powodującymi ryzyko zanieczyszczenia wtórnego.
- Remediacja terenów zanieczyszczonych.
- Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych.
- Minimalizacja stopnia i łagodzenie zasklepienia gleb.
- Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom.
- Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

7) Gleby

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Cel krótkoterminowy do roku 2019:

- Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych.

8) Hałas

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Zmniejszenie liczby mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywny hałas.
- Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas.

9) Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach.

Cel krótkoterminowy do roku 2019:

- Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych.

10) Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym

Cel długoterminowy do roku 2024:

- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele krótkoterminowe do roku 2019:

- Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii.
- Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

Całościowe zarządzanie środowiskiem w województwie śląskim odbywa się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla wojewódzkiego jest jeszcze poziom powiatowy i gminny oraz jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska.

Szczegółowe dane dotyczące realizacji zadań przez wyznaczone jednostki przedstawione w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania pozwalają stwierdzić, że założone priorytety w obu programach ochrony środowiska dla województwa śląskiego zostały określone prawidłowo.

Realizacja zadań w poszczególnych priorytetach przebiegała z różnym efektem, co opisano przy analizie realizacji zadań. W niniejszym dokumencie wskazano też bariery, jakie spowodowały, że nie wszystkie zadania udało się zrealizować.

Ocena realizacji zadań wykazała, że w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” założono 166 zadań z czego:

- 86, co stanowi 51,8 % zostało zrealizowanych,
- 4, co stanowi 2,4 % nie zostały zrealizowane,
- 7, co stanowi 4,2 % zrealizowano częściowo,
- 69, co stanowi 41,6 % to zadania realizowane na bieżąco.

Ocena realizacji zadań wykazała, że w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” założono 165 zadań z czego:

- 107, co stanowi 64,8 % zostało zrealizowanych,
- 6, co stanowi 3,6 % nie zostało zrealizowanych,
- 4, co stanowi 2,4 % zrealizowano częściowo,
- 48, co stanowi 29,2 % to zadania realizowane na bieżąco.

W wyniku analizy zebranych danych wskazuje się, że w kolejnych latach większą uwagę należy przywiązywać do ochrony jakości powietrza atmosferycznego.

Jest to podstawowy priorytet w skali województwa śląskiego. W analizowanym czasie lat 2013-2014 oraz 2015-2016 notowano przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza. Wielokrotnie były to znaczne przekroczenia.

Wobec tego podstawowym priorytetem województwa śląskiego w kolejnych latach realizacji programu ochrony środowiska powinny być aktywne działania na rzecz ochrony powietrza atmosferycznego, w tym m.in.:

- prawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych (okresowa modernizacja, czyszczenie, dobór odpowiednich parametrów pracy urządzeń, stosowanie paliw zgodnych z zaleceniami producenta),
- podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej,
- rozwój sieci gazowniczej i ciepłowniczej,
- termomodernizacje budynków,
- używanie paliw wysokiej jakości,
- usprawnienia w ruchu komunikacyjnym w celu ograniczenia emisji komunikacyjnej,
- zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

6. ANALIZA SPÓJNOŚCI ZADAŃ WYZNACZONYCH DO REALIZACJI W POWIATOWYCH PROGRAMACH OCHRONY ŚRODOWISKA Z ZADANIAMI WYZNACZONYMI W WOJEWÓDZKICH PROGRAMACH OCHRONY ŚRODOWISKA

Należy podkreślić, że analiza spójności zadań wyznaczonych do realizacji w powiatowych programach ochrony środowiska z zadaniami wyznaczonymi w wojewódzkich programach ochrony środowiska są następujące:

- co do zasady cele przewidziane w powiatowych i wojewódzkich programach ochrony środowiska są ze sobą spójne ze względu na zamierzony efekt jakim jest poprawa jakości środowiska,
- widoczne są rozbieżności w sposobie zapisu poszczególnych zadań, które wynikają głównie z braku uregulowań prawnych co do zawartości programów ochrony środowiska oraz terminów ich wykonania oraz obowiązku zachowania spójności w zakresie realizacji zadań wyznaczonych w programach wyższego szczebla.

Podsumowując, widoczne są różnice pomiędzy zakresem i formą opracowania dokumentów na poziomie wojewódzkim i powiatowym.

Celem ujednoczenia polityki ochrony środowiska na wszystkich szczeblach administracyjnych, we wrześniu 2015 r. Ministerstwo Środowiska opracowało „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” a także zmieniły się zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska, które zobowiązały do prowadzenia polityki ochrony środowiska na podstawie strategii rozwoju, programów branżowych i dokumentów programowych. W związku z tym sytuacja w zakresie spójności programów ochrony środowiska i realizacji zadań powinna ulec poprawie.

7. OPIS BARIER W REALIZACJI ZADAŃ

Analiza wykonania zadań pozwala na stwierdzenie, że podstawowymi barierami w realizacji zadań przewidzianych w programach ochrony środowiska są:

- bariery finansowe – spowodowane niewystarczającą ilością środków finansowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska,
- bariery związane z niewystarczającą świadomością ekologiczną – wynikające z braku wiedzy i pełnego przekonania o potrzebie ochrony środowiska przez poszczególne podmioty i mieszkańców. Istnieje przekonanie, że np. oszczędzanie wody w skali pojedynczego gospodarstwa domowego nie przyniesie oczekiwanych rezultatów,
- bariery związane ze współpracą i organizacją – z analizy zadań wynika, że część z nich wyznaczana jest do realizacji wielu jednostkom, w związku z czym przerzucana jest odpowiedzialność za ich realizację na inne organy i podmioty,
- brak jednolitej polityki ochrony środowiska – w zależności od profilu działalności poszczególnych jednostek, organów czy przedsiębiorców, a także konsekwencji prawnych i finansowych, realizacja zadań polegających na ochronie środowiska przebiega w sposób odmienny (przykładowo producent przydomowych oczyszczalni

- ścieków będzie dążył do jak największej dystrybucji tych urządzeń nawet na terenach, gdzie zasadna jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej),
- bariery organizacyjne – polegające np. na braku wystarczającej ilości pracowników mogących realizować politykę ochrony środowiska w poszczególnych jednostkach,
  - bariery prawne – każde zadanie jakie mogłoby być realizowane w zakresie ochrony środowiska musi być zgodne z obowiązującym prawem, co w związku z wieloma interpretacjami prawnymi poszczególnych przepisów powoduje długotrwałą realizację niektórych zadań bądź niespójność działań podejmowanych przez różne podmioty,
  - bariery wynikające z nieznaności przepisów – co związane jest choćby z faktem szybko zmieniającego się prawa w zakresie ochrony środowiska, braku świadomości społeczeństwa w zakresie zanieczyszczeń, czy przyzwolenia społecznego dla braku dbałości o ochronę środowiska,
  - bariery informacyjne – występująca niespójność danych w różnych źródłach, brak jednolitej bazy danych o środowisku dostępnej dla społeczeństwa, ograniczone możliwości porównywania danych.

8. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ NA POTRZEBY OCENY STOPNIA REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

W procesie wdrażania programu ochrony środowiska ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów.

Niniejszy dokument jest wypełnieniem obowiązku monitorowania i sprawdzania efektów realizacji wobec nieobowiązującego już Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, a także obecnie wdrażanego Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024.

W ocenie postępu wdrażania programu ochrony środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych. Zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem programu.

W zdecydowanej większości stwierdzono, że realizacja zadań przewidzianych w raportowanych dokumentach, tj.:

- Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018, oraz
- Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024 r.

przynosi pozytywne efekty.

Realizowane zadania przyczyniły się do szeregu korzystnych z punktu widzenia ochrony środowiska zmian. Wybrane z pozytywnych zmian to:

- zmniejszenie masy zanieczyszczeń pyłowych emitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych (z 10 564 ton w roku 2013 do 9 113 ton w roku 2016),
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury gazowniczej (długość czynnej sieci gazowej pomiędzy latami 2013, a 2016 wzrosła o 599,8 km),

- zwiększył się odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej co wynika z rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej (w roku 2013 odsetek wynosił 93,6 %, a w 2016 r. 95,7 %),
- przrósł odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej co związane było z rozbudową i modernizacją systemu odprowadzania i oczyszczalnia ścieków (z 71,5 % w 2013 r. do 77,8 % w 2016 r.),
- zmniejszyła się liczba zbiorników bezodpływowych (w okresie 2013-2016 zmniejszenie o 30 516 sztuk) – potencjalnie nieszczelnych i stanowiących zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych,
- zwiększyła się liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (w okresie 2013-2016 zwiększenie o 4 280 sztuk),
- zwiększenie udziału powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%) – dzięki temu zwiększyła się powierzchnia, dla której określono ścisłe zasady zagospodarowania terenu, co istotnie wpływa na ograniczenie narażenia ludności na hałas czy oddziaływanie pól elektromagnetycznych (w 2013 r. udział wynosił 65,3 %, a w 2016 r. wzrósł do 68,5 %),
- zmniejszył się (z 17,5 % w roku 2013 do 16,1 % w roku 2016) udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg – wpływa to na ograniczenie powstawania hałasu, a jednocześnie zapobiega zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego przez pyły unoszące się przy drogach o nawierzchni nieutwardzonej (np. żuźlowej czy piaskowej),
- rozbudowa dróg krajowych i autostrad – dzięki wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z terenów zabudowanych zmniejsza się liczba osób narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu (przeliczeniu na 1000 km² zaobserwowano wzrost o prawie 2 % pomiędzy latami 2013, a 2015, dane za 2016 nie są dostępne),
- przyrost długości ścieżek rowerowych – daje realną szansę na zwiększenie udziału ruchu rowerowego, który względem ruchu samochodowego jest cichy i nie powoduje emisji spalin do atmosfery (w przeliczeniu na 10 tys. km² zaobserwowano przyrost o 150,5 km w okresie od 2013 do 2016 r.),
- zwiększenie długości bus-pasów (w okresie 2013-2016 wzrost o 15 %) i powstawanie parkingów w systemie Parkuj i Jedź (5 sztuk) – promocja i wprowadzanie ułatwień dla transportu publicznego powinno przełożyć się na zwiększenie udziału ludności korzystającej z transportu publicznego, jako alternatywy dla samochodu osobowego,
- nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych,
- zwiększyły się zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (wzrost w okresie 2013-2016 z 938,9 do 956,0 hm³),
- zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku – co może być wynikiem wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie oszczędzania wody (zmniejszenie zużycia o 16 373,4 dam³),
- wahaniom ulega wielkość nakładów inwestycyjnych na wykonanie obiektów małej retencji wodnej (ostatecznie w okresie 2013-2016 nakłady zmniejszyły się z 2 724 do 348 tys. zł),
- zmniejszyła się powierzchnia nie zrekultywowana terenów składowania odpadów (w okresie 2013-2016 zmniejszenie z 1 659,4 do 1 611,7 ha),
- zwiększył się udział masy odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny w relacji do ogółu odpadów (wzrost udziału z 13,8 % w 2013 r. do 34,7 % w 2016 r.),

- zwiększyła się masa zebranych odpadów niebezpiecznych (ze 192,6 t w 2013 r. do 266,2 t w 2016 r.),
- zmniejszył się udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych (w okresie 2013-2016 zmniejszenie udziału o 16,8 %, z 80,9 % w 2013 r. do 64,1 % w 2016 r.).

W niniejszym raporcie wskazano też kilka aspektów, w ramach których nie zanotowano pozytywnych zmian. Dlatego w kolejnych latach na te elementy należy zwrócić szczególną uwagę. Oto wybrane wskaźniki w ramach których nie zanotowano pozytywnych zmian:

- stwierdzono wzrost udziału emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w województwie śląskim w ogólnej emisji dla Polski – należy przy tym wziąć pod uwagę, że województwo śląskie jest najbardziej uprzemysłowionym województwem w Polsce, a wraz z rozwojem przemysłu i energetyki nieuniknione jest wprowadzanie zanieczyszczeń do środowiska. Ważne jest w tym przypadku, aby stosować technologie minimalizujące wpływ takich przedsiębiorstw na środowisko (w roku 2013 udział wynosił 21,41 %, a w roku 2016 to 23,61 %),
- odnotowano spadek udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (o 0,9 % między 2013 a 2016 r.) – należy dążyć do zwiększenia liczby OZE i ich udziału w ogólnej wielkości produkcji energii,
- nieznacznie zmniejszył się odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej (o 0,3 % w latach 2013-2016), co nie jest znaczące i jest związane z udziałem innych surowców w ogóle wykorzystania,
- w okresie od 2013 do 2016 r. zwiększyła się liczba zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (o 4 zakłady) oraz liczba zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (o 1 zakład) – należy jednak podkreślić, że nie świadczy to o tendencji negatywnej. Wręcz przeciwnie, zwiększenie liczby zakładów ZZR i ZDR powinno przełożyć się na zwiększenie bezpieczeństwa, gdyż zakłady te są zobowiązane do podejmowania szeregu czynności, które mają zapobiec wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje oraz dane przedstawione w formie tabelarycznej należy pozytywnie ocenić realizację programów ochrony środowiska województwa śląskiego.

Przeważają pozytywne aspekty podejmowanych działań co znajduje odzwierciedlenie zarówno we wskaźnikach charakteryzujących całe województwo, jak również w danych przekazanych przez gminy, powiaty, zarządców infrastruktury, zakłady przemysłowe, podmioty i instytucje działające w zakresie ochrony środowiska.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono analizę wskaźnikową szeregu elementów związanych z ochroną środowiska. Dane zaprezentowano dla lat 2013-2014 oraz 2015-2016. Dla porównania przywołano również dane z poprzedzającego roku 2012.

Tabela 47. Lista wskaźników monitorowania stopnia realizacji wdrażania programu ochrony środowiska w latach 2013-2014 oraz 2015-2016 z uwzględnieniem roku bazowego 2012

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
Powietrze atmosferyczne						
1.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%)	99,7	99,7	99,6	99,6	99,6
2.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%)	30,0	30,6	27,5	27,1	27,1
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych (t/rok)	10 564	10 601	10 263	10 183	9 113
4.	Udział emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w województwie śląskim w ogólnej emisji dla Polski (%)	20,17	21,41	21,66	23,01	23,61
5.	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej ogółem (%)	62,6	62,5	62,4	62,3	62,2
6.	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w miastach (%)	71,7	71,6	71,5	71,5	71,3
7.	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej na wsi (%)	31,3	31,3	31,5	31,6	31,9
8.	Długość czynnej sieci gazowej ogółem (km)	16 349,6	16 526,7	16 710,4	16 904,1	17 126,5
9.	Długość czynnej sieci gazowej przesyłowej (km)	1 533,3	1 528,9	1 488,2	1 487,3	1 491,2
10.	Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej (km)	14 816,3	14 997,8	15 222,1	15 416,8	15 635,3
11.	Czynne przyłącza gazowe do budynków ogółem - mieszkalnych i niemieszkalnych (sztuk)	339 314	343 388	348 829	347 665	350 735
12.	Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych (sztuk)	b.d.	b.d.	330 011	328 813	331 864
13.	Odbiorcy gazu (gosp.)	1 055 472	1 058 796	1 062 783	1 061 799	1 068 927
14.	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem (gosp.)	212 108	219 815	225 666	234 302	240 808
15.	Zużycie gazu (tys. m ³)	443 636,8	440 105,1	412 341,0	419 111,1	440 647,3
16.	Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań (tys. m ³)	247 923,2	249 675,6	216 106,5	229 537,6	261 604,2
17.	Kotłownie ogółem (obiektów)	1 069	967	2 622	2 728	2 745

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
18.	Długość sieci ciepłej przesyłowej (km)	2 675,9	2 336,3	2 273,6	2 368,7	2 303,3
19.	Długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów (km)	1 006,7	1 194,5	1 206,3	1 227,8	1 194,8
20.	Sprzedaż energii ciepłej w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych (GJ)	132,4	128,8	111,3	116,7	123,3
21.	Moc zainstalowana w elektrowniach (MW)	7 346,8	7 132,5	7 207,9	7 294,7	7 294,3
22.	Moc osiągalna w elektrowniach (MW)	7 317,3	7 099,6	7 122,1	7 212,8	7 190,0
23.	Produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii (GWh)	2 223,7	1 548,9	1 761,5	1 597,5	1 118,0
24.	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (%)	7,1	5,0	6,6	5,8	4,1
Zagrożenia hałasem						
25.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%)	63,4	65,3	65,7	66,4	68,5
26.	Odsetek długości dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej (%)	77,3	79,4	78,8	79,8	b.d.
27.	Drugi ekspresowe i autostrady na 1000 km ²	23,08	23,08	23,69	24,92	b.d.
28.	Udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg (%)	18,33	17,50	16,96	16,62	16,06
29.	Linie kolejowe ogółem na 100 km ² (km)	16,8	16,0	16,0	16,0	15,9
30.	Linie kolejowe ogółem na 10 tysięcy ludności (km)	4,5	4,3	4,3	4,3	4,3
31.	Udział ruchu pasażerów w województwie śląskim w transporcie lotniczym w ogólnej wartości dla kraju (%)	10,7	10,1	9,9	10,0	9,4
32.	Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² (km)	506,5	484,9	526,0	588,1	635,4
33.	Ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności (km)	1,4	1,3	1,4	1,6	1,7
34.	Długość bus-pasów (km)	-	2,1	2,0	2,4	2,4
35.	Liczba parkingów w systemie Parkuj i Jedź (sztuk)	-	-	-	-	5
Pola elektromagnetyczne						
36.	Wynik pomiaru poziomy pól elektromagnetycznych *	brak przekroczeń	brak przekroczeń	brak przekroczeń	brak przekroczeń	brak przekroczeń
37.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%)	63,4	65,3	65,7	66,4	68,5

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
Zasoby wodne						
38.	Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych (hm ³)	935,5	938,9	945,0	949,9	956,0
39.	Przyrost lub ubytek zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w stosunku do poprzedniego roku (hm ³)	9,0	3,4	6,1	4,9	6,1
40.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (dam ³)	392 674,7	387 694,1	381 928,2	377 935,4	371 320,7
41.	Zużycie wody na potrzeby przemysłu (dam ³)	128 478	125 821	116 240	119 794	115 837
42.	Woda z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych - użyta do produkcji bądź sprzedana (dam ³)	31 149	34 964	33 757	30 153	28 965
43.	Ścieki przemysłowe odprowadzone ogółem (dam ³)	244 005	242 510	232 797	233 160	228 722
44.	Ścieki przemysłowe zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego odprowadzone ogółem (dam ³)	40 382	30 124	29 425	44 861	50 640
45.	Wody zasolone ogółem (dam ³)	150 314	136 039	136 974	139 652	126 824
46.	Nakłady inwestycyjne na wykonanie obiektów małej retencji wodnej (tys. zł)	2 747	2 724	5 727	3 368	348
47.	Ilość obiektów małej retencji wodnej (sztuk)	-	1 081	1 105	1 146	1 273
48.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca (zł)	65,2	88,4	78,5	97,6	60,6
Gospodarka wodno - ściekowa						
49.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%) ogółem	93,6	93,6	95,6	95,7	95,7
50.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%) w miastach	97,1	97,2	98,1	98,1	98,1
51.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (%) na wsi	81,2	81,4	87,4	87,7	87,8
52.	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej (km)	20 300,7	20 480,7	20 841,8	21 055,4	21 368,6
53.	Sieć wodociągowa rozdzielcza na 100 km ² (km)	164,6	166,1	169,0	170,7	173
54.	Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (sztuk)	584 038	591 939	599 550	608 146	618 102
55.	Woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	137 874,6	135 619,4	134 293,2	135 925,8	136 071,2
56.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca (dam ³)	31,6	31,2	30,9	31,1	31,3
57.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych	23,6	23,4	23,6	24,8	24,8

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
	na wsi na 1 mieszkańca (m ³)					
58.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	29,8	29,4	29,2	29,7	29,8
59.	Przedsiębiorstwa dostarczające wodę (obiektów)	170	172	173	174	170
60.	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej (%)	63,1	66,1	70,9	73,9	75,3
61.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%) ogółem	70,9	71,5	75,8	77,3	77,8
62.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%) w miastach	82,5	82,9	85,6	86,8	87,1
63.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (%) na wsi	30,7	32,3	42,6	45,3	46,6
64.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	12 813,1	13 539,8	14 785,7	15 557,3	16 082,9
65.	Sieć kanalizacyjna rozdzielcza na 100 km ² (km)	103,9	109,8	119,9	126,1	130
66.	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (sztuk)	306 473	321 659	348 636	377 586	395 472
67.	Ścieki odprowadzone (dam ³)	149001	146482,6	147987,5	149305,4	152888,2
68.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków – mechanicznych (sztuk)	4	1	0	0	0
69.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków – biologicznych (sztuk)	114	114	119	118	112
70.	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków – z podwyższonym usuwaniem biogenów (sztuk)	90	89	89	86	90
71.	Wielkość (przepustowość) komunalnych oczyszczalni ścieków w RLM (osoba)	5 705 700	5 680 862	5 806 673	5 798 291	5 793 756
72.	Ścieki odprowadzane w ciągu roku ogółem (dam ³)	149 000,7	146 482,6	147 987,5	149 305,4	152 888,2
73.	Ścieki oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem (%)	98,7	99,2	99,4	99,5	99,5
74.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu: BZT5 (kg/rok)	1 439 656	1 317 895	1 140 214	1 161 114	1 319 977
75.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu: ChZT (kg/rok)	8 554 770	8 673 095	7 980 708	7 817 830	8 748 932
76.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu: zawiesina ogólna (kg/rok)	2 048 521	2 056 769	2 034 932	1 905 754	2 135 344
77.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu:	2 083 034	2 088 393	1 863 542	1 914 351	1 903 864

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
	azot ogólny (kg/rok)					
78.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu: fosfor ogólny (kg/rok)	153 010	151 435	144 862	137 732	150 440
79.	Osady wytworzone w oczyszczalniach ścieków w ciągu roku (t)	61 332	61 347	63 148	64 980	67 195
80.	Liczba zbiorników bezodpływowych (sztuk)	250 638	238 120	226 785	217 161	207 604
81.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków (sztuk)	8 407	10 640	12 192	13 620	14 920
82.	Liczba stacji zlewnych (sztuk)	150	155	158	159	163
Gleby i tereny przemysłowe						
83.	Grunty rolne i leśne wyłączone z produkcji rolniczej i leśnej (ha)	223	146	174	250	267
84.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji (ha)	4 819	4 779	4 818	4 889	4 890
85.	Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem (%)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
86.	Grunty zdewastowane i zdegradowane zrekultywowane i zagospodarowane ha)	364	93	183	135	65
87.	Nie zrekultywowana powierzchnia terenów składowania odpadów (ha)	1 688,9	1 659,4	1 614,6	1 601,2	1 611,7
88.	Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych ogółem (sztuk)	236	242	230	201	180
89.	Powierzchnia użytków rolnych w ekologicznych gospodarstwach rolnych (ha)	7 125	7 220	7 788	6 638	5 324
90.	Zużycie nawozów mineralnych – ogółem (NPK) (t)	47 428	43 195	50 642	40 902	45 660
91.	Zużycie nawozów mineralnych – azotowych (N) (t)	27 324	27 934	26 974	22 292	24 789
92.	Zużycie nawozów mineralnych – fosforowych (P) (t)	9 544	6 632	9 885	7 152	8 261
93.	Zużycie nawozów mineralnych – potasowych (K) (t)	10 561	8 629	13 783	11 458	12 609
94.	Zużycie nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych wg nowej definicji (kg)	37,5	53,1	51,0	22,2	51,3
95.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%)	63,4	65,3	65,7	66,4	68,5
Gospodarka odpadami						
96.	Odpady zebrane w ciągu roku ogółem (tys. t)	1 351,4	1 347,8	1 551,7	1 519,8	1 618,4
97.	Odpady zebrane w ciągu roku: ogółem (t)	137 452,0	186 274,9	364 718,0	466 607,9	562 057,3

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
98.	Odpady zebrane w ciągu roku: papier i tektura (t)	21 620,3	23 086,2	33 966,9	33 741,3	36 513,8
99.	Odpady zebrane w ciągu roku: szkło (t)	35 281,0	41 960,0	58 535,3	57 792,0	62 379,0
100.	Odpady zebrane w ciągu roku: tworzywa sztuczne (t)	25 035,1	31 905,1	58 576,4	54 793,8	46 437,4
101.	Odpady zebrane w ciągu roku: metale (t)	1 476,8	2 239,8	3 481,5	2 928,2	4 719,9
102.	Odpady zebrane w ciągu roku: tekstylia (t)	4 615,9	5 481,5	4 939,3	90,5	132,1
103.	Odpady zebrane w ciągu roku: niebezpieczne (t)	81,3	192,6	326,8	240,3	266,2
104.	Odpady zebrane w ciągu roku: zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne (t)	912,3	2 177,6	2 227,9	3 475,7	4 263,9
105.	Odpady zebrane w ciągu roku: wielkogabarytowe (t)	19 958,6	32 820,8	43 719,4	38 880,9	54 942,2
106.	Odpady zebrane w ciągu roku: biodegradowalne (t)	28 470,7	45 522,1	122 389,0	123 511,4	177 992,5
107.	Odpady zebrane w ciągu roku: niebezpieczne (t)					
108.	Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (t)	1 213 952,3	1 161 569,1	1 186 950,4	1 053 140,2	1 056 381,7
109.	Zmieszane odpady komunalne ogółem na 1 mieszkańca (kg)	262,7	252,2	258,4	230,0	231,4
110.	Udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości odpadów zebranych zmieszanych (%)	90,9	80,9	81,3	62,4	64,1
111.	Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne - stan na 31 XII (sztuk)	26	26	27	24	21
112.	Powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne - stan na 31 XII (ha)	142,2	147,5	158,5	149,3	141,7
113.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów (%)	10,2	13,8	23,5	30,7	34,7
114.	Powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km ² powierzchni ogółem (m ²)	1 787	2 884	984	800	b.d.
Zasoby przyrodnicze						
115.	Obszary prawnie chronione ogółem (ha)	273 574,8	273 643,6	273 644,6	273 727,9	271 871,7
116.	Rezerwy przyrody (ha)	4 251,9	4 251,9	4 251,9	4 355,1	4 426,4
117.	Parki krajobrazowe razem (ha)	229 669,0	229 669,0	229 669,0	229 669,0	229 669,0
118.	Rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych (ha)	2 663,2	2 663,2	2 663,2	2 735,2	4 960,1
119.	Obszary chronionego krajobrazu razem (ha)	36 987,3	36 987,30	36 987,3	36 987,3	36 987,3
120.	Użytki ekologiczne (ha)	795,9	834,12	834,12	830,87	1 128,3
121.	Stanowiska dokumentacyjne (ha)	15,2	15,2	16,2	19,0	19,0

Lp.	Wskaźniki	Rok bazowy 2012	2013	2014	2015	2016
122.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (ha)	4 518,7	4 549,3	4 549,3	4 601,8	4 601,8
123.	Pomniki przyrody (sztuk)	1 532	1 532	1 539	1 540	1 531
124.	Powierzchnia obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) w powierzchni ogólnej (%)	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
125.	Powierzchnia obszarów specjalnej obszary ochrony siedlisk (SOO) w powierzchni ogólnej (%)	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
126.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	22,2	22,2	22,2	22,2	22,0
127.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
128.	Lesistość (%)	31,8	31,9	31,9	31,9	31,9
129.	Powierzchnia lasów ogółem (ha)	392 194,6	392 960,1	393 849,2	393 858,5	394 032,9
130.	Zalesienia ogółem (ha)	59,9	44,0	20,9	8,4	11,0
131.	Odnowienia i zalesienia w stosunku do powierzchni lasów ogółem (%)	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9
Poważne awarie przemysłowe						
132.	Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej*	27	27	27	29	31
133.	Liczba zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej*	18	19	19	19	20
134.	Liczba pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie	82	79	79	77	73
135.	Liczba zgłoszonych do WIOŚ poważnych awarii przemysłowych	1	1	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie dostępnych danych GUS, z wyłączeniem *dane WIOŚ i GIOŚ

WYKORZYSTANE MATERIAŁY I OPRACOWANIA

Wybrane akty prawne:

Stan prawny na listopad 2017 r.

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

Regulacje prawne w zakresie ochrony środowiska zawarte są w wielu ustawach i aktach wykonawczych (rozporządzeniach). Do najważniejszych z nich, w kontekście realizacji niniejszego Programu, należy zaliczyć:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 1121 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1332),
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. 2017, poz. 1376 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1074 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1289),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r., poz. 328),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (tekst jednolity: Dz.U. 2010 nr 130 poz. 880),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r. Nr 86, poz. 478 z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1187),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (tekst jednolity: Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm. poz. 1989),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1800).

SPIS TABEL

Tabela 1. Poziomy dopuszczalne do oceny jakości powietrza.....	13
Tabela 2. Poziomy docelowe do oceny jakości powietrza.....	14
Tabela 3. Poziomy celów długoterminowych dla ozonu.....	14
Tabela 4. Poziomy alarmowe do oceny jakości powietrza	14
Tabela 5. Poziomy informowania społeczeństwa	14
Tabela 6. Zestawienie zbiorcze klasyfikacji stref jakości powietrza atmosferycznego dla poszczególnych zanieczyszczeń w województwie śląskim w latach 2013-2016 ze względu na ochronę zdrowia	19
Tabela 7. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – powietrze atmosferyczne.....	35
Tabela 8. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – powietrze atmosferyczne.....	46
Tabela 9. Stan / potencjał ekologiczny JCWP w latach 2013-2014 oraz 2015-2016.....	66
Tabela 10. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zasoby wodne.....	69
Tabela 11. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zasoby wodne.....	82
Tabela 12. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – gospodarka odpadami.....	111
Tabela 13. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – gospodarka odpadami.....	119
Tabela 14. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2013 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego.....	127
Tabela 15. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2014 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego.....	128
Tabela 16. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2015 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego.....	129
Tabela 17. Zasoby przyrodnicze województwa śląskiego w roku 2016 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego.....	131
Tabela 18. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – ochrona przyrody	133
Tabela 19. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – ochrona przyrody	139
Tabela 20. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2013 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	145
Tabela 21. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2014 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	146
Tabela 22. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2015 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	148

Tabela 23. Produkcja surowców naturalnych na terenie województwa śląskiego w roku 2016 z uwzględnieniem zmian w stosunku do roku poprzedniego	149
Tabela 24. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zasoby surowców naturalnych	152
Tabela 25. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zasoby surowców naturalnych	153
Tabela 26. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – gleby.....	166
Tabela 27. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – gleby.....	169
Tabela 28. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – tereny przemysłowe	174
Tabela 29. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – tereny przemysłowe	176
Tabela 30. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby).....	178
Tabela 31. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku (zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem).....	179
Tabela 32. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – zagrożenia hałasem.....	188
Tabela 33. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – zagrożenia hałasem.....	193
Tabela 34. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – pola elektromagnetyczne.....	203
Tabela 35. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – pola elektromagnetyczne.....	205
Tabela 36. Liczba zakładów o zwiększonym / dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie w latach 2013-2014 oraz 2015-2016.....	213
Tabela 37. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2013-2015 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2013 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018” – poważne awarie przemysłowe	216
Tabela 38. Wykaz zadań zrealizowanych w latach 2015-2016 wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do 2019 roku wraz z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024” – poważne awarie przemysłowe	220
Tabela 39. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania w województwie śląskim	228
Tabela 40. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg kierunków inwestowania	229
Tabela 41. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	231

Tabela 42. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: gospodarka ściekowa i ochrona wód	231
Tabela 43. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w kierunku inwestowania: gospodarka odpadami	232
Tabela 44. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg źródeł finansowania	233
Tabela 45. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wg źródeł finansowania	234
Tabela 46. Kierunki finansowania WFOŚiGW w Katowicach w latach 2013-2016	235
Tabela 47. Lista wskaźników monitorowania stopnia realizacji wdrażania programu ochrony środowiska w latach 2013-2014 oraz 2015-2016 z uwzględnieniem roku bazowego 2012	249

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Podział administracyjny województwa śląskiego	11
Ryc. 2. Wody powierzchniowe i lasy województwa śląskiego	12
Ryc. 3. Obszary Natura 2000 na terenie województwa śląskiego	124
Ryc. 4. Obszary chronionego krajobrazu na terenie województwa śląskiego	125
Ryc. 5. Pozostałe obszary chronione na terenie województwa śląskiego	126
Ryc. 6. Główne przyczyny niskiej jakości powietrza w województwie śląskim	15
Ryc. 7. Wielkości emisji pyłów (mg/m^3) w zależności od rodzaju klasy kotła	16
Ryc. 8. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2013 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)	21
Ryc. 9. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2013 roku	22
Ryc. 10. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2014 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)	24
Ryc. 11. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2014 roku	25
Ryc. 12. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2015 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)	27
Ryc. 13. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2015 roku	28
Ryc. 14. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w roku 2016 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)	30
Ryc. 15. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 dla sekcji i wybranych działów w 2016 roku	31
Ryc. 16. Częstości przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w latach 2013-2016 (liczba dni z przekroczeniem, przy dopuszczalnej normie 35 dni)	32
Ryc. 17. Udział zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych (%), w latach 2013-2014 oraz 2015-2016 z uwzględnieniem roku 2012 oraz udział emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w województwie śląskim w ogólnej emisji dla Polski (%) w badanym okresie	33
Ryc. 18. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2013 r.	54

Ryc. 19. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2013 r.....	55
Ryc. 20. Stan czystości wód podziemnych w roku 2013 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej	56
Ryc. 21. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2014 r.....	57
Ryc. 22. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2014 r.....	58
Ryc. 23. Stan czystości wód podziemnych w roku 2014 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej	59
Ryc. 24. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2015 r.....	60
Ryc. 25. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2015 r.....	61
Ryc. 26. Stan czystości wód podziemnych w roku 2015 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej	62
Ryc. 27. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2016 r.....	63
Ryc. 28. Ocena elementów biologicznych oraz pozostałych – wspierających elementy biologiczne wchodzących w skład oceny stanu / potencjału ekologicznego w 2016 r.....	64
Ryc. 29. Stan czystości wód podziemnych w roku 2016 w województwie śląskim według badań monitoringowych w sieci krajowej i regionalnej	65
Ryc. 30. Stan / potencjał ekologiczny JCWP w latach 2013-2014 oraz 2015-2016	66
Ryc. 31. Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie śląskim.....	91
Ryc. 32. Odpady komunalne zebrane w latach 2003-2016 na tle tendencji.....	92
Ryc. 33. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2013 roku.....	96
Ryc. 34. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone	98
Ryc. 35. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2014 roku.....	99
Ryc. 36. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone	101
Ryc. 37. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2015 roku.....	102
Ryc. 38. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone	104
Ryc. 39. Odpady komunalne zebrane (bez wyselekcjonowanych) na 1 mieszkańca według powiatów w 2016 roku.....	105
Ryc. 40. Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone	107
Ryc. 41. Udział (%) odpadów zmieszanych oraz zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej w ogólnej masie zebranych odpadów komunalnych.....	108
Ryc. 42. Odczyn (pH) gleb z terenu województwa śląskiego.....	158
Ryc. 43. Potrzeby wapnowania gleb z terenu województwa śląskiego	158
Ryc. 44. Zasobność w fosfor gleb z terenu województwa śląskiego	159
Ryc. 45. Zasobność w potas gleb z terenu województwa śląskiego	159
Ryc. 46. Zasobność w magnez gleb z terenu województwa śląskiego	160
Ryc. 47. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2013 r.....	161
Ryc. 48. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2014 r.....	162
Ryc. 49. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2015 r.....	162
Ryc. 50. Kierunki wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej i leśnej w 2016 r.....	163

Ryc. 51. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego	180
Ryc. 52. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego	181
Ryc. 53. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego	182
Ryc. 54. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego	182
Ryc. 55. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu	183
Ryc. 56. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego	184
Ryc. 57. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego	184
Ryc. 58. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu drogowego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego	185
Ryc. 59. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego	186
Ryc. 60. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2013 roku na terenie województwa śląskiego	199
Ryc. 61. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2014 roku na terenie województwa śląskiego	200
Ryc. 62. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2015 roku na terenie województwa śląskiego	201
Ryc. 63. Wyniki pomiarów monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego w 2016 roku na terenie województwa śląskiego	202
Ryc. 64. Liczba zakładów o zwiększonym / dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie w latach 2013-2014 oraz 2015-2016	213
Ryc. 65. Wysokość nakładów (w zł) na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2016 z uwzględnieniem porównania roku 2012.....	227
Ryc. 66. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.....	228
Ryc. 67. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	230
Ryc. 68. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.....	233
Ryc. 69. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	234
Ryc. 70. Udział kierunków finansowania WFOŚiGW w Katowicach wg sumarycznych danych za lata 2013-2016 (w %)	236